

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vitae Sanctorvm

Lippeloo, Zacharias

Coloniae Agrippinæ, 1603

November.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42787

NOVEMBER.

VITA S. MARCELLI PARISIENSIS

Vide Not. C.

*Episcopi: Ex ea qua est per Fortunatum episcopo
pum. Pontur nonus eius Sedis Episcopus.*

*Baron us**Martyr.**Rom.*

BEATVS Marcellus antistes, Parisiensi ci- 1. Nouem.
uitate oriundus, mediocribus quidem
parētibus sed meritis celsus in vita præ- *Patria eius.*
clare eluxit. Cui hoc fuit præcipuum nobilita-
tis insigne, Christo sinè culpa seruire. Postquã
in omni innocentia & vitæ puritate transmis-
sis pueritiæ annis ad pubertatem peruenit, Le-
ctor in ecclesia const. tutus mox miraculis &
signis cælestibus diuinitus illustratur. Quadã
enim vice cum ad officinam fabrilem diuer-
tisset, (incertum qua de causa) despectus ab in-
humano artifice cogitur candētem ferri mas-
sam manu sua de ardenti extrahere camino,
eamque librare, vt quanti ponderis esset pro-
barer. Non recusauit pius adolecens, quin
Christi virtuti egregiè confusus ferrum arripe-
ret, & manu libraret. Duplex ibi tunc mira-
culum sanctitatem eius prodidit: cum neque *Insigne mi-*
foci calor eum exureret, neque ferri pondera *racuum.*
fallerent.

Deinde vbi in religionis ordine subdiaconus effectus, B. Prudentio episcopo haustam de
furno Sequanæ aquam abluendis offerret ma-
nibus, mutatis elementis, vini sapor inuentus
est. Quo viso obstupescens pontifex, iussit ex
vrceo in sacrum fundi calicem, & cælestem li-
quorem vniuerso populo ad communionem
præberi.

Bb 5

tem aliud.

præberi. Cumque multido plebis ex eo libasset vas ipsum ad sūmum æquè abundans, novū rursus admirandum cunctis fidelibus exhibuit spectaculum. Sed & mystico ei⁹ vini beneficio multi postea à varijs languoribus salutem perceperunt. Alia verò vice cum ex officio venerabilis antistitis manibus aquam infunderet mox inde balsama cœperūt fragrare; ita ut pontifex ungeri magis quam lauari se crederet, & alteras aquas quæreret, ut priores vndas ablueret.

Illud quoque mysterium, ad extinguendam in nobis invidiæ pestem, referre fortassis abs te non erit. Quidam clericus, Mintucius nomine, annorū circiter decem, melliflua vocis suavitate aures & animos populi cantando mirabiliter delectabat: iussusque ab Archidiacono decantare, mira quadā dulcedinis teneritudine id præstitit. Eam verò ob rē episcopus animo parū iustè commotus, puerum virgis credi præcepit. Cumque vox vapulātis in aures episcopi sonaret, qui vocibus inuidebat, protinus iusto Dei iudicio vocis dispendia pertulit. Itaque toto triduo per compita ambulans vocem in verba formare nequibat, cunctos iā non ore, sed exemplo docens, quam derestanda esset pestis, invidiæ malū. Tunc verò beatus Marcellus hisce verbis pontificē compellans, amissa vocis organa reformavit: Licet intelligam, pastor bone, tua hunc casum tibi culpa accidisse, tamē quidquid libet, in nomine Domini, sermone profunde. O admirandū subdiaconi meritum, qui vocem restituit sacerdoti, & debiles fauces eloquio reformavit.

*En invidia
emolumentum.*

Hisc

Hisce admirandis virtutum indicijs ad pontificiam dignitatem à Deo haud obscure designatus cum iam Prudentius ab humanis desisset, à populo pari consensu electus est. Administravit autem eam illo ordine & modo, ut oneris magis quam honoris eam sibi reputaret. Inter alias autem res cum magna sanctitatis opinione ab eo in episcopatu gestas, illud de nobili quadam matrona narratur: Quæ per omnem ferè vitam nefarie libidinis contagione turpiter polluta, tandem obnoxia crimini è vita excessit. Cuius cadaver in tumulum illatum serpens immanissimus frequentare coepit: credo ut quam viventem in crimine pertraxerat, mortuam etiã sua sæuitia penitus depasceret. Hoc cognito beatus Marcellus cum serpente pugnaturus ad locum accessit. Cumque coluber defluis ad tumulum, obuius Marcello, rediret, coepit supplici capite & blandiente cauda veniam precari. Tunc vir sanctus caput eius baculo ter percutiens belluam recedere iussit. Illa sanctissimi viri imperio nequaquam resistere ausa fugam coepit; quam populus, præcedente pòtifice, tribus ferè millibus persecutus est. Deinde acriori increpatione adhibita: Ab hac, inquit, die, aut deserta tene, aut in mare te demergito; moxque dimissa bellua evanuit, & populum incredibili gaudio exultantem & Domino laudes concinentem reliquit. Hisce alijsque penè infinitis claris operibus sanctissimus Marcellus, cum Domino perpetuo regnaturus, vincens mundi contagium, mundus migravit ad Christum.

*Marcellus
fuit Episcopus;
p. m.*

*Horrenda
Dei vindicta
in adulterâ.*

*Immanis
serpens pro-
figatur. à S.
Marcello.*

*Felix obitus
viri sancti*

MAR-

Vide Not. C. Baron in ad Martyr. Rom. MARTYRIVM S. CAESARII DIACONI & aliorum: Ex eo quod est apud V. P. Laurent. Sur.

1. Nouem.

* Traianus,

Iuxta C. Ba-

ron. nisi hic

alius sit Ca-

sarius ab eo,

de quo fit

mentio in-

actis SS.

Nerei &

Achillei 12.

Ma j

En exesran-

dam idolola-

træ pontificis

impietatem.

En infidelium
insaniam.

TEMPOR E illo quo * Claudius acerrimi aduersus Christianos persecutione commouebat, Taracinis Campaniae ciuitate, Firminus idolorum pontifex, satanico impultus spiritu, multos veri Dei notitia destitutos, vt audacia & crudelitate immortale sibi nomen compararent, hortabatur. Proponēbat eis delicias & ornamenta; vt ijs inescati cum equis phaleratis & armis militaribus, è monte se in mare præcipites darent, tãquam hoc crudelitatis genere patriam expiaturi. Et id quidē faciebat quotannis Kalendis Ianuarijs, in laudem eorum qui Taracinis morabantur. Erat autem in vrbe illa egregia corporis specie iuuenis, Lucianus nomine; qui delicijs & lasciujs diffuens, ad Kalendas Ianuarias huic præcipitio destinabatur.

Eum iuuenem conspicatus Cæsarius Diaconus, qui tum ex Africa reuertebatur, sciscitatus est ex ciuibus quid sibi vellet ille ornatus. Responderunt illi: Sic ille ornatus est in suum exitium. Et Cæsarius; Per Deum, inquit, omnipotentem vos adiuro, vt huius rei mihi rationē explicetis. Responderunt ciues: Ad sex vel octo menses, genio hic quisquam pro libitu indulget; ijs exactis mensibus, ornatus & armatus montem cōscendit; ex eoque pro salute totius Reipublicæ cum equo se præcipitem agit. Eius verò cadauer honorificè collectum ignibus concrematur, & cinis in Apollinis templo pro principi-

principum civiumque salute reconditur. Hæc audiens Cæsarius, O vos, infœlices, inquit, qui hominum innoxiorum animas dæmonibus offertis, neque hic, neque in futuro seculo vera vita potituri. Delitnit deindè in ea vrbe ad Kalendas vsque Ianuarias vir Dei, precibus & ieiunijs die nocteque seduldò intentus.

Vbi autem Kalendæ illuxère, Lucianus magno cum apparatu & mira civium gratulatione in templo Apollinis obtulit in sacrificium, porcam, pro civitatis civiumque salute; & sic furoris quodam œstro percitus è monte se precipitem dedit. Cernens hæc Cæsarius diaconus exclamans ait: Væ Reipublicæ & principibus eius, qui lætantur alienis cruciatibus & sanguine fundendo pascuntur. Hæc dicentem Firminus Pontifex summo studio compræhendit, & in custodiam publicam abduci præcepit. Indè post dies octo Christi athletam è custodia eductum & triduana inedia maceratum Leoneio consulari obtulit: qui post multa verba vltro citroque habita, ad templum Apollinis vincitum eum nudumque perduxit. Cumque templo appropinquaret; in medio militum, sublati ad cælum oculis, Domine Deus, inquit, respice in seruum tuum sperantem in te. Hoc cum dixisset, subito fanum corruit, & Firminum pontificem ruina oppressit.

Tum Luxurius eius civitatis primarius, in carcerem eum recepit; vbi anno integro & mense vno dirum squalorem in victa animi virtute sustinuit. Deindè è carcere productum, missa ad Leontium legatione, quo genere supplicij, necandum censeret, consuluit. Prodijs autem è custo-

*Miserandus
Luciani in-
venis cuius-
dam inter-
tus.*

*S Cæsarius
compræhen-
ditur & in
custodiam
trahitur.*

*Ad preces
martyris te-
plum Apolli-
nis ruit.*

*Mancipatur
custodie.*

è custodia vir diuinus, tetra quidē macie confectus, & nudus, sed capillis suis egregiè refuls. Adductus autem in forum à militibus carere vinculis, satellites rogauit, vt aliquid ei luxuriam cōcederēt, quo Deo suo gratias ageret. Eo beneficio potitus, humi se abiciens, immensas Christo Iesu gratias egit, & eccē eadem hora, corusca lux cælitus emicuit, eumq; protexit. Id cernens Leontius Cōsularis voce magna exclamans ait: Verè, inquit, Dominus Deus est, quem prædicat Cæsarius: mittensque se ad pedes beati viri, chlamyde se sua expoliavit, eaque Cæsarium induit; orans atque obtestans vt fonte salutari confestim expiaretur. Hortatus est eum ad fidem pura & sincera mente amplectendam vir sanctus, acceptaq; aqua eū lustrauit: Adueniensq; Iulianus presbyter Dominica sacramenta nouo Christi militi porrexit, & in percepta cælitus gratia roborauit, Ijs perceptis, Leontius, orate Iuliano, mox beatum & immaculatum Deo spiritum reddidit.

Luxurius eo spectaculo ad iram & furorem commotus Iulianū pariter & Cæsarium mortis sententia damnauit, vt ambo sacco inclusi, in mare præcipitarentur. Ea sententia lata, cum post triduum ad supplicium ducerentur, beatus Cæsarius ad Luxurium conuersus: Nos quidē, inquit, aqua tanquam filios ex se renatos suscipiet: Te verò, Luxuri, hodie coluber inuadet, deuorabitque, vt omnib. huius regionis incolis innotescat, Dominum sanguinis feruorum suorum vindicem esse. Deindē missi in saccum Iulianus & Cæsarius foelici agone certamen peregerunt: Luxurius verò iuxta Diaconi vatic

*Lux. celestis
eum circum-
dat, & Leō-
tius Consu-
laris credit
baptizatur-
que.*

*Iulianus
presbyter.
Leontius
reddidit Deo
spiritum
perceptis
sacramentis.*

*Cæsarius
diaconus &
Iulianus
presbyter
culeo insuti
mittuntur in
mare, &
Luxurius
vindicta ce-
lesti penas
luit.*

vicinium eodem die iustas scelerum suorum
pœnas luit. Cùm enim eques ad villam suam
solus properaret, & arborem quandam præte-
raret, serpens quidam ex ea inter collum & tu-
nicam eius prolapsus, protinus morfu venena-
to ventrem dirupit, & ad præcordia vsque
penetrauit. Totus igitur intumescens humi
voluebatur miser; & prius quam animam ef-
flaret, vidit Angelos psallentes & corpora san-
ctorum ex vndis exportantes: quæ Eusebius
Christi seruus deinde collegit, noctuque sepe-
liuit apud Taracinas. Porrò cum tumulum
eorum ieiunijs & orationibus frequentaret,
& complures ibidem conuenientes ad Christi
fidem ab eodem conuersi à beato felice pres-
bytero baptizarentur, Leontius Leontij Consu-
laris filius vbi id comperit, furibundus ob
mortem patris, ambos protinus comprehen-
sos, noctu capite obruncari iussit, ac corpora
eorum in flumen iactari. Ceterum corpus B.
Cæsarij Romam translatum, hæctenus in Basili-
ca Heleniana, dicta alio nomine S. Crucis
ad Hierusalem in Atrio Sessoriano religiosissi-
mè afferuatur. Porrò vnum eius brachium
S. Anno Coloniensis Episcopus Coloniã
transtulit.

*Eusebius ca-
pitis damna-
tur vna cum
felice pres-
bytero: ob
Christi fidẽ.
Corpus S. Cæ-
sarij Romæ
afferuatur.
Vnum Bra-
chium Colo-
niæ.*

*Vide Tom.
2. Annal. &
Not. in
Martyr.
Roman. C.
Baron.*

MARTYRIVM S. BENIGNI PRES-
byteri: discipuli S. Polycarpi: quo coronatus est
apud Diuionem, circà Annum Domini 169. sub
Marco Aurelio & Lucio vero Imp. Ex eo quod
est per V. P. LAUR. SUR.

CVM

Baron.

1. Nouem.
Predicat
Dei verbū.

Sistitur Au-
relio.

Aurelius ei
blanditur.

Benignus
blanditis
consequitur.

Missus in
carcerem &
caesus recrea-
tur & sana-
tur ab An-
gelo.

CVM sanctus Benignus in villa (cuius Spa-
nisco nomen) gentibus Dei verbum pra-
dicaret, Terentius Comes iussu Aure-
lij, vinculum eum ac caelum ad quaestiones &
supplicia abripuit. Eum in conspectu suo ad-
ductum Aurelius sanguine Christianorum e-
braius; Dic, inquit, tu qua regione oriundus es,
& quo nomine appellaris? Ad ea vultu animo-
que imperterritus Christi seruus respondit; Ab
Oriente venimus, ego & fratres mei: quos tu
purpurea redimitos corona ad caelos promissi-
sti, missi à S. Polycarpo, ut miseris gentes sem-
piternis ignorantia & peccatorum tenebris
inuolutas, caelesti face Euangelij illustrare-
mus. Tunc Aurelius, Si, inquit, meis obtempe-
raueris consilij, ego te summum deorum meo-
rum sacerdotem constituam, & donis mune-
ribusque affectum primis in regia mea hono-
ribus extollam. Respondit Benignus; Aurum
& argentum tuum tecum confectur in perdi-
tionem; primatum verò aut sacerdotium non
admitto: quæ æternam mihi perditionem pa-
reret. Me profecto à Christo viuorum ac mor-
tuorum Iudice abduces nunquam; qui tuam
quandoque insaniam, qua in Christi seruos de-
baccharis, detegat: & volentem te nolentem-
que Deum omnium gentium, quem negas, cõ-
fiteri compellet.

His auditis Aurelius durissimis neruis mar-
tyrè cædi, caelumque teteri imo carceri manci-
pari iussit. Sed mox angelus Domini illi aspi-
cens plagas omnes ita absterfit, ut ne vesti-
gium quidem in corpore appareret. Insequen-
ti verò luce Aurelius eductus è carcere, & diu
facri-

sacrificare nolentem, ad fanum quoddam adduci præcepit. Cumque homo nefarius nihil se vel blanditijs vel minis in martyre promoveret, æstro quodam furoris agitatus: Ingerite, inquit, ori illius carnes immolatas, ut vel inuitus dijs nostris seruire cogatur. Id cum dicto citi⁹ fieret, martyr oculis manibusque insita pietate ad cælum sublatis propitium Christi numè inuocauit: & eccè, expresso Crucis signo, cuncta idola lignea lapideaque, & ipsa quoque vasa sacrificiorum, instar fumi euauerunt. Tum verò sanctus incredibili gaudio affectus: Agnosce, inquit Aureli, ò miser, potentem Christi virtutem & deorum tuorum inanitatem: Vbi nunc effigies eorum, qui ad Crucis signum protinus euauerunt?

His verbis commotus iniquissimus Imperator, in carcerem eum recludi, pedesque eius ingenti saxo perforato inseri, & plumbo liquefacto firmari iussit: Deindè ignitas subulas in manuum digitos defigi, & diebus còtinuò sex omni cibo potuque destitutum torqueri. Et nè qua salutis spes ei relicta videretur, canes ferocissimos duodecim extrema fame vexatos simul includi præcepit. Sed cuncti illi terrores & horrendi cruciatus fuere protinùs à martyre per Angelum Domini excussi: ità ut rabidi canes ouibus mansuetiores redditi martyris se defensores præberet. Sexta verò die cum aperta custodia missi ab Aurelio satellites martyrem planè illæsum inuenirent, tandè iussu Aurelij lancea militis transfossus preciosam Deo animam reddidit. Cuius corpus Leonilla insigni pierate matrona aromatibus condi-

Subuertit omnia idola oratione sua martyr.

Immanissimè cruciatus.

Lancea transfossus mi grat ad Christum.

Cc tum

*Sepulchrum
vni miracu-
lis celebre.*

tum, haud procul ab ipso carcere in sepulchro
condidit: vbi multis sese virtutibus beatus mar-
tyr & miraculis manifestè declarauit.

DE SOLENNITATE OMNIUM
Sanctorum: Ex D. Augustino & Lodouico Gra-
natensi.

*1. Nouem.
D. August.
serm 37. de
Sanctis.*

HODIE, dilectissimi, omnium Sancto-
rum sub vna solennitatis læticia cele-
bramus festiuitatem; quorum societate
cælum exultat, quorum patrocinijs terra læta-
tur, quorum triumphis Ecclesia sancta coro-
natur: quorum confessio quāto in passione for-
tior, tanto est clarior in honore. O verè beata
mater Ecclesia, quam sic honor diuinæ digni-
tationis illuminat, quam vincetium gloriosus
Martyrum sanguis exornat, quam inuiolata
Confessionis candida induit virginitas. Ergo
agite nunc fratres, aggrediamur iter vitæ, re-
uertamur ad ciuitatem cælestem, in qua scri-
pti sumus, & ciues decreti. Consideremus in-
clytam vrbis illius foelicitatem, in quam non
considerare possibile est: vt enim verè est, con-
prehendere nullus sermo sufficere. Dicitur de
ea in quodam loco sic: Quod aufugiet ibi de-
lor & tristitia & gemitus. Quid hac vita be-
tius, vbi non est paupertatis metus, non argu-
tudinis imbecillitas? Nemo læditur, irascitur,
nemo: nemo inuidet. Cupiditas nulla exardet,
nullum cibi desiderium, nulla honoris pas-
satio: aut potestatis ambitio. Nullus ibi dis-
boli metus, insidiarum dæmonum nullæ: terra
gehennæ procul. Mors ibi, neque corporum
neque

Ephes. 2.

*Gloria eter-
na beatitu-
dinis imper-
scrutabilis.*

*Esaie 35.
& 51.*

neque animæ erit: sed immortalitatis munere vita iucunda. Nulla erit tunc vsquam discordia, sed cuncta consona; cuncta convenientia, quia omnium Sanctorum vna concordia, pax cuncta & lætitia continet: tranquilla sunt omnia & quæta. Iugis splendor: non iste qui nunc est: sed quanto felicior, tanto clarior: quia ciuitas illa, vt legitur, non egebis lumine Solis, sed Dominus omnipotens illuminabit eam: & lucerna eius est Agnus. Vbi Sancti fulgebunt vt stellæ in perpetuas æternitates: & sicut splendor firmamenti, qui ad iustitiam erudiunt multos. Verum super omnia hæc, consociari Angelorum & Archangelorum cæptibus, Thronis etiã & Dominationibus, Principatibus & Potestatibus, omniumque cælestium supernarumque virtutum contubernijs perfrui, & intueri agmina Sanctorum splendidius sideribus micantia: Patriarcharum, fide fulgentia: Prophetarum, spe lætantia: Apostolorum, in duodecim tribubus Israel orbem iudicantia: Martyrum, purpureis victoriæ coronis lucentia: Virginum quoque choros candentia ferra gestantes, quanta erit gloria, quanta lætitia?

Vndè quidem haud immerito inter festos dies quos Ecclesia quotannis solenni religione celebrandos suscepit, hic dies vel summum vel maximum certè locum obtinere videtur. Cætera siquidem festa aut singulorum Sanctorum, aut singularium mysteriorum sunt; hoc autem sub vnius diei solennitate Sanctorum omnium festa complectitur. Sed enim magno Spiritus sancti consilio Ecclesia hoc instituisse

Cc 2 vide-

Apoc. 28.

Daniel. 12.

*Lodouicus
Granat. Con-
cilio 1 de So-
len. Omnium
Sanctorum.*

*Quanta ho-
dierna So-
lennitas.*

*Quanta ho-
dierna Solen
nil ad.*

*Quare insti-
tuta.*

Apocal. 7.

Matth. 7.

*Innumerabi-
lis beatorum
numerum.*

videtur. Primum quidem, ut quæ per focordiam
& iniuriam in cæteris Sanctorum festis deli-
quimus, aut minus plenè præstitimus, huius
saltem diei ampliori deuotione pensaremus
& vnus dies ritè celebratus, aliorum omnium
negligentias refarciret. Deindè ut hoc vno
die, Sanctorum plurimis, quib. singulares dies
festos decernere non vacat, debitam eorù me-
ritis laudem & honorem hac saltem ratione
impenderemus, quando aliter non possumus,
cum omnes anni dies intra angusta spatia con-
tineantur: Sanctorum autem numerus vix com-
prehendi possit. Quam rem oculatissimus tes-
tis Ioannes Euangelista in Apocalypsi confir-
mat; qui vbi centum octoginta quatuor millia
Sanctorum enumerasset, quos ex singulis tri-
bubus Israel, Dominus ad æternam vitam co-
optarat, subdit protinus.

Post hæc vidi turbam magnam, quam dinu-
merare nemo poterat, ex omnibus gentibus
& tribubus & populis, & linguis stantes ante
thronum, & in conspectu agni; amicti flo-
lis albis, & palmæ in manibus eorum; & cla-
mabant voce magna dicentes: Salus Deo no-
stro, qui sedet super thronum & agno. Ex quo
planè loco illud colligere licet, quod quamuis
incomparabiliter multo plures sint qui pere-
unt, comparatione eorum qui saluantur (est e-
nim teste Salvatore, arcta via quæ ducit ad vi-
tam: lata autem & spatiosa quæ ducit ad per-
ditionem) nihilominus tamen electorum tur-
bam adeo esse magnam, ut à nemine numerari
possit, Ioannes hoc in loco asserit. *Quin et*

folia

Solitantum martyrib. tam ingens multitudo in cælis coronata triumphat, vt si Ecclesia omnibus illis festos dies instituere decreuisset, supra quinque millia martyrum (vt D. Hieronymus testatur) ad vnumquemque diem assignare potuisset. Horum igitur laudibus, quibus dies singulos Ecclesia destinare non potuit, hunc vnum diem voluit esse dicatum. Est & alia non inferior huius solennitatis causa; nempe quod hac ratione multos nobis aduocatos in cælo comparare voluit: cum ab illis pro impensis precibus & laudibus opem & patrocinium suppliciter implorat.

Sunt quidem Sancti ad hoc officium præstandum propensi; qui (vt diuus Augustinus ait) de sua salute securi, de nostra solliciti sunt. Eos namque & germana charitas, qua nos conciuēs suos futuros prosequuntur, & huius vitæ pericula quæ illi euaserunt, ad nos omni ratione iuuandos sollicitant: nostris tamen precibus & laudibus propensiores ad hoc officium redduntur. Et quidem appropinquante hora mortis, quando post extremum illum halitum de tota æternitate nostra ferenda sententia est, vltimum nobis Ecclesia præcipit adhiberi remedium, nempe Vnctionis Sacramentum: quod iam migraturis exhibetur. Quo etiam tempore Sanctorum omnium auxilium implorat; omnesque illos velut antè superni Iudicis conspectum aduocatos mittit: quo periclitanti filio, & in summum discrimen adducto opem ferant. Quod quidem illi patrocinium eò lubentius suscipiunt, quo frequentius homines citra mortis etiã & extremæ

*Sanctorum
suffragia im-
ploranda.*

Quale obsequium gratissimum.

necessitatis periculum illos hoc religionis officio venerati sunt. Nota enim illa Pūblij sententia est: Habet in aduersis auxilia, qui in secundis commodat. Vnde colligimus, obsequia illa esse gratissima, non quæ necessitas violenter extorsit, sed quæ spontanea pietas libenter impendit. Hac ergo de causa non hoc die solum, sed in omni vita præcipua deuotione Sanctos colere & venerari debemus: vt eos, dum extrema illa necessitas incubuerit, propitios ac fideles habere mereamur. Ex multis sanctorum historijs discimus, fuisse nonnullos, qui ad extremam horam venientes, ac de salute sua, propter malè actæ vitæ cōscientiam desperantes, sanctorum hominum, qui præsentem aderant, pijs lachrymis & precibus vel spatii pœnitentiæ, vel errorum veniam consecuti sunt. Quod si hoc animo, viri sancti in alio homines exstiterunt cum in hoc corpore degerent, multo magis charitate viæ in patriæ charitatem commutata, eundem erga nos benignitatis & misericordiæ affectum gerent.

DE COMMEMORATIONE FIDELIUM Defunctorum: Ex oratione D. Iohannis Damasceni.

2. Nouem.

Satan heresum sator.

TORTVOSVS ille coluber ac humani generis infestissimus hostis, qui circa præclaras ac Deo gratas actiones omnium & cogitationes serpit ac iugulatur, nouum quoddam & absurdum, sacrisque sanctionibus omninò contrarium dogma quorundam instabilium mentibus iniecit: nimirum pia omnia opera

opera, quæ post mortem fiunt, nullam omnino
defunctis utilitatem conferre. Conclufit enim
(inquit fcriptura) Deus aduerfus eos. Et, Re-
portabit vnusquisq; per corpus, iuxta id quod
fecit, siue bonum, siue malum. Et, In inferno
quis confitebitur tibi? Et rursus, Quia tu red-
des vniciq; iuxta opera fua. Ac denique, quod
quisq; feminauerit, hoc & metet.

Job. 16.

2. Corin. 5.

Pfalm. 6. 61.

Galat. 6.

*Dei miseri-
cordia eius
iustitiam fa-
perat.*

2. Mach. 12.

At o sapietes viri (sic enim eos alloquamur)
peruestigate quæso atque istud discite, magnū
quidem Dei omnium Domini metum esse, ve-
rū multo maiorem bonitatem: & horrendas
quidem ac pertimescendas ipsius minas esse:
ceterū ipsius benignitatem nulla coniectura
percipi posse: ac denique in ipsius sententijs
ac supplicijs quanquā terroris multum insit,
rursus tamen miserationum ipsius pelagus om-
nem orationis facultatem superare. Anim-
aduertite enim quod scriptura sacra de Iuda
Machabæo memoriæ prodiderit, quippè eum
in Sion Regis magni ciuitate, cum populum,
cui præerat, ab exteris hostibus cæsum & ob-
truncatum vidisset, sinusque eorum excutiens,
condita in ipsis idola comperisset, ilicò expi-
andi huius sceleris causa Domino ad miseri-
cordiam, prompto ac propenso pro vnoquo-
que eorum munera obtulisse: in eaque re
summæ pietatis & charitatis munere per-
functum fuisse: vndè etiam factum est, vt di-
uina scriptura, quemadmodum omnibus al-
ijs nominibus, ita hoc quoque nomine sum-
mis eum laudibus euexerit ac mirificè com-
mendarit.

Porrò Christi Saluatoris discipuli ac diuini.

Cc 4 . Apo-

*Mortuorum
memoriam
in Missi: age-
re, Apostoli-
ca traditio.*

Apostoli, post eius gloriosam in caelos ascensionem à Spiritu sancto abundantius de omnibus edocti, inter cetera etiam, ut in tremendis ac puris vitamque afferentibus mysterijs, eorum qui cum fide diem vitae extremum clausissent, memoria fieret instituerunt. Quod quidem firmè atque constanter, ac sinè vlla controuersia Catholica & Apostolica Ecclesia, ab extremis finibus ad extremos usque fines, ab eo tempore ad hunc usque diem semper retinuit, ac tantisper dum mundus hic erit, retinebit.

*Christiana
religio nihil
habet quod
utile non
sit.*

Non siquidem inconsideratè ac temerè & sinè ratione hoc ab illis est institutum. Neque enim quicquã, quod utilitate careat, Christianorum religio, quæ ab omni errore aliena est, suscipit, fixumque semper ac stabile retinuit: sed frugifera omnia, Deoque grata & accepta, maioremque in modum utilia, atque ita comparata, ut maxima ex ijs salus oriatur.

*Dionys. A-
reopag Hie-
rarch. eccle-
siast. cap. 7.*

Quocirca eruditissimus ille atque in explicandis rebus diuinis exercitatissimus Dionysius, in mystica sua de ijs qui mortem obierunt contemplatione, disertè hoc asserit; *sanctorum preces in hac quoque vita, nedum post mortem, in ijs qui sanctis precibus digni sunt, hoc est pijs ac fide pradis efficaciter esse.* Non est autem dubium, quin hoc loco per voculam hanc, *Nedum*, nihil aliud intelligendum sit, quam, *quanto magis*. Et post pauca: *Hoc* (inquit) *supplex à diuina bonitate petit Pontifex, ut errata per humanam imbecillitatem admissa ei qui è viuis excessit remittat, eumque in viuientium regione collocet, in sinu Abrahae, Isaac, & Iacob;*
in lo-

in loco vnde profugit dolor & tristitia & gemitus: *disimulante nimirum pro sua bonitate diuina clementia maculas eas, quas is, qui vita abiit, ex humana fragilitate contraxit.*

Sed enim post hunc Gregorius ille, qui à *Gregor Nazianzenm.* Theologia cognomentum traxit, in ea Oratione, quam in Cæsarij fratris funere habuit, de matre sua in hunc modum loquitur: *Auditū est* (inquit) *præconium dignum quod ad omnium aures perueniat. Ac matris maror per egregiam ac sanctam pollicitationem, qua se filio, quicquid opum ipse habebat, ipsius nomine in parentale munus oblationem recepit, exhauritur.* Et alijs quibusdam interiectis; *Quædam iam persoluimus, quædam rursus persoluemus: anniuersarios nimirum honores ac commemorationes offerentes.* Cernisne vt præclara & pia ea munera esse asserat, quæ eorum, qui vita functi sunt nomine Deo offeruntur, anniuersariasque commemorationes ab eo lubenter admitti?

Denique ille verè aurea loquens, atque ab auro cognomentum adeptus Ioannes: ille inquam amoris erga pauperes ac pœnitentiæ dux & magister, in luculentissima sua enarratione in Epistolas ad Philippenses & Galatas his verbis vtitur: *Nam cum gentiles simul cum ijs, qui mortem obièrunt, bona sua comburant, quanto tandem æquius est te, qui fide præditus es, operam dare, vt eius, qui fide præditus erat, bona eum prosequantur? non vt ea in cinerem, velut illa dilabantur:*

cc 9. sed vs

Anniuersarie exequia & alia pia exercitia pro defunctis Deo grata. Ioannes Chryso- stomus.

sed ut maiorem ipsi gloriam concilies, ac si peccator erat is qui satis concessit, eius peccata deleat: autem probus ac iustus, ea illi mercedis ac remunerationis cumulum augeant. Et rursus alterum

*Homil. 3 ad
Philippenses.
Elemosynæ
& oblationes pro defunctis faciendæ.*

Oratione: Excogitemus quemadmodum de his qui obiērunt bene mereamur: Auxilium quod nobis promptu est ipsis offeramus, hoc est, elemosynas & oblationes. Id enim vberem fructum atq; ingentem vtilitatem ipsis accersit. Non enim hæc frustra ac temerè instituta, Ecclesiæq; Dei à sapientissimis ipsius discipulis tradita sunt, nimirum ut Sacerdos pro his qui in fide obdormierunt in tremendis mysterijs vota faciat: probè siquidem norant hinc ingentem quasum & vtilitatem ad eos redire. His etiam ad stipulatur doctissimus Gregorius Nyssenus ad hunc modum loquens: Nihil inconsultò atq; incassum à Christi præconibus & discipulis proditum est, & in omnibus Dei Ecclesijs obtinuit; verum id vtile ac Deo gratum est: nimirum ut in diuino ac splendido sacro, eorum qui è vita in recta fide discesserunt, memoriam agamus.

*Proximum
quisque suū
in resurrectione
mortuorum agnoscit.*

Nos itaque pro virili nostra prouideamus, ne in horrendo illo & extimescendo die, hoc est in secundo Iudicis aduentu à propinquis necessarijsq; nostris eo nomine accusemur, quod eorum saluti consulere neglexerimus, ijque præsertim quibus id ab illis mandatum fuit, velutque fidei nostræ commissum. Neque enim hoc quisquam extimet, nos in formidabili illo catu ignotos inter nos fore. Nam pro

profecit proximum quisq; suum agnoscat, nō quidem ex corporis figura, verum perspicaci animæ oculo.

CERTAMEN SS. ET GLORIOSORVM
Martyrum Acindyni, Pegasij, Anempodisti, Aphibonij & Elpidephori: Ex eo quod est apud Rom. Metaphrasten.

Vide Not. C. Baron. in Martyr. Rom.

2. Nouem.

TEMPORIBUS illo quo Sapores Persarum Rex immanem Christi Ecclesie persecutionis offundebat caliginem, Acindynus, Pegasus, & Anempodistus sua confessione constanti planè atque diuina, obortas tenebras egregiè dispulerunt. Cum enim spectante populo, minis iam antè æquè ac blanditijs superatis, extensi à viris quatuor virgis crudeliter cæsi, & subiectis ignibus per totum corpus cremati essent, & illi quouis adamante fortiores cuncta illa supplicia perferrent, supplicesque ad Deum preces funderent, fuere caelesti virtute à vinculis soluti, & integra repentiè sanitate donati.

Vixit Sapores Anno Christi 338. &c. teste C. Baron. Tom. 3 Annal. Egregia eorū constantia in supplicijs horribilibus.

Eo tam stupendo miraculo non ad mentem sanio-rem, sed nouum conuersus furorè Sapores, iussit ferreos grabatos adipe, pice, resina, & igne candètes parari; inque eos nudis prorsus corporibus martyres reclinari. At illi, impio satellitū ministerio non expectato, vltro in eos insilierunt; & plena fide Christi opè implorantes cruciatus superarunt. Eo spectaculo multi paganorum, abiurato idolorum cultu, Christo nomina dederunt: fueruntque omnes fulgore quodam caelesti decorati.

Crudele tormentum.

Multi conuertuntur ad Christum.

Porro

*Iouis statua
ad preces
sanctorum
corruit.*

Porro Rex infano deorum suorum cultu laboras, martyres ad fanum Iouis deduci precepit: inani quadam spe pulsatus, eos Ioui supplices futuros. Et illi quidem templum ingressi, mox ut fixis humi genibus, preces vota Summo Deo perfoluerunt, templum terribili est terramotu concussum; & aurea Iouis statua repentino casu confracta, Regem tanto perculit terrore, ut in sola fuga spem salutis repositam haberet. Postea quam verò ab illo tremore se collegit, iussit martyres in lebetes feruenti plumbo bullietes collotenus immergi, rursusque extrahi: sed illis, assiduo precandi studio, contra immane illud supplicij genus decertantibus, omnes Tyranni conatus in nihilum reciderunt. Inter ea vnus è ministris Aphthonius nomine, admirabili obstupefactus spectaculo, exclamauit: Magnus est Deus Christianorum. Deinde conuersus ad Regem; Notum tibi sit, inquit, quod deinceps vnum Deum cæli terræque conditorem adorem: eique soli seruiam. Tu verò crudelissime, quousque tandem in Christi seruos canina rabie delæuies? Hæc dicentem Rex immani furore exagitatus capitis damnauit: quam ille sententiam plenus in Deum fidei ac spei lætabundus excepit.

*Alij horrendi
cruciatu.*

*Aphthonius
vnus è ministris
credit
in Christum.*

Plectitur capite.

Petit vindictam delictorum impium Rex.

Post hæc martyres bubulis insuti culeis in mare præcipitati sunt: sed culeis, diuina virtute, ilicò disruptis, illæsi euaserunt. Quos simulac Tyrannus conspiciatus est, amentia plenus & furore, lictores quatuor, quos precio corruptos martyribus pepercisse existimabat, præcis manibus eodem illo supplicij genere con-

condemnavit . Martyres verò singulos in singulas foueas , recens effossas bestijs in iisdem & serpentibus immixtis iniici iussit, vt venenato eorum morfu interirent. Sed fuere angelico rursus ministerio è lacubus educti, & fremente nequidquam Sapore recreati . Id cernens Tyrannus vix mentis compos vltimam in eos tulit sententiam , vt virgis crudelissimè cæsi, membratimque laniati capite plectereretur. Itaque cum ad vltimum hoc certamen à lictoribus raperentur; Elpidophorus , qui primas in Senatu tenebat , vir occulta in Christum fide ac religione insignis, cū alijs tribus eiusdem auctoritatis ac pietatis viris, & sanctos martyres sequentibus ac plangentibus militibus trecentis, eadem martyrij gloria coronati sunt: cæsiisque capitibus , antè ipsos agonethetas, triumphum de hoste peregerunt.

Cæterum martyres ferro vincti , vtpotè aliorum incitatores & antesignani , ideoque maiori supplicio referuati , illa quidè nocte, in custodiam recepti fuere: Primo autè mane Rex fornacem vehementissimè accendi mandat: productisque martyribus minitabundus eam manu ipsis ostendens, Eccè, inquit, præmia vestræ inobedientiæ: quibus propediem remunerandi estis. Acindynus verò cernens Tyrannum malitiæ & furoris sui stimulis vehemèntissimè cõcitatum; Fortè, inquit, prophetico tibi spiritu nomen impoluit mater : Sapores enim haud absurdè dæmonum pater interpretari poterit. Tu autem non pater dæmonum, sed apertè eius es filius, qui homicida fuit ab initio, quoniam hominum sanguine, sicut ille delectaris.

His

Elpidophorus Senator cum alijs tribus & 300. militibus pro Christo capite plectitur.

Interpretatio nominis Saporis. Ioann 8.

*Vide quæso
miseriam iã-
ti Regis qui
dum iræ &
furori parat,
de calamita-
te in calami-
tatem ruit.*

His auditis, adeò ardentibus furoris facibus miser est accensus Tyrannus, vt accita matre, nominis sui interpretationem ex ea scire vellet. Illa verò respondens: Equidem, inquit, hoc tibi nomen esse paternum: significationem autem eius planè ignoro. Tum Tyrannus: Ili, inquit, cacodæmones asserunt significare patrem dæmonum. Quod si veritatem in hoc sibi suffragantem habeant, ego te prius quàm illos acerbae morti tradam. Illa verò subridens: Omniò, inquit, suffragantem habent: si enim non haberent, quo modò tanta audacia tam multis præsentibus confirmare præsumerent. Tum verò Tyrannus ab impotenti animi sui furore victus, matri repente alapam infixit. Illa autè confestim pedibus prouoluta sanctorum, profusis lachrymis ait: Seruate senectutem meam. Ipsum enim, vt video, satanam, illum ipsum ego genui. Deindè exclamans: inquit, Ego iuro, me ab hac martyrù trinitate non auellendam, sed gloriosam pariter cum eis mortem appetituram.

Ecquid tunc animi Tyranno fuisse putandum est, cum cerneret vndique se à suis derelictum, & matrem tam gloriosa confessione execrabilem eius impietatem damnantem? Stabat mente prorsus attonita; ac tandem, ne suis aperto pateret ludibrio: Sinite, inquit, hanc imbecilla mente nulloque consilio, more sceminarum agere: impios autem hos, (loquebatur autem de martyrìbus) in flammam iniicite.

Hoc mandato accepto, milites qui erant octo & viginti, fornaci appropinquantes, protinus diuino quodam timore ac terrore corre-

pri constiterere: & nunc flammaram incendia, nunc inuictam martyrum constantiam admirantes, quid agerent, prorsus ignorabant. Tum vero martyres ad eos: Quid, inquiunt, statis: quid iussa vestri Imperatoris implere formidatis? Si hic ignis humano studio excitatus, aded vobis terribilis apparet: ecquid de gehenna, iusto Dei iudicio impijs omnibus & idolorum cultoribus, in omni seculorum eternitate, constituta existimandum erit? Nisi igitur abnegato idolorum cultu, Christo vero Deo verè credideritis, nunquam illam gehennæ atrocitatem effugietis.

Adea milites lachrymabundi exclamarunt; se propter multiplicem impietatem ex animo dolere, & Christo IESU Dei filio credere: orareque atque obtestari sanctissimos martyres ut præteritorum criminum veniam à Deo consequi mereantur. Illi milites bono animo esse iussos, ad Christi confessionem constanter perficiendam hortantur: nihil dubitantes se mox cælestem æternæ vitæ coronam recepturos. Igitur Christi signaculo muniti, simul cum sanctis Acindyno, Pegasio & Anemodisto fornacem ingressi sunt, nè ipsa quidem Tyranni matre relicta; quæ pari virtute & constantia flammam subiit: & clarissimam de cunctis hostibus pariter victoriam egerunt.

Quorum sacræ & pretiosæ reliquæ depositæ sunt in loco, qui dicitur Irenesus: ibidem miraculorum signis admodum celebres.

Milites ad supplicia martyribus inf. rēda parati, credunt in Christum: & vna pariter fornacem ingressi martyrium consumant.

Similiter & mater Saportis.

Vide Tom. 8. Annal. C. Baron. & Not. ad Martyr. Rom. VITA S. HVBERTI EPISCOPI LEODIENSIS: Ex ea qua à quodam eius discipulo conscripta habetur. Ordinatus est à Sergio Pap. anno Domini 699. Diem obiit anno 730. Numeratur eius sedis episcopus ordine tricesimus.

3. Nouem.

Genus eius. De his vide Ioan. Moilan. in Indic. SS. Belgij. Huberto ad hoc pagano inter cornua cerui apparuit Christus.

Baptizatur à S. Lamberto.

Romæ consecratur successor Lamberti.

POST gloriosum beatissimi Lambertus excessum, Hubertus virtute illi nequaquam secundus, eius sedi Episcopus subrogatur. Hic filius Bertrandi Ducis Aquitaniae, cum Ebroini formidans tyrannidem in Austrasiam ad Pipinum paganus adhuc transfuisset, fuit mirabili prorsus Dei benignitate ac prouidentia è profunda errorum caligine, ad admirabile Christi lumen vocatus. Cum enim in Tungrensi parochia adhuc paganus, ut diximus versaretur; venanti quandoque inter cerui cornua apparuit Christus, eumque timore ac tremore correptum, Lambertum antistitem adire iussit, certissimam ab eo salutis percepturus rationem. Paruit ilicò cælesti visioni reuerenter Hubertus; audiensque antistitem & peramâter ac benignè ab eo susceptus, & cathedra imbutus, postremò fonte salutari illustratus est. Deindè verò totus cælestis patriæ desiderio incensus, Romam sacra Apostolorum limina visurus accessit: ubi à Sergio papa, Angelica monitione permoto, (B. Lamberto iam martyrio coronato) volens nolensque episcopus consecratur. Tum verò rebus suis ilicò distractis, inopum indigentiam larga manu subleuare; iniuria oppressis patrocinio subuenire; calamitosi & tribulationum turbine circumuentis consolationem præbere: viduas deni-

*Qualis in
Episcopatu.*

denique, pupillos, & orphanos præcipua quadam cura ac studio fouere.

In hisce alijsque veri pastōris officijs cum se cūctis admirandum & mirificè charum exhiberet, tandem anno Ordinationis sue tertio-decimo sanctissimi Martyris Lamberti reliquias ad locum, qui martyrij eius gloria celebrè habebatur, transtulit; iisdemque insigni & visendo in primis opere condidit basilicam. Deinde toto nisu ad nefarium idolorum cultum, qui adhuc in ijs partibus vigeat, penitus extirpandum conuersus, opportunè importunè prædicando, monendo, obsecrando ac increpando effecit, vt non modò è vicinis, verùm etiam è longinquis & à se valdè remotis locis populi ad eum cōstuerent, ac de potestate faucibusque diaboli se erui, atque in regnū Christi, gremiumque sanctæ Ecclesiæ per baptismi gratiam transferri gauderent. Omnis Arduenna sacrilegæ dæmonum seruituti mancipata, eius studio & vigilantia in Christi libertatem translata est. Nullis parcebat laborib⁹, nullis sumptibus, vt populos atra cæcitate miserè inuolutos, lumine cælestis doctrinæ redderet conspicuos: totamque illam patriam Euangelica face illustraret. Nec defuit miraculorū gloria, quibus rebelles etiam animos & in superstitione nefaria penitus obduratos expugnavit; eoque tandem deduxit, vt veneranda olim sibi templa terræ coæquarent, pulueremque eorum velut immunditiam detestantes, per diuersa dispergerēt. Itaque detestabili dæmonum cultu funditus sublato & delubris solo adæquatis, Hubertus plurimas per diuersa

Dd

loca

*Transfert
reliquias S.
Lamberti,
& in eius
honorem cō-
didit Ecclesiā.*

*Multos ad
Christi fidē
conuertit.*

*Item totam
Arduennam.*

*Claret mira-
culis.*

*Multas con-
dit Eccle-
sias.*

loca Christo Domino in honorem sanctorum
martyrum condidit basilicas, cultumque diu-
num tam egregie disposuit, ut in Christiano-
rum istorum moribus, verissima quadam
postolicę religionis facies relucere videretur.

Brabantiam quoque multis adhuc erroribus
gentilium irretitam, ex parte correxit. Ut
autem sibi subditos in Catholicę fidei obser-
uantia, & sanctę Romanę Ecclesię obediencia,
à qua sanctum Euangelium accepissent, cultu
perpetuo firmiter contineret, & posteros eod-
em vinculo obligaret, tradidit publicum sig-
illum vrbi Leodiensi, S. Lamberti martyris im-
agine sculprum, atque huiusmodi inscrip-
tione notatum: SANCTA LEGIA: Romanę
Ecclesię filia. Et reuera quidē quod ad fidē Ca-
tholicā attinet, fuit ea casta & pudica semper
fideliter sanctę matris assidue sectara vestigia
nulloque vnquam hereseon fœdata contagio.

*Euconinum
Leodij.*

Igitur statu Ecclesię istius optimē constitu-
to, vir diuinus obitus sui multo antē tempore
pręsciens, beatum spiritum, in loco cui * Fura
nomen, Christo tradidit: è quo sacrum eius
corpus lugubri multorum concursu Leodium
translatum, & in basilica beati Petri ab ipso
constructa, iuxtā altare S. Albini honorificę
conditum est. Anno verò ab eius sepultura sex-
todecimo, cum crebris tumulus eius eniteret
miraculis, è vase sepulchri sublatum & ad al-
tare Petri translatus, ab omni dissolutione &
putredine prorsus illesum inuentum est. Vnde
postmodum anno 825. pridie Kalend. Octob.

*Felicissimè
obit.*

** Inter Lo-
uanium &
Bruxellam
Locus sepul-
chri eius mi-
raculis cele-
bris.*

* Vulcandus Episcopus cum magna Ecclesi-
stici gradus frequentia corpus sanctissimum ad

** Vulcan-
dus.*

ad ⁴Andainum suæ diocesis monasterium in Arduennam transtulit: vbi frequenti fidelium cōcursu eius memoria propter gloriam miraculorum magna deuotione celebratur. Porrò Hugonotæ ex Gasconia Belgium intolerantes Anno 1568. memoratum Cænobium exusserūt; dumq; eorum vesana rabie omnia effracta forent, hoc solum intactum supererat, quo huius gloriosi Antistitis corpus asseruabatur: vnde in media luce obcæcati, aorasia videntur diuinitus percussi.

VITA S. VVENEFRIDAE VIRGINIS

Et Martyris: Ex ea quæ est per Ropertū Abbate Salopiensem. Claruit circa annum Domini 660.

BEVNOVS vir multis virtutib. in Occidentali maioris Britannię regione clarus, cōtempo paterno solio pauper aufugit, factusq; monach⁹ eò perfectionis breui euasit, vt multa diuersis in locis cōderet monasteria, fratresq; cælesti disciplina præclarè informaret. Diuinitus verò quadā nocte admonitus, vt alio migraret, destinata sibi à Domino questurus habitacionē, tandē ad prædiū Teuthi hominis potētissimi peruenit: à quo benignè susceptus quandam possessionum eius insuper (vti ab eo petierat) accepit portionem, vt in ea Ecclesiam extrueret, & purum Deo pro eius salute famulatum exhiberet. Igitur cum vir Dei spectata vitæ & morum integritate clarissimè eniteret, Teuthus vnicam filiam suā, VVenefridam nomine, optimis moribus imbuendam ei commendauit: quam ille suscipiens ad pedes suos federe, & sacras conciones, quas ad populum habebat, attentā mente au-

Andagium. Translatio reliquiarum ei⁹ Andainā in Arduennam. Ibidem miraculis claruit. Insigne miraculum.

Vide Not. C. Bayon in ad Martyr. Rom. Et Ioan. Molan. in Addit. Mart. Vsuuardi.

3. Nouem.

Instituitur à Beuno presbytero.

dire iussit. Vnde factum est, vt virgo indies in studio sapientiae mirifice proficiens, se ab omni viri toro prorsus seiuingeret: quò liberius dulcedine caelestis disciplinae iam inesceret Christo vacaret.

Accidit autem quodam Dominico die, vt parentibus eius, qui filiae suae puritate & sanctimonia magnoperè delectabantur, in Ecclesia pietatis studio incumbentibus, illa domo necessariò sola resideret. Quod cum Cadocum

Cadocum Regis filium eam ad concubinum prouocauit.

Alani Regis filium minimè lateret, eò protinus aduolauit, eamque ad focum solam sedentem inueniens, ita compellauit: Scis me esse Regis filium, multis opibus & honoribus conspicuum; qui te, si modò voluntati meae parere velis, magis opibus augere possim. Sentientem autem virgo suae pudicitiae infidias strui, demisso paululum vultu, & rubore suffusa, primò quidem grauem praese tulit dolorem, quò ad eò inculam ipsam inuenisset, aitque ad eum: Cum sis regio ortus stemmate, & Deo volente, regni gubernacula suscepturus, non dubiteme diuitem & beatam posse fieri, si tuo coniugio assentiar. Sed quaeso te sustine parumper aduentum parentis mei. Interim ego cubiculum ingrediar; moxque ad te reuertar. Dixit hoc, vt posset ab illo se subducere; quem flamma libidinis incensum, haud parum ab amentis distare videbat. Itaque cubiculum iuuenis permissu (quòd eam benè compram ilicò redieram putaret) ingressa, per aliud cubiculi ostium praepeti curru ad ecclesiam contendit. Quo ubi sensit iuuenis, magno furoris aestro percussus, districto ense eam celeriter insequitur, totiusque

quæque luminibus inuens, Olim, inquit, te a-
 maui, mihi que te coniungere volui, & tu nunc
 ad te venientem fugis, & habes contemptui?
 Per ego hanc dexteram iuro, nisi mihi sponte
 tui modo copiam feceris, confestim hoc mu-
 nerone caput tibi auferam. Ad ea cōstanti & in-
 fracto animo virgo respondit; Ego Regi æter-
 no matrimonio iuncta, in eius contumeliam
 alium admittere non possum: Quare quidquid
 erit libitum exequere. Me enim neque terro-
 res tui; neque blanditiæ; nec promissa; nec mu-
 nera; ab illius amore suavissimo poterūt sepa-
 rare: cuius castis amplexibus astricta sum. Tūc
 verò incestus iuuenis, cernens se à virgine cō-
 temni, libidinis impotentia victus, caput ei
 cruenta manu præcidit. Simul autem atq; cor-
 pus virginis humi collapsum est, fons illic mi-
 ræ perspicuus & ingens confestim erupit; qui
 hodieque manare nō desinens multis morbi-
 dis admodum salutaris existit.

Perpetrato tam immani facinore, cū cruen-
 tus homicida, vt potè Regis filius, nullā time-
 ret vindictam; Beunon^o animi eius superbiam
 non ferens, accepto in manibus capite, ad eum
 accessit, aitque: ò te scelestū, qui regis dignita-
 tis puellam crudeliter iugulasti; cur te tati fla-
 gitij non poenitet? Quando ergò nec ecclesie
 pepercisti, quā fuso eo virginis sanguine pro-
 fanasti, nec diei Dominico reuerentiam exhi-
 buisti, oro Deum meum, vt in præsentia tibi
 pro meritis reddat. His dictis iuuenis repente
 corruens expirauit, corpusque eius colliques-
 cens disparuit; multis afferentibus, illud in
 tartara cum anima descendisse.

D d 3

Porro

*Egredia vir-
 ginis pro
 tuenda pud-
 citia, con-
 stantia.*

*Caput ei au-
 putatur à
 Regis filio.
 De hoc per-
 enni fonte,
 & miraculis
 illic fieri so-
 litis, Baron.
 maiora. his à
 fidelissimo*

*teste oculato
 Reuerendis.
 D. Thoma B-
 piscopo A-
 saphensi Ro-
 mani Ponti-
 ficis. Suffra-
 ganeo acce-
 pisse testa-
 tur. In Not.
 hoc die.
 Diuina vl-
 tione repen-
 tē perit Ca-
 doctm.*

Porro vir Dei caput virginis crebro deoscu-
 las, à lachrymis sibi téperare nō poterat. Dein-
 de corpore illud apponens suoq; pallio conte-
 gēs, ad altare Misā celebraturus accessit. Ea-
 nita, redit ad corpus virginis, & cōcione lucen-
 ter ad populū habita, sanctā virginē voti
 Deo nuncupasse annunciat: quod ut reddere
 possit, prolixis admodū precibus cū vniuersa
 plebe pro ei⁹ resuscitatione incubuit. Quibus
 tandē expletis, puella, quasi è graui somno euig-
 ilans, puluerem & sudorē à facie detergit, om-
 nesq; illic adstantes gaudio & admiratione
 afficit. Mansit autem in collo eius quoad vixit,
 tanquā candidi fili species, locū sectionis ob-
 tegēs: aiuntq; viri regionis illius, indē eā VVe-
 nefridam dictam; cū antea, ut ipsi affirmant,
 Breuna appellaretur. VVen enim Britannica
 lingua, idem est, quod Latine candidum: Porro
 Euphoniae causa, prioris vocabuli duabus liti-
 ris mutatis, dictam VVenefridam.

Locus autem ille vbi sanguis eius fusus est,
 nō longē à monasterio Basinguercko in Nou-
 uallia, antea quidē Sicaualis dictus est: post
 eius verò obitum vsque in præsens, Fons VVe-
 nefridæ appellatur. Lapidēs quoque tam in
 fontis scaturigine quam in riuo illius, seu v-
 triusque margine, sacro eius adpersi cruore,
 & sanguinis eius tāquam congelati manifesta
 retinent vestigia; & neque temporis diuurni-
 tate, neque aqua praterfluentis alluione ab-
 oleri queunt. Mucus autem lapidibus illis in-
 hærens, thus redolet. Homines regionis illius,
 qui Euangelicæ veritatis lumen nondum rece-
 perant, virginem rediuuam, fontem aquarū
 manan-

*VVenefrida
 à morte sus-
 citatur.*

*Fons VVe-
 nefridæ.*

*En mira-
 quedam.*

*Multi vixis-
 mirabilibus
 credunt in
 Christum.*

manantem, & petras sanguine adspersas vidē-
 tes, ad pedes beati Beunoī se abiecerunt, & sa-
 cro latice expiati sunt. Tandem autē sanctissi-
 ma virgo accepto ab eodem viro Dei sacro ve-
 lamine nobilium virgines cōgregavit, easque
 castissimis moribus diligenter imbuit, & san-
 ctioris disciplinæ amore incensas, Christi ser-
 vitio mancipavit. Defuncto autem beato Beu-
 noo, VVenefrida diuinitus admonita, ad locū,
 quem VVithericum vocant, accessit, vbi ab
 Abbate Elerio, multis virtutibus ornato, &
 caelestibus rebus tota mente intento, reue-
 renter excepta, & in virginum monasterium
 introducta fuit: quarum deinceps curam ha-
 buit. Ibi sanè quisquis ad illam æger accessis-
 set, incolumis ab ea recessit: mœrentes omnes
 animi lætitiā reportârunt. Tandem nocte
 quadam oranti Iesus Christus apparuit,
 indicavitque propediem ipsam è corpore de-
 cessuram. Itaque quarto Nonas Nouemb. ple-
 na virtutibus & operibus bonis, spiritum Deo
 reddidit: sepultaque est iuxta sanctum Che-
 beam & Senanum: vbi, inter alia miracula, fa-
 bri cuiusdam filia ab ipso ortu cæca, lumen re-
 cepisse memoratur. Ceterum anno Christi 1138.
 sacræ eius reliquiæ Solopiam in monachorum
 monasterium translatae sunt.

*Instituit mo-
 nasterium S.
 VVenefrida.*

*S. VVenefri-
 da præficitur
 virginibus,
 & claret
 miraculis.*

*Feliciter mi-
 grat ad Do-
 minum.*

*Tumulus e-
 ius miracu-
 lus celebris.*

*Translatio
 reliquiarum
 eius.*

MARTYRIVM SS. AGRICOLAE ET
 Vitalis: Ex D. Ambrosii Adhortatione ad Vir-
 gines. a Passi sunt Anno Christi 303. Marcel.
 Pap. 7. Dioclet. & Max. Imp. 20.

*a Teste C.
 Baron. Tom.
 2. Annal.
 Vide &
 Notat. ad
 Martyr.
 Roman.*

Dd 4

AGRI-
 Roman.

4. Nouēb.
Vitalis ser-
uus agrico-
la, omne ge-
nū tormento-
rum ex-
pertus mo-
ritur.

Quanta S.
Agricolae
morum inte-
gritas.

S. Agricola
crucifigitur.

Translatio
reliquiarum
eorundem.

Vide Not. C.
Baron in
Martyr.
Rom.

AGRICOLA, cui Vitalis ante seruum, postea confors & collega martyrij fuit, apud Bononiā Italiae urbem pro Christi nomine egregiè decertarunt. Vitalis enim cum à persecutoribus, vt Christum negaret, vehementius vrgeretur, ille in confessione fortior factus, omnia tormentorum genera ita in corpore suo expertus est, vt ne minimus quidem locus sanitati relictus esset. Totus itaque vulneribus concisus; fusa ad Christū oratione emisit spiritum.

Sanctum verò Agricolā, quòd moribus mētissimus esset, non continuò ad cruciatum abripuerunt; sed serui supplicio terrere voluerunt; erat enim tantis tamque præclaris ornatus virtutibus, vt ab ipsis etiam inimicis diligerecur. Sed hæc persecutorum honorificentia, omni erat immanitate acerbior; vt potè quæ martyrium inuidebat. Deniq; cum vir sanctus fraudulentis eorum blanditijs non acquiesceret, sed serui sui constantia & virtute animatus eadem martyrij gloriam sitiret; in crucem sublatu gloriose triumpho è corpore ad cælos migravit. Horum reliquias multo post tempore Namatius Aruernorum Episcopus in Gallias transtulit.

VITA S. EMERICI B. STEPHANI

Hungarorum Regis filij. Ex ea quam V. P. Laurent. Sur. descripsit. Obijt Anno Domini 1032. Consentit Bonfinius de rebus Hungaricis, Dec. 2. Lib. 2. Relatus est inter sanctos vna cum S. Stephano Rege eius Patre, à Benedicto Papa octaui, qui dictus est nonus.

Beatus

BEATVS Emericus nobilissima profapia,
Stephano Hungarorum Rege & aposto-
lo: & *Gysela S. Henrici Imperatoris so-
rore ortus est. Qui parentibus sanctitatis stu-
dio nequaquam inferior, somni parcissimus,
alijs dormientibus, à secunda ferè noctis vigi-
lia, ad lucem vsque Dauidicos psalmos lecti-
tare solebat: ad finem cuiusque psalmi corde
contrito à Deo veniam postulans. Quod san-
ctus eius parens per rimam parietis sæpiùs cõ-
templatus, apud se tacitum habuit: magna in-
terim de filio spe concepta.

4. Nouem.
Patria &
paries eius.
* Gysla.

qualis in
pueritia.

Cùm autem aliquandò sanctus Rex beati
Martini monasterium in monte Pannoniæ in-
genti sumptu à se fundatum orandi causa vel-
let inuisere, Emericum filium suum eius itine-
ris comitem sibi adhibuit; non ignorans, quan-
ta Dei gratia puer ille polleret. Vbi autem ad
monasterium propius accessit, monachi hono-
ris causa obuiam processere, vt Regem, qua par-
erat, reuerentia exciperent. Sed Rex sciens præ-
clara filij sui merita, eum antecedere iussit, fra-
tresque illos salutare; tum vt ea ratione illos
honestaret, tum vt filio honor, ipsi paratus, im-
penderetur. Veniens igitur ad fratres Emericus,
osculatur singulos; nõ tamen, eodem mo-
do omnes, sed pro ratione meritorum quæ re-
uelante Dei spiritu, cognouerat; alijs duo, alijs
tria, plerisque quatuor vel quinque, vni Mau-
ro septem oscula dedit. Quod cum cerneret
pater eius, etsi filium nihil ea in re temerè fe-
cisse existimaret, non potuit tamen non ob rei
nouitatem non admirari. Itaque peracto sacri-
ficio, familiariter & accuratè ex eo percuncta-

Huius S. Ste-
phani Regis
vita habetur
20. August.

Dd 5 tur,

tur, cur non iisdem omnes patres osculis impertisset. Respondet ille, se, pro ratione temporis, quo singuli continenter vixissent, alijs plura, alijs pauciora oscula distribuisse. Eum autem quem septies osculatus esset, virginem permansisse ait: atque ex eo septenario numero virginitatis præstantiam intelligi debere.

*Bon finem nõ
de vno: sed
de pluribus,
hoc eum di-
xisse scribit.*

Procedente dein ætate cum virtutum & meritum simul incrementa caperet, nocte quadam, Vespertinij, in basilica beati Gregorij martyris vetustissima, cū vnico famulo ante aram precibus incumbens, apud se disquirere cepit, quodnam posset Deo munus offerre gratissimum. Et ecce tota ecclesia immenso repente lumine completa vox cælitus eiusmodi auditur: Præclara res est virginitas. Itaque mentis & corporis integritatem Deo offerro, & constanti animi proposito in ea perseverato. Hac voce mirificè exhilaratus nõ suis, sed Dei præsidens viribus, virgineam statuit puritatem extremum ad usque vitæ spiritum conseruare. Pater autem eius regno consulere volens, virginē & forma corporis, & morum integritate spectatissimā, stirpe regia ortam, ei despondit. Id etsi illi principio multū recusaret, tandem tamen paternis victus precibus, assensit quidē, sed ita tamen, vt sponsam ad eadem vitæ castimoniam perduceret. Malebat enim pius adolescens virtutum illam, quàm liberorum fecunditate pollere. Interea ne corpus lasciuiret, & spiritui forsitan rebellionem excitaret, assiduis illud ieiunijs alijsque afflictionibus domabat: sponsamque non alio, quàm sor-

*En quid cæ-
litis illi mā-
deur.*

*Seruat vir-
ginitatem cū
desponsata
sibi virgine.*

ris le
beata
Trice
que
uit, v
gale
tum
deret
Por
te, C
mo n
mag
& Pe
triti
peti
crin
pœn
quin
in q
tific
san
cate
obli
erāt
pecc
cupi
mm
Tan
bea
non
Dec
ven
dun
ren

ris loco habens, in ipso iuventutis flore ad beatam immortalitatem foeliciter migravit. Tricesimo autem ab obitu eius die, tot tantisque miraculis DEVS sanctum suum illustravit, ut cunctis in vrbe regia, quam Albam regalem vocant, vbi sacrum eius corpus tumulatum est, non moeroris ille, sed gaudij dies videretur.

Porro Ladislao religioso Rege postea regnante, Conradus quidam natione Germanus, homo multis flagitijs contaminatus, ac tandem magno Dei munere cōpunctus Romam adijt, & Pontifici peccata sua cum ingenti cordis cōtritione confessus, salutarem ab eo animæ suæ petijt medicinam. Pontifex ad immanitatem criminū eius obstupescens, hac eum multavit poena, ut loricam ferream ad nudum corpus quinis catenis ferreis obstringeret, & chartam in qua enormia eius peccata scripta erant, Pontificis annulo obsignatam, ad loca, in quibus sancti quiescerent, secum circumferret; donec catenis diuinitus dissolutis, chartam penitus obliteratam cerneret. Fecit homo, ut iussus erat (nihil enim arduum videtur ex animo sua peccata lugenti, & cum Deo in gratiam redire cupienti) inuisit loca sacra, etiam Hierosolymam & Saluatoris sepulchrum non intermisit. Tandem veniens in Pannoniam, ad sepulchrū beati Regis Stephani, cuius tum ibidē celeberrimum nomen erat, fundit preces, petitq; ut & alibi, à Deo p̄ intercessionē sancti sui, facinorū suorū veniam. Cū aut multum delassato inter orandum somnus obrepisset, sanctus Rex illi apparet, Emerici filij sui monumentū adire iubet:

eius

*Migrat ad
Dominum,
& miraculis
coruscet.*

*Nota admirandam
penitentiam.*

eius utique meritis à peccatorum & corpori
vinculis diuinitus absoluendum. Euigilans ho
mo, ilico dictis eius obaudiens, iussa protinus
adimplet: & ecce opinione celerius dissiliens
ferrei nexus, charta resignata nullum habet
scripturæ vestigium. Ad sonitum cadentium
catenarum accurrunt æditui, & complures
lij: qui cognita re stupentes cuncta ad Regem
referunt Ladislaum. Is conuocato concilio, de
beato Emerico sanctorum catalogo adscriben
do, cum episcopis & regni proceribus cõfere.
Indicitur triduanum cunctis ieiunium, quo
transacto, sacrum Emerici corpus honorificè
eueatur: multaque diuinitus miracula eodem
elevationis die atque deinceps edita sunt.

*Præclarum
miraculum
ad tumulum
eius.*

*Eueatur sa
crum eius
corpus.*

VITA S. AMANTII EPISCOPI RV-

*thenensis in Gallijs: Ex ea qua est apud V. P.
Laur. Surium. Sacrum eius corpus transla
tum est à S. a Quinctiano eiusdem successore
qui floruit anno Christi 507. & reliquis.*

*Vide Notat.
C. Baron. in
Martyr.
Rom.
a De eod.
Tom. 6. An
nal.
4. Nouëb.
Patria eius.*

*Fir Episco
pus.*

SANCTVS Amantius Rutena vrbe oriun
dus, in primæuo ætatis flore, abruptis se
culi laqueis, militiam Christi suscipiens,
vitia quibus pulsatur humana fragilitas viri
liter calcauit. Sed enim beato feruens propo
sito, & eximiorum meritorum splendore con
spiciuus, sacerdotij culmen & sublimis cache
dræ sedem emeruit: gessitque mentem fastigio
honoris sui parem. vnde & à Domino miracu
lorum insignium operatione protinus reddi
tur spectabilis.

Et quidem primò, cum in prædicta vrbe Pre-

fes quendam nefarij facinoris reum poena pa-
 tibili damnasset, beatus Antistes peccatoris
 miseratus, eius à Præside vitam petit; non impe-
 rat: etiam iteratis precibus. Spiritualia igitur
 arripit arma sacer Præful; ad cellam properat;
 terræ prostratus suspiria geminat; petit à Do-
 mino: quod Præses negarat. Cum ecce proti-
 nus Præsidentem diuina vindicta prosequitur:
 miris siquidem modis toto corpore affligitur:
 syncope repente percussus. Ad cellulam bea-
 tissimi viri concurrunt familia: Antistitem euo-
 cac, supplex ut sanet Herum. Quid multis? Ex-
 audit illos pius Pastor; reddit Præsidi salutem:
 ac recipit ab eo damnatum.

*Coruscet ex-
 inijs mira-
 culis.*

Primum.

*Præses ino-
 bediens viro
 sancto diui-
 nitum puni-
 tur.*

Non longo post tempore, cum haud procul
 ab vrbe carperet iter vir sanctus, cernit ingentem
 gentium multitudinem ad immolandum dæ-
 monijs conuenisse, propè eminentem quoddam
 simulachrum. Igitur eorum deplorans cæcira-
 tem, pio hortamine reuocare pertentat à sacri-
 lega impietate; verum frustra: aded namque
 furoris stimulis in iniuriam viri sancti sedi-
 tiosum vulgus exarsit: ut vix à verberibus tem-
 peraret manus. Quid faceret beatus Pontifex;
 ad solida cõfugit præsidia. Triplicat vota pre-
 cesque; donec densis obductum nubibus cælum,
 terribili sonitu fulmen emittit, execrandum
 simulachrum feriēs, diuidens, dispergensque.
 Aliud simile quoque in foro vir sanctus pio
 zelo accensus deiecit atque confregit. Vnde
 exacerbata sacrilegæ plebis multitudo, in vl-
 tionem numinis sui confurgit, ac lymphatico
 furore succensa beato Pontifici minatur exi-
 tium. Misso itaque nuntio in Ruthenem, aduo-
 cant

Alterum.

*Fulmine
 dissipatur
 demonis si-
 mulachrum.*

*Simile con-
 fringitur à
 S. Amanio.*

cant quendam eo tempore natalium splendore, opibus ac autoritate ceteris præstantioris contractis ilicò seruorum auxilijs eò celeriter contendit, dira & extrema S. Amantio minitās. Iamq; aderat, cum vir sanctus paulo antè in medio portæ orationem terræ prostratus fuderat: & eccè eodem in loco miro stupore hæfere bijuges, & vt insensibilia riguere signa. Tum vir ille insignis miraculi nouitate percussus, virum Dei per vnū ex suis rogat, dignetur benignus ligata soluere. Haud mora: sacerdos aduenit; carpèto deuoluitur persecutor, adheret sancti pedibus; peccatum fatetur: petit remedium. Vix verba compresserat, & animalia, quæ vt duræ cautes riguerant, cælitus recepta mobilitate, præceptis obediunt.

Aliud.

Fur quidam hortulū sancti viri nocte cōcubia irrepsit: oleribusq; direptis abire festinat; sed diuinitus retinetur: nullo remeanti patente exitu. Igitur terris luce reddita, beatus senex vnū è fratribus vocat, mittensq; in hortulum mandat, vt quem illic errandum reperisset, ad se adduceret. Adductus ilicò criminofus, furtum in medio projicit, pedes complectitur sacerdotis. Is pietate plenus indulget crimen; donatq; furtum: benignaque adhibita correptione, hominem in pace dimisit.

Simile de fure.

Ceterum dum his alijsq; virtutum fulget miraculis, beatum gloriose cōsummationis tempus aduenit. Sed cum fracta iam æuo membra deficerent, afflictū emortuumq; corpus onus abstinentiæ roborabat; & quod natura negauerat, meritum conferebat. Fuitq; tantus
fidei

fidei in eo feruor, ut infatiabili ardore, quo plus corpori distractionis intulisset, inferre plus cuperet: & ita erant augmenta meritorum eius, incitamenta profectuum. Amor quippe Dei reficere animum potest, satiare desiderium non potest: sed magis magisque cum hauritur inflammat. Lucunditate enim, sui excitat appetitum, sed non facit de satietate fastidium. Igitur beatissimus Amantius rebus tandem humanis exemptus, felici transiit de hoc mundo migravit in regnum caelorum. Illic nunc interest choris Angelorum: hic fulget claritate meritorum. Illic interpellat pro famulis voce supplicii: hic tuetur famulos virtute sublimi. Illic petit: hic praestat. Illic vota fundit: hic votis respondet. Porro beatus Quintianus successor eius egregius, sacras eius reliquias transtulit in Basilicam auctiorem redditam: in eius honorem prius excitatam.

Admirabilis sensus feruor.

Sententia memorabilis.

Felicissimus eius obitus. Sicut intercedunt pro nobis in caelis.

Translatio reliquiarum eius.

2. Eius vitam reperiet lector 13. Nouemb.

MARTYRIVM SS. * GALATIONIS

& Epistimes: Ex ea qua est per Metaphrasten. Passi sunt anno Christi ducentesimo quinquagesimo tertio. Sede vacante: Decij Imperatoris anno primo.

* al. Galationis & Epistemis. Vide Tom. 2. Annal. C. Baron.

EMESA nobilis in primis Phenicæ est ciuitas. In ea Clitophon genere insignis & diuicijs nulli ciuium secundus, cum coniuge sua Leucippe splendide quidem & gloriose degebat, sed vna in re omnium miserrimus, quod vxore sterili nullam omnino posteritatis spem sibi relictam videret. Qua de causa multis

5. Nouemb. Parentes S. Galationis.

multis frequenter opprobrijs coningem appete-
tebat: quæ magni animi ægritudine concabes-
cens, nihil non moliebatur, vt sterilitatis so-
luta vinculis, pulchram marito prolem ex-
beret.

*Persequitur
Christiani.*

Cùm verò eadem tempestate, Secundus, ci-
uitatis Emesæ gubernator animo planè barba-
ro, tyrannica ferocitate Christianam pietatem
radicitus excindere conaretur, pij ferè omnes
imminentis periculi magnitudine percussi, fu-
ga sibi salutem comparabant.

*Honofrius
insignis mo-
nachus cõtra
gentiles e-
gregiè de-
certat.*

Vnus verò, no-
mine Honofrius, habitu ac professione mona-
chus, in tali tempore ac tempestate pericitan-
tes imbecilliorum animas deserere, nequa-
quam viri pij, & in religionis studijs enutriti
esse statuens, mutato habitu callidè impia-
tem eludere, & imbecilliores Christianorum
animos in fide confirmare aggressus est. Ita-
que mendicitatem simulans domesticam sti-
pem postulabat, vt alios veris thesauris locu-
pletaret.

*Simulat mē-
dicitatem
vt lucretur
animas ho-
minum.*

Cùm ergò ad Clitophontis aliquandò ædes
veniret, manusque pro elemosyna extende-
ret, accidit vt Leucippe mœroris & tristitiæ
plena Honofrio fores occluderet, & quadam
cum indignatione à se repelleret. Illo autem
lachrymabili voce instante, & necessitatem
suam multis verbis exaggerante, mulier mise-
ricordia mota, suam vicissim calamitatem ei
exposuit; adiecitque quòd nullus deorum in
illum vsque diem inuentus esset, qui sterilita-
tis opprobrium sanare posset. Cui Honofrius
Nihil, inquit, mirum, ò matronarum præstan-
tissima; quòd hætenus remedium ab ijs conse-
qui

qui non potuisti, qui in vita dedecore & probro pleni, nefanda semper opera exercuerunt. Sed si nunc dictis meis obaudiés, Omnipotentem & verum Deum velis agnoscere, & ab eo opem postulare, equidem spódeo te voti mox compotem futuram.

Leucippe attendens mentis cōsideratione eam orationem excipiens, spe concipiendæ prolis, catechesi se imbuendam tradidit: qua imbuta, *Leucippe conuertitur ab Honofrio.* salutari regenerationis lauacro expiata est.

Nec multò post soluta sterilitatis vincula, certam prolis spem fecere: ita ut maritus gravidam eam cognosens, ad libanda dijs suis sacrificia pro gratiarum actione properare vellet. Quem mox pia coniunx ab opere nefario reuocans; Vide, inquit, nè feceris; non enim demonum, quemadmodum tu existimas, sed Dei cæli terræque conditoris beneficio in utero concepti. Exposuit deindè totam conuersionis suæ seriem; hortataque est maritum ne eadem Christi gratiam ad æternæ vitæ salutem necessariam negligeret. Paruit rectè monenti Galation, *Item Galation maritus eius.* lustratusque similiter ab Honofrio, haud pœnitendos in Christiana religione fructus fecit.

Post hæc Leucippe filium enixa est; qui à patris nomine, nomen sortitus, breui ætatem ingenio superabat. Erat ei præclara admodum & præstans indoles; qua ipsos etiam magistros suos, quibus instituendus erat traditus, à tergo relinquebat. Cùm autem annum quartum & vicesimum attigisset, pater, matre iam tunc defuncta, *Epistemes eius coniunx pagana.* Episteme insigni pulchritudine & morum honestate virginem ei despondit: quam

Ee   ille

ille vitæ quidem sociam admisit, sed corporis coniunctionem semper exhorruit. Quod cum illa ægro admodum animo ferret, die quodam illa odij causam sola cum solo residens quæruit. Cui Galation id quod res erat exposuit; impium sibi & nefandum videri asserens, mundi cum immunda, coniungi. Itaque si vellet optato matrimonij fructu potiri, ilicò animum ab idolorum cultu ad sanctissima Christi sacra adiungeret; vnaq; secum eandem religionem piè ac sincerè coleret.

*Epistemes
conuertitur
& baptiza-
tur à mari-
to.*

*Distribuunt
sua pauperi-
bus & ere-
mum petunt.*

*Decim eos
comprehendi
& acriter excru-
siat.*

Nihil recusauit Epistemes; quin ilicò ferotam sanandam præbuit, animamque salutaribus lymphis ipsi suo marito (nam copia sacerdotis deerat) lustrandam commisit. His ita peractis, vterque flamma diuini amoris vehementius correptus, carnali copula repudiata, eremum cogitabat: prorsus vt paucis post diebus res suas omnes pauperibus distribuerent, & vitam solitariam in monte Publico, haud procul à Sina eligerent. Et Galation quidem monachorum contubernio iunctus fuit: Epistemes verò quatuor virginibus sanctitate conspicuis se sociauit.

Triennio autem à suscepto illo nouæ vitæ instituto, Imperator (is erat Decius) ingenti persecutionis tēpestare ecclesiam concussit, & inter alios Galationem & Epistemen victos suo tribunali sisti iussit. Ij igitur in præsidis cōspectum pariter adducti, primò quidem flagellis acriter cæsi sunt: Deindè cum in Christi confessione constantes permanerent, ipsumque tyrannum contemptui haberent, alijs atque alijs affecti supplicijs, tandem manibus pedibusque

bu' que truncati, ipsa etiam lingua, ne Christi nomen laudibus extolleret, privati sunt. *Postremo cum nihil ab insita animi virtute & constantia remitterent; capite plexi V. Novemb. martyrij palmam adepti sunt.*

VITA S. LEONARDI CONFESSORIS: *Vide C. Baron Notat. in Martyrol. Roman.*
Ex ea que est apud V. P. Laur. Sur. Migravit e corpore anno Domini 559.

BEATVS Leonardus sub Athanasio Imperatore, claris & magne apud Regē Clodouem dignitatis & auctoritatis natus parentibus, à beato Remigio Rhemorum Episcopo, susceptore Clodoueo, baptismo illustratus est. Qui in ipso adolescentiæ robore, terrena Regis militia cum primis honorata, amore celestium spreto, ad spiritualis militiae castra, sub B. Remigio stipendia facturis confugit. Vbi in primis illud à beato patre tenacitate est complexus, vt statueret misericordiae operibus nihil in hac vita pulchrius, nihil suauius, nihil Deo hominibusq; gratius esse. Itaque ad præceptoris sui exemplum, à Rege obnixè petijt, obtinuitque, vt quotiescunq; in vincula coniectos inuiseret, eos libertate donare posset: Igitur eo fretus benefico quotidie ergastula sedulus obire, & innumerabilem hominum multitudinem in libertatem asserere. Quotam præclaro facto, & alijs benignitatis, quæ indefessè exercebat, operibus, cum fama eius miro omnium præconio celebraretur, tum ipse Rex pontificia cum dignitate ornare voluit: quod ille munus modestè recusauit.

6 Nouēb.

Genus eius clarissimum

S. Remigij via habetur 1. Octob.

Totum se tradit operibus misericordiae: specialiter liberandis captiuis

Recusat Episcopatum

& Aureliam, per viam interim diuini verbi
spargens semina, contendit.

*Aurelia abit
in Aquita-
niam.*

Ibi cum aliquamdiu apud quendam venera-
bilis vitæ monachum Maximinum nomine so-
li Christo cognitus delitesceret, cælesti moni-
tus oraculo, indè in Aquitaniam commigra-
uit. Erat tunc ijs in locis recens adhuc Chri-
stiana religio; ita vt nefariæ superstitionis re-
liquiæ in multorum pectoribus relicte vide-
rentur. Eas igitur vir Dei vt profligaret, dicta
factisque Christum annuncians, fructus mini-
mè poenitendos faciebat. Fugabat dæmones,
surdos, claudos, cæcos & morbosos quoscun-
que ad ipsum venientes verbo curabat. Interim
verò cupitum prosequens iter, tandem in syl-
uam, quam Panum vocant, peruenit. Aberat is
locus ab vrbe Lemouicum decem ferè millia-
ribus. Cum autem Leonardus per eam siluam
iter haberet, accidit vt regia familia haud pro-
cul indè abesset. Ferunt namque Galliarū Re-
gem singulis annis eam siluam, comitante Re-
gina animi causa visitare solitum. Porrò Re-
gina eodem illo tempore ex partu cum mor-
tis doloribus conflictabatur, tanto omnium
moerore, vt lamentantium voces prætereuntis
Leonardi aures percellerent. Itaque vir Dei
animi commiseratione permotus, ab itinere
non nihil deflectens, eò se contulit, vt quid sibi
lugubres illæ voces atque clamores vellent,
cognosceret.

*Claret mira-
culis.*

*Panum Syl-
ua.*

Quem simulac conspicati sunt aulici, eum
ad Regem perduxerunt. Morum enim candor
& vitæ integritas, quæ ex vultu eius clarissime
relucebant, spem faciebant, Reginam eius be-
ne-

beneficio aliquid opis, cōtra difficiles partus dolores, accepturam. Rex eo conspecto data acceptaque salutatione, ubi eum beati Remigij discipulū cognovit, mox ad eius se genua submittere, præ ingenti animi dolore, ut Regina opuletur, rogare cœpit. Tum vir sanctus, fufis lachrymis, Regem eleuat, & vnà cum illo ac paucis satellitibus, Regina intrans cubiculū, sublati ad cælum oculis Dominum pro illa deprecatur. Deindè exeunte illo cum Rege, confestim Regina absq; vllō ferè doloris sensu prolem peperit.

Eo tam repentino gauifus beneficio Rex aureos iubet proferri scyphos, pateras argēteas, aliaque dona huius mundi amatoribus minimè contemnenda; quæ omnia Leonardus pauperibus, viduis, pupillis, & rerum inopia laborantibus distribui iussit: afferens se, contemptis mundi diuitijs, soli Christo in eremo seruire velle. Tum Rex prompto & hilari animo totum hoc nemus illi possidendum tradidit. Quod ille recusans: Si placet, inquit, Serenissime Rex, tantum ex eo assumam, quātum nocte vna a sella vectus circuire possum. Annuit libentissimè Rex, iussitque omne illud spatium lapideis terminis definiri. Eo itaque in loco (quem ille Nobiliacū appellari voluit, quod à Rege nobilissimo eum dono accepisset) sedē figens vir diuinus; oratorium Virgini Matri sacrum cōdidit, precibus & ieiunijs incubuit, & admirandis virtutum operibus locum illum excoluit. Et vt diuina mysteria perpetuū ibi vigerent, duos monachos vita & moribus spectatissimos sibi adiunxit: qui, eo absente,

Ec 3 diui-

*Nota reue-
rentiam à
rege, viro
sancto præ-
stitam.*

*Sanatur Re-
gina Leonar-
di precibus.*

*En Regis
gratum an-
num.*

*Accipit par-
tem nemoris
à Rege &
construit.*

*Nobiliacum
monasteriū.*

*Preces
impetrat a-
quam per-
ennem.*

diuinum cultum prosequerentur. Cùm autem locus ille aquæ penuria laboraret, Leonardus semel iterumque à monachis rogatus, vt iuxta Ecclesiã aquas ipsis impetraret, fudit ad Deum preces; moxque perennes aquæ eruperunt.

*Signa excel-
lentium me-
ritorum eius.*

Et si autem hominum frequentiam studiose fugeret, & nominis celebritatem velis, quod aiunt, remisq; euitaret, miracula tamen, quibus Christus eum illustrabat, latere non patiebantur. Ferunt namq; plurimos ex longinquis ad eum venisse regionibus: qui, solo illius nomine innocato, è vinculis & carceribus liberi euaserant. Ij compedes & catenas secum afferentes, ad eius se pedes humiliter abiciebant, seseq; non pauci in seruitutē ei tradere volebant quos vir Dei apud se fouebat, vt eos salutaribus monitis assiduo informaret, & ab omni peccati facinore deterreret.

*Multi ad eū
confluunt.*

Cùm autem hæc eius viuendi ratio celebri sermone in Francia diuulgaretur, multi ex cognatis eius, pleriq; etiam familiares, distractis rebus & possessionibus suis, cum vxoribus & liberis ad eū se contulerunt. Quos ille magno cum gaudio suscipiens, ad mundi cōtemptum hortatus est, ac cælestem tandem disciplinam egregiè edoctis, septem nemoris sui partes assignauit (tot enim erant familiæ) vt eas manuum labore excolerent, ac tenuem victum sibi & aduentantibus peregrinis necessarium quarerent. Multi præterea cælestis disciplinæ amantes ex varijs locis ad eum cōfluebant: quos ille parentis instar amplectens, in timore Domini educabat, fouebatque tanto virtutum splendore, vt

re, ut summis paradysi delicijs se interesse putarent. Denique cum bonum certamen certasset, fidemque servasset; multis virtutum gemmis ornatus, è præfenti sæculo 8. Idus Nouem. ad calos emigravit: etiam post obitum innumeris clarus miraculis.

VITA S. VVINOCI ABBATIS: EX *Vide Notat. c. Baron. in Martyr. Rom.*
ea quæ est apud V. P. Laur. Surium. Obijt hic sanctus anno Domini 716. Vndè obserua hunc alium esse ab illo, de quo Gregorius Turonensis scribit. Lib. 5. cap. 21. & lib. 8. c. 24. Hic. n. de quo agimus, longè post tēpora Gregorij claruit.

BEATVS VVINOCUS in Britannia finibus nobili in primis prosapia ortus, nobilitatis titulū, multis magnisque virtutibus egregiè decorauit. Qui inter ipsa ætatis primordia fluxas carnis & mundi voluptates cælestium rerū studio cōpescuit, & animū indies ad maiora pietatis opera informauit. Hinc ætate iam adulta, nè mollis & effœminata cognatorū & affiniū consuetudo ac nimia familiaritas arduum virtutis propositū infringeret, vel certè eneruaret, patria cognatisque relictis, cum tribus pari virtute ac animi magnitudine socijs, *6. Nouem. Patria eius. Qualis in primordijs suis.*
 Quadanoco, videlicet, Ingenoco, atque Madoco, ad beatum Bertinum inspectata vitæ integritate & doctrina virum abierunt: eiusque regimini, deuoto se obsequio subdiderūt. Vbi cum breui culmen perfectionis, non sinè ipsius Bertini singulari admiratione, attigissent, fuit eis à beato patre locus quidam assignatus, ut in eo cellam sacris occupationibus

*Mons S.
V Vinoci.*

congruentem extruerent; atq; ad maiora virtutum certamina cōtenderent. Locus ille in Morinorum situs territorio, vsque in præsentem diē Mons S. V Vinoci vocatur: vbi illi viri Dei aliquamdiu degentes eximia vitæ sanctitate enituerunt.

*Forombolt
vocatam.*

Porro eodem tempore Hermarus vir illustris & tam opibus quàm moribus præclarus, quoddam sui iuris prædium sancto V Vinoco obtulit, vt in eo cæleste domiciliū extrueret, cultumq; diuinum multiplicaret. Eò cōfestim à beato patre Bertino missus cū socijs V Vinocus, cōstruendis ædificijs strenuè incubuit, breuique, multorum operis adiutus, cuncta ædificia & xenodochia absoluit, locumque incolis honorabilē reddidit. Ibi sancti illi labore manuum suarum victitantes, diuina gratia instructi, aliorum salutem verbo & exemplo procurabant: & nō quæ sua, sed quæ Iesu Christi sunt quærentes, leuandis aliorum incommodis, faciendisque detrimentis incredibili alacritate incumbebant.

*Construit
monasteriū.*

Fit Abbas.

Cæterum tribus illis foelici morte ad cælestem patriam à Deo euocatis, V Vinocus à patre Bertino fratribus reliquis præfectus fuit: vir tantæ humilitatis & charitatis, vt omnium re vera minister & seruus, nihil sibi incundius in omni vita accidere posse ostenderet, quàm hospitium, pauperum, & peregrinorum incommodis prospicere. Quidquid operis aliorum manus vel arduū vel graue refugiebat impigrè ille & incunctatè arripiebat. Sapius autem illud Apostoli animo reuoluens: Qui non laborat non manducet; itemque illud

3. Theff. 3.

Pial-

Psalmographi; Labores manuum tuarum quia
 manducabis, beatus es, & benè tibi erit: eis-
 dem præceptis, non solum affectu, sed etiam
 effectu paruit; atque labore manuum tam suis,
 quam aliorum necessitatibus prospexit. Hinc
 molam sibi quãdam aptavit (nimirum opus in
 quo solet iniuriæ locus esse) quam subindè ma-
 nibus versando, subindè quoque orando, suis
 pauperumque utilitatibus inferuire coegit: &
 mirum in modum cum vicissim operi succederet
 oratio, orationem divina secuta est bene-
 dictio; qua illum celebrem reddidit. Deus enim
 felix senis volens parcere labori, molam,
 quod dictu quoque mirum est, sua sponte fecit
 circumagi; consulens famuli sui & defessæ æ-
 tati & necessitati. Quod ille animadvertens,
 iam securus de labore suo, oculis manibusque
 semper in cælum intentus, pro collatis sibi à
 Deo beneficijs cordis offert sacrificia.

*Psalm. 127.
 Manuum la-
 bore sibi
 suis que vi-
 tum parat.*

*En præclarũ
 miraculum.*

Interim fratres qui de labore manuum eius
 iucundè reficiebantur, & alimentorum copiã,
 & in senè operis efficaciam admirabatur. Nec
 deerat incerta suspicio, senem diuinitus adiu-
 vari; cui & ætas prolixior, & ad occasum pro-
 cliuior esset. Illis ergo admirantibus hinc co-
 piam panis, indè imbecilla membra senis, v-
 nus eorum curiositatem temeritate armavit,
 omnemque rei ordinem oculata fide explora-
 re tentavit. Accedens igitur ad domum illam,
 ubi vir Dei, & labori manuum & orationi in-
 cumberebat, oculis ad foramen curiosè admo-
 tis, vidit molam orante viro Dei, diuinitus
 moveri, atque farinæ copiam euomere. Sed
 ad eius intuitum solito cursu refrenato, mola

E e s   imme-

*Curiositas
fratris cu-
iusdam dimi-
nitur puni-
tur.*

immobilis mansit: moxque hominis temerita-
tem ultio diuina secuta est: quæ illum & humili
prostravit, & iusta cæcitate damnauit. Ille er-
gò frater tam visu, quam gressu orbarus, alio-
rum manibus reductus est; & altero die ad vi-
rum Dei perductus pedibus eius aduoluitur,
se temerarium, se reum nõ sine lachrymis cla-
mitans. Nec res potuit reuocari in dubium;
quam & cæcitas & pavor hominis demonstra-
rent. At Christi seruus condolens reo config-
nat eius oculos, & orationis suæ antidoto cæ-
cato visum reparat.

*Cæco visum
restituit.
Iohan. 1.
Eximie vir-
tutes eius.*

Erat ille planè, verè Israelita & doli expertus;
Fidelis in domo Dei oeconomus, plus amari
studebat quam timeri: & ministrare potius
quam aliorum ministerijs foueri. Nec regie
nobilitatis occasione, qua præclare pollebat,
cuiquam seruilis conditionis ad cõuersionem
veniente se anteponebat: Animo & vultu hi-
laris; fide robustus; spe longanimis; charitate
diffusus: à dexteris & sinistris armis iustitiæ
munitus, nec prosperis efferebatur, nec aduer-
sis deijciebatur. His & id genus alijs virtutibus
armatus, principem huius mundi subegit; &
gloriosis trophæis inclytus, octauo Idus No-
uembris aulam cælestem intrauit: eximij &
post emigrationem clarus miraculis. Sacrum
corpus eius fuit à Balduino cognomine Cal-
uo, Flandriæ Comite, anno 900. Tertio Calen-
das Ianuarij translatum Bergas; oppidum

*Felicitèr
migrat.
Translatio
reliquiarum
qum.*

in Flandria, sub Episcopo
Iprensi.

MARTYRIVM SS. HIERONIS ET

Sociorum eius; qui Melitina decertarunt: Ex eo quod est apud Metaphrasten. Passi videntur circa annum Domini 285. quo tempore Lysia, Prouincia circumsesset patet Tom 2. Annal. C. Bar.

Vide & Not.
C. Baron in
Martyr.
Rom.

PRAECLARVS Hieron è secunda Cappadocum prouincia vrbe Tyana oriundus, 7. Noueb. matre habuit eximia pietate foeminam, Seratonicem nomine. Is cum esset admirando corporis robore praeditus, & Lysias ab Imperatoribus in Cappadociam ad puniendum Christianos & conscribendum militem missus, multa de Hieronis fortitudine, & animi magnitudine audiret, nullum non mouit lapidem, ut eum, Christiana tunc pietate imbutum, ad sua signa alliceret. Itaque missa protinus, a Lysia militum manu inuenerunt hominem in agro rusticano habitu, praediolum suum colentem. Ille vero conspecta militum frequentia, eum rem suspectam haberet, nolletque impijs & sceleratis hominibus in foedere militiae sociari, arrepta securi excussoque manubrio, eodem illos aggrediens, omnes secedere iussit; verum recusantes, vehementi in eos impetu facto percutiens a dextris & a sinistris tandem in effusam fugam conuertit. Inde vero cum secundo inuaderetur multitudinem oppressus cum decem & octo socijs speluncam quandam subijt: qua fuit illico a Praefidis militibus, ne fuga elaberetur, vndique circumdata. Nemo tamen aduersario in speluncam intrare praesumpsit, sed consilio inter se concordantes, de victoriae ratione disceptabant.

a Diocletiano & Maximiano.

Non vult militare cum impijs.

*Quiriacus
frater eius.*

bant. Aderat inter eos Quiriacus Hieronis frater, qui tumultuantes leni oratione compescens facile se fratrem blanda persuasione protacturum promissit. Itaque ingressus spelicam fratrem unà secum prodeuntem, militibus tunc pacatis & consentientibus ad matrem perducit. Mater, cognita causa, cum haud dubiam filio mortem imminere prospiceret, lachrymis infusa, instantem orbitatem suam deplorare, & filij mortem magno eiulatu, prosequi. Quam ille blandè consolans in pace dimisit; & cum Victore cognato fratribusque duobus Antonio & Matroniano alacriter Melitinen ad Præsidentem contendit.

*Alacriter
pergit ad
martyrium.*

Porro in ipso itinere fuit caelesti visione ad certamen pro Christi nomine & gloria constanter subeundū mirificè confortatus. Veruntamen cum senectam matris animo reuolueret, contristabatur animo, totusque lachrymis infusus parentis orbitatem ingemiscebat. Sed cum rursus futuræ gloriæ & præclari certaminis recordaretur, afflictum animum suum hoc modo solabatur: Ecquid mihi preciosius anima mea? quid verò gloriosius, quidue vilius, quam pro Christo quibusvis eam periculis atque supplicijs exponere? Age igitur o anima mea; Sufficiat, quod hactenus mundi vanitatibus dedita, tempus parum fructuosè collocasti: deceterò respice ad Agonothetam tuum Christum Iesum, qui te diris supplicijs & morte acerbissima, à mortis sempiternæ imperio liberavit. Nec est quod inani matris solitudine conficteris: ipse enim Christus Dominus cuius causa ad mortem propero, curam utique

*Seipsum e-
gregie sola-
bat.*

Psalm. 67.

matris

matris suscipiet maiorem, qui pater orphanorum & Iudex viduarum dici voluit.

Inter hæc aliaque, quæ pio corde secum voluebar, venit Melitinem; vbi protinus cum alijs numero triginta & vno in custodiã datus fuit: quos vir diuinus luculentis verbis ad constantiam egregiè roborauit. Præses autem cognita eorum virtute, animique promptitudine pro Christo decertandi; cunctos curauit suo tribunali sistendos. Et conuersus ad Hieronem; Tunè, inquit, es ille, qui dexteram tanta ferocia in missos ad te milites meos exercuisti? His dictis ait satellitibus: Manum eius, quæ ferocimenti paruit, ab ipso cubito amputate. Fuit dicto citius crudeli & impiæ sententiæ factû satis: & eodem Præsidis iussu in reliquos martyres crudis boum neruis acriter sæuitû. Quod dum fieret, & vincti rursus in carcerem reciperentur, Victor, quem sancti cognatum prius diximus, atrocitate suppliciorum turpissimè victus & plagis emollitus, clam accersito Cõmentariensi misericordiam, impiam illam profectò & execrabilem, supplex postulauit: datoque, pro libertate, (si tamen libertas illa dicenda est) prædiolo, quod Coramis possidebat, noctu fuga sibi salutem, imò sempiternû animæ interitum quæsuit miser.

Mittitur in carcerem.

Amputatur dextera Hieronis.

Victor cognatus eius deficit à Christo.

Die autem illucescente, vt rem cognouit Hieron, intolerabili dolore affectus, acerbis coepit cognati interitum deslere lachrymis; ac tandem plus satis lamentatus, vocatis ad se cognatis Antonio & Matroniano, vltimam cõdidit voluntatem; matri & sorori Theotimæ certas assignans possessiones: manum verò abscis-

Facit testamentum Hieron.

*Decollatur
post varios
cruciatos cū
suis socijs.*

*Vide Tom.
8 Annal C.
Baron. &
Not. ad Mar.
tyr. Rom.
7. Nouem.
Patria &
pater eius.*

*1. Reg. 2.
Fit mona-
shus.*

abscissam Rusticio, qui Ancyræ rem publicam administrabat, testamento relinquens. Inde quatuor post diebus cum cæteris Christi vinctis ad tribunal euocatus, post flagra & atroces virgarum cruciatos capite plexi immarcescibilem æternæ vitæ coronam adepti sunt.

VITA S. VVILLIBRORDI EPISCO

*pi Traiectensis: Ex ea quæ est per Albinum Flac-
cum Alcuinum Caroli Magni præceptorem. Est
ordinatus antistes anno Domini 696. à Sergio
Pontifice maximo.*

FVIT in Britannia insula, prouincia Nordanhumbrana, quidam pater familias genere Saxo VVilgis nomine; qui ducta in matrimonium fæmina pudicitæ moribus ornatissima, suscepit ex ea, non sine diuinæ electionis præfagio, filium: cui mater in regenerationis lauacro nomen VVillibrordi imposuisse fertur. Is vbi puer adhuc Ripensis ecclesiæ fratribus, moribus & literarum disciplinis imbuendus esset traditus, breui tantos in omni virtutum genere fecit processus, ut cunctis alter Samuel videretur. Cumque fragilior ætas sanctioribus egregiè instructa disciplinis perfectam boni maliq̃ue cognitionem haberet, ilicò se monasticæ subdidit exercitationi in qua nulli alacritate minor, nulli humanitatis officio & studio lectionis secunda visa est. Quotidiè optimæ indolis puer magna virtutum capiebat incrementa, tacitusque diuinarum pariter & humanarum rerum scientia pectus locupletabatur; qua postmodum & alijs ad salutem prodesset.

Itaque

Itaque ubi annum ætatis suæ attigit vice-
 simum, maioris perfectionis ardore incensus,
 summa Abbatis sui, fratrumque voluntate in
 Hyberniam contendit: ubi annos duodecim a-
 pud beatissimum patrem & antistitem Egber-
 tum; & Vvicbertum, eruditione non minus
 quàm sacerdotio venerabilè, doctrinis sublimi-
 oribus animum erudiit. Cumque inter ea pieta-
 tis studia in borealibus partibus messem qui-
 dem multam, sed operarios paucos esse intel-
 ligeret, assumptis secum duodecim eodè fidei
 feruore fratribus, nauem conscendit, & pro-
 spero cursu ad ostia Rheni fluminis appulerunt.
 Vbi optata telluris statione refocillati, mox
 ad castellum Traiectum, quod in ipsa fluminis
 ripa situm est, peruenerunt: in quo etiam, non
 multo post tempore, idem sanctus episcopale
 cathedram constituere meruit.

*In Hyber-
 nia duode-
 cim annos
 dat operam
 literis.*

*Cum duode-
 cim fratri-
 bus venit
 Traiectum.*

At verò cum eadè gens Frifonum, paganis
 adhuc ritibus cù Rege suo Radbodo sorderet,
 visum est viro Dei in Franciã contèdere, & Du-
 cem illorum adire Pipinum, virum strenuũ in
 primis & triumphis clarum: qui summo cum
 honore eũ excipiens, loca ei intra terminos re-
 gni sui prouidit opportuna, ne tanto doctore
 gentem suam priuaret. Sperabat enim fore, vt
 per eũ, extirpatis idololatriæ spinis, noua que-
 dæ virtutũ seges exurgeret, & regni guberna-
 cula abundantè pace & opulenta requie breui
 florerent. Nec fefellit eũ concepta de viro san-
 cto spes, qui per loca singula discurrendo, & se-
 mina vitæ supernæ longè lateque spargèdo ef-
 fecit, vt in multorum cordibus germè fidei iu-
 cundissimum pullularet. Quo propter haud
 medic-

*Abit in Frã-
 ciam ad Pi-
 pinum.*

Mittitur
Romam.

mediocriter gauisus Pipinus, maioris profectus occasione, prudenti consilio, beatorum virorum cum honorifica legatione, Romam destinavit; ut à Domino Apostolico Sergio, viro tunc temporis in eo munere sanctissimo, pontificia auctoritate ornaretur. Et ecce die quarta ante quam Urbem ingrederetur, Summus Pontifex Angelico in somnis oraculo admonitus, ut venientem summo cum honore exciperet, nihil cunctavit; quinimò publice in ecclesiam * beatissimi Petri Principis Apostolorum eum deduxit; ibidemque reluctanter Archipræsulem ordinavit. Et quia VVillibrordi nomen barbarum & pronunciatu durum videbatur, ordinato Clementis nomen imposuit: sicque pontificalibus haud indignis vestimentis ornatum, iterum in opus Euangelij remisit.

* Sancte
Ceciliae.
Ordinatur
Romae Archiepiscopus,
pro
VVillibrordi nomine
accipit Clementis.
Fructus
predicationis eius in
Francia.

Itaque accepta Apostolicæ auctoritatis benedictione, ad præfatum Francorum Ducem reuersus est: à quo peramanter & honorifice exceptus, atque in opus Euangelij destinatus, eos in gente illa fecit fructus, qui vsque hodie gratissimam de se odoris fragrantiam fundit. Testes earum rerum sunt Ecclesiæ per singula loca ab eo constructæ; testes Deo famulantium congregationes, quas non paucis in locis præclare instituit; testes multæ familiæ quæ in hodiernum vsque diem in Catholicæ fidei professione contra hæreticorum insultus constantes permanent. Cæterum vir diuinus Frisonum salutem vehementer sitiens, secundo Radbodum Regem à cultu idolorum ad Christi cognitionem perducere conatus est. Sed saxenum impij

Predicat
Christum in
Frifia.

impj Regis cor, nullis vitæ fomentis emolliri potuit. Quo circa vir Dei, eo & gente ipsius relicta, ad ferocissimos Danorū populos, Christiana humilitate domandos, iter conuertit. Ogendus tunc gentē illā imperio moderabatur; homo & fera quauis crudelior, & omni lapide durior: qui aliqua tamen humanitatis officia viro sancto exhibuit, & venientem & abeuntem honore prosecutus est.

Cum autem barbarum illius ingenium effectis moribus obduratum, nullam melioris frugis spem facere videret; eo relicto, assumptis triginta eiusdem patriæ pueris, ad electos à Deo Franciæ populos festinè reuersus est. Vbi cum per singulos dies numerus fidelium mirificè cresceret, cæpère plurimi fidei feruore incitati, patrimonia sua viro Dei offerre: quæ ille in nouas ecclesiarum fabricas expendebat; statuitq; in singulis presbyteros & verbi Dei cooperatores, qui iacta fidei & religionis fundamēta, ad rectum sensum fastigiumque perducerent.

Contigit autem post hæc, vt Pipino Francorum Duce vita functo filius eius Carolus regno patris potiretur. Qui belli pacisque artibus egregiè præstans; inter alias gentes foelici Marte deuictas, Frisiam quoque, prostrato Radbodo, paterno adiunxit imperio. Qua occasione Villibrordus confestim facem Evangelicæ prædicationis eò intulit, sedeq; episcopali in Traiecto constituta, tetras ignoratiæ tenebras, vetustiq; erroris caliginem fugauit, & miraculorū gloria hærentē tenacius multorū mentibus idololatriæ pestem profligauit.

Ff

Quo-

*Proficiscitur
ad Danos.*

*Iterum re-
dit in Fran-
ciam.*

*Carolus
Martellus
Pipini filius
expugnat
Radbodum
S. Villi-
brordus fit
Episcopus
Traiectensis
& Frisiam
ad Christi-
dem conuer-
tit.*

Quodam die dum dioecesim suam solito more peragraret, in villa quadã VValachium nomine, antiqui valdè erroris inuenit idolo; quod protinus zelo fidei feruens in frustra cõminuit. Aderat fortè eiuldem idoli cultos; qui nimio furore succensus, quasi dei sui iniuriam vindicaturus, impetum in Christi sacerdotem fecit, gladioque caput illius grauitè feriens sanguinem fundere cogitabat. Sed Christo seruum suum mirabiliter protegente, non sinè ingenti miraculo cerebrum nullam ferientis sustinuit læsuram: & impius ille eodem die demoniaco arreptus spiritu, tertio deinde infelicem animam miserrimè efflauit.

*Grauitè
percussus ni-
hil læditur.*

Est in Treuirensi ciuitate sacrarum virginum monasterium, quod VVillibrordi temporibus sãuissimæ pestis contagione ad eò miserè infectum erat, vt eius acerbitate cunctæ ferè virgines extinctæ essent: aliæ longo infirmitatis dolore confictantes, lecto decumbebant. Ad eam vocatus vir Dei accedens Missæ sacrificiũ pro infirmis obtulit, aquamque de more benedixit, qua & domos illarũ aspergi iussit, & agrotantibus potandam transmisit. Dictum mirum. Et infirmæ citò Christi gratia cõualuere, & dicta contagio profligata est.

*Sauãtur vir-
gines peste
laborantes.*

*Felix obitus
eius.*

** Epternaco
alij: Exter-
naco.
Claret mira-
culus post o-
bitum.*

Denique vir diuinus consummata omnium virtutum perfectione (quæ quidem in hac vita haberi potest) præclarè, Deo hominibusque gratus, tandem deuexa planè ætate, è vita ad beatam immortalitatem lætus gaudensque migravit: sepultus in monasterio * Epternaco, quod ille extruxerat: vbi vsque hodie multis miraculorum signis clarus requiescit.

VITA

VITA S. FLORENTII EPISCOPI ARGENTINENSIS : Ex ea quæ est apud V. P. Laurentium Surium. Ponitur quartus eius Sedis Episcopus : capitq; sedere anno Domini 663. præfuitq; annis 12.

Vide Notat.
C. Baron in
Martyrol.
Roman.

DAGOBERTI Regis Francorum tempore, sanctus Florentius generis nobilitate clarus, cunctisque maximarum virtutum floribus egregiè ornatus cum beato Arbogasto, Theodaro, & Hildulpho è Scotia in Allariam venit. Vbi cum Arbogastus Argentinensi Ecclesiæ datus esset antistes, beatus Florentius studio cælestis vitæ acriter incensus, in siluam, quam Hasle vocant, sese abdidit, terramq; manibus colens victui necessaria paravit. Cumque condito illic domicilio, in studiū æternæ gloriæ inflâmato animo rotus incuberet, & manu labore, vt diximus, victum quæreret, ceruq; aliâq; feræ è nemore eo aduentantes labores illius deuastare & molestiâ inferre cœperunt. Quas ille cum ex arte venari nõ posset, magna in Deū fretus fiducia, iussit eas omnes ad cellulæ suæ fores venire, ibidemq; gradum, deposita ferocia, figere. Eodem illo tempore famuli Dagoberti Regis venationi operam daturi, montes & siluas omnes cum canibus perlustrabant, nec vllam omninò feram indagare poterant. Tandem ad beati viri domunculam peruenientes, frequentes illi præforibus eius consistere tanta mansuetudine cõspiciunt, perindè ac si vincula eis iniecta fuissent. Miratur, stupent, ac rei tandè indignitate permoti, tunicam beati viri, quæ ignorabant,

7. Nouëb.

S. Arbogastus sit Episcopus Argentinæ.

S. Florentius se vas sibi cõgit obediens.

Ff 2

au se-

auferunt & recedunt. Ille abeuntes insequitur & securim siue bipennem pariter eis tollendū tradit.

Illis ergo recedentibus, vbi ad paludem quādam ventum est, equi eorum progredi noluerunt: prorsus vt ne, ad motis quidem calcibus, loco mouerentur. Id illi vindictæ celesti, propter iniuriam, quam viro sancto intulerant, prudenter tribuentes, festinè redeunt, & ablata restitunt. Tum verò gradendi facultate equis restituta, ad Regem Dagobertum veniunt, & quæ acciderant, non sinè admiratione enunciant. Ille pariter admirans, confestim equum suum optimè stratum ad virū Dei mittit, orat, vt illo subuectus ad ipsum se conferat. Vir beatus equo Regis humiliter repudiato, a sella suo contentus ad regiam proficiscitur. Vbi ad portæ limen accessit, Regis filia ab ipso ortu luminibus orbata, itemq; muta, repentè & videndi & loquēdi beneficio latatur: appellatque beati Florentij nomen, cum tamen id omnibus esset incompertum. Ascendente porrò illò in palatium, res accidit admiratione digna. Cum enim deesset minister, qui pallium eius interim seruaret, ipse ad solis radium, per fenestram sese infundentem id suspendit: inhæsitque illi haud secus, atque voce cuidam, donec institutum cum Rege sermonē expleffer. Quæ res tantæ admirationi fuit & Regi ipsi, & familiæ eius, vt magnam siluæ eius partem, villasque adiacentes & multa prædia largiretur; quæ vsque in præsens Hallsle monasterium sibi vendicat.

Porrò Arbogastus, inter ea, vitæ munera sancti

*Hanc alij
Rathildam
vocant,*

*Insigne mi
vacillum.*

Sanctè perfunctus, Florétium in cathedra successorem habuit: qui, ut iam antè mundi carnifugæ illecebras, & fluxos honores Christi amore egregiè contempserat, & quanquam claris *Optimè factis* ortus natalibus, in sylva prudenter delitescere *præst.* nouerat, ita in summo illo honoris gradu corpore tantum constitutus, cunctas blanditiis insulæ fallacias præclarè vitauit. Commisum quoque sibi gregè æternæ vitæ alimonia suauissimè refecit, & ecclesiâ dictis factisque longè lateque propagauit: ac tandem multis exantlatis laboribus septimo Idus Nouembris ad Christum migravit. Corpus eius fuit in Argentinenſi ecclesia quam viuens gubernauerat, honorificè conditum: quod postea Ratho *Fœlicissimè* eiusdem sedis antistes, diuina reuelatione admonitus, in locum illum nemoris, quem primò sibi ipse delegerat, reuerenter transtulit. *decedit.*
*Locus sepul-
tura eius.*

VITA ET MARTYRIUM S. ENGELBERTI Archiepiscopi Coloniensis, qui anno Christi *Vide Not. Co.* 1225. pro defensione iustitiæ gloriosa morte occubuit; cum *Baron in* sedisset annos sex: Ex ea *ad Martyr.* qua est per Casarium monachum Heisterbaccensem. *Rom.*

BEATVS Engelbertus antistes Coloniens. *7. Nouè.* Pater Engalberto Comite de Monte; *Parentes e-* matre vero pari nobilitate foemina, filia *ius nobiliss.* Comitis Geldrensis (quanquam nomen eius *mi.* expressum non inuenitur) ortus est. Genus illi fuit nobile in primis atque spectabile, multis viris pietate & virtutibus admirandis illustre. Patruus Fridericus & Bruno, Arcipræsules
Ff 3   les Co-

les Colonienses: itemq; Adolphus qui Bruno
ni in episcopatu successit, patru eius filius: in
fuere omni sanctitate conspicui. Theodoricus
verò antistes Monasteriensis, & Engelbertus
Osnaburgensis electus, patru eius nepotes, qui
eximij in vita virtutibus emicuerint expli-
tu est difficile. Hac igitur tam insigni & nobili
ortus profapia Engelbertus, iuuenis adpectu
decorus, statura procerus, viribus robustus,
cunctisque naturæ & fortunæ (vt ita dicam)
diuitijs ornatus, literarum studijs adhibitus
fuit. Ibi tunc mundanæ gloriæ deditus, & di-
uitiarum honorumque retribus multipliciter
irretitus, in apertâ quodammodo animæ pen-
nicië tendere videbatur: sed teste Apostolo, om-
nia electis cooperantur in bonum. Vix dum
candidatus emeritus, mox in maiorem Præpo-
situm, indè in Monasteriensem episcopum ele-
ctus fuit, quam ille tamen dignitatem, ado-
lescentiæ lux haud satis fidens, prudenter re-
cusauit.

Ea tempestate Adolphus Coloniensis Ar-
chipræsul, prauo suorum consilio, & vi pec-
nariû corruptus, ab Othone filio Henrici Du-
cis Saxonix (quem ipse Aquisgrani Romanorû
Regē ex mandato Innocentij Papæ creauerat)
rupto foedere recessit, & aduersarij eius Phi-
lippum Sueviæ Ducem, Friderici Imperatoris
filium, in regia sede consecrauit. Ea propter
à Pontifice anathematis fulmine percussus &
dignitate deiectus, Brunonē Bonnensem præ-
positum successorem accepit. Qui non multo
post in fata cedens, Theodorico Sanctorû Apo-
stolorum Præposito sedem reliquit. Hic præ-
sente

*Abundat o-
pib. & ser-
uit m. do.*

Rom. 8.

*Recusat epi-
scopatum
Monaste-
riensem.*

*Adolphus
Coloniensis
Episcopus
d. ponitur,
& Bruno
succedit.
Brunoni
Theodori.*

sente Othone Rege, electus & pallij dignitate donatus est. Sed paulò post orta hostili quadà diffensione inter Pontificem Innocentium & Othonem Regem quem idem Pontifex ad hoc tempus paterno affectu fouerat, Othonem anathemate ferijt & Fridericum Henrici Imperatoris filium & Regem Siciliae ei aduersariũ iustitauit. Theodoricus verò quòd Othonis partibus faueret, sua dignitate & sede per summam indignitatem priuari, & Adolphum in amissos honores de nuò restitui curauit. Sed cum neuter eorum Episcopatum recuperare valeret, vtrique pro dignitate tuenda annua pecunia summa à Pontifice designata, & Coloniensi ecclesiae liberum omnino ius electionis remissum est.

Porro Engelbertus post inimicitias illas ab Othone cum Pontifice susceptas Friderico se-
Engelbertus creatur Episcopus Coloniensis.
 seintima familiaritate adiunxerat: quæ res ipsi Pontifici adeò grata accidit, vt vel prop-
 terea communi consensu in Archiepiscopum electus fuerit. In Electum & infula pontificali decoratum mox hostili odio Theodoricus Comes Cleuensis & Valramus Dux Lymburgensis insurrexerunt: quos ille eorumque copias militares tanta virtute represit, vt cateri
Aduersarios edomat.
 nefariae conspirationis auctores ingenti timore percussi, à simili facinore consilium manufque reuocârint; & certatim vel fictè vel ex animo honores detulerint.

Caterũ Friderico Regè ab Honorio Pontifice, qui Innocentio successerat, in Imperio cõ-
Imperij ne- gocia ei de- mandantur.
 firmato, Engelbertus, summa illius voluntate, (quod is in Siciliae regnum necessariò commi-

Ff 4

grasset)

grasset) regni totius citrà Alpes suscepit negocia, Henrici filius eius tutor & totius regni Romani constitutus prouisor. Qui tot tantisque curis & negocijs implicatus Reipublice utilem in primis, & fidelem impendit operam: prorsus ut inuidi & detractionis vitio infames, ne minimum quidem in eo inuenirent, ubi dentem Caninum defigerent. Congregatis principibus Henricum puerum Aquilgrani in Regem consecrauit: deinde cunctas ferè regni partes perlustrans, tantam ubique pacem & otium constituit, ut Augusti tempora crederes. Prædonibus & infestis viarum latronibus ferro flammaque dissipatis, mercatoribus in primis negociandi liberrimam præstitit facultatem, securitatemque tantam, ut cuidam anxio & viarum pericula formidanti, suam ipse chirotecam tradiderit, ut eam salui conductus loco obuijs ostenderet militibus: asserens se, si quid fortè rerum suarum damni pateretur, optima fide restitutum. Præclara profecto res, & summis in tanto viro laudibus extollenda, qui ita subditorum suorum saluti prospexit, ut domi forisque in opulenta pace & otio versari volebat. In Reipublicæ administratione nulli Episcoporum Colonensium fuit secundus: potentia verò, diuitijs, & gloria ita florens fuit, ut omnes, vno Brunone istius nominis primo excepto, superauerit; quibus non ad luxum vitæque superbiam abusus est, sed ijs ipsis ciuium saluti & incolumitati prospexit. Ita namque animo & viuendi ratione constitutus erat, ut nihil sibi sed cuncta suis subditis ac pauperibus in primis & inopibus possidere videretur.

*Egregiè ea
administat.*

*Præclara e-
im virtutes.*

*S. Brunonis
hæc vita
habetur II.
O. & Ob.
Augēt opes
Ecclesie Co-
loniensis.*

retur: paratus semper pro suorum salute capue
in quoduis magnum discrimen constanter in-
ferre.

Hinc nomen illius apud Reges & Principes
celebre admodum euasit: ita vt Ioannes Rex
Hierosolymitanus fama virtutum illius præ-
cipuè illectus, Coloniam venerit, vt tanti viri
prudencia & pietate animum suū præfens ob-
lectaret. Quanquam enim infinitis intricatus
esset negotijs, ius tamen omnib. tanta æquitate
administabat, vt nulli omninò querulandi
locum relinqueret. Prætereà pericula à Repu-
blica armis atque virtute propulsabat: bonis
pro dignitate præmia constituens, improbos
verò suppliciorum acerbitate coëcens: pa-
triamque vniuersam ab externis hostibus &
intestinis fraudibus tutam vigilantia sua con-
seruans.

Hiscè igitur alijsque præclaris virtutum o-
peribus ad martyrij palmam à Domino desti-
natus, tandem glorioso certamine de cunctis
animæ suæ hostibus triumphum egit. Erat Fri-
dericus Comes de Isenburg, quondam eccle-
siæ Colonienfis canonicus, & è Clero ad Co-
mitatum illum euectus, & postremò Essendiē-
sis ecclesiæ patronus constitutus, qui commis-
sum sibi munus ex sua ipsius auaritia & infa-
tiabili diuitiarum siti metiens, acerbissimis
exactionibus eoque ecclesiam illam exhauste-
rat, vt neque diutiùs subsistere, neque sacræ
virgines quæ Abbatiam incolebant (est enim
regalis & Imperio subiecta) hominis istius in-
solentias sustinere possent. Itaque quod reli-
quum erat, Engelbertus pacis & iustitię cultor

Ff 5 præ

*En quantū
fuerit apud
Reges &
principes.*

*Comes Fri-
dericus mi-
serè diuexat
Abbatiam
Essendiē-
sem.*

*Fridericus
in necē eius
conspirat.*

præcipuus, cum ab Honorio Papa, & Imperatore Friderico, tum iustitiæ & æquitatis impulsu admonitus, ut Ecclesiam extrema iam calamitate oppressam, & ad ipsa usque ossa exhaustam sanaret, medicam manum, cautè tamen atque prudenter, admouere cœpit. Quod simulac persensit Fridericus furore & amentia præceps; homines quosdam malitiæ suæ consortes & ad omne facinus pronos, ad paricidium inflammat.

*Cum multis
lachrymis,
cōfiteatur En-
gelbertus
peccata sua.*

Non latuit ea res beatum Engelbertum, qui licet dæmonis satellites armis facile profligare, & aduersarios eos cunctos interneccione delere potuisset, nihil tamen horum, præter consuetudinem attentans, corpus animamq. multis precibus & lachrymis diuinæ prouidentie instanter commendauit; & quasi martyrij cupidus, pura atque sincera confessione, Mindensii Episcopo totius vitæ suæ delicta expiauit. Peregit illam peccatorum suorum exomologesin, tam copioso lachrymarum imbri, ut eam lachrymarum gratiam Mindensis satis mirari non posset: Nec dubium, quin crebris stillicidijs contractas antea vitæ sordes diluerit, seseque totum Christo conciliauerit. Interea Fridericus patrandi facinoris audax, ut conceptam malitiam meliùs dissimularer, cœpit familiarius solito Episcopo adhærere; vias omnes modosque tacitè exquirens: ubi & quando potissimum scelus expleret.

*Fridericus
Comes, eius
iter explo-
rat.*

Erat in Suuelme, Ecclesia ab Episcopo dedicata: quod Fridericum minimè latebat. Itaque oblata occasione utendū ratus, cum antistes ad destinatum properaret locū, accurrat circa meridiam

ridiē Fridericus, certior fieri cupiēs quò & quibus stipatus comitibus, tenderet. Salutat eum benignè Episcopus; inuitat ad hospitium; & cunctis humanitatis officijs apud se retinere conatur. At ille difficulter hærētem animo pestem vultu tegere valens, excusat; & ocyùs indè ad suos aduolat. Magna iam episcopalis familiæ pars cœnam paratura, præcesserat; & pauci cum pōtifice remanserant: cùm ecclē sole iam ad occasum tendente Comes enormitatē concepti facinoris considerans, totis viscerib. contremiscit, & scelus detestatur. Sed mox detestabili suorum hortatu inflammatus, instar colubri venenum, quod ad breue tempus euomuerat, ardentius resorbuit: & satellites suos ad patrandum facinus dictis factisque acrius incitauit. Nihil illi cunctati sunt, sed animis verbisque feroces, strictis gladijs in obuium antistitem suum irruerunt, iniectisque certatim manibus, quidam Giselbertus primū vulnus capiti eius inflixit, ferrumque vibrans, secūdo ictu, dexteram amputauit, corpusq; gladio transfixit. Eadem hora, Iordanus quidam, qui ob maleficia ab eo proscriptus fuerat, superueniens horrendum vulnus cerebro impoluit: & Heribertus humi prostratum cultello perfodit. Postremò filij perditionis congregati, tāquam canes rabidi ac famelici cultellis acutissimis ad hoc præparatis sic totū corpus ei cōcidere, vt à capite vlg; ad calces, nulla pars à vulnere vacua remaneret. Deindè patrato tāto paricidio letabundi quasi re benè gesta, corpore in terra relicto, ad Comitē cōuenerunt, simulq; recesserunt. Illis abeuntib. miles quidā,
Leo-

*Sceleris immanitate
torretur Fridericus, sed
mox à suis animatur.*

*Horrendum
in modum
trucidatur.*

Leonies nomine, qui etiam pro domini sui antistitis defensione in femore vulnus acceperat, cum Henrico Cellario subsequutus, tandem martyris corpus extinctum & aspectu nimis horrendum inueniunt. Quo viso animis sanè consternati, bigæ ilicò ex proximis ædibus adductæ illud imposuerunt: & mœsti lachrymisque perfusi ad domû, in qua antistes pernoctare statuerat, aduexerunt. Indè verò mane factò ad Montense monasterium, & ex monasterio Coloniâ honorificentissimè delatum atque in B. Petri Ecclesia positum est.

Corpus eius ad Montense cœnobium defertur.

Henricus creatur Coloniensis antistes.

Cæterùm Henricus Bonnensis Præpositus in defuncti sedem paulò post subrogatus, necem tanti Præsulis modis omnibus vindicandam suscepit. Et primò quidem Fridericus proscriptus & anathematis fulmine cum suis omnibus, ictus mille suppliciorum generibus, quæ postea luit, adiudicatus est. Omnes enim illi, sceleris tanti auctores, vel diuina vel humana iustitia vindice, è vita miserimè excesserunt. Atque vt de reliquis taceamus, quorum aliqui rotæ supplicio affecti sunt, ipse Fridericus, eodem penè die, anno euoluto, quo gloriosi martyris corpus multorum mœrore ciuitati illatum est, per portam oppositam victus est introductus; & in rotam cum tormentis turpissimè impositus. Fuit sanè horrendum de sacrilego illo sumptum supplicium, quod iustum cunctis, longelateq; incussit timorèm. Triduo enim, quo victus in palatio tenebatur, extramuros ciuitatis in Monticulo, qui iuxta portâ sancti Seuerini est, lapidea satis altè erecta est columna; atque in eam rota plaustrum plumbo

Horrendum de Friderico Coloniae supplicium sumitur.

vesti.

vestita, vt durare posset, transtata. Die verò sequenti in eam rotam paricida nefandus brachijs & cruribus securi priùs contractis funibus pertractus est. Quæ supplicia non modò patienter, sed tanta etiam cum admissi criminis detestatione tulisse fertur, vt singula etiam membra carnifici lanianda vtrò offerret, & reum sese instanter clamaret. In rotam verò sublatus cum in acerbissimis illis cruciatibus ad preces vsque matutinas spiritum traheret, fertur assidua oratione scelerum suorum à Deo veniam flagitasse, & circumstantes suppliciter ad orationis communionem inuitasse. Fuit ea res ingenti cunctis admirationi, quam tamen omnes Engelberti meritis precibusque tribuebant; quem dubium non est pro percussorum salute preces fuisse.

Precibus S. Engelberti insignem obtinet penitentiam à Deo Friderico.

Sed vt ad Engelbertum reuertamur, eiusque sanctitatem non solum martyrio, sed multis quoque post mortem miraculis testatam confirmemus, è pluribus, imò infinitis, vnum hoc retulisse sufficiat. Cum sacrum eius corpus Francofurto (vbi id Henrico Regi, alijsque Principibus præsentatum fuerat) Coloniam reduceretur, iamque VVesseling, Pagum propè urbem, vsque perlatum esset, miles quidam, Arnoldus nomine, (nescio, qua temeritate) martyris reliquias contumelijs & maledictis prosequens inter alia ait: Is qui plurimos & damnis affecisse & hæreditate legitima spoliasse fertur, quomodo nunc sanctus, & miraculis clarus esse perhibetur? Somnia sunt; ludibria sunt; & fraudulentæ deceptiones. Si aliter se res habet, nam certa me loqui fat scio, Deum precor

precor vt antè mortem sanam mihi mentè auferat. Hæc dicens stomachansq; miles (fortassis quòd marci quadraginta, ob culpam filij, qui fœminam vi oppresserat, ab antistite multatus fuerat) eodem die mente alienatus, vxori liberisque manus inferre cœpit: eoq; demètia perductus est, vt tentus, vinctus, & in custodiam datus tandem in furore & rabie mentis animam efflarit. Sunt alia penè infinita eximia sanè miracula, quæ sancto martyri Christi gratia & virtute patrata tribuuntur: vtpotè, mortuis vitam, surdis auditum, cæcis visum, mutis loquelam, claudis gressum; paralyticis, contractis, alijsq; ægrotudinibus afflictatis eum sanitatem reddidisse.

Vindicta in blasphemum in Martyrè.

Claret præclaris miraculis post obitum.

à Iuxta Baron. Tom. 2. Annal. Hi quinq; anno Domini 303. passi sunt. Hi quatuor verò biennio post.

Artem suam signo Crucis muniunt.

MARTYRIVM SS. a CLAVDII, NICOSTRATI, Symphoriani, Castorij & Simplicij, itemque SS. b quatuor Coronatorum fratrum, Seueri, Seueriani, Carpophori & Victorini: Est martyrologio adonis episcopi Treuirensis.

IMPERANTIBVS Diocletiano & Maximiano Romæ, Claudius, Nicostratus, Symphorianus, Castorius & Simplicius, sculpedi artificio insignes, summam apud Diocletianum Imperatorem inierunt gratiam. Cùm verò die quodam quadraturis marmorum intenti, artem suam Crucis signo munirent, & artificium omnibus numeris absolutum redderent, Simplicius, qui adhuc errorum tenebris inuolutus erat, ad quatuor reliquos conuersus: Per Deum, inquit, Solem vos adiuro, vt quis ille deus sit, in cuius nomine tam exactè

præ-

præstatis artificij, mihi dicatis. Cui Symphorianus: Si potes credere, veri Dei cognitione te informabimus, & non modò artem, sed & æternam vitam consequeris. Is itaque fidei cognitione instructus, Christo pariter nomen dedit, & à beato Cyrillo aquis lustratus, salutaribus ad certamen pro Christo subeundum se comparavit.

Non multò post, pietate eorum clariùs relucente, nomina eorum delati fuere, quòd Christianæ religioni dediti, deum AEsculapium, sicut præceperat Imperator, ex marmore Porphyretico & Proconnesio, fingere nolissent. Ea propter à Lampadio tribuno, iubente Diocletiano, in custodiam traditi sunt. Cumque nullis minis vel blanditijs à Christi confessione auelli possent, scorpionibus grauiusimè cæsi, præclaram suæ fidei confessionem mira edidit constantia; Christo famulis suis assistente, & Lampadium dæmonio correptum subitanea morte mulctante. Hoc factum ut audiuit Diocletianus, iussit cuidam Nicetio rogato, ut martyres in plumbeis loculis viuos inclusos in mare præcipites daret. Post dies autem quadraginta duos, Nicodemus quidam insigniter Christianus, loculos cum martyrum corporibus leuauit, eaque honorificè in domo sua condidit.

*Ceduntur
scorpionibus.*

*In flumen
demerguntur.*

*Quatuor Co-
ronatorum
nomina.*

Eodem illo die, duobus tamen ab horum martyrio annis, Seuerus, Seuerianus, Carpophorus & Victorinus cum ad sacrificandù impellerentur, constantes suæ fidei & religioni, impiorum iussa contempserunt. Quod ilicò Diocletiano Imperatori nunciatum est: qui martyres antè

*Caduntur
plumbatis.*

antè AEsculapij simulachrum plumbatis ad
supremum vsque spiritum cædi imperauit: ce-
fosque & glorioso fine beatos, canibus in pla-
tea obijci iussit. Ibi cùm dies quinq; sacra eorū
corpora iacuissent, à Christianis sublata, mili-
liario ab Vrbe tertio, via Lauicana, in arenario
iuxta corpora supradictorum martyrum, se-
pulta sunt.

*à Melciade
Episcopo
quatuor co-
ronati nomi-
nantur.*

Cùm autem nomina eorum minimè reperi-
rentur, statuit B. Melciades episcopus, vt anni-
uersaria eorum quatuor Coronatorum dies,
sub nominibus sanctorū quinque martyrum
recoleretur. Intercurrentibus tamen annis,
cuidam viro, sanctitatis laude conspicuo, no-
mina eorum reuelata sunt. Festiuitas verò, vt
fuerat statuta, in aliorum martyrum festiuita-
te celebris permanfit: at locus quatuor Coro-
natorum nomine insignis.

VITA S. VVILLEHADI PRIMI EPI-

*In Notat. ad
Martyr.
Roman.*

*scopi Bremensis: Ex ea qua teste Baronio à V.
P. Laurent. Surio fidelissimè conscripta est.
Ordinatus fuit eius sedis episcopus anno Domi-
ni 788.*

S. Noueb.

Patria eius.

*Dorkum.

VVILLEHADVS vir vitæ venerabilis
ex Britannia maiori oriundus, spiritua-
libus disciplinis egregiè imbutus, vt
cognouit Frisones Christianæ fidei experere
mysteria, magno incitatus zelo, Alachinti Re-
gis Anglorum ac Episcoporum communi sen-
tentia & consensu ad eos contendit: transmis-
soque mare gratulabundus in locum, cui *Dor-
ckinge nomen est, peruenit. Is cùm iam antè
S. Bo-

S. Bonifacij* martyrio celebris, à cunctis erro-
ribus ritè expurgat⁹ esset, VVillehadus in sub-
acta fidelium corda foeliciter admodum diui-
ni verbi sparsit semina, vberesque adedè rece-
pit fructus, vt multi nobilium suos ei filios in-
stituendos trad rent.

* huius vita
extat 14.
Maij.
Magnū fru-
ctum facit
in Frisia.

Indè autem proficiscēs, traiecto flumine La-
uinca, ad locum, cui Huckmarke nomen, ap-
pulit; vbi incolæ furore perciti, quòd eos ab i-
dolorum cultura reuocaret, necem illi inferre
voluerunt: intulissentq; protinus; ni modera-
tiores quidam & sanioris consilij homines, ad
fortè, de more reuocandum esse, dixissent, nū
morte plectendus esset. Cumque fors eum non
attingeret, agente diuina prouidentia, libera
abeundi facultate donatus est. Illis ergò reli-
ctus, venit in Drentiam; vbi multi eius prædi-
catione conuersi, Christo suo nomina dedere.
Porro discipulis eius idolorum fana demoliri
volentibus, barbari pari furore impulsi ad cæ-
dem cunctis inferèdam se comparauerunt: cę-
sumque fustibus B. VVillehadum, & multis
plagis liuidum è suis finibus expulerunt.

Pagani vo-
lunt eum oc-
cidere.

Ceditur su-
fluis.

Tum verò in VVigmodiam se conferens, ec-
clesias illic condidit, & populum salutari do-
ctrina alacriter erudiuit. Ea in re Carolus Frā-
corum Rex mirificè ei adiuuèto fuisse perhi-
betur. Sed paulò post VVedekindus Saxonum
Dux, congregato aduersus Carolum exercitu,
Christianos persequi & è finibus suis profiga-
re cœpit. Quo scelere offensus VVillehadus Venit Ro-
in Veriustri commigravit. Sed cum eò quoque
persecutionis tēpestas peruaderet, eam Christi
benignitate declinans, Romam profectus est:

Venit Ro-
mani.

Gg vbi

vbi ab Hadriano Pontifice peramanter excep-
tus, & suauissima consolatione refectus, tan-
dem in Franciam lætus redijt.

Porro Carolo Francorum Rege iubente, in
VVigmodiam reuersus, Christi fidē publicē, &
strenuē prædicauit, destructaq; tēpla instaura-
uit; & eodem quoq; anno Frisones defectores
ad Christi fidē reduxit: & ipsū postremò VVe-
dekindū totius mali auctorem baptisate lu-
strauit. Carolus autē Rex cū esset Vvornatiz,

*Vvedekin-
dū baptiz-
atur.*

*VVillehadus
fuit primus e-
piscopus Bre-
mensis.*

*Construit e-
gregium tē-
plum Bre-
ua.*

*Mira eim
abstinentia
* Plecarre
Plexen.
Obijt felici-
ter.*

*Vide Notat.
C. Baron in
Martyr.
Rom.*

Christi sacerdotē, antistitē consecrari voluit
eiusq; parocciā VVigmodiā, Haras, Vvriusfri,
Astergam, VVangam & Noerden subiecit. Igi-
tur vir sanctus primus ibidem episcopus cōsti-
tutus, piē admodum & religiosē functionem
illam annos duos, menses 3. & dies 26. admini-
strauit, virtutumq; studia multis modis adau-
xit. Bremæ verò insigni opere templū cōdidit,
dedicatumq; in honorē saluatoris, Apostolo-
rum Principem patronū eius elegit: & in ea vi-
be cathedrā episcopālē cōstituit. Fuit autē mi-
abstinentiæ, ita vt Pontifex Hadrianus ad pil-
cium esum, quibus vti non solebat, cogere de-
buerit. Tandem cū ecclesiam suā studio pie-
tatis & religionis egregiē florentem reddidisset,
in loco, qui * Bleckenfee dicitur, acri cor-
reptus febre ad cælos migravit.

VITAS. GODEFRIDI EPISCOPI
Ambianensis 34. Ex ea qua est per Nicolaum
Monachum Sueßionensem eius aequalē. Migra-
uit ex humanis anno Domini 1118. Episco-
patus sui 11. Aetatis verò suæ 50. Translatio an-
nem facta est, anno 1138.

BEATV

BEATVS Godefridus pago Sueffionenfi
 oriundus, parentes habuit Frodonem &
 Elizabetham ingenuis non solum mori-
 bus & vitæ integritate, sed religionis etiam &
 misericordiæ virtutib. eximie ornatos. Est ce-
 lebre monasterium in Veromanduorum solo,
 Beato *Quintino martyri sacrum, Peronæ op-
 pido propinquum. Ei præerat egregia generis
 & morû nobilitate vir, Godefridus; Idæ, filix
 nobilissimi Alberti Comitis Namurcensis, pa-
 truus, cui magna cum Frodone eiusque coniu-
 ge erat familiaritas; qui etiam suis suorumque
 precibus hunc eis filium à Domino impetra-
 se, eaque de causa baptisate iulstratum suo
 nomine appellasse dicitur. Itaque pius infans
 & summæ expectationis puer, quinquennis ad
 Godefridum Abbatem à parentibus est dedu-
 ctus; qui eum peramanter amplexans, libera-
 libus disciplinis atque monasticis imbuendû
 curauit. Nec frustra ijs adhibitus est puer: nam
 procedente tempore cunctis virtutibus & dis-
 ciplinis ad miraculum vsque excultus, mori-
 bus ornatus, & diuinarum rerum cognitione
 instructus, tandem 26. ætatis suæ anno sacerdo-
 tio initiatus, è B. Quintini ad Nouigenti mo-
 nasterium Abbatris titulo administrandum om-
 ninò inuitus euocatus fuit.

Erat illud monasterium tunc tēporis extre-
 ma rerum omnium inopia oppressum. Sex tan-
 tùm monachi, pueruli duo, ijque cælestium re-
 rum admodum rudes locum incolebant. Cel-
 lular & habitacula angusta, erāt solis viminib.
 intexta; tribuli, spinæ, dumeta, aliaque arbusta
 passim excreuerant: denique erat loci facies

Gg 2 adeo

8. Nouēb.
 Patria &
 parentes.

*Eius vita
 habetur 28.
 Junj.

Quinquennis
 traditur mo-
 nasterio.

Fit Abbas.

adedo misera & desolata, ut miserius esse non posset. Quæ res virum Dei ad provinciam alacri animo suscipiendam, (utpotè paupertatis amantem, & benefaciendi studio acriter incitatum) inuitavit. Itaque succis extirpatisque arbutis, agroque erudato, noua à fundamentis monachorum extruxit habitacula; & quod omni laude dignum est, domum fouendis recreandisque pauperibus & ægris condidit egregiam, & terris vineisque ditatam quotidie ipse per se benignè humiliterque iustrabat: singulis vestes cibosque præbens; pedes abluens; ulcera curans; & si quæ erant corpora defunctorum, sepulture officiosissime mandans. Per multa sanè alia memoratu digna illic & alibi gessit vir sanctus, quæ nos, ad alia eius prope- rantes, omittimus.

*Eximia eius
in pauperes
misericor-
dia.*

*Gerinus
Ambianen-
sium episco-
pus sedem
suam deserit.*

*Godefridus
succedit in
locum eius.*

Per id tempus, * Gerinus Ambianensium Episcopus; vir non admodum sanæ mètis, quibusdam rebus aduersis vexatus, sedem suam plane deseruit. Quod cum periculo vacare non posset, post ieiunia precesque per rotam diocesim habitas, tandem Godefridus communi omnium consensu est electus: & in Trecenti Concilio sanè celeberrimo confirmatus. Et ille quidem fugam meditabatur; sed studio & industria Richardi Cardinalis (qui Apostolicæ sedis legatus Concilio præerat) interceptus & infula pontificali à Rhemensis Archiepiscopo Manasse consecratus est.

Ea igitur dignitate & honore decoratus Ambianos profectus est: Aduentanti vrbs tota obuiam ruit. Vbi verò ad beati Acioli martyris ædem, quæ extrà vrbs muros est, ventum fuit, illic

illicò vir diuinus iumento defiliens, vtrumque
 latus eius, Lamberto Arrebatensi & Ioanne
 Morinensi Episcopis sapientia & eruditione
 claris, stipantibus: reliquum itineris ad beati
 Firmini martyris basilicam nudis confecit pe-
 dibus; ab imo pectore trahens suspiria, & pectus
 lachrymis vbertim rigans. Postremò ad po-
 pulum concionem habuit, tanta virtute & do-
 ctina instructam, vt cuncti eum sancti spiritus
 organum esse conclamarent.

*Magna in eo
 virtus con-
 cionandi.*

Ille verò Episcopi dignitate auctus, Salua-
 toris præclare vestigijs insistens, dictis factis-
 que suos æternæ salutis docebat viam. Paupe-
 res conuiuas quotidie habebat tredecim;
 quos, ablutis sua manu eorum pedibus, ci-
 bopotuque largiter reficiebat. Domus eius,
 non Episcopi, sed Christi aula videbatur, Or-
 phanorum & miserorum magna illi cura e-
 rat; ita vt ea de causa à quibusdam canino sæpè
 latratu peteretur: quos ille obrurata aure præ-
 teribat.

*Pauperum
 lauat pedes.*

Venerunt quandoque ad eum leprosi non
 pauci aspectu horrido, cute lurida, sanie de-
 fluente, vultu vulneribus occupato, ita vt præ
 horrore quidam eos intueri non possent. Pe-
 tunt illi, imò propemodum imperant, vt victum
 ipsis necessarium suppeditet. Eos vir pius ne-
 quaquam auersatus est, sed data benignè salu-
 tatione, summisso orat capite, vt sibi benè pre-
 centur. Mirè interim anxius animo, quod ni-
 hil vel in manibus, vel in arca haberet (totum
 enim in pauperes effusum erat) q̄ eis largire-
 tur, tandè mandat œconomo, vt sinè dilatione
 ciborum eis copiam præparet. Ille verò alijs

*Exemplum
 rare virtu-
 tis.*

intentus, Episcopi mandatū negligit. Interea paucis post horis adsunt denuò miseri illi, mirè crepitaculis suis perstreptentes. Mox aduolat Episcopus, audiensq; eos nihil ab Oeconomo accepisse, culinam ingreditur (quod ea tantum vice, in omni vita fecisse memoratur) cernensq; ibi salmonem ingentem, qui cœnæ apparabatur, eum in suos conijcit humeros, & ad pedes leproforum festinò deponens illum eos accipere iubet. Illi gratulabūdi piscem tollūt, & tanta benignitate cōpuli, miris Episcopum apud oēs laudibus extollūt. Oeconomus verò domum rediēs, vbi cōperit episcopum tam insignem piscem leprosis dedisse, quibusdam, ut aiūt, furijs agitatus, multis proscindit episcopum cōuicijs: clamitans nō sano esse cerebro, qui sic res suas profundat. At vir Dei nihil tāta motus iniuria: Itanè, inquit, tibi æquum videtur, homines eodem precio redemptos, Christi sanguinem bibentes, cœlesti beatitudine donandos, fame cruciari, & mihi extremo hominioni ferculorum lautitias apparari?

*Impuros
cleros vt
castigari.*

Sanctitatis & pudicitiae custos adeò præclarus & studiosus vbiq; extitit, ut infames Clericos vel impuro matrimonio copulatos, non solum à suo cōfortio, sed etiam à Chori ingressu constanter arceret. Eam ob rem multis quotidie conuicijs & insidijs appetebatur: quas cū ille forti animo contemneret, tandem cuiusdam Clerici concubina è medio eum tollere cogitauit. Misit itaque illi vinum aromaticum, helleboro infectum. Accepit id quidem cum gratiarū actione episcopus, sed ob oculos statuens, cognouit ilicò virus in eo exitiale latitare.

*Venenū sibi
oblatum di-
uinitus co-
gnoscit.*

titare. Itaque intinctum in eo potu panis fragmen discurrenti per aulam obtulit catello; qui paulò post in somno extinctus est.

Insignem etiam & minimè toleradam à monachis S. Valerici passus est quandoque cõtumeliam; qui venientem ad monasteriũ, vt quibusdam presbyteris longè ab Ambianorũ ciuitate separatis, calices & lintea consecraret, summa cum iniuria repulerunt: vixq; à manib. temperantes, Antistitis auctoritatem in suo monasterio nullam esse dixerunt. Quod vt improbi illi (multis enim vitijs tunc temporis monasterium illud scaterere dicebatur) contra fas omne confirmarent, commentitias finxere literas, tanquàm à Romano Pontifice speciali priuilegio datas, quibus Ambianensis Episcopi auctoritatem in Valerici monasterio sublatam esse contendebant: eoq; litem donis muneribusq; protraxerunt, vt vir sanctus bis Romam pergere debuerit, vbi acceptis demum à Paschali Pontifice literis cõtumaces illos monachos, sibi tanquàm patri & pastori legitimo subditos esse fecit.

Patitur à monachis S. Valerici insignem cõtumeliam.

Romam proficiscitur ad domandum monachos istos.

Post hæc vir prudens sapius perpendens secularium tumultuum tempestates, præclara seruorum Dei fama, qui in Carthusia non longè à Gratianopoli degebãt, excitatus, relictis omnibus, eò se contulit: atque in optatum diu solitudinis locũ cælestia tantum contemplaturus abdidit. Præerat tunc Carthusiæ S. Godefridus Guigo; vir doctrina & vitæ integritate conspicuus; qui Godefridum angelico planè vultu resplendentem peramanter excepit, sanctissimoq; fratrum collegio indissolubili fieri.

Gg 4 vin-

vinculo adiunxisset, ni Romani Pontificis & procerum totius Galliae iustam indignationem veritus fuisset. Cupiebat quidem sanctus antistes reliquum vitae suae tempus in ea eremo cum sanctis fratribus exigere, eaque de causa se per literas episcopatu abdicauerat: sed ubi res innotuit, dicto citius ad sedem suam reuocatus, & celerrimè à Carthusia redire compulsus est; ubi tamen multa reliquit virtutis & sanctitatis exempla: quae etiamnum inter fratres celebri memoria vigent.

En vt subditi deficient, ab ente Pastore.

Igitur reuersus ad sedem suam, rebelles subditorum animos ad solenne Quadragesimae ieiuniū inducere conatus est. At illi episcopum nouas leges praescribere calumniantes, non modò carnibus abstinere noluerunt, sed cunctis etiam alijs oblectamentis Ecclesiae preceptum contaminarunt. Quod cum episcopum minimè lateret, adueniente Dominicae coenae die, rebellibus hanc irrogauit mulctam, vt à sacrosancta Eucharistia ad secundam vsque Paschatis feriam abstinere. Fuit tunc reorum vnus, qui spreto antistitis mandato, sacrae communioni se ingerere non dubitauit; muliebri habitu sexum mentiēns foemineum; nè fortè à sacerdotibus agnitus repulsam pateretur. Et ecce, sumpta Eucharistia, repente tantis tamque acerbis viscerum cruciatur doloribus, vt humi stratus, spumas ex ore eijceret cruentas, & quod indignus sumpsérat, cum multo sanguine, cunctis cernentibus, euomeret.

Punitur diuinitus Eucharistiam contra sancti viri prohibitionem sumens.

Hæc & similia rebellium facinora mirè eius animum exulcerabant: maleuolorum insuper & quo-

& quotidiana ferè inuidorum conuicia, ver-
sutaque machinationes, rursus, fugam ei sua-
debant. Harebat illius animo eremus Carthu-
sia, & suauissima sanctorum fratrum recorda-
to lachrymas illi frequentes eliciebat: sed gre-
gem sibi commissum quanquam rebellem &
ingratum deserere nefas arbitrabatur. Crebro
tamen Deum precabatur, ne ipsum in ea regio-
ne vitæ terminum claudere pateretur. Itaque
Rhemorum urbem (incertum qua de causa)
petiturus, apud Suesiones in Crispini & Cri-
spiniâni monasterio febris correptus, paucis
post diebus vir sanctitate venerandus & omni
laude maior è vita excessit: eodem in loco se-
pultus, quem in omni vita pro SS. Martyrum
amore pio admodum affectu excoluerat. Eius
verò monumentum, hoc insigni decorauit Epi-
taphio, Goslenus Suesionum Antistes; qui &
multo post tempore sacras eius Reliquias,
Suesiones transtulit: & antè summam aram
sub testudine honorificè recondidit,

*vehementer
aspirat ad
Caribufiam.*

*Feliciter
decedit.*

Epitaphiũ S.

Godefridi.

*Appellatus
est hic mar-
tyr etiam*

Amasenus,

ob locum,

vbi passus

est. Et Eu-

chaita à ci-

uitate in quã

eius corpus

translatum

est: quæ po-

ste à ab eodẽ

Gloria Pontificum, Cleri decus. ac Monachorum

Forma, gregis Dux, exemplar morum Godefridus:

Hic iacet: astra petens, octaua Luce Nouembris.

MARTYRIVM S. THEODORI DUCIS.

nis duci, ad differentiam Theodori Ducis. Ex

actis à Simeone Metaphraste conscriptis. Pas-

sus est anno Christi 304. teste Baron. Tom. 2.

Annal.

MAXIMIANVS & Maximinus Impe-

ratores cum per vniuersas prouincias

ditioni suæ subiectas cauissent, vt om-

nes Christianis sacris initiati mortis euaderet

Gg 5

sup-

*nominata est
Theodoro-
polis Baron.
in Notat.*

*9. Nouem.
Præclara S.
Theodori
confessio.*

*Hortatur
vinctos
Christi ad
constantiam.*

*Succendit
fanum ma-
tris deorum.*

*Ceditur
in carc. rem
mittitur.*

*A Christo
Domino
Angelis con-
fortatur.*

supplicium, si vel immolatos tantum cibos gustare voluissent, Theodorus tyro, qui in Orientis regione militabat, diuino spiritu plenus, in media Marmaritarum legione, quæ in Ponti ciuitate Amasea nomine sub Brinca Preposito residebat, huiusmodi suæ fidei & amoris in Christum edidit confessionem. Ego Christianus, adulterinos omnes deos detestans, deinceps Christo Regi meo milito: & non alij. Eam confessionem haud mediocriter admirans Brincas, non quidem statim martyri iniecit vincula, sed liberum à se dimisit: sperans fore vt lenitate & blanditijs vinceret, quem certaminibus superandum desperabat. Interea impij idolorum cultores ira frementes alios quosdam ciues pietate & fide præstantes, vinctos in carcerem abripuerunt: quos Theodorus pijs monitis ad constantiam hortari non destitit.

Illis verò in vincula cõiectis, athleta Christi temporis opportunitatem nactus, noctu fanum matris deorum consecratum igne succendit: & idola in cineres redegit. Eam ob re comprehensus & Præsidis tribunali oblatu, primò acriter cæsus, deindè in carcerem abreptus fuit: vt illic fame siti que confectus interiret. Sed sequenti nocte fuit Christi ipsius præsentia & sanctorum angelorù mirificè confirmatus; tantoque repletus gaudio vt voces lætitiæ & exultationis plenas ederet: & carceris custodibus summam admirationem commoueret. Illi cum psalmodiæ suauitatem auribus perciperent, conciti Publico Præsidi id renunciarunt, æstimantes forsan Christianorum multitudine.

eundē in carcerem irrupisse, & vnā cū Theodoro epulis & genio indulgere. Accurrit ilicō Præses ratus se opimam nactus prædam. Vt verò carceri proprior factus est, viditque portam custodiæ clausam, & catenam, vna cum signaculis integram, miratur: animus tamen prædæ auidus aliundē per fenestras fortē irrupisse suspicabatur. Itaque ne quis fuga elaberetur, armato milite ergastulum circumdat; deindē ostio leniter reserato gradum pedetentim infert: sed iniqua spe miser delusus solum Theodorum Christi seruum in ligno constructum inuenit. Vndē tam ipse quam satellites ipsius, timore & tremore correpti, clausa rursus custodiæ porta recesserunt: & Christi martyri panis vnciam & aquæ poculum quotidie præbuerunt; quæ ille admittere noluit: afferēs se terrestri pane non indigere, qui à Christo Iesu cælesti alebatur.

Recusat panem vel aquam impiorum.

Manē autem facto Præses productum ad tribunal miris est blanditijs aggressus; Si, inquit, morem mihi gerere volueris, ego te deorum pontificem constitui curabo; & summis auctū honoribus per omnes regni prouincias exaltabo. Ad ea Theodorus, oculis ardenti pietate ad cælum sublatis, quid tu mihi, inquit, caducos proponis honores? Ego quamdiu spiritum traho à Christi Saluatoris mei confessione nō recedo. Tum Tyrannus, inuito cū Præposito consilio, in ligno eū sustolli, & latera vngulis laniari iussit. Aduolant ilicō armati lictores; sæuiunt atrociter; sed martyr immobilis permanens Christum psalmis & hymnis celebrabat; stupente sanē ad tantam illius fortitudinem &

Vide blanditias Satanae.

Vnculis discipitur.

con-

constantiam Tyranno: qui cum neque promissis, neque cruciatibus, quidquam se promovere cerneret, ignis supplicio furens frendensq; martyrem toto iam corpore laniatum condēnauit. Prolata sententia, confestim ex officinis & balneis ingens lignorum sarmentorumque fuit prolata congeries: in quam subditis ignibus coniectus martyr beatum Deo spiritū tradidit. Fertur frontem, oculos, pectus, totumque corpus Crucis signo admiranda quadam pietate munisse, & sic demum lætabundus è vita excessisse. Corpus fuit ab eximia pietate matrona Eusebia nomine sindone inuolutum, & preciosis delibutum vnguentis in ciuitate Euchaitarum honorificè conditum.

In ignem missus reddidit Deo Spiritum.

Locus sepulture eius.

ILLVSTRE MIRACVLVM IMAGINIS saluatoris, quæ à Iudæis in Vrbe Beryto crucifixa copioso manauit sanguine. Contigit (vt notat Baronius) temporibus Constantini luminorū & Irenes * vxoris eius qui simul regnare ceperunt anno Domini 781. teste C. Baron. Tom. 9. Annalium. Tribuitur autem tractatus Athanasio Alexandrino Episcopo, sed Baronius censet potius esse Episcopi cuiusdam in Syria eodē nomine appellati.

** matris
Vide C. Baronii Not.
Martyr.
Roman.*

9. Nouem.

BERYTVS ciuitas est in finibus Tyri & Sidonis sita, Antiochensibus vectigalis: in qua frequens erat Iudæorum natio. Contigit autem vt Christianorum quidam à Iudæo conductum propè Synagogam haberet domicilium; in quo ex aduerso lectuli venerandam imprimis Christi Iesu fixam habebat imagi-

imaginem: integram ipsius Saluatoris proportionem insigni artificio exprimentem. Porro cum idem Christianus ædes paulò laxiores commodioresque ad habitandum inquireret, ijs tandem in alio ciuitatis loco iuueptis, domiciliū mutauit: & res omnes, vna illa imagine per obliuionem relicta, eo transtulit. Agebantur hæc omnia diuina quadam prouidentia; quæ hisce ipsis rebus quosdam ad sui nominis agnitionem pertrahere disponebat. Itaque Christiano illo migrante, alius quidam Iudæus loci commoditate captus; ædiculam illam conduxit; & aliquamdiu, eiusmodi imagine affixa, ne visa quidem, illic habitauit.

Antiquissima Christi imago.

Accidit autem vt die quodam gentiliū suorum quosdam ad prandium inuitaret; & vnus conuiuuarum sublati oculis imaginem illam conspiceret: moxque conuersus ad conuiuatorem, Tu, inquit Iudæus cum sis, qua fronte tandem huiuscemodi imaginem domi tuæ habere audes? Non dicam, quod plaustra conuiciorum & maledicta in Dominum Saluatorem hic effuderit. Conuiuator autem seipsum purgare studens, affirmabat etiam sanctè, se huiusmodi imaginem hæcenus non vidisse: atque ita, qui inuitatus fuerat, tunc quidem tacuit; sed nefaria religionis superstitione tactus, paulò post ad principes sacerdotum hominem detulit, quod imaginem Saluatoris in ædibus conseruaret. Illi verò audita re, cum ingenti hominum eiusdem nationis turba, ad ædes illas, in quibus imago habebatur, aduolant; & Iudæum quidem extrà Synagogam eijciunt, imaginem verò furore pleni in terrâ detrahunt dicentes:

Vide quos magistros sequantur I. conomachi.

Quem-

Quemadmodum patres nostri illuserunt ei, ita & nos faciamus. Tūc certatim omnes imaginem, in Christi Saluatoris iniuriam ijs affectū conuicijs, quæ nemo sanæ mentis excogitare posset. Omnia enim illa supplicia, quæ Christus pro humani generis redemptione sustinuit, imagini irrogarunt. Tandem cunctis expletis, ne quid omitterent, vnus eorum lancea latus imaginis Dominicæ transfixit: & ecce, stupendum profecto miraculum, confestim sanguinis & aquæ riuuli emanare ceperunt. Eo spectaculo principes sacerdotum & seniores variè affecti, vt rei exitum contemplarentur, hydriam vulnere admouerunt, sanguinemque & aquam defluentem exceperunt. Fuit absque mora vlla subito repleta hydria: quam deindè ad synagogam suam detulerunt. Dicebant enim; Quoniam Christicolæ susurrant, Christum multa & inaudita in mundo patrâsse miracula, quæ omnem industriam humanâ & potentiam superant, accipiamus hunc sanguinem & aquam & infirmos quoslibet ijs perungamus, & si quidem vera sunt, quæ de Christo referuntur, continuò sanitatem consequentur: sin autem, certè dubium non est, mera esse commenta, quæ de Christi virtute & potentia iactitant.

His dictis, hydriam ad synagogam deferunt; magna spe & desiderio suspensi, vt summam Christo æterni Regis filio iniuriam irrogent. Congregauerunt itaque ingentem languidorum multitudinem: inter quos, quidam provecitæ ætatis vir, ab ortu membrorum omnium dissolutione miserrimè vexatus, ab eis perunctus, repen-

Vide stupendum miraculum.

Sanguis ex luere imaginis Christi, à iudeis cōseruatur.

Miracula ex sanguine imaginis Christi.

repentè de suo exiliens grabato Christū Dei filium magna voce laudavit. Pari ratione cæci nonnulli amissum lumen recipere meruerunt. Indè alij plurimi varijs languoribus & infirmitatibus oppressi, mirabili Dei virtute, vndique perfusi, pristino sensu redintegrato, laudes Christo Iesu Saluatori nostro iubilauerunt. Dum hæc fiunt, & omnia magnis lætitiæ vocibus perstreperunt, tantus languentiū ad synagogam factus est concursus, vt locus, quanquam amplissimus, omnes non caperet. Nemo tamen non sanitate donatus abibat. Si enim singula, quæ illic facta sunt miracula & prodigia, referre velimus, fastidium lectori generabimus.

Omnes autē principes sacerdotum & seniores & Iudæi vtriusque sexūs omnes, confestim cū multis lachrymis & crebris singultibus, detestata perfidia, Christo sua nomina dedere, atque ad ecclesiā pariter confluentes, magnis vocibus, metropolitani prouoluti vestigijs scelera sua confessi sunt: & cuncta, vt acciderant, eidem studiosè quærenti, ex ordine retulerunt.

Iudæi permulti credunt in Christum.

Porrò Christianus ille, qui dominus & hæres imaginis erat, accitus & quæsitus, vndè iconam illam habuisset, aut à quo tā mirabiliter posita esset, hæc quæ subiungimus, respondisse fertur: Nicodemus qui ad Iesum noctu venisse fertur, eam imaginē proprijs manibus formauit; moriensq; Gamalieli testamento reliquit. Gamaliel autem cum diē sibi cerneret adesse extremum, Iacobo eam donauit. Iacobus verò Simone & Zachæo, & sic per temporū successiones in Hierosolyma perduravit. Cæterum imminente vrbs vastatione, quæ quadragesimo & ter-

Nota de imaginis antiquitate. Ioann. 3.

& tertio post ascensionem Domini anno, per-
trata est: Fideles à Spiritu sancto admoniti,
biennio antequam Titus & Vespasianus extre-
mam vrbi cladem inferrent, cum rebus suis ve-
niuersis ad regnum Agrippæ Regis qui cū Ro-
manis tunc fæderatus erat se transtulerunt.
Quo tempore etiam hæc effigies cum cæteri-
bus ecclesiasticis deportata, vsque hodie
in Syria permansit, quam ego ipse à parenti-
bus ex hac luce migrantibus mihi traditam iu-
re hæreditario vsque nunc possedi. Hæc certa
& indubitata ratio est, de icona sancta Domi-
ni Saluatoris, qualiter de Iudæa in Syriam par-
tes deuenerit.

*Iudæi fidem
Christi sus-
cipiunt &
baptizantur.*

*Festum ha-
iui miraculi*

His auditis metropolitanus incredibili gau-
dio perfusus Iudæos supplices peramanter ex-
cepit; & diebus plurimis Christiana disciplina
erudit: & postremò catechumenos triduo
peracto ieiunio ex aqua & spiritu sancto rege-
nerauit. Illiverò vt fonte salutari lustrati sunt,
synagogam suam in honorem Saluatoris con-
secrandam ei obtulerunt: quam metropolita-
nus magno cum gaudio & populi totius festi-
uitate ritè expiatam, Christo Domino humani
generis Saluatori dedicauit. Intereà tamè vna
cura noctes diesque eum sollicitabat, quid de
hydria illa quæ Dominicum intra se retinebat
cruorem, ageret: aut quo satis digno honore
tantum miraculum æterna celebritate dignif-
simum, prosequeretur. Tandem salubri reper-
to consilio, vitreas curauit fieri ampullas, in
quibus singulas de aqua & sanguine infudit
portiones: easque per Asiam Africam, & Eu-
ropam dirigēs, cunctos ecclesiarum antistites
ad an-

ad annuam tanti miraculi festiuitatem summo gaudio celebrandam admonuit.

*indicitur in
perpetuam
rei memoriã.*

VITA SANCTAE ET SEMPER MEMORANDA THEOCTISTES LESBIA: Ex ea quae est per Simeonem Metaphrast. conscripta.

*Vide Notat.
C. Baron. in
Martyr.
Rom.*

LESBOS insula est in AEGRO AEOLICARUM vrbium Metropolis, vniuersae Troadis quondam obtinens imperium. In ea Methymna ciuitas est, memoratu cum primis digna; cum propter res alias; tum vel eo solum nomine, quod Theoctisten admiranda pietate foeminam produxerit. Ea enim infans adhuc orbata parentibus in sacrarum virginum concessit monasterium, vbi annis non paucis caelesti disciplina, magno cum fructu imbuta fuit. Accidit autem vt octodecim annorum puella, diebus Paschalibus sorore in vico propinquo habitantem salutatura excurreret: & animum poenitentiae laboribus fatigatum honesta recreatione relaxaret. Noctu autem Arabes Cretenses, facta excursione, omnes in miserandam valde captiuitatem abduxerunt. Manè vero cum de more, barbaro planè atque nefario, praena cecinissent, sublatis anchoris passisque velis, cum omni illa captiuorum turba in Parum nauigarunt. Adductis autem captiuis cum inter se de precio redemptionis contenderet, Theoctiste, accepta occasione, fuga salutem quaesivit, cursuque in siluam delata, inter dumos vepresque, non sine copiosa sanguinis effusione, deluit, donec scelestos illos praedones à littore soluisse, & fretum nauigare conspexit. Tum

*io. Noue.
Patria eius.*

*Fit mona-
cha.*

*Abducitur
captiua in
Parum.*

Capit fugati.

Hh verò

verò è latebris procedens, quod reliquum erat
 omni humano solatio vel auxilio, in deserto
 illo, destituta, ad opem diuinam supplex cõfi-
 git, & iam antè monasticam edocta disciplinã
 ad anachoreticam virili planè & excelso ani-
 mo, sectandam sese comparauit. Locus enim
 ille horridus planè atque syluestris, lupinorũ
 tantummodo ferax, extremam corpori inediã
 proponebat; qua tamen illa non modò non
 fuit deterrita, sed vltra annos triginta quinque
 lupinis & herbis crudis vitam produxit, cor-
 pore nuda: vt potè quæ attritis nimia verustate
 indumentis, folijs iniuriam aëris à corpore
 suo propulsare cogeretur.

*Ducit vitam
 anachoreticã
 35. annos.*

Post illud verò temporis spatiũ in tanta au-
 steritate exactũ, venatores quidam ex Eubœa
 ceruos capreasque (quod genus animantium in
 insula illa erat multiplex) venaturi adfuerunt:
 qui lustra ferarũ & abdita quæq; indagantes,
 foeminã hanc vmbrae magis, quã homini simi-
 lè conspexerunt. Pili albi, vultus solis ardoribus
 exustus, pellis nigra planè atque deformis: ita
 vt corporis species horrorem quendam spe-
 ctantibus incuteret. Venatorum autem vnus
 eam compellere ausus, Dic, inquit, quod genus
 animantium es? Spectrum ve an verus homo?
 Et illa ad Orientem conuersa, vt timorem ho-
 mini adimeret, sublatis ad cælum manibus
 preces fundere, & Christi nomen supplex in-
 uocare. Tum verò venator maiore timore cor-
 reptus, vitæ illius institutum, patriam, & no-
 men sciscitari. Neque enim dubitabat foemi-
 nam illam sanctam esse quæ in vasta illa &
 horrida solitudine perdurare possit. Illa au-
 tem

tem institui sui rationem minimè cœlauit, sed euncta ex ordine retulit, & Christi bonitatem miris præconijs extulit. Postremò subiunxit: Quandoquidem toto illo tempore, quo hanc eremum incolò, diuinorum mysteriorum particeps facta non fuerim, peto te, vt in sequenti anno ad nos reuersurus (reuersurum autē te certò scio) sacrosanctum Christi corpus in munda pixide ad me deferre velis. Paruit iustæ eius p̄titioni venator; & elapso anni spatio cœlestem illum panem detulit: quo stupenda cum pietate accepto, paulò post inter orationis verba Deo spiritum tradidit.

Sacra Eucharistia in Pixide ad eam deferretur.

Porro venator ille cernens beatam fœminā è vita migrasse, magno affectus mœrore sacras eius reliquias humi mandauit, & vt perpetuam tantæ sanctitatis memoriã haberet, virginemque cœlesti gloria coronatam debitis laudibus celebraret, dexterã illius cultello præcidit, abditamque in sindone in patriam secum auertere cogitabat. Sed cum vesperi, prospero vento spirante, anchoras sustulisset, totamque illam noctem in nauigandi studio, haud paruo cum sudore expendisset, manè in ipso portu, ex quo se soluisse credebat, constitutum adhuc, non sinè stupore animaduertit, Ingens repente terror eunctos inuasit. Latebat alios audax hominis facinus, qui præcisam à corpore manum in nauem intulerat. Ille verò tremebundus tacitè apud se factum damnans, confestim eam corpori restituit: & passis deindè velis mira velocitate cursum tenuit.

Eccè miraculum.

* *al. Mene* MARTYRIVM S. *MENNÆ AEGYP-
Vide Not. C. tū: qui passus est in Cotyeo. Ex ea qua est apud
Baron in Metaphrasten.
ad Martyr.

Rom.

11. Nouē.
Patria Men-
næ.

* *Forfan an*
no Domini
302. quo tē-
pore acerbis-
sima fuit in
Christianos
passim per-
secutio exci-
tata.

Renunciat
militiæ &
fugit in de-
sertum.

Praclarum
facinus.

Esaiæ 65.

TEMPORE * *sauissimæ illius tempesta-*
tis, quam Diocletianus & Maximia-
nus Imperatores in Ecclesia excitârunt,
 præclarus Christi confessor Mennas virtute
 & bellicæ laudis gloria celebris, ex AE-
 gypto oriundus, memorandum virtutis suæ
 & fidei in Deum posteris reliquit documen-
 tum. Cùm enim sub tribuno militum Firmilia-
 liano nomine, Præfectus numeri Rutillia-
 corum honorata imprimis stipendia faceret,
 in Cotyensium Metropoli, abiecta zona mil-
 itari, constanter iniquissimum Imperato-
 rum in Christianos edictum proscidit, mili-
 tiæque renunciauit. Deindè fatius esse clami-
 tans cum feris bestijs, quam cum idolorū cul-
 toribus vitam agere, in deserta cōfugit: vbi ie-
 iunijs, vigilijs & cælestium rerum meditatio-
 nibus mentem corpusque exercuit; vt aliquã-
 dō clariorem multò de hoste triumphum a-
 geret.

Igitur hisce studijs aliquamdiu exercitatus,
 & armis cælestibus egregiè munitus, cum diè
 Cotyensium superstitione maximè celebrè, &
 equestris certaminis spectaculo vniuersæ ci-
 uitati festiuum nactus esset, ilicò fortissimus
 Christi athleta cum hoste congressurus è de-
 sertis in ciuitatem descendit, ascendensq; sub-
 limiorem quendam theatri locum qui om-
 nium oculis expositus erat magna voce clama-
 uit; Inuentus sum ab ijs qui me non quærunt:
 mani-

manifestus euasijs, qui me non interrogant. Aderat gentilium, Iudæorum, & Christianorum ingens multitudo: qui omnes, audita hac confessione, relicto equestri spectaculo, oculos repente ad Mennam conuertunt. Nec erat difficile ex viri habitu, & inculta casarie, & reliquo corporis totius squalore, professionem iudicare, & inclusam in pectore religionem colligere. Itaque qui zelo pietatis incensaderant Christiani, mirabantur martyris loquendi libertatem, summaque voluptate perfusi exiliabant. Qui autem pietatem & Christianam religionem verbis factisque oppugnabant, iudicem ad celerem illi necem inferendam incitabant.

Igitur ubi vox præconis silentium indixit, populi que tumultum & tibiæ sonitum sedauit, statim arreptus & ad Pyrrhum præsidem deductus martyr, quis esset, qua patria oriundus, & quo religionis genere initiatus esset dicere iussus est. Ille verò & patriam & genus & militiam ipsam, modumque exilij, cunctis audientibus exponens, postremò subiunxit: Seruus sum Christi Iesu, sponte ad præsens hoc certamen descendens. Iudex, visa viri constantia & alacritate, in custodiam eum abripi & sequenti luce ad quæstiones produci iussit.

Ducitur ad Præsidem.

Egregia eius confessio. Abducitur in carcerem.

Adfuit altera die martyr minas eque vt blanditias cõtemnens: ita vt iudex territus eius libertate loquendi, animo fluctuaret apertone Marte, an fraudibus & insidijs eum oppugnare vellet. Martyr autem suspensum iudicis cernens animum constanter ait: *Seruis mihi*

Hh 3 grati-

*Admiranda
animi forti-
tudo.*

gratificari, experire potius per supplicia: Sic enim veram mihi conciliabis beatitudinem, Non tulit diutius athletæ libertatem: quin furore præcipiti ad lictores conuersus, Torquere, inquit, torquere audacem, & illam oris dicacitatem supplicijs frangite. Extensus ilicò

*Dire flagel-
latur.*

martyr à viris quatuor crudis bouum neruis atrocissimè cæsus fuit: ita vt sanguinis riuus in terram defluerent. Cumque nihil ijs supplicijs moueretur, imò maiore gaudio exultaret, iussu Iudicis in ligno sublatus, ferreis fuit laceratus unguibus, multisque ab ipso Iudice contumelijs appetitus. Cùm vero diutius carni- fices sauirent, martyr exclamans: Quis, inquit, separabit nos à charitate, quæ est in

*Ferreis un-
guibus lace-
ratur.
Rom. 8.*

Christo Iesu? Præses autem maiore percitus insania, iubet excoriatas eius carnes pilorum asperitate atteri & confricari. Quod cum fieret: Pelliceas, inquit martyr, hodie tunicas exuo, & salutari indumento induor. Dictum mirum est, quàm vehementer hæc verba impium

*En tymanè
cruciatum.*

*Aduritur
lan. pedibus.*

Iudicè torserint. Aestuabat nimio furore sceleratus, ardentesque ignis lampades lacero corpori inferri iussit. Sed eas quoque martyr virtute Christi contemnebat, & furentè Iudicem ad maiora supplicia inferenda his verbis pro-

Matth. 10.

*Noni crucia-
tus ei adhæ-
rentur.*

uocabat: Edoctus à Christo Rege meo non timere eos qui corpus occidunt, animam autem occidere nõ possunt: tuos, ò tyranne, cruciatibus facile contemno. Deindè idolorum vanitatem stultitiamque redarguens, & Christi potentiã laudibus extollens, vincus manibus pedibusque, per ferreos murices in terra sparsos summa crudelitate tractus fuit. Quo in supplicio

pari

pari virtute inuictus permanens, postremò ca-
 pitis damnatus extra vrbis portas certamen ^{plectitur}
 absoluit. Corpus fuit incendio exustum; cuius ^{capite.}
 reliquie summo fideiū studio collectę, & mū-
 da sindone inuolutę, vnguentisq; & sufficibus ^{Translatio}
 accuratè conditę Alexandriam indè transue- ^{reliquiarum}
 ctę fuere: vbi in templo eius nomini tempori- ^{eius.}
 bus Constantini Imperatoris constructo, stu-
 pendis miraculis clarę habentur.

Timotheus Archiepiscopus Alexandrinus, præcla-
 rum de miraculis eius scripsit encomium.

VITA BEATISSIMI MARTINI, E-
 piscopi Turonensis: Ex ea quam fidelissimè
 conscripsit discipulus eius Seuerus Sulpitius.
 Migravit è corpore Anno Domini Natalis a Teste C.
 402. Anastasii Papæ 5. & ultimo. Arcadij & ^{Baron. An-}
 Honorij Imp. 8. AEtatis verò suę 86. cum se- ^{nal. Tom 5.}
 disset annos 31.

E GREGIVS planè & omni laude dig- ^{11. Nouè.}
 nissimus Martinus Sabarię Pannoniarū ^{Pairia &}
 oppido oriundus, sed intra Italiã Ticini ^{parietes eius.}
 altus, parentes habuit seculi dignitate nequa-
 quam infimos, sed gentiliū nefarię supersti-
 tionis miserè (pro dolor) deditos. Pater ei⁹ tri-
 bunitiã potestate honoratus animi & corporis
 vires militari glorię consecrauerat, filiumq;ue
 inuitum planè ad eadem stipendia primū sub
 Constantio, deindè Iuliano faciēda adegit. Ip-
 se enim à primis ferè annis insita pietate per-
 motus diuinã spirabat seruitutē: ita vt decem
 annorum puer ad Ecclesiam confugerit, seque
 catechumenum fieri postulauerit. Moxq;ue mi- ^{Fit Cate-}
 rum in modum diuino amore totus incensus ^{chumenus.}

Hh 4

ere-

eremum concupiuit; fecissetque votis fatis, si ætatis infirmitas non obsticisset. Animo tamen aut circa Monasteria, aut ecclesias semper intentus, meditabatur in ætate puerili, quod robusta ætate vir egregiè adimpleuit: Sed cum edicto Regum cautum esset, vt veteranorum filij militiæ nomina darent, prodente patre, qui foelicibus eius actibus inuidebat, raptus & catenis vinctus, sacramentis militaribus est implicatus; vno tantum seruo comite, contentus; cui tamen versa vice dominus seruiebat, aded vt plerumque ei & calceamenta ipse detraheret, & ipse detergeret: cibum vnà caperent, hic sæpius ministraret, Triennium ferè ante salutare lauacrum in armis fuit, integer tamen ab his vitiis, quibus illud hominum genus implicari solet. Multa illi circa commilitones benignitas; mira charitas; paciëntia verò atque humilitas vltra humanum modum. Nam frugalitatem in eo laudare necesse non est; qua ita vsus est, vt iam illo tempore non miles, sed monachus putaretur. Quibus rebus ita sibi omnes commilitones suos adiunxerat, vt eum miro venerarentur affectu, Necdum tamen regeneratus in Christo, agebat quendam bonis operibus baptismatis candidatum: assistere scilicet laborantibus, opem ferre miseris, egètes alere, nudos vestire, nihil sibi ex militiæ stipendijs, præter quotidianum victum, reseruare,

Cogitur militiæ operam dare.

Qualis in militia.

Egregia eius in pauperem quendam benignitas.

Itaq; nihil iã de castino sollicitus quodam tempore, media hyeme, quæ solito asperior inhorruerat, cū pauperem in porta Ambianensium ciuitatis nudum obuiã haberet, & miserū illum

illum reliqui omnes præterirent, ille solus armis & simplici militiæ veste reclusus (reliqua enim iam in opus simile consumpserat) arrepto ferro chlamydem, qua erat accinctus diuidit mediam, partemque eius pauperi tribuit, reliqua vero humeros suos rursus contegit. Nocte igitur insequenti, cum se sopori dedisset, vidit Christum chlamydis suæ, qua pauperem texerat, parte vestitum; audiuitque Iesum ad circumstantium angelorum multitudinem clara voce dicentem: Martinus adhuc catechumenus hac me veste contexit. Quo viso, vir beatissimus non in gloriam est elatus humanam, sed bonitatem Dei in suo opere cognoscens, cum esset annorum duodeniginti ad baptismum conuolauit. Nec tamen statim militiæ nuncium remisit, tribuni sui precibus euictus, cui contubernium familiare præstabat. Etenim transacto tribunatus sui tempore, renunciaturum se seculo pollicebatur. Qua Martinus expectatione suspensus, biennio ferè a suscepto lauro solo scilicet nomine militauit.

*Christus ei
apparet.*

Baptizatur.

Interea irruentibus intra Gallias barbaris, Iulianus Cæsar coacto in vnum exercitu, apud Vangionum ciuitatem donatium coepit erogare militibus. Cumque singulis (vt moris est) citatis ad Cæsarem: Hactenus, inquit, tibi militaui; nunc patere, vt militem Deo: donatium tuum pugnaturus accipiat alter: Christi ego miles sum, pugnare mihi non licet. Tum vero aduersus ad hanc vocem Tyrannus infremuit; dicens eum metu pugnae, quæ postera die erat futura, non religionis gratia detrectare mili-

*Detrectat
militiam.*

H h 5 tiam

tiam. At Martinus intrepidus, imò illaro sibi terrore constantior: Si hoc, inquit, ignaviae adscribitur, non fidei, crastina die ante aciem inermis adstabo, & in nomine Domini Iesu, signo Crucis non clypeo protectus, hostium cuneos penetrabo securus. Retrudi ergò in custodiam iubetur: facturum fidem dictis, ut inermis barbaris objiceretur. Postera die hostes, pacis legatos miserunt, & se suaque omnia dederunt.

Adit S. Hilarius S. Martinus.

Exindè relicta militia, sanctum Hilarium Pictaviae civitatis Episcopum expetijt, & aliquamdiu apud eum, spectata eruditione & pietate virum, commoratus est. Hilarius autem hominis ingenio & religione delectatus, ut arctius eum sibi implicaret, diaconatus officio & diuino vincire ministerio conatus est. Sed cum ille indignum se clamitans sepiùs resisteret, Episcopus intelligens eum infima quæque præ humilitate sectari, & illi eo officio in quo iniuriæ quidam loc^{us} esse videretur posse cõstringi, exorcistam ordinavit. Quam ille ordinationem minimè repudiauit. Nèc multò post per soporem admonitus, ut patriam parentesque, quos adhuc gentilitas detinebat, religiosa sollicitudine visitaret, moestus peregrinationem illam aggressus est; contestans fratres, multa se aduersa passurum: quod postea euentus probavit.

Ordinatur exorcista.

Redit in patriam.

Incidit in latrones.

Ac primùm inter alpes deuia securus, incidit in latrones; quorum vnus cum eleuata securi caput ei secare vellet, ictum ferientis dexteræ sustinuit alter: ipse interim animo ac mente ita securus ut percussanti latroni, nam quo

quo terrore correptus esset, respōderit: Se nunquam magis fuisse securum, quod sciret Domini misericordiam maximè in tērationibus affuturam. Euangelicam deindè aggressus disputationē, latronem illum ad eò perfectè ad Christum conuertit, vt religiosam postea duxerit vitam. Martinus indè progressus, cum Mediolanum præterijisset, diabolum in humana effigie obuium habuit; qui, quod tenderet, ab eo requirens, cum hoc responsi accepisset, se, quod Dominus vocaret, intendere ait ad eum: Quocunq̄ue ieris, diabolus tibi aduersabitur. Tunc vir sanctus voce prophetica: Dominus, inquit, mihi adiutor, non timebo quid faciat mihi homo: statimq̄ue è conspectu eius inimicus euauit. Itaque vt animo ac mente conceperat, matrem gentilitatis absoluit errore, patre in malis perseverante; plures tamen suo saluauit exemplo: & vnus inter omnes Arianæ perfidiæ pestilentissimè grassanti præcipua virtute resistens, multis est affectus iniurijs, publicèq̄ue virgis cæsus ad extremum exilio multatus est.

Latronem conuertit.

Diabolus ei fit obuiam.

Psalm 117.

Conuertit matrem.

Multa patitur ab Arianis.

Italiam igitur repetens, Mediolani sibi monasteriū statuit. Sed nec ibi eum Auxentius Arianorū auctor & princeps latitare passus est: quin potius multis oneratum iniurijs de ciuitate exturbauit. Cedendum itaque tempori arbitratus, ad insulam Gallinariam nomine secessit: vbi herbarum aliquamdiū radicibus victitans, helleborum venenatum, vt ferunt, gramen per imprudentiam sumpsit. Cumque vim grassantis in se veneni, vicina iam morte, sensisset, imminens periculum oratione repulit, dolo-

Vim venenę oratione euacuat.

doloremque fugauit. Nec multò post, cum S. Hilario (qui similiter hæreticorum fraudibus in exilium missus fuerat) potestatem redeundi à Rege indultam fuisse comperisset, Romæ ei tentauit occurrere; profectus igitur est ad Verulam. Sed cum Hilarius iam præterisset: eum Pictauum vsque profectus est.

*Construit
monasteriū
propè Picta-
uum.*

Ab eo autem gratissimè susceptus, haud longè ab oppido monasterium collocauit: ubi inter cæteros quidam etiam catechumenus ei se iunxit; qui paulò post, languore correptus, tandem vi febrium, absente fortè per id tempus Martino, extinctus est. Reuersus verò cum absque baptismo humanis rebus eum excessisse cognosceret, flens eiulansque super exanimata defuncti fratris se membra prosternens, orationi aliquamdiu incubuit: sentiensque per spiritum Domini adesse virtutem, erectus paululum, & in defuncti ora defixus, misericordie diuinæ intrepidus expectabat aduentum. Vix

*Excitat mor-
tuum.*

que quarum ferè horarum spatium intercesserat, vidit defunctum paulatim membris omnibus commoueri, & laxatis in usum vidèdi palpitare luminibus. Nec multò post dum agrum Lupicini cuiusdam honorati secundum seculum viri præteriret, clamore & luctu plangentis turbæ exceptus, intelligit vnum è familia seruulum laqueo sibi vitam extorsisse. Quo cognito, cellulam, in qua corpus iacebat exanime, ingreditur, exclusisq; omnibus, superstratus corpori preces fudit. Moxque in ora illius defunctus erigitur, lentoque conamine enisus assurgere, apprehensa beati viri dextera, in pedes constitit, omniq; inspectante turbæ, ad domus

Itē alterum,

domus vestibulum processit. Sub idem verò tempus vir diuinus apud omnes tunc sanctitatis opinione celebris ad Turonicæ ecclesiæ Episcopatum petebatur. Sed cum è suo monasterio non facillè erui posset, Ruricius quidam vnus è ciuibus, vxoris languore simulato, ad genua illius prouolutus, vt egrederetur, obtinuit. Ità dispositis iam in itinere ciuium turbis, sub quadam custodia ad ciuitatem vsque deducitur. Mirum in modum incredibilis multitudi non solum ex illo oppido, sed etiam ex vicinis vrbibus ad ferenda conuenerat suffragia. Vna omnium voluntas, eadè vota, eademque sententia, Martinum Episcopatu esse dignissimum: felicem fore tali Ecclesiam sacerdote. Pauci tamen, & nonnulli ex Episcopis, qui ad constituendum antistitem fuerant euocati, impiè repugnabant. Inter eos quidam Defensor nomine perinaciter resistebat; qui tamen Prophetica lectione eodem die mirabiliter repressus est. Cùm enim, sumpto psalterio, vnus è ministris, sacras literas de more cõfuleret, prima forte in eum incidit versum: Ex ore infantium & lactentium perfecisti laudem propter inimicos tuos, vt destruas inimicum & defenforem. Quo lecto, clamor populi tollitur, pars aduersa confunditur. Atque ità habitum est, diuino nutu psalmum hunc lectum fuisse, vt testimonium operis sui Defensor audiret, quia ex ore infantium & lactentium in Martino Domini laude perfecta, & ostensus pariter & destructus est inimicus.

Eligitur Turonensis Episcopus.

Psalm. 8.

Iam verò sumpto episcopatu, qualè se quantumque præstiterit, non est nostræ facultatis euolue-

Qualis in episcopatu.

euoluere. Eadem in corde eius humilitas, eadem in vestitu eius vilitas erat. Atque ita plenus auctoritatis & gratiæ implebat Episcopi dignitatem: vt non tamen propositum monachi virtutemque desereret. Aliquamdiu adhærenti ad Ecclesiam vsus est cellula: sed cum frequenter populi ad se concursum ferre non posset, duobus ferè extrà ciuitatem millibus monasteriū sibi statuit: ad quod adeò difficilis erat accessus, videlicet propter præcisam excelsi montis rupem, & Ligurem fluuium, vt ab eremi solitudine nihil distaret. In eo monasterio discipulos habebat octoginta, tam excellenter in omni virtutum genere & cælesti disciplina exercitados, vt multi eorum postea ad episcopi dignitatem euecti fuerint. Caterum cum in ea regione pauci adhuc Christiana essent religione imbuti, beatus antistes suo suorumque exemplo, impietatem ex omnium ferè animis breuità profligauit, vt fanà in ecclesias & monasteria libenter conuerterent, & Martinum cuncti certatim prædicarent.

Erat quodam in vico, arbor pinus fanò antiquissima proxima; quam vir beatus cum excidere vellet, antistes loci illius, cæteraq; gentiliū turpa cæpit obfistere. Et licet fanum dirui permiserant, nullo tamen modo arborem succidi patiebantur. Cumque vir sanctus verbis instaret, vt dæmoni dedicata arbor excinderetur, vnus ex illis, cæteris audacior: Si aliqua, inquit, tibi in Deo tuo, quem colis, est fiducia nos eam excindemus: ita tamè, vt tu eam labentem excipias, & Christi tui virtutem nobis pariter manifestâ facias. Ad hanc conditionem

Condit monasterium iam episcopus.

Insignes habet discipulos.

Conuertit omnes loci istius gentiles.

nem omnis illa gentilium turba mirificè exultans, facilem sibi arboris proponebat iacturā, si inimicum sacrorū suorū casu ilius obtriuissent. Nec recusavit vir sanctissimus, quin victus pro rusticorū arbitrio eo in loco statueretur, quò arborem esse casuram nemo dubitabat. Succidere igitur ipsi suam pinum cum ingenti gaudio lætitiāque cæperūt. Aderat eminus turba mirantium. Cumque nutare paulatim pinus, & ruinam minitari inciperet, monachi pallore perfusi, & periculi magnitudine conterriti, spe omni fideque abiecta, solam Martini mortem expectabant. At ille Christi virtuti & gratiæ confusus, intrepidè ruentem operiens pinum, eleuata manu contra salutiferæ Crucis opposuit signum; & iam iamque labantem (mirabile dictu) quasi turbine retroactam, in alteram partem ruere fecit. Tum verò in cælum clamore sublato, gentiles stupere miraculo, monachi flere præ gaudio; Christi nomen in commune ab omnibus prædicari: factisque constitit, eò die salutem illi venisse regioni. Nam nemo ferè ex immani illa multitudine gentilium fuit, qui non impositione manus desiderata, in Dominum Iesum Christum, relicto impietatis errore, crediderit.

*En virtutem
S. Crucis
signi.*

Nec minorem sub idem ferè tempus eodem in opere virtutem edidit. Cùm enim in vico, cui Leprosus nomen est, templum superstitiæ religionis opulentissimum euertere statueret, & gentilium multitudo non absque iniuria eum repelleret, ipse ad proxima secedens loca, diuinam toto triduo cilicio & cinere tectus implorauit opem: & ecce subito duo
ange-

*Angeli ei ap-
parent & as-
sistunt in e-
uertendis
dæmonum
fanis.*

*Infinitis cla-
vet miracu-
lis.*

*Egregia Mar-
tini inre-
darguendo
Imperatore
constantia.*

angeli hastis scutisque instar militiæ cælestis muniti se ei obtulerunt; dicentes se à Domino missos ut fusa fugataque rusticorum multitudine, præsidium Martino ferrent. Regressus igitur vir sanctus ad vicum, spectantibus gentium turbis profanam succendit ædem, arasse omnes & simulachra in puluere redegit. Cum verò in Hedutorum pago idem moliretur, & vnus cæteris audacior stricto eum gladio peteret, ipse reiecto pallio nudam ceruicem percussori præbuit. Sacrilegus autem cum eleuata altius dextera ferire vellet, subitò diuina virtute resupinus ruens, quanto se scelere obstrinxerat, cognouit. Alia sunt huiusmodi virtutum genera penè infinita: & miracula sanè clarissima, quibus eum Dominus in fugandis morbis, & dæmonibus pellendis egregiè illustrauit.

Sed ut minora tantis inseram, quamuis (ut est nostrorum ætas temporum, quibus iam deprauata omnia, atque corrupta sunt) penè præcipuum sit, adulationi regiæ sacerdotalem nõ cessasse constantiam: cum ad Imperatorem Maximum ferocis ingenij virum, & bellorum ciuiliū victoriæ elatum, plures ex diuersis partibus episcopi cõuenissent, & foeda circa Principem omnium adulatio notaretur, seque degeneri inconstantia regiæ clientelæ sacerdotalis dignitas subdidisset, in solo Martino Apostolica auctoritas permanet. Nam etsi pro aliquibus supplicandum regi fuit, imperauit potius quàm rogauit. Et à conuiuio eius frequenter rogatus abstinuit, dicens, se mensæ eius participem esse non posse, qui duos Imperatores

* vnum

*vnum regno, *alterum vita expulisset. Po-
 strendò cum Maximus se non spontè sump-
 imperium affirmaret, sed impositam sibi à mi-
 litibus diuino nutu necessitatem regni, armis
 defendisse, tandem victus vel ratione vel pre-
 cibus ad conuiuium venit; mirum in modum
 gaudente rege, quod id impetrasset. Aderant
 conuiuæ veluti ad diem festum euocati, sum-
 mi atq; illustres viri; inter quos Martini pres-
 byter medius accubuerat: ipse autem cellula
 iuxtà regem posita confederat: Ad medium ve-
 rò conuiuium vbi pateram (vt moris est) mini-
 ster Regi obtulisset, ille sancto admodum Epi-
 scopo dari potius iubet; expectans atque ambi-
 ens, vt ab illius dextera poculum sumeret.

Sed Martinus vbi ebibit, pateram presbytero
 suo tradidit; nullum scilicet existimás dignio-
 rem, qui post se prior biberet. Quod factum
 Imperator, omnesque qui aderant ita admira-
 ti sunt, vt hoc ipsum eis, in quo contempti fue-
 rant, placeret; celeberrimumq; per totum pa-
 latium euasit, fecisse Martinum in Regis pran-
 dio, quod in infimorum Iudicum conuiuijs, e-
 piscoporum nemo vnquam tentasset. Prædixit
 autem longè antè eidem Maximo futurum, vt
 si ad Italiam pergeret, bellum Valentiniano
 Imperatori inferens, sciret se primo quidem
 impetu victorem futurum, sed paruo pòst tem-
 pore esse periturum. Quod planè vaticinium
 impletum vidimus. Nam primo aduentu eius
 Valentinianus in fugam versus, post anni
 spatium resumtis viribus cum Theodosio re-
 uersus, captù intra Aquileiæ muros Maximum
 interfecit.

* Valētinia-
 num iuniorē.
 * Gratianū.

En quanti m
 vir sancti sse-
 mus tribue-
 rit sacerdo-
 tio.

Prædixit
 Maximo sse-
 teritum.

*Angeli eius
castimonia
delectantur.*

Cæterum vt ad Martinum recertamur, constat eum tanta vitæ castimonia enituisse, vt sæpè familiari angelorū conspectu atq; sermone frueretur. Nihil enim in illi^o ore, nisi Christus; nihil in corde, nisi pax, misericordia & pietas inerat. Porro tantæ sunt tamque eximie illius virtutes, vt nulla vnquam pro dignitate explicare queat oratio. Animus cælo semper intentus; ieiunijs, vigilijs & orationibus vacabat assidue: ita vt ne inter occupationes gratissimas mentem à studio precandi relaxaret. O virum vere beatū, in quo dolus omninò nullus fuit. Nemo eum vnquam vel iratū, vel moerentem, vel ridentem vidit; vnus idemque semper, cælestem quodammodò vultu præ se ferebat lætitiā: iniuriarum omnium adedè patiens, vt ab infimis etiam Clericis læsus, nunquam nè verbulo quidem vindictam sumpserit. Sed iuuat adhuc paucas quasdam ex omnibus tanti viri referre virtutes, vt clariùs ex ijs admiranda illius sanctitas elucescat.

*Eximie eius
virtutes.*

*Humilitas
summa.*

Et quidem summus humilitatis amator nunquam sublimi, in ecclesia, cathedra vt voluit: sed in tripode residebat: nec Clericorum multitudinem ad gloriā stipatus, sed permissa à clericis libertate, in secretario solus planè ad peragenda mysteria precibus, lachrymisq; se comparabat. Accidit autē vt quidā pauper seminudus hybernis mensibus eunti ad Ecclesiā occurreret, & aliquod suæ nuditati operimentū supplex postularet. Tunc ille accersito archidiacono iussit argentem sinè dilatione vestiri. Sed cum ille mandatum negligeret, pauper beati viri secretum captans, irrupit; & nouis querimonijs

monij nuditatem suam sancti episcopi oculis obiecit. Nec mora: Martinus intra amphibalū, *Nota in signū benignitatis in pauperem:* paupere minime vidente, tunicam sibi latenter educens, eaque eum contegens ocyus discedere iubet.

Paulo autem post ingressus archidiaconus, admonet eum frequentem in ecclesia populū Missarum præstolari solennia: tempus esse ut procedat. Cui antistes negat se ad ecclesiā procedere posse, nisi vestem prius pauper (se autē intelligebat) acciperet. Diaconus verò nihil intelligens, quia extrinsecus amphibalo indutum, interius veste nudum nō videbat: postremo pauperem non cōparere cāusat. At Martinus: mihi, inquit, vestis, quæ parata est, deferatur: pauper non deerit vestiendus. Arctatus demum clericus & necessitate cōpulsus, iamq; felle commotus, è proximis tabernis breuem atque hispidam quinque argenteis comparatam adducit vestem; eamque ad pedes antistitis exponens: En, inquit, vestem, sed pauper iam recessit. Ille nihil motus, iubet eum paulum stare pro foribus, utique ut occultè nuda interim membra contegeret. Cùm hac igitur Deo oblaturus sacrificium procedit: & ecce globus de capite illius igneus emicans, ita in sublime contendit, ut longius collum crinemque flamma produceret.

En in signū miraculorum

Cùm primū ad episcopi dignitatem euectus esset, quædam necessitas Valentinianum, qui tunc rerum potiebatur, eum adire coëgit. Is autem Martinum venientem palatij foribus arceri iussit: quod postulata antistitis concedere nollet. Accedebat ad animum illius

li 2 in mi-

immitem atque superbum vxor Ariana, quæ totum eum à sancto viro auerteret. Itaque vir sanctus semel iterumque repulsam passus, ad opem diuinam supplex confugit. Septimò vero die ab angelo monitus, vt regiam spontè referendam peteret, & superbum Principem diuina virtute molliendū adiret intrepidò, fretus eo auxilio palatium tertio accessit. Parent limina; nullus obsistit; intrat aulæ penetralia; & postremò ad ipsum, nemine prohibente, Regem peruenit. Qui venientē eminè cōspiciēs, nequaquam adstati assurgere est dignatus; donec regiā sellam ignis operiret, ipsumque Regem, ea corporis parte, qua sedebat, afflaret incendium. Ita solio suo superbus excutitur, & Martino inuitus assurgit: multumque complexus, quem spernere antè decreuerat, virtutem se sensisse diuinam emendatior fatebatur. Nec exspectatis Martini precibus, prius omnia prestitit, quam Rogaretur. Colloquio illum atque conuiuio frequenter affciuit: postremò abeunti multa munera obtulit: quæ vir beatus, vt semper paupertatis custos cuncta reiecit. Sed maior tamen ille honos & planè admirandus, quem Regina Maximi Imperatoris coniunx ei impendit.

*Superbia
Imperatoris
diuinitus
punitur.*

Munera spernit.

*Nota quāto
honore Re-
gina S. Mar-
tinum profe-
quatur.
Luca 7.*

Cum enim Imperator ille sepius euocatum antistitem summa in palatio veneratione prosequeretur; eiusque sermones de fidelium gloria, de eternitate sanctorū, incredibili auiditate audiret: Regina dieb. ac noctibus de ore illius pendēs, Euangelico illo nō inferior exemplo, pedes sancti fletu rigabat, crine tergebat. Martinus quem nulla vnquam femina contigisset illius

illius assiduitatem, imo potius seruitutem non poterat euadere. Non illa opes regni, non imperij dignitatem, non diadema, non purpuram cogitabat: diuelli à Martini pedibus solo strata nõ poterat. Postremò à viro suo poscit, dein Martinum vterque compellunt, vt ei, remotis omnibus ministris præberet sola conuiuium. Nec potuit vir beatus obstinatiùs reluctari. Componitur castus Reginae manibus apparatus, sellulam ipsa consternit, mensam admouet, aquam manibus subministrat, cibum, quem ipsa coxerat, apponit. Ipsa, illo sedente, eminùs secundùm famulantium disciplinam, solo fixa, consistit immobilis; per omnia ministrantis modestiam, & humilitatem exhibens seruiantis. Finita cœnula, fragmenta panis absumpti micæque collegit, fatis fideliter illas reliquias Imperialibus epulis anteponens.

Nunc verò Auitiani quondam Comitis barbaram nimis & vltra omnes cruentam quoque referamus feritatem: vt simul sanctissimi viri misericordia luce meridiana clariùs innotescat. Ille igitur Comes rabido spiritu Turonum ciuitatem ingressus, ingentem post se, miserabili sanè facie, catenarum vinculis cõstrictam trahebat multitudinem, quam, postera die, diuersis pœnarum generibus perdere statuebat. Quod vbi Martinus comperit, solus paulò antè mediam noctem ad prætorium bestie illius contendit. Sed cùm profundè noctis silentio, quiescentibus cunctis, nulli foribus obseratis pateret ingressus, antè limina cruenta prosteritur. Intereà Auitianus graui som-

Insignis Martini misericordia in redimendis captiuis.

Li 3 nose-

no sepultus, angelo irruente percellitur: Seruus, inquit, Dei ad tua limina iacet, & tu quiescis? Quia ille voce percepta lecto suo turbatus excucitur: conuocatisque seruis, trepidus exclamat, Martinum esse præ foribus: Irenæ protinus, claustra reserarent, ne Dei seruus pateretur iniuriam. Sed illi (vt est omnium natura seruorum) vix prima limina egressi, irridentes dominum suum, quod somno fuisset illulus, negant quenquam esse præ foribus; ex suomet ingenio coniectantes neminem nocte posse vigilare, nedùm illi crederent in illo noctis horrore iacere ad aliena limina sacerdotæ. Idque Auitiano faciliè persuasum: rursus soluitur in soporem. Sed mox vi maiore concussus, exclamat Martinum stare præ foribus: sibi ideo nullam quietem animi corporisque permitti. Tardantibus seruis, ipse ad limina exteriora progreditur. Ibi Martinum, vt senserat, deprehendit. Percussus miser tantæ manifestatione virtutis: Quid, inquit, hoc Domine mi fecisse? Nihil te loqui necesse est: Scio quid desideres; video quid requiras: decede quantocyus, ne me ob iniuriam tui, cælestis ira consumat: satis soluerim hucusque pœnarum. Post discessum autem sancti iubet omnes relaxari custodias: & mox ipse proficiscitur. Ita fugato Auitiano, & miseris illis è mortis faucibus liberatis, ciuitas magno exultauit gaudio, & Martini misericordiam cum tanta virtute coniunctam mirè celebrauit.

Nos si cuncta ab illo patrata miacula referre velimus, modum profectò omnem excedemus, & faciliùs admirari quàm explicare poterit.

verimus. Quare ad obitū illius veniamus, quē multo antē prophetiæ spiritu clar^o cognovit. Interea causa extitit, qua Condatēsem Ecclesiā visitaret. Vbi cum aliquandiū vltimam virtutum suarum consummationem exerceret, corporis viribus repentē destitutus in lectum incidit. Cumque luctu & mœrore nimio excessum eius discipuli deplorarent, ille fletibus suorum motus: Domine, inquit, si adhuc populo tuo necessarius videor, nō recuso laborem: Fiat voluntas tua. Indē aliquot diebus vifentium exercitatus in cinere cilicioque recubans, cum assiduo orationis studio exitum suū muniret, fortē adstantem propē vidit diabolum. Tum verō fiducia plenus: Quid hic, inquit, adstas, cruenta bestia? Nihil in me funeste reperies: Abrahæ me sinus recipiet. Cum his vocibus fatigatum diuinis operibus spiritum cælo reddidit. Quo tempore angelos diuinas laudes concinentes beatus Seuerinus Coloniensis episcopus cum Archidiacono suo Euerigiso audire meruit.

Vidit demonem in agone.

Feliciter migrat. S. Seuerini vita habetur 23 Octob.

VITA S. LIVINI ARCHIEPISCOPI & Martyris: Ex breuiario Gandensi, vbi sacrum eius corpus quiescit. Coronatus est anno Domini 633.

Vide Iohan. Molan. in Indic. SS. Belgij.

LIVINVS in Scotia nobili genere natus, admodum adhuc puer, non modò supra ætatem eximia pietate conspicuus, verū etiam miraculis clarus fuit. Adultæ autem ætatis factus, præceptoribus vsus est, primum egregio Dei sacerdote Benigno: deindē

12. Nouēb. Patria eius. Præceptores eius in studeijs.

Ii 4 susce-

*Huius S.
Augustini
vita habetur
26 Maij.
Fit Archie-
piscopus in
Scotia.*

*Flagrat zelo
animarum.*

*Ex Scotia
venit in Flā-
driam
S. Amandi
vita extat
6. Februar.
S. Bauonis
vita extat
1. Octob.*

*Multos con-
uertit.*

susceptore suo è sacro fonte magno illo Augu-
stino, Anglorum primo episcopo. A quo tan-
dem etiam sacro sacerdotij ordine decoratus,
tanta cum laude eo in statu versatus est, vt cum
Scoti non multò post in Archiepiscopum suū
eligere non dubitauerint. Quod munus ta-
meti Rege populoque compellente suscepe-
rit, & magno cum fructu annos aliquot admi-
nistraverit, postea tamen maluit infidelibus
ad Christum conuertendis operam dare (ad
quam rem mira Spiritus sancti gratia præditus
erat) quàm in episcopatu suo vni tantū prouin-
ciæ quietiùs & minori cum laude præesse.

Itaque relicto in Scotia loco suo magnæ san-
ctitatis & virtutis Syluano Archidiacono, ipse
Euāgelij plantandi causa trib. cum discipulis
Foillano, Helia, & Kiliano, Oceano traiecto
deuenit in Flandriam. Et ingressus cœnobium
Gandese à B. Amando Episcopo tunc recēs ex-
structum, humaniter à Florberto Abbate fra-
tribusq; exceptus est, anno Salutis humanę 633.
17. Kalend. Augusti. Vbi cum beatum Bauonem
triennio iam defunctum, magnis coruscantem
miraculis inueniret, memoriam viri celeberrimam & præsentia sanctitatis testimonia ad-
miratus, triginta continuos dies super eius sepulchrum Missarum solennia celebravit, sui
illi multis precibus & monasterij Gandensis
curam demandans. Postea autem indè prædi-
cationis causa profectus, innumeros ad Christi
fidem, verbo, exemplo, magnisque adiunctis
miraculis conuertebat.

Sed virtutē umbra sua statim inuida sequi-
tur. Homines enim impij, quibus Christus &
pietas

pietas omnis erat exosa, animaduertentes sanctum episcopum tantam hominum multitudinem ad nouam religionem, erroribus pristinis, vitijsque spretis, adducere, atque ad eum sui ipsorum prauis cupiditatibus non parum obsistere, miris modis eum persequebantur. Nec omnino desistebant, donec linguam eius extractam canibus deuorandam proijcerent (quæ tamen illi mox fuit miraculo restituta) ac tandem apud Hescham Flandriæ vicum multis vulneribus saucium, etiam obruncarent. Quo eodem loco nobilem quoque & religiosam matronam Craphahildem Liuini hospitam, vna cum filiolo eius Briccio, quæ Liuinus de sacro fonte susceperat, quum palam querebantur immerito interfectum esse sanctum episcopum, immaniter trucidarunt. Quo facto, discipuli beati collectum eius corpus, simul cum beati Briccij corpuscule, vno eodemque in loculo in Hautem vicino pago, ac iuxta eos seorsum sanctam martyrem Craphahildem, decenter sepeliêrunt. Porro anno 1007. Erembodus Abbas, ex memorato pago, sacra illa pignora Gaudauum ad suum monasterium trãtulit.

Lingua canibus proiccta diuinitus ei restituitur. Crudele trucidatur, cum hospita, & eius filiolo.

Translatio reliquiarum eorum.

VITA S. CUNIBERTI EPISCOPI *Vide Notat. Colonienfis & Confessoris: Ex ea qua extat apud R. P. Laur. Surium. Succesit in episcopatu S. Remedio anno Domini 653.* *C. Baron. ad Martyr. Rom.*

S Cunibertus in prouincia Mosellensi, *12. Nouẽ. Patria & paries eius.* patre Crallo, matre verò Regina nomine natus, ea adhuc puer virtute, & animi sagacitate præditus fuit, vt sinistrum

li 5 Pytha-

Pythagoricæ literæ raram prius declinare, quam per atatem eiusdem biuium ascendere posset. Cùm enim pater eius, genere & dignitate clarus, puerum elegantem in primis infantia rudimētis aptum, virtutibus Dagoberto magno Francorum Regi nutriendum simul & prouehendum, illectus familiaritate regia, commendasset, ipse mirum in modum non tantum ab illicitis, verum etiam multoties à licitis, naturam compescuit; & cupiditate compressa, animum ad studium sapientiæ præclare excitauit. Erat laudibus mansuetudinis & patientiæ egregiè ornatus; ingenio ita docilis ut magistrorum industriam etiam superaret. Comitatus eius grata erat omnibus; humilitas verò & promptum omnibus benignè faciendi studium cunctis magnæ planè admirationi erat. Non enim Regi tantum & maioribus iuxta personæ cuiusque dignitatem deseruire studebat, sed ipsis etiam non rarò seruatorum vice calceamenta detrahere, & mundare solebat: quæ officia ita exercebat, ut per ea inflatos sæpè nobilium animos ad humilitatis studium, humanæque vitæ cognitionem mira dexteritate prouocaret.

Cum verò ab hoc primo exercitij gradu vellet illum Dominus ad altiora virtutum incrementa conscendere, reuelare dignatus est Regi, quanti apud ipsum meriti puerilis illa simplicitas haberetur. Quadam enim nocte dum peruigil Rex in lecto quiesceret, vidit subito locum illum, ubi sanctus puer soporus gratia membra fessa composuit, magnifico lumine resplendere; & futura pueri facta caelesti præ-

Traditur nutriendus Regi Dagoberto.

Egregie illius virtutes.

Insignis eius humilitas.

Visio Regis de Cuniberto.

figio denotari. Manè itaq; facto, Rex miraculi
novitate perterritus, magnum futuræ sancti-
tatis prælagium intellexit. Itaque accitum ad
se puerum, solito familiaris alloquutus est,
& adoptatum sibi in filij locum, amplexu dul-
cissimo exosculans, coram omnibus illustre de
puero innocentia testimonium perhibuit.

*Adoptat eū
in filiū Rex
Dagobertū.*

Exin igitur literis apprime eruditus ad ec-
clesiasticos honores mox promotus est: quos
& excellentibus illustravit meritis, & cōgru-
entibus adornare curavit obsequijs. Itaque au-
ctus benedictione cælesti à Treuironum Ar-
chiepiscopo, officio Archidiaconatus subli-
matus est. Vbi mirum in modum totus in Dei
opere feruens, vitæque huius quodammodo
exosus, solum animarum lucrum ob oculos si-
bi statuebat: vnicè huic rei intentus, vt pluri-
mos Christo lucrifaceret.

*Fit Archi-
diaconus.*

Elapsis deindè paucis annorum curriculis,
Clerus & populus Agrippinæ Colonie, pastore
proprio destitutus, virum Dei Cunibertū iam
in opere Dei exercitatum sibi antistitem cum
votibus, tum precibus imploravit. Nec dif-
ficile erat ad id honoris eum euehere, quem
Rex olim anxia expectatione promouere quæ-
rebat: & omnis tripartitæ Gallie populus di-
gnissimum & verè plebi Dei necessarium præ-
dicabat. Sola in eo repugnabat humilitas: quæ
constantissimè summum illud honoris fasti-
gium respuebat. Tandem conuenientibus in
vnum maioribus, maximoq; sacerdotum & a-
liorum principum cœtu, fortissimum viri Dei
pectus charitati tantum cedere solitum, à pro-
positi sui duritia emollitum est. Sicque nutu
diui-

Fit Archiepiscopus Coloniensis.

diuino. Remedio antistiti successor electus, septimo Kalendas Octobris gradum illum dignitatis conscendit. Deinde talem se tantumque exhibuit, ut nulla vis orationis pro dignitate hoc explicare queat. Veruntamen unicum de omnibus referre placet miraculum; ex quo virtus vel doctrinae ipsius insignia luce meridiana clarius cognosci possunt.

Ecclesia undecimmillium Virginum.

Quadam die dum singulare redemptionis nostrae mysterium in basilica sanctarum Virginum immolaret, adstans Clerus populisque splendidissimam vidit hac atque illac per omnem ecclesiam volitare columbam: quae deinde pontificis insidens capiti, tandem ad virginis cuiusdam tumulum, stupetibus simul & mirantibus vniuersis qui aderant, ab omnium oculis subito euauit. Acclamatum est confestim ab omnibus verè dignum hunc esse, qui immaculata Domino pro populi salute offerret sacrificia. At ille in omnibus his clauso cordis sui cubiculo laudabat Dominum, & humanas laudes constanter respuens, solo conscientiae suae testimonio contentus, Christo seruebat. Sicque sitiens & esuriens iustitiam, cum totos quadraginta in sacra illa functione compleisset annos, tandem pridie Iduum Nouembris ditandum bonis omnibus creatori suo reddidit Spiritum. Corpus eius sicut viuens ipse praeceperat, positum est in S. Clementis, quam ipse construxerat. Fuit verò illustri sanè miraculo sacra aedes D. Petri, anno Domini millesimo octuagesimo, eius meritis ab incendio, quo conflagrabat, mirabiliter liberata. Cum enim monasterium ad gradus Mariae in cineres redactum

En praclarum miraculum.

esset, litte eiu nes fest per VI I cip rō m va vi sp ter di fu Br ha ip co pr m po ci qu tu

Contemnit laudes humanas.

Ecclesia S. Petri presbiteri S.

esset & vorax flamma prædictam ædem similiter inuasisset, congregatio S. Cuniberti dum eiusdem sanctissimi Patroni corpus contra ignem gemendo & lachrymando deferret, confestim flamma euanuit, & sacra domus à repentino interitu immunis permanfit.

VITA S. BRICTII EPISCOPI TURONENSIS DISCIPULI S. MARTINI: Ex ea qua est per Gregorium Turonensem, lib. 2. Hist. Francor. cap. 1.

POST gloriosum beati Martini, Turonicæ civitatis Episcopi, summi & incomparabilis viri decessum, Bricti^o ei^o discipulus in eo dignitatis gradu successit. At verò hic Brictius primevæ adhuc ætatis iuuenis multum à magistri sui perfectione remotus, varias ei tendebat insidias, & sæpè furibundus virum optimum, & omni sanctitatis laude conspicuum tantis onerabat conuicijs, ut ægrè interdum à manibus temperaret. Quadam verò die dum quidam corporis ægrimonia oppressus, medicinam à B. Martino expeteret, fortè Brictium adhuc Diaconum in platea obuium habuit. Qui cum ab eo de Martino inquireret, ipse solitis invidiæ stimulis in virum sanctum concitatus, Si, inquit, delirum illum quæris, prospice eminus. Ecce, cælum solito sicut amens respicit. Cumque pauper ille voti compos factus iam recessisset: vir sanctissimus placida voce Brictium compellans; Num ego, inquit, Bricti delirus tibi videor? Cumque ille turpiter confusus se dixisse negaret, Martinus ait;

Cuniberti ab incendio habetur.

Vide Tom. 5. Annal. C. Baden. Notat. ad Martyr.

Roman. 13. Nouéb. a qui accidit iuxta Tom. 5. Annal. C. Bavon. anno Domini 402. Brictium in iuventute valdè discolor.

Brictium irridet S. Martinum.

ait; Nonne aures meæ ori tuo adhærebant, cum hæc eminus loquereris? Amen dico tibi, quia obtinui à Domino, vt tu primus à me Pontificatus huius honorem obtineas. Sed noueris interim multis te in episcopatu tempestatibus agitatatum iri. Bricius hæc audiens, Nonne verum, inquit, dixi, istum delira verba proferre? Sed & presbyterij honore præditus, sapius beatum virum conuicijs lacessuit.

His alijsque vitijs quanquam obnoxius esset Bricius, castimonia tamen & perspicacis ingenij laude præcellens orationi vacabat: & candido sinceroque animo cum ceteris Dei famulis Dominum laudabat. Itaque ciuibus non ingratus, summa populi totius voluntate ad Pontificatus officium euectus fuit: in quo multis sanè & horrendis tempestatibus agitatatus, præcedentis vitæ maculas sordisque vberè lachrymarum fonte diluit. Trigesimo enim tertio ordinationis eius anno (vnde profectò constat etiam multorum annorum felicitatem valdè esse pertimescendam) lamentabilis contra eum intentati falsò criminis exorsa est causa. Nā mulier, ad quam cubicularij eius vestimenta deferebant abluenda, murata religionis veste, quam professa fuerat, concepit peperitque. Quo sanè scelere Turonorum populus grauiter offensus, Episcopum, quem huius criminis reum clamabat, lapidibus vnanimi consensu obruere statuit. Illo autem crimen negante, populus maiore furore concitatus, scelestum eum & supplicio dignum multò magis clamabat. Cumq; furentis populi impetum morti iam proximus diutius reprimere non

Fit Episcopus & multis agitur.

Populus ei crimen stupri intendit.

re non posset, infantem ad se deferri postulavit. Erat is triginta, non amplius dierum; cui Episcopus adiuro, inquit, te per Iesum Christum Dei filium, ut palam edicas, num ego genitor tuus existam. Et infans: Non es, inquit, tu pater meus. Populis autem clamantibus & videntibus, ut infantem patris nomen prodere cogeret, respondit Briccius: Quod ad me pertinet, sollicitus praestiti. Vobis si quid praeterea suppetit, per vos requirite. Tunc illi magicis artibus hanc fieri asserentes, facta conspiratione in eum insurgunt, & multis oneratum iniurijs huc atque illuc trahunt. Ille autem ad mitigandam furientis populi insaniam, ardentibus prunas birro suo imponens, illaesus eas ad beati Martini detulit sepulchrum dicens: Sicut istud vestimentum ab ignis huius incendio illaesum videtis, ita & corpus meum a tactu mulieris est impollutum. Illis vero nec tanto miraculo fidem adhibentibus, novis oneratus calumnijs trahitur, eijcitur, & Iustinianus ei in episcopatu subrogatur.

Infans 30. dierum loquitur.

Prunas ardentibus portat illaesus.

Expellitur ex episcopatu.

Tum vero Briccius memor verborum sanctissimi quondam antistitis, flens eiulansque Romanae urbis Pontificem expetijt: merito se ijs exerceri iniurijs dicens, quod sanctum Dei sepius delirum amentemque vocasset, nec clarissima maximarum virtutum eius testimonia recipere voluisset. Neque tamen ijs contenti iniurijs ciues, Iustinianum ad persecuendum eum destinaverunt; similia ei aut etiam graviora minitantes, ni Briccium abeuntem iudicio sequeretur. Iustinianus vero Turonis, Vercellas Italiae civitatem perueniens,

Pergit Romanam.

iudi-

judicio Dei percussus, obiit peregrinus. Turonici eius obitum audientes, & in malitia perdurantes, Armentium in eius locum constituerunt. At Brictius Romam veniens Pontifici quætitis fuisset agitated turbinibus cum lachrymis exposuit, iustoque animi fractus dolore, patratâ in sanctum Dei mala dignis poenitentiae fructibus expiavit. Septem continuos in ijs lachrymis Romæ exegit annos; quibus exactis cum plena Summi Pontificis auctoritate Turonos redire disposuit: veniensque ad vicum, cui nomen est Laudiacum, sexto ab urbe Turonica milliario, correptum febre Armentium, media dein nocte à vita migrasse cælesti visione admonitus cognovit. Tum verò ocyus ad urbem contendens, cum portam civitatis ingrederetur, ecce per oppositam defunctus Armentius ad sepulchrum defertur. Quo sepulto, Brictius in cathedram restitutus, septem dein annos in ea functione feliciter explevit: cui post quadraginta septem episcopatus annos defuncto, magnificæ sanctitatis vir Eustochius successit.

Septem annos Romæ multis se lachrymis conficit.

Nota mirum quid. Brictius in sedem restituitur.

Vide Tom. 6. Annal. C. Baron.

13. Nouë. Patria eius.

Fit Episcopus Ruthenensis.

VITA S. QUINTIANI, PRIMO Ruthenæ, deinde Aruernæ Ciuitatis Episcopi: Ex ea quæ est apud Gregor. Turonens. Episcop. de vita Patrum Cap. 4. Claruit Anno Domini 507. & reliquis.

BEATUS Quintianus Afer natione, in ecclesiasticis scripturis apprimè eruditus, ob eximiam vitæ sanctimoniam B. Amatio in Episcopatu Ruthenæ Ecclesiæ meruit succedere: cuius & sacrum corpus pietate ductus

ductus in auctam antea eius basilicam transtu-
lit. Erat autem id temporis Ruthena sub domi-
nio Alarici Gothorum Regis Ariani . Porro
Francorum gens cum esset ab exordio nascentis
Ecclesie , Catholicis semper assueta dog-
matibus, haud facile patiebatur Arianum bar-
barum sibi dominari; memores quot quanta-
que maiores ipsorum sanctissimi, qui sub Con-
stantio Augusto claruere Episcopi, obijissent
strenue aduersus Arianos pro Catholica fide
certamina: mouebantur amplius, cum nouum
Regem eundemque Catholicum, barbarum
licet, summa tamen religione nitentem reg-
nare scirent in Gallijs Clodoneum. Cum igitur
inter alios Quintianus id se cupere testaretur,
ut Rex Catholicus Catholicis dominaretur, a
delatoribus delatus ad Gothos, ab eisdem
quaesitus est ad necem. Quod cum viro
sancto nunciatum esset, de nocte confurgens,
cum fidelissimis ministris suis, ab vrbe illa e-
grediens Aruernos aduenit: ibique a S. Euphra-
sio Episcopo qui Aprunculo quondam Antistiti
successerat, benignè receptus est; largitusque ei
tam domibus quam agris & vineis, & ille &
qui Lugdunensi Ecclesie praeerat, summa cum
diligentia eum excolebant: erat enim iam se-
nex & verus Dei cultor.

*Transfuit
corpus S. A-
manij: cuius
vita extat
4. Novemb.
Alaricus
Gothorum
Rex domi-
natus in
Francia.*

*Clodouerus
primus Fran-
corum Rex
Christianus.
Quaeritur ad
necem a Go-
this.*

*Fugit Ar-
uernos.*

*Fuit ibidem
Episcopus.*

*Qualis in E-
piscopatu.*

Porro beato Euphrasio rebus humanis feli-
citer exempto successit in Cathedra Apollina-
ris; qui cum tribus tantum mensibus sedisset, etiam
emigravit: Eidem autem ilico, annuente Rege Theo-
dorico, substituitur Quintianus: omnisque ei
potestas Ecclesie contradita est. Erat autem vir
beatus ut iniuriarum patientissimus, ita & preca-
tionis

Kk

tionibus deditissimus; & in tantum amator populi sui, vt Theodorico Rege quodam tempore ad eum infenso, vt & urbem euertere & Pontificem in exilium retrudere minaretur, eodem iam adueniente ac ciuitatem cum exercitu valente, sanctus Rei muros per noctem psallendo circuiret, & vt regioni vel populo Dominus velociter succurrere dignaretur, afflictus in ieiunijs atque vigilijs, instanter oraret. Et quidem exauditus est pro sua innocentia. Theodoricus etenim diuina animaduersione constrictus (sensibus nimirum ad tempus priuatus) pœnitens respuit.

Theodoricus Rex punitur dum ei mala inueniat.

Benignitas eius in pauperes.

Erat vir sanctus eximia in pauperes benignitate: nã cū pauperẽ aliquẽ clamare cerneret aiebat: Succurrite, quæso succurrite, & pauperi victus necessaria ministrare: ignari. n. estis, an forsità ipse sit, qui se per Euãgelicæ lectionis seriẽ reficiendum in pauperibus minimis esse mandauit. Eijciebat quoque daemona se confidentia, & complura alia vir beatus operabatur miracula: quicquid siquidem à Domino petebat: plerumque obtinebat.

Matth. 23.

Claret miraculis.

En antiquissimum usum Rogationum antè Ascensionem Domini.

Cum aliquandò in territorio Aruernò magna siccitas arua consumeret, & arẽtibus herbis nulla penitus iumentis pabula remanerẽt, & sanctus Dei Rogationes illas, quæ antè Ascensionem Dominicam aguntur, deuotissimè celebraret, die tertia iam portæ ciuitatis appropinquantes, suggerunt ei, vt Antiphonam necessitati præsentem congruentem dignaretur imponere; Confidimus (inquiiebant) de sanctitate tua, quod protinus nobis Dominus pluuiã dignabitur benigna pietate largiri. Et quidem ille

Ille prostratus super cilicium suum, in ipsa platea diutissimè cum fletu oravit. Exurgens autem, Antiphonam imposuit ex hisce verbis & oratione Salomonis: *Si clauso celo, pluuia non fuerint propter peccata populi, & conuersi deprecati fuerint faciem tuam, exaudi Domine, & dimitte peccata populi tui, & da pluuiam terram, quam dedisti populo tuo ad possidendum.* Cumque pfallere deuotissimè cepissent, ecce repente contenebratum est cælum, ac nubibus obductum; & priusquam portam vrbis attingerent, descendit pluuiam vehemens semper vniuersam terram: ita vt omnes mirarentur, ac affirmarent ad preces beati viri hanc diuinitus fuisse largitam.

3 REG 8.

Impetras pluuiam summè necessariam.

Et quidem non caligauit oculus eius, nec immutatum est cor eius a vijs Domini; non seposuit vultum pauperis, nec metuit personam potentis: sed vna eademque ei fuit in omnibus sancta libertas; vt ita susciperet penulam pauperis, ac si veneretur togam inclyti senatoris. Sicque demum prouectæ admodum ætatis, corporeis ruptis vinculis sancta eius anima ad æternitatis gloriam in cælos ab angelis est translata: Sacrum verò eius corpus terræ mandatam est in Basilica S. Stephaniani ad læuam Altaris: vbi febricitantes plerique sanantur.

Præclara virtus eius.

Felix obitus eius.

Locus sepulture eius.

*Vide Notat.
C. Baron. in
Martyr.
Rom.*

VITA S. HOMOBONI CIVIS CRE-
monensis: Ex ea qua est à Canonicis Cathedra-
lis Ecclesie Cremonensis, viris doctissimis con-
scripta. Obijt sanctitate & miraculis clarissi-
mus anno à partu virgineo 1197. sequenti verò
11. Calen. Ianuar. ab Innocentio 3. Papa in Ca-
talogum sanctorum maxima cum celebritate
relatus est.

*13. Nouē.
Patria &
parētes eius.*

B Homobonus in præclara vrbe Cremonensi, ex honesta Tucengorum familia, patre mercatore mediocri fortunæ prognatus est. Et quidem parentes eius caelesti quodam mentis præfagio, atque afflatu diuino instincti, ei in sacro Baptismatis fonte Homoboni nomen imposuere: atque ab ipsis incunabilis per sanctè educatum, Christianaque imprimis religione egregiè excultum, ad exercendam, quam ipsi faciebant, mercaturam traduxere. Verum tanta fuit dictorum conuentorumque constantia & veritate, vt nulla omninò augendæ rei cupiditate permotus, neminem vnquam sciens deceperit. Erat insuper summa in adolescente comitas, cum singulari grauitate coniuncta, insignisque morum probitas: ita vt breui omnium ciuium & oculos in sui admirationem conuerteret, & animos ad beneuolentiam alliceret. Progressu deindè temporis parentum consilio, quibus iugiter in omnibus fuit obsequentissimus, virginem duxit vxorem: cum qua castissimè semper vixit.

*Exercet
mercaturam
summa fide.*

Ducit vxorem.

Porro patre eius vita functo, iam sui iuris esse.

effectus, aliam vitæ rationem cogitabat. Igitur qui ab ineunte adolescentia in terris coercerere diuitias cæperat, in cælum thesauros congerere constituit: sermone utique Domini, qui semper eius animo inhærebat, admonitus. Quare inani sollicitudine augendum opum ommissa, ad diuinarum rerû contemplationem cura omni studioque animum conuertebat: ieiunijs, vigilijs, orationibusque assidue intentus. Rem itaque suam quam mercatura auxerat, cæpit pauperibus erogare, ad eò comiter, benigne & liberaliter, ut cum ceteræ virtutes essent in eo præclaræ, hæc ratio beneficentia principem semper locum obtineret, intantum ut vno omnium ore pauperum pater appellaretur. Vxor autem eius meticulosa, cum videret profusam viri liberalitatē, nihil nõ moliri ut maritum ab hoc sancto opere auocaret. Cuius ille immoderatam sollicitudinē præclara instructione sæpius castigas eam demum ex parte pacatam reddidit: seipsam verò indies magis ac magis ad anteriora extendit.

Frequentabat siquidem Domum Dei Homo bonus; nec id die solū, sed nocte etiã assidue nocturnis & matutinis precibus intererat. Ut autem Dominus, quanti apud se esset meriti, palmam faceret, contigit sæpenuerò, cum tempestiuus solito ad Ecclesiam properasset, ac paulisper antè fores immorari cogere, valvas templi sponte sua reueratas, introitum ipsi præbuisse; obstupescente admodum. A Edituo quod verè sciret se vesperi ianuas diligenter obserasse. Nec quidem finito officio è templo recedebat: verum plerunque in oratione rem

Totum se confert ad Deum. Matth. 6.

Benignitas eius eximia in pauperes.

Quam fuerit assiduum in diuino officio.

Miraculum.

diuinam, quam Missam dicimus, antè crucem Domini nostri, & imaginem beatissimæ virginis prostratus expectabat. Accidit autem forte, vt eo tempore esset magna annonæ caritas; cumque aliquando ab oratione esset domum reuersus, egeri qui viderant panis canistrum ad eum afferri subito ad eum accurrerunt: quibus ille summa cum hilaritate, dum vxor, quæ sibi maximè repugnabat abesset; maiorem panis partem distribuit: & eodè hora cænæ reperti sunt in arca totidem, quot donauerat panes, longè reliquis & candore & suauitate præstantiores.

aliud.

Cum ex amplo patrimonio, vnicum prædiolum, cæteris diuenditis, & in egenos erogatis, sibi pauperibusque seruasset, eoque fossoribus vinum aliquando ferret, occurrere ei mendici aliquot, potum ab eo petentes: quibus vir sanctus summa cum animi alacritate, & frontis lætitia porrexit. At cum exhausti ferè essent canthari, nec propter vxoris morositatem auderet domum reueri, eos aqua repleuit ac benedixit. Vinitores autem se nihil vnquam suauius gustasse asserentes quærebant, vnde tam bonum vinum habuissent. Vir Dei qui optimè norat quid fecisset, arbitratus se derideri, bibit & ipse eximie bonitatis vinum, gratiasque Deo, cuius esset illud opus, maximas egit. Qui verò eum viderant aquam in vasa infundentem, cum & ipsi vinum gustassent, admodum attoniti, insigne hoc miraculum cæteris prædicauerunt.

Item aliud.

His itaque atque similibus quamplurimis illustratus quidem miraculis, sed multo magis

gis summa vitæ puritate ad extremum vsque vitæ tempus insignitus Homobonus, tantam non inter populares solum atque finitimos, sed eos etiam omnes acquisiuit fidem, ad quos *Plerosq; hæreticos vir sanctus conuersit.* longè lateque celeberrima illius fama peruaferat: vt hæreticorum plerique ad sanitatē redirent, & qui nullo prudentū consilio, aut doctissimorū hominū disceptationibus victi, in deprauata iam dudū de fide & religione sententia obfirmato animo obduruērant, eos Homobonus sanctissimis verbis & moribus miraculorumq; frequentia, ab omni errore abductos ad benè beatēq; viuendi rationem traduceret.

Ceterū cum iam adesset tempus, vt tot suarum virtutum & rectè factorum acciperet præmia, more quidem suo matutino officio penitens incolumis interfuit: deindè flexis antè crucem Domini genibus, in Oratione vsque ad horam Missæ permansit. At cum sacerdos Hymnū Angelicū inchoasset, antè crucem, manibus in modum Crucis in terra extensis procubuit, atque sic nemine animaduertente ex mortalitatis huius ergastulo ad immortalē vitam emigravit. Cū autē more suo ad audiendū Euangeliū non surgeret, fuere qui illū sopore oppressum crederēt: volētes itaq; eū excitare, eū è vita excessisse cognouerūt. Volat subito per urbē fama, concurrūt pauperes vndiq; patrē suū maximo cū dolore deplorāt: funusq; cū lachrymis ac eiulatu comitātur: cū ecce virtus Dei in eo se cæpit ostēdere. *Celestibus rebus intentus in templo emigrat in caelum.* *Miracula ad funus eius.* Claudi siquidē gressum, cæci visum, muti loquelam, surdi auditū, dæmoniacy liberationē: varijsq; lāguoribus oppressi optatā sospitatē adepti sūt. Anno

*Translatio
reliquiarum
eius.*

autem 1357.7. Calend. Iulij translatum fuit vi-
ri sancti corpus in eam maioris templi subter-
raneanam partem, vbi in marmoreo tumulo cõ-
positum quiescit: præter pauca quædam ossa,
in priore sepulchro relicta, & præter caput,
quod tabernaculo conditum, in ipsius maioris
templi sacrario custoditur.

*Vide Notat.
C. Baron. in
Martyr.
Rom.*

VITA S. LAURENTII ARCHIEPIS-
COPi Dublinensis: Ex ea qua exstat apud V. P.
Laur. Sur. Relatus est in numerum Sanctorum,
ab Honorio, eius nominis tertio, Romanorum
Pontifice: anno eius Pontificatus 10; qui fuit Do-
minici natalis 12.26. iuxta Chron. Genebrardi.

14. Noué.
*Patris &
parètes eius.*

PONTIFEX Laurècius, Deo hominibus
que dilectus, in insula Hybernia claris in pri-
mis natalibus oriundus, patrem habuit Mau-
ricium, matrem Inianobrem, latino sermone,
principis filiam dictam. Et quidem pater tanta
animi generositate claruit, ut non modica Hy-
berniæ pars, quæ Lagènia dicitur, eius ditioni
cesserit. His alijsque rebus felix, subito in maxi-
mum Dermitij Regis incidit odium; cuius ani-
mum ira & furore incensum ut placaret, è qua-
tuor filiis, quos moribus & eruditione ornatissi-
mos habebat, Laurentium ei natu minimum pa-
cis obsidè dedit. At Rex inhumanus effera cru-
delitate puerum excipiens, vinctum eum in ter-
ram sterilem & inhabitabilem deportari iussit;
vbi squalore & extrema inopia confectus, iam
ià mortis discrimen subire parabat. Quod simu-
lac pater intellexit, sine mora cõprehensos duo-
decim Regis Dermitij milites morte acerbissi-
ma se delecturum minatus est, ni protinus filium
è misc.

*Laurentius
puer Regi
Dermitij
obsides datur.*

è miseranda seruitute in libertatem restitue-
ret. In audiens Rex puerum non quidem patri,
sed cuidam episcopo Glindalacensi tradidit; *Liberatur.*
qui eum suo sacellano fouendum nutriendum-
que commisit. Sacellanus verò puerum sum-
ma benignitate suscipiens, non corporeo tan-
tum, sed & spiritali alimento tam perfectè nu-
triuir, ut puer delicijs cęlestis glorię inescatus
mundum eiusque voluptates planè respueret, *Renunciat
mundo, &
fit Abbas in
monasterio
Glindala-
censi.*
& cunctis virtutibus mirabiliter ornatus, in
Glindalacensi monasterio, annos iam natus 25.
Abbas crearetur.

Ea dignitate ornatus, summa humilitate o-
nus sibi impositum minuere studuit. Fratres e-
iusdem professionis nò vt seruos, sed vt domi-
nos (rarum perfectò exemplum) honorabat. *Humilitas
eius.*
Pauperum & egenorum calamitatem non ver-
bo, sed opere subleuabat: cunctasque, quas po-
tuit, opes hinc inde corrasas, indigentibus ala-
critate mirabili distribuit: & Ecclesijs ædifi-
candis studiosè impendit. *Benignitas
in pauperes.*

Interea defuncto Dublinensi antistite, Lau-
rentius sanctitatis opinione longè lateque ce-
lebris omnium votis ad summum id honoris *Fit Archie-
piscopus Du-
blinensis.*
fastigium, valdè inuitus diuque renitens, & in
ipso honore onus pensitans promotus est. In
quo diligenti studio satagere studuit, vt subdi-
tis suis forma sanctitatis & totius honestatis *Qualis in
Episcopatu.*
exemplum esset: ne prædicantem vel docen-
tem contraria remorderet conscientia, sed
potius vitę sanctimonia commendaret. Car-
nem aspero imprimis, & quod totum corpus
contegebat, domabat cilicio: sic suę inten-
tus salutis, vt alios mira quadam suauitate ad
K k 5 cau-

eandem sanctitatis formam prouocaret.

Canonicos sæculares & huic mundo sic satis deditos ad regularis vitæ induxit professionem: quam etiam & ipse, vt Domino securius militaret, cum habitu, tum strictissima disciplina obseruantia sectatus est. Carnem suam vigilijs & precibus exhaustam ter quotidie flagris à familiari quodam cædi volebat: vt si quid sanctæ animæ eius pedibus mundani adhæssisset pulueris, per confessionem, adiunctis virgarum scopis, excuteret. Carnium esu penitus sibi interdictum volebat; & quod suæ mensæ subtrahebat, id pauperibus erogari curabat. Singulis autem diebus pauperes sexaginta aut quadraginta vel minimū triginta, suo in conspectu refici faciebat.

Quodam tempore vir beatus pro ecclesiæ suæ negocijs in Angliam profectus, ad Regem Henricum venit Cantuariam: ibique, vt decuit, susceptus in ecclesia Sanctæ Trinitatis à monachis, ob impetranda Sancti Thomæ martyris suffragia, noctem illam in precibus exegit, sequenti luce Missarum deuotè solennia celebraturus. Cumque pontificalibus vestibus processisset ornatus, quidam haud sani cerebri homo, audiens eum virum sanctum, & religione præstantem esse, simplici sua fatuitate, vel fatua simplicitate sibi persuasit, se rectè & piè facturum & præmia posse diuina promereri, si beatum virū sancto Thomæ reddat martyrio parem. Mox igitur ingenti fuste arrepto, per medios populos in beatum irruens antistitem, totis viribus capiti eius vulnus inflixit. Ille verò statim corruens iam animam agere

Ter quotidie flagris se caedit.

Abstinet à carnibus & bene tractat pauperes.

Implorat suffragia S. Thomæ martyris: cuius vita extat 29. Decemb.

Temerariū simplicis cuiusdam factum.

agere videbatur. Oritur clamor & eiulatus; cum nemo non sanctū Pontificem lethali percussum vulnere putaret. At vir sanctus leuato post breuē morulam paululū capite, dari sibi aquam in vasculo postulauit; eamque Dominica oratione & Crucis signo benedicens, vulneri admouit & sanguinem abluit; factoque citius pōtifex integrè sanatus, stupente populo, Missarum solennia peregit. Voluit autem Rex fatuum illum suspendio pœnas luere; sed vir sanctus nequaquā id passus, precibus eum ab omni pericūlo eripuit.

Præclarum miraculum.

Emergentibus autem causis quibusdam Ecclesiæ suæ, Romam profectus summum Pontificem adiit: Cumq̄ pro libertate Hyberniæ Ecclesiæ facundè satis egisset, & animi eius benignitas atq; prudētia manifestè innouisset, voti compos effectus, iam reuersurus ad propria, Legatus insuper toti⁹ Hyberniæ à Domino Papa cōstituitur: Quod sanè officiū, regressus ad Sedem, cū magna totius Ecclesiæ libertate exequi satagebat.

A Summo Pontifice ordinatur Legatus Hyberniæ.

Ceterum multis per omnē vitam claruit miraculis; viraq; functum precibus suis excitasse memoratur. Sed nulla virtus clarius in tanto viro emicuit, quā vnā illa omnium præstantissima charitas: qua incēsus nullos vnq̄ labores pro patriæ toti⁹ salute & incolumitate recusauit. Oborta quandoque fuit grauis, & quæ certam toti patriæ perniciem minitabatur, dissensio, inter Angliæ Regem Henricum, (sub quo Thomas martyrio coronatus est) & Dero-nogum Hyberniæ Regem potētissimum; cuius sedandæ causa Pontifex beatus in Angliā venit

Excitat miraculum.

Eximia charitas eius.

Dissensio inter Henricū Angliæ Regem & Dero-nogū Hyberniæ.

CUM

*Eam studet
componere
vir sanctus,
sed frustra.*

cum quodam suo nepote, iuvene sanè eleganti; vt eum Henrico Regi daret obsidem, si pax cum illo constitui vlla ratione posset. Sed Rex Angliæ repudiata pace, crudelem potiùs tyrannum se exhibuit, regioque edicto cauit, nè sanctus Pontifex in Hyberniam rediret. Itaque eo mulctatus exilio animum nõ planè despondit; sed transfretantem in Nortmanniam Regem sequi statuit. Ingressus igitur nauim primò VVitsantum applicuit; prosequensque in Nortmanniam Regem, tandèm in febrim incidit. Ea ingrauescente, triduo eius morbi importunitate adeò grauiter afflctus est, vt ab incepto desistere cogeretur. Itaque prælagiens vltimum vitæ terminum sibi imminere, ad castrum Augense in introitu Nortmanniæ sub ditione Regis Angliæ constitutum, ingressus est. Erat in eo Canonorum monasterium, instituti S. Victoris Parisiensis: quibus vir vitæ venerabilis Abbas præerat Osbertus. Is virum sanctum omni humanitatis officio excepit; & confitenti ei aures præbuit; & cælesti viatico ad æternitatis iter ritè conficiendum munuit.

*Feliciter de-
cedit.*

His peractis, vir venerabilis & haud vulgari prudentia præditus Dauid, supra memorati iuuenis pædagogus, precibus Laurentij adiutus, confidenter ad Regem Henricum abiit, vt pro sua tenuitate pacem à sancto Episcopo inchoatam quodammodò consummaret. Nec frustra difficiles tentauit aditus; nam & Regis animum rationibus emolliuit, & quarto die ad sanctum episcopum reuersus tanto eum, pacis mentione, gaudio perfudit; vt exultanti animo pau-

paucis post diebus, ecclesiasticis ritè munitus sacramentis, è corporis ergastulo ad cælos migravit. Sacrum corpus eius fuit in medio Augensis Ecclesię honorificè & reuerenter sepulturę mandatum.

MARRTRIVM S. EVGENII EPISCOPI Toletani: Ex libro 5. historiar. Hispan. Lucij Marinei Siculi.

Vide Notat. C. Baron. ad Martyr. Rom.

CVM Raymundus, olim Toletanę sedis antistes, ad Concilium apud Rhemos Gallię populos celebrandum, temporibus Eugenij summi Pontificis, cum alijs multis episcopis in Galliã profectus esset, & apud Parisos ad Ecclesiam sancti Dionysij orandi gratia diuertisset, in eadem ecclesia quoddam sepulchrum, magnę apud eos venerationis inuenit: in quo ex epitaphio, beati Eugenij Toletani Archiepiscopi corpus humatum esse cognouit. De quo diligentius inquirens, cum ex relatu hominum, tum ex scriptura, quę vitam continebat, intellexit: hunc Eugenium à Beato Dionysio in Galliam proficiscente, ab vrbe Arelatensi in Hispaniam directum, Toletanę sedi præfuisse. Qui tactus magistri sui desiderio, cum in Gallia eum visitasset, & iter rursus ad propriam sedem institueret, à gētilibus depræhensus, & ex fidei confessione cognitus, gladio confossus pro Christi nomine martyrio occubuit. Cuius corpus post multum temporis, diuina reuelatione repertum, in Ecclesia beati Dionysij, magna fidelium lætitia & exultatione conditum fuit: vbi merito sanctitatis & miraculorum gloria quieuit, donec à sancto

15. Nouē. Raymundus Toletanus Episcopus.

Sepulchrum S. Eugenij.

Eugenius discipulus Dionysij.

Accidit hoc iuxta C. Baron. Tom.

1. Annal. anno Domini 89 sub Clemente Pontifice Maximo.

Martyrium eius.

De hac translatione vide

In vita S. Gerardi 3. O. Eobr. sancto Gerardo * Bromiensi Abbate translatum fuit.

* Broniensi. Hanc secundam translationem in Hispaniam refert Baro. in Notat. ad Martyr. Roman. hoc die ijsaē planè verbis. En humilitatem tanti Regis. Secunda autem, celebriorque translatio facta est, corporis eiusdem sanctissimi martyris ex Gallijs in Hispaniam; cum nostra ætate, anno Domini millesimo, quingentesimo sexagesimo quinto, amplissimo apparatu ac religiosissimo cultu, non rheda aliqua triumphali, sed (quod omnem excedit pompæ amplitudinem) regijs humeris, in suam antiquam nobilissimam Toleranam sedem sacer Antistes & martyr illustris delatus est. Siquidem Rex Catholicus, Christianæ fidei robur & ornamentum, Philippus secundus, se sacræ subdidit sarcinæ; ouansque & exultans, humili obsequio augustior redditus, in prædictum locum euexit.

VITA S. EVCHERII, EPISCOPI LVGDUNENSIS: Ex ea quæ est per Adonem Archiepiscopum Treuirorum. Ponitur vicesimus eius sedis episcopus: interfuit tertio Concilio Arelatensi habito Opilione & Vincomalo Conf. anno Domini quadringentesimo quinquagesimo tertio, itemque Arausicano posteriori & Carpentoratenfi, celebratis anno Domini 463. Vixit & alius eiusdem nominis, tempore Caroli Martelli Episcopus Aurelianensis. Porro hunc Lugdunensem (quem Sanctus Mamertus miru extollit præconijs) germanum esse auctorem homiliarum illarum quæ Eusebij Emissem nomine falsò inscribuntur multis a probat Baronijs.

a Annal. Ecclesiast. tom. 5. & in Not. ad Martyr. Roman. hoc die.

SANCTVS Eucherius Lugdunensis antistes
 admirandæ fidei, vitæ, & doctrinæ vir,
 claris admodum ex nobilissimo Senatorû
 ordine natus parentibus; ea, à primis annis,
 floruit pietate, vt amplissimis bonis & posses-
 sionibus, atque mundi & carnis voluptatibus
 delicijsque, Christi amore spretis, in agro suo
 super fluuium Durentiam, intra septa spelun-
 cæ spontè se concluderit: ibidemq; ieiunijs &
 orationibus strenuè cælesti Regi Christo ser-
 uierit. Defuncto autem pontifice Lugdunensi,
 cum vniuersa Ecclesia, de more antiquitùs ob-
 seruato, triduanis ieiunijs & obsecrationibus
 vacaret, vt dignum à Deo ecclesiæ moderatorem
 consequi possent: eccè cuidam puero angelus
 Domini in visu apparens: Est, inquit, Senator
 quidam Eucherius nomine, super fluuium Du-
 rentiam in specu reclusus, rerum humanarum
 contemptor eximius, & cunctis virtutibus mi-
 rificè ornatus. Ad hunc deducendum pergite,
 & pontificio honore dignissimum, pastorem
 vobis constituite.

Quod cum diluculo puer senioribus retulisset,
 gratijs in communè omnipotenti Deo actis,
 missus à populo confestim adfuit Archidiaconus;
 qui simulac aduentus sui causam illi indicasset,
 Eucherius tota mente & corpore honorum
 perhorrescens, cum iuramento obtestatur,
 se de specu non egressurum, nec cum eo, nisi
 vim inferre & homini solitario vincula iniij-
 cere vellet, ad ciuitatem iturum. Hæc cum diu
 constanter assereret, repeteretque, Archidia-
 conus effractio spelunçæ muro eum eduxit,
 & vinculis coercitum Lugdunum perduxit.

Quem

16. Nouẽ.
*Patria &
 parietes eius.*

*Vult in spe-
 lunca solita-
 rium.*

*Diuinitus
 designatur
 episcopus.*

*Præcisè re-
 cusat episco-
 patum.*

*Per vim ad
 episcopatum
 rapitur.*

Quem pari animo vnoque consensu Clerus & populus sibi eligens sacerdotem, in pontificali cathedra solenniter collocauit.

*Vxor eius
vixit in ca-
stitate.
Ille in epis-
copum con-
crato intrat
eius spelun-
cam.*

Erat illi vxor Galla nomine; quæ suscepto iam antè sacro velamine, summa castitate matrona Deo seruiebat. Cùm autem è spelunca ad pontificiam dignitatẽ euectum intelligeret, festina locum speluncæ subintrans, reliquum vitæ tempus in summo religionis studio ibidem exegit. Nec minori sanctitate duæ ipsorũ filiæ Consortia & Tullia floruerunt: quæ virginitatis gratia & signorum gloria claræ, calcato mundi fastu, de cunctis hostibus egregiè triumpharunt: similiter & duo eius filij Veranus & Salonius: quos monasticis institutis in Lerinensi Insula imbutos Ecclesia, postea habuit Episcopos.

*Præclarum
S. Eucherij
Lugdunen-
Episcopi E-
logium.*

Ceterùm extat infigne hoc Elogium præstantissimi huius Præfulis apud Claudianum de statu animæ lib. 2. Haudquaquam tamen Eucherium præterierim mihi met viuentem, doctrina & præsentaneis coram disputationibus cognitum: nõ porò nuncijs aut lectione comperitum: qui scilicet viridis æui, maturi animi, terræ despuens, cæli appetens, humilis spiritu, arduus merito, ac proindè ingenio subtilissimus, scientia plenus, eloquij profluus, magnorum sui sæculi Pontificum longè maximus, editis in rem fidei multijugis variorum operum voluminibus, ad populum quoque bis, super statu animæ concionatus est.

VITA S. ANIANI EPISCOPI AVRELIANENSIS: Ex ea quæ est apud V. P. Laurent. Surium. Fuit septimus eius sedis Episcopus: claruitq; temporibus Valentini tertij, Romani Imperatoris; & Leonis, Romani Pontificis: anno Christi 457. &c.

Vide Tom. 6. Annal. C. Baron. & Notat. ad Martyrol. Rom.

EA tempestate, qua Hunnica rabies in regiones populandas devastandasque se effudit, & Gallijs atrociter imminebat, beatissimus Anianus Aurelianensis vrbis fidum se pastorem declaravit. Metuens enim gregi, quem à Domino pascendum acceperat (quippe qui ex sancti Spiritus reuelatione, quæ ventura essent, iam antè cognouisset) supplices pro eo ad Deum preces fudit, iram eius ab eo auertere cupiens.

17. Noué. Hunnicus irruptio.

Porro cum iam communibus omnium suffragijs episcopus electus esset, ab Agrippino viro illustri & militum magistro petijt, vt eos omnes, quos carceres victos detinerent, liberos abire pateretur. Recusabat ille, nescio quid causæ prætexens: sed cum vellet in templum precandi causa ingredi, ab alto decidit lapis in caput eius, diramque ei plagam imponens, multum ex eo sanguinem expressit. Sensit ilico ea causa id accidisse, quod sancti episcopi preces reiecesset: Mittit ergo, iam à famulis reportatus in domum suam, qui episcopum vocent: mors enim propter nimiam sanguinis fluxionem iam impendere videbatur. Venit episcopus, manu sua vulneri Crucis signum imprimit; sanguis sistitur; redeunt vires propè iam deplorato; aperiuntur carceres; & exeunt mi-

S. Anianus supplicet pro captis magistrum militum.

Punitur diuinitu magister militum.

seri, B. Aniani episcopi intercessione in libertatem vindicati.

Condiderat eius decessor beatus Euortius ecclesiam Aureliæ. Eam sanctus Anianus illustriorem reddere volens, culmen eius iussit altius euehi. In eo opere præfectus operis siue architectus, labante pede, è tecto corruens, præsentissimum vitæ discrimen adiit; toto quassato corpore, vix vltimo spiritu in illo residete. Id sentiens B. Anianus, procùl contra eum expressit Crucis signum, ad eumq; aduolans manum eius apprehendit: punctoque temporis sanatum iussit redire ad opus.

*Egregium
miraculum.*

At verò in Gallias irruentibus Hunnis, sauiissimus Attila Rex imperabat. Qui cum Aurelianensem urbem vellet euertere, B. Anianus vt officio suo non deesset, Arelatem profectus est, vt Aëtio patritio, barbaræ gentis crudelitatem explicaret. Cùm autem iter ageret, ad Mamenti viri potentis ædes diuertit; qui grauissimè decumbens, spiritu & voce omniq; gradiendi facultate destitutus, spem viuèdi omnè suis ademisse videbatur. Vt autem persensit vxor eius, matrona nobilissima, beatù Anianum aduenisse; ad eius se pedes abiecit, orans vt marito salus redderetur. Accedit igitur vir Dei ad lectum ægrotantis; videt eum horas extremas ducere; procumbit in preces; orat Dominum tota nocte cum lachrymis: donec manè æger pristinæ sanitati redditus est. Indè pergit Arelatem, & ab Aëtio humanissimè exceptus, indicat quo in periculo versetur Aurelia; implorat eius opè: quã Aëtius liberaliter & prolixè pollicetur. Redit deindè ad ciues suos, nõ parum

Aliud.

parum tanti pastoris absentia moerentes; erigit animos eorum multa consolatione: praeparant illi omnia propulsando hosti opportuna.

Interea tremantibus iam ab impetu arietum muris, iamque ruituris, ecce Aetius & Theodorus Gothorum rex, ac Thorismudus eius filius, cum exercitibus suis civitati subveniunt; aduersumque hostem eijciunt ac repellunt. Itaque liberata obtentu beati antistitis civitate, Attilam fugant. Post eam vero a barbaris reportatam victoriam, S. Anianus laetabatur in Domino, quod neminem e suis amisisset, nisi si quis forte diuinam desperans opem, contra eius praeceptum barbaro se hosti ultro tradidisset. Tanta autem meritis beati viri post eam victoriam exstitit frugum ubertas in Aurelianensi territorio, ut magna inde ad superiorem laetiam fieret accessio. Biennio inde elapso, multis virtutum ornamentis illustris, post calcatos seculi fluctus, iam emeritus miles, carnis nexibus expeditus migravit ad caelos. Conditus autem est sepulchro ad occidentalem urbem Aurelianensis plagam, in beatissimi martyris Laurentij aede; ubi meritorum eius praestantiam, Christus multiplici miraculorum gloria declaravit. Postea crescente fidelium devotione, ad orientalem civitatis partem extructo templo insigni, corpus illius eo translatum est: Christo pergente miraculorum signis mirificare sanctum suum: qui cum patre & spiritu sancto vivit, & regnat in secula benedictus, Amen.

a Haec lib. 2. histor. Francor. cap. 7. Gregorius Turonensis. * hunc alij Theodorica vocant.

Migrat ad Dominum.

Tumulus eius miraculis celebris.

VITA S. GREGORII THAVMATVR-

*Vide C. Bar-
ron. in Not.
in Roman.
& Annal.
Tom. 2.*

*gi, id est, mirabilium operum effectoris: qui fuit
episcopus Neocæsarea. Ex ea qua est per D.
Gregorium Nyssenum, Gentiano Herueto, Gal-
lo, viro doctissimo interprete. Flovere capit in
Schola Originis anno Domini 233. sub Alexan-
dro Imperatore: Obijt verò circa annum Salu-
tis 266.*

*57. Nouéb.
alias 3. Iulij.*

*Vera laus
qua.*

*Ardens in
eo sapientie
studium.*

CVM nulla omninò vera sit laus, nisi ea,
quæ propria eorum est, qui laudantur;
scripturus magni & planè admirabilis
viri Gregorij vitam, libet indè potissimù du-
cere principium (patriæ, parentum & diuitia-
rum gloria prætermiſſis) vndè magnus &
excelsus eius animus studio virtutum maxi-
marum incensus elucescit. Cùm enim ex
splendida & lautissima parentum fortuna, o-
mnibus ijs, quæ mundus stupet & admiratur,
abundaret, à tenera ætate cuncta relinquens,
totum se ad studium sapientiæ strenuè virili-
terque sectandum composuit. Nec fuit diffici-
le ingenio terrenis rebus longè superiori & ab
omni fastu & flatu superbix alieno, ad summù
sapientiæ culmen pertingere. Igitur philoso-
phicis præceptionibus exactè imbutus; earum
cognitione, tanquàm basi & fundamento ad
supereminens boni cõtemplationem, instar
patriarchæ Abrahæ præclare est vsus; adeò vt
per eam ad summi & veri boni cognitionem
peruenerit: relictaque falsa parentù religione,
ab omni mortiferi contagione peccati purus
(tam rectè enim & prudenter gentilis adhuc
vitam

vitam instituebat) ad regeneratiōis lauacrum
 accesserit. Cū enim Alexandria Philosophiæ
 operam nauaret, ijs erat virtutum ornamentis
 ac præcipuè vitæ castimonia excultus, vt foedè
 & incestè viuentes inuidiæ stimulis concitati,
 modis omnibus laudes eius obscurare cona-
 rentur. Hinc vt aliquam vitæ illius inurerent
 labem, eaque vt sperabant, propria flagitia ex-
 cusarent, structis insidijs, mulierculam insigni
 infamia meretricem mercede conducunt, vt
 castissimo adolescenti calumniam intenta-
 ret.

*Nota insignè
 in homine
 ethnico vitæ
 puritatem.*

*Calumnia eā
 struitur.*

Cū is autem pro more inter viros grauif-
 simos & sapientiæ opinione præstantissimos de
 rebus fortè philosophicis differeret, mulier-
 cula illa petulanter sanè atque lasciuè se inge-
 rens, palàm mercede se ab eo fraudatam esse
 clamauit, adiecitque causam, quæ viris illis
 prudentissimis, qui vitæ illius castimoniā vir-
 tutesque egregiè perspectas habebāt, indigna-
 tionem commouit, atque ad illatæ iniuriæ vl-
 tionem prouocauit. Ipse verò ne tantillū qui-
 dem commotus fuit; non vitæ suæ testes cita-
 uit; non iureiurando illatum probrum repulit;
 nō tantæ malitiæ auctores redarguit; sed quie-
 ta, & constanti voce ad quendam è familiarib.
 conuersus: Heus, inquit, solue ei pecuniam, ne
 amplius molestiam exhibēs rei propositæ stu-
 dium inturber. Cumque infamis foemina ac-
 cepto lucro gaudēs recederet, eccè subito cor-
 repta à dæmone humi ruit; & stridore belluino
 eiulans, horrendum & terribile ijs qui aderāt,
 disiectis crinibus, auersis oculis, & ore spu-
 mante, exhibet spectaculum: neque prius à dæ-
 monis

*Nota insignè
 profecto &
 admiratione
 dignam pa-
 tientiam.*

*Punitur di-
vinitus calū-
niarix.*

monis tortura libera extitit, quàm magnus ille Gregorius inuocato Dei omnipotentis nomine, eam à crimine, quo obstricta erat, liberaret. Et hæc quidem vitæ illius virtutibus admirandæ præludia fuere.

*Fuit discipu-
lus Originis
cum Firmia-
no.*

Postquàm verò exactissima humanarum rerum scientia animum mentemque locupletasset, incidit in Firmianum quendam Cappadocem, honesto loco natū & amore cælestis philosophiæ pariter incēsum, ac postmodum Cæsarensium antistitem sanè egregium, quocum Originem adiit: seseque totum in eius disciplinam contradidit. Erat Originis illis temporibus omnium eruditorum facilè princeps; cuius tamen laudes eximius summæ virtutis æmulator Gregorius, breui tam excellenter est affectus, ut omnis illa regio eum suspiceret; certatimque ad maximos honores & dignitates prouehere cuperet. At ille tota mente in studium virtutis intentus, periculosos honorum scopulos remis, ut aiūt, velisque fugiens, confestim se in patriam recepit; vbi secum in quadam solitudine habitans, præmeditatam iam antè summæ perfectionis viam multò alacrior est ingressus.

*Fugit hono-
res.*

*Viuat Soli-
tariu.*

*Phœdimus
Episcopus
Amasæ eū
conatur fa-
cere sacerdo-
tem.*

Cùm autem Phœdimus Amasæ Ecclesiæ illo tempore Episcopus, prophetico spiritu clarus, insignes & planè diuinas Gregorij cognouisset virtutes, modis omnibus latentem fugientemque ad sacerdotij dignitatem pertrahere conatus est: ne vir tam præclarus ociosam & inutilem, sibi soli intentus, traduceret vitā. Cùm verò Gregorius de solitudine in solitudinem fugiens, pios viri sancti conatus illuderet,

ret: Phoedimus inuocato Dei nomine abs- *Creat fugi-*
 tem verbo consecrauit, ei que illam ciuitatem *tem & ab-*
 attribuit: quæ cum esset mirè populosa, tanto *sentem epi-*
 idolorum tenebatur errore, vt plures quàm se *scopum.*
 premdecim, qui Christianis sacris initiati e-
 rant, inuenti non fuerint.

Cum ergo coactus iugum illud subiisset, vt
 animum mentemque egregiè instructam, ad
 tanti muneris administrationem adferret, bre-
 ue ab eo tempus petijt induciarum ad ministe-
 rium accuratè considerandum. Ita que precib.
 lachrymisque die nocteq; sedulo vacans, cer-
 tam minimeque dubiã, nec humanis argumen-
 tis, sed diuina reuelatione confirmatam, à Deo
 fidei veritatisque postulauit doctrinam. Erant
 enim tunc quidam externa virtutis specie or-
 nati, qui probabilibus argumentis piam syn-
 ceramque Christianæ fidei doctrinam adul-
 terare conabantur. Igitur fluctuanti adhuc
 Gregorio, & omne genus cogitationum cum
 animo suo voluenti, ecce noctu visus adesse
 quidam veste pontificia indutus; forma senili
 vultusque dignitate, & honestate habitus, ma-
 gnæ præ se ferēs per omnia virtutem. Aderat
 ex obliquo diuina planè specie foemina: quæ
 suo splendore, discussis noctis tenebris, to-
 tum locum mirabiliter illustrabat. Stupente *Mysteria fi-*
 verò & trepidante metu Gregorio, Virgo *dei ei reue-*
 gloriosa Ioannem Euangelistam appellans *lantur per*
 mandauit, vt iuueni veritatis mysterium ri- *sanctum Io-*
 tē panderet. Nec mora: Sacer Euangelista *annem Euā-*
 breui & præclara oratione cuncta comple- *gelistam &*
 ctens, dubiam non modò Gregorij mentē con- *sanctam Dei-*
 firmavit, sed tanto insuper gaudio perfudit, vt *param.*

inito episcopatu, certam sibi quodammodo de cunctis Christianæ fidei hostibus victoriâ promitteret.

Igitur relicta solitudine, cum ad urbem nefando dæmonum cultu execrabilem tenderet, in ipso itinere vehementior pluuia subito irruens, & nox superueniēs templum quoddam insigne & idolorum cultu dæmonumque responsis celebre, eum subire coëgit. Ibi noctem illam cum socijs in precibus & laudibus exegit insomnem; & omnem illam dæmonum cateruam indè expulit. Cum verò manè ceptū eum socijs iter ingredi daretur, & ædituus cōsuetum dæmonibus cultū institueret; magnis vocibus clamare coeperunt nefas esse templū ingredi propter Gregorium, qui Christo suo vota precesque in eo fecisset. Ea propter ædituus, animo in Gregorium concitato, mortē illi intentat, ni offensa deorū numina placaret. Cum is autem temerariam & insolentem æditui irā eximia repressisset prudentia; postremò intulit, se Christi virtute & dæmones quocunq̄ vellet relegandi potestatem habere, & pari facilitate reuocādi. Admiratus ædituus & magnitudine potestatis obstupescens rogauit, vt fugata rursum in templum reduceret dæmonia. Nec recusauit vir sanctus Christi potentiam declarare; sed arrepto calamo tria hæc verba in charta exarans, Gregorius Satanæ: Ingredere, eam ædituo tradidit vt altari imponeret. Imposuit ille, consuetosq̄ offerēs nidores & inquinamenta, dæmones momento temporis reuocauit. Ea re ingenti affectus admiratione ædituus cursu abeuntem est profequutus,

*Scril de
moni episto-
lam Grego-
rii.*

quutus, orans atque obtestans vt tantæ potestatis doceret mysterium. Paruit Gregorius; sed illo verbis fidem adhuc derogante, vir sanctissimus doctrinam miraculo confirmare nõ dubitauit.

*Conuertit
ædituum.*

Erat ingens lapis, quem ædituus per solam ex fide potestatem iussu Gregorij ad alium transferri locum postulauit. Nec mora: Gregorius lapidi tanquam animato imperauit, vt se ad locum, quem designabat ædituus, ilicò transferret. Paruit immani pondere saxum fidei verbo, & ædituus Christo pari alacritate se subdens, omnibus quæ habebat relictis, adhæsit Gregorio. Ea res cum magna Gregorij gloria statim longè lateque increbuit; populûque ad virum talem tantâque virtute præditum oculis spectandum excitauit. Et quidem illo ad urbem veniente, effusa multitudo ei obuiam processit; fixis eum oculis intuens, & tanquam virum quendam diuinû honoribus prosequens. Ille autem humanarum laudum contemptor egregius, ne tantillum quidem ea gloria motus incedebat quasi solitarius; mente oculisq; diuinis tantummodò rebus intentus. Quæ res multò maiorem populo admirationem commouebat; quam patrati recens miraculi in lapide magnitudo.

*Solo verbo
ingentem
transfert lapidem.*

Igitur ciuitatem ingressus à terrena cupiditate se excussit perfecte: ita vt nullius omninò rei ne domûs quidem possessionem admitteret. Is tam admirandus rerum omnium in viro Dei contemptus, tantam ei apud populos conciliabat auctoritatem, vt certatim eum domo sua excipere contenderent: magno videlicet se

*Contemnit
laudes hu-
manas.*

*Summus re-
rum terre-
narum in eo
contemptus.*

*Operatur**miracula.**Plurimos ab**errore ad**Christum**conuertit.**Ædes sacra**ab eo con-**strueta non**corruit, cæ-**teris omni-**bis terre-**motu quassa-**ris.**3. Reg. 3.*

beneficio & honore affici existimantes, si tanta virtute virum recto reciperent. Ille verò animarum lucris avidè inhians, de rebus diuinis totos ad populum dies differebat, & quavis corporis calamitate vel dæmonio oppressos verbo curabat; breuique tam ingētem multitudinem ad Christiana sacra perduxit, ut templum protinus Christo construerēt, rebusque omnibus præclarè adornarent. Fuit hoc ipsum basis quædam & fundamentum fidei, salutisq; Neocæsareensium: Nam cum multis post temporibus ingens & horribilis terræmotus omnia delubra subuertisset, magnamq; ædiū partem humi strauisset, sola illa ædes sacra à Gregorio constructa perstitit immobilis: ita ut eo spectaculo, & neophyti in fide mirificè confirmarentur, & idolorū adhuc superstitione polluti libenter sua nomina Christo darent.

Igitur cum & ciues, & accolæ, Apostolica in viro Dei quotidie stuperent miracula, certatim vrbis totius regimen & cōtrouersiarum omnium ad eum detulere iudicium: in quo tãquam alter Salomon admirandam prudentiæ virtutisque vim declarauit. Erant duo fratres ætate iuuenes, qui paternam nuper inter se diuiserant hæreditatem: in stagni cuiusdam possessione ad eò pertinaciter dissidentes, ut alter alteri necem intenderet. Fuerat causæ arbiter electus Gregorius; sed neque is animos in mutuam cædem cestro quodam iracundiæ cōspirantes, nullis rationibus vel lenitate verborum placare poterat. Iamque dies certaminis aderat, quo inter se, conflata vtrinque magna subditorum manu, de summa rei configerent.

ret. Quod vir sanctus vt intellexit, pridie ad ripam itagni celeriter abiit; totamque noctem ducens infomnem, Mosaico plane miraculo, continentem ilico reddidit aridam, & omni humore vacuam; ite vt ne in cauo quidem vlla superessent aquarum reliquia: qua ante orationem instar pelagi exundabant. Quo spectaculo & contentio omnis dirempta est; & dissidentes animi fraterno amore vere sociati. Nec huic cedit alterum illud quod in Lyco fluvio patrauit miraculum. Cum enim fluius ille accolis vehementer noxius, terribili inundatione non vicinos modo agros, sed ipsa etiam hominum habitacula frequenter inuaderet, miserisque mortales inopinatio opprimeret, acolae audita viri virtute supplices ad eum venire, vt opportunu tanto malo remedium adhiberet. Nihil ille cunctatus, scipione innixus cu gente ad fluuium venit; baculumque, praemissa oratione, humi defigens, eum veluti claustrum & obstaculum aquarum obiecit violentiae. Nam haud ita longo post tempore, baculus, actis radicibus in arborem excreuit, & inundantes dein aquarum impetus mirabili sane virtute repressit.

Stupendo miraculo redigit in concordiam dissidentes fratres.
Exodi 14.

Baculus eius humi defixum agit radices & ardet vim aquarum.

Dum haec aliaque in Neocaesariensium ecclesia vir diuinus patraret, ex propinqua quadam ciuitate Comana nomine aduenere legati, qui aliquem suae ecclesiae a sancto pontifice antistitem postulabant. Abijt cum eis vir sanctus Comanam, vt statum Ecclesiae oculis lustraret, & virum diuinis virtutibus egregie excultum ei praeficeret. Cumque illi, ad quos suffragia pertinebant, viros illustres & dicendi artificio praestan-

præstantes offerrent, & laudibus quibus poterant extollerent; Gregorius, non externam corporis speciem, sed multò magis animi ornatum spectandum esse respondit. Vndè quidam animo commotus; Si, inquit, hos præcipua dignitate & genere viros despiciendos existimas, vilesque homunciones præponendos, Alexandrum licet carbonarium ad sacerdotium voces.

*Alexander
carbonarius
vir insignis
sive Comane
episcopus.*

Hoc ille ironicè quidem protulit suffragium; sed vir Dei non sine diuino nutu Alexandri factam esse mentionem existimans, hominem in medium produci mandat. Erat is Alexander insigni profectò virtute præditus, & cunctis iustitiæ pietatisque ornamentis egregiè excultus. Assumpserat autem vile hoc & abiectum opificium; vt latitans, propositum virtutis scopum facilius attingeret. Cùm ergò sordidis lacerisque pannis indutus, & manibus ac facie & toto denique corpore sordidatus prodiret, immodici omnium risus consecuti sunt. Ac Gregorius eximia viri virtute probè cognita, eum inter omnes summo illo sacerdotij honore dignissimum pronuncians, paulò post, cum contractas ex fuligine sordes abluisset, & cultiori se habitu, vt decebat, induisset, initiatum gratia consecrauit.

** Decius is
fuit.*

Post hæc cùm iam vesanis gentium ritibus, & detestabili inanium deorum cultu sublato Christiana pietas mirificè floureret, * Imperator, qui tunc Romana scepra tenebat, ira & inuidia stimulatus, ad omnes gentium Præsides misit edicta, vt Christi cultores probris, còtumelijs, ac postremò cruciatibus ad patrium

dzmo-

demonum cultum reducerent. Fuere cōfestim
 terribiles suppliciorum minæ, & varia tormē-
 torum genera Christianorum oculis propo-
 sita. Eratque ingens in gente confusio; cum alij
 alios deferebant; alij indicabant; alij latentes
 scrutabantur; alij fugientes inuadebant: pluri-
 mi verò iniectis in fidelium facultates oculis,
 sub specioso pietatis ac religionis prætextu,
 cognatos ac parentes expellebant. Ingens ubi-
 que terror; nec vsquam fides tuto consistebat.
 Filius, qui gentili errore conflictabatur, parē-
 tem fidelem iudici prodebat; & filium, qui cre-
 diderat, pater incredulus accusabat. Hinc cum
 miseranda Ecclesię facies magnum illum Gre-
 gorium ad misericordiam & lachrymas pro-
 uocaret, cerneretque imbecilliores ad mortē
 vsque pro pietate decertare non posse, consu-
 luit omnibus, vt tyrannidi locum darent, fu-
 giendoque suas potius animas conseruarent,
 quam in acie stantes fidei desertores fierent.
 Atque vt melius salutarem fugam hominibus
 persuaderet, ipse antè alios cedens periculo,
 desertum quendam collem, cum diacono suo,
 quem ex ædituo ad fidem perduxerat, petijt: i-
 bidemque latitando afflictā Ecclesię membra
 fouit. Interea cum scelerati fidei hostes totis
 in eam rem viribus incumberent, vt illo tan-
 quam duce exercitūs expugnato, omnem fidei
 aciem frangerent, & dissoluerent, magna per-
 sequentium multitudo vestigijs eorum inhæ-
 sit; vnoque ductore, quem locus non latebat,
 ad collem tandem peruenerunt. Quos vt ve-
 nientes conspexit Gregorius, cum diacono
 suo ad preces conuersus conlilit impeterris:

*Ingens ori-
 tur persecu-
 tio in Chri-
 stianos.*

*Fugiendum
 in persecutio-
 ne.*

*Latitans in
 persecutione
 fouet eccle-
 siā S. Grego-
 rium.*

*Notarem
admirandā.*

eus: & ecce nefarij illi loca omnia scrutantur, duas, sanctorum loco, arbores conspexere, & oculorum errore diuinitus decepti stomachantes, re infecta recessere. Post quæ relic-

*Proditor J.
Gregorij vi-
so miraculo
credit in
Christum.*

tus Iudex ad sanctum accurrens, ad eius pedes supplex abiicit; abiectoque errore Christo credidit: & qui paulò antè fidem persequabatur, tunc pro fide simul cum fugientibus & ipse fugam iniit.

*Troadius in
signis mar-
tyr.*

Interea præses tota mente furibundus, quòd nulla spes consequendi Gregorium relicta esset, in reliquum Christianorù vulgus desæuiit: & inter alios Troadium quendam egregia nobilitate iuuenem ad certamè pertraxit. Decertabat is pro fide & pietate admiranda animi fortitudine; clarissimaque post acerbissimos cruciatus, martyrij corona redimitus ad cælos euolauit. Cernebat ea omnia in oratione excubans per visionè Gregorius; cunctaque per ordinem diacono & cæteris, qui aderat fidelibus enarrabat. Qua re obstupefactus vehementer diaconus, magistrum obnixè rogauit, ut sibi ciuitatem ingredi & martyris istius certamen fortitudinemque cognoscere liceret. Cumque antistes periculù subesse nunciaret, diaconus còtrà respondit se sperare quòd precibus illius adiutus & periculum euaderet, & cuncta, quæ volebat, oculis lustraret.

*Claret pro-
phético spiri-
tu S. Grego-
rium.*

Igitur magni illius Gregorij precibus confusus, cum vesperè ciuitatem intraret, lassusque ex itinere corpus lauacro reficere vellet, accessit ad quendam balnearum locum, quem dæmon multis annis infestus obsidebat, & plurimis necè intulerat. Itaque cum diaconus admit-

admitti postulare, hospes vim dæmonis exitialem ei exposuit, monuitque non sine presenti mortis periculo corp^o eo in loco lauari posse. At diaconus precibus sui antistitis confusus locum ingressus est; & dæmones terribilibus spectris metum mortemque inferre conantes, Crucis signo in fugam conuertit. Commouit ea virtus ingentem ijs, qui loco præerant, admirationem: quod nulli antè eum diem mortè euaserant, qui nocturnis horis se balneis istis fouere præsumperant.

Postquã verò diuina ope tyrannis illa soluta esset, & pax Ecclesiæ restituta Gregoriũ ad sedem reduxisset, vir diuinus totã circumiens regionem, accuratè nomina eorum qui pro fide viriliter occubuerãt describi, & festos dies in honorem sanctorum martyrum à populo vniuerso celebrari curauit. Hisce rebus sedulo intentus, sub obitum totam rursus peragravit diocesim, vt cognosceret, num qui adhuc fidei veræque salutis expertes relictĩ essent. Vbi autem cognouit non plures in antiquo errore, quã septemdecim permanisse, dixit hoc quidem esse vehementer dolendum: veruntamen iure magnas Deo esse agendas gratias, quod suo in Ecclesia successori, tot relinqueret simulacrorum cultores, quot ipse quondam accepisset Christianos. His itã constitutis cum Ecclesiæ suæ pacem precatus esset, ita excessit è vita, vir planè diuinus & rerũ terrenarũ contemptor admirandus, vt suis mandauerit, ne vllũ locum proprium ei ad sepulturam compararent: Sed hoc, inquit, narretur posteris; quod Gregorius neque viuis alicuius

*Diaconus
Gregorij,
Crucis signo
dæmones
fugat.*

*Natalitia
Martyrum
celebranda
instituit.*

*Notarẽ ad-
miracione
dignam.*

*Felicissimus
eius obitum.*

*terrenarum
extimium.*

cuius loci possessor est nominatus, & post mortem alieni sepulchri inquilinus fuerit. Ad miranda profectò & omni præconio maior illa virtus, quæ solam eam possessionem iudicavit preciosam, quæ in se avaritiæ non suscipit vestigium.

Vide Not. C. MARTYRIVM SS. ACISCLI ET VICTORIA Germanorum : Ex Ioanne Maldonato Hispano.

17. Noué.

*Præsentantur
Iudici.*

*Mancipantur
carceri.*

*Diuersis
supplicijs affi-
ciuntur.*

CVM Dion præses, carceres, sæuos cruciatus, mortem deniq; Cordubæ Christianis indiceret, ni sacra continuo facerent dijs, Acisclus & Victoria strenui ad eò & fortes in asserenda Christiana religione fuere, vt ad præsidem ducti, nihil se facere iussa principum audacter prædicarent. Quibus Dion admiratus, Vosne, inquit, estis, qui sacra deorum contemnitis? Præstamus nos, ait Acisclus, Christo Deo debitam seruitutem, nõ autem dæmonibus surdisque lapidibus. Erubuit præses ad tam audax responsum, & in ima carceris eos detrudi præcepit.

Postera verò die producti, cum in caminum ignis præcipitarètur, ab angelis excepti laudes diuinas personabant. In fluentum cum saxis ingentibus protrusi, enatant pfallentes; & vocè angelicam audiunt, irrita suorum clientum nõ fore vota. His Dion perceptis rotas iubet afferri; ignem sub rotis accendi; oleum desuper infundi. Acisclus & Victoria circumactis rotis certè affabantur; sed precibus instabant supplices, vt ignis extingueretur, ne victoria Dion exultaret. Itaque subito prorumpens flamma, quam-

quamplurimos ethnicos interemit . Dion cum eos vinci tormentis posse omninò diffideret; sagittis Victoriam confecit, & Aciscium iugulavit.

*Deus in
martyrio co-
venitur.*

VITA S. HVGONIS, LINCOLNIENSIS Episcopi; professione Carthusiani: Ex ea qua est apud V. P. Laurent. Sur. Tempus obitus eius patet infra.

*Vide C. Ba-
ron. Notat.
ad Martyr.
Rom.*

S Hugo è Burgundiæ provincia claris natalibus ortus, patrem habuit militaris opinione virtutis cum primis celebrè, & vulgari haudquaquam pietate præditum: utpotè qui filium ferè octennem, vxoris iam solatio destitutus, spiritali militiæ deuotus obtulerit. Erat non longè à castro eius monasterium Canonicorum regularium, quod pater eius præcipuo quodam affectu colebat, filiumque in eo cælestibus disciplinis imbuendum curavit. Fuit nouellus Christi tyro peramanter susceptus, & seni cuidam religione & eruditione celeberrimo traditus; cuius industria ad tantam virtutum omnium perfectionem peruenit: ut pater, eius potissimum exemplo permotus, relicta dignitate terrena, in eandem militiæ societatem concesso. Cum autem Hugo nonumdecimum ætatis attingisset annum, cunctis tunc virtutibus egregiè ornatus, sacro Leuitarum ordine est initiatus. In quo gradu cum admirandis virtutibus eniteret, statim parochiæ cuiusdam administratio ei concredita fuit: cui sanè cum summa virtutis & prudentiæ opinione præfuisse memoratur.

*17. Nouè.
Patria &
paries eius.*

*Nutritur in
monasterio
Canonicorū
Regularium.*

*Anno etatis
sue 19. fuit
diaconus.*

M m Post

Post hæc contigit, vt quadam vice deuotionis gratia, cum Priore suo Carthusiam visiteret: vbi statim tantam diuini amoris in suo pectore concepit flammam, vt eam nulla ratione cohibere posset. Mox igitur instat secretius, pulsât precibus fratres singulos, vt in societatem illorum admitti mereretur. Videntes autem fratres ingens eius desiderium & perseverantem animi deuotionem, in sanctam sodalitatem suam eum perbenignè admiserunt. Nouâ verò militiam ingressus, noua inimicorum experitur tentamina: de quibus tamen omnibus Dei fretus auxilio triumphum egit. Carnis infestas tentationes, licet virgineæ esset puritatis, die nocteque patiebatur innumeras: quas magnis abstinentijs, & crebris orationibus ita refrenauit, vt tandem, Domino largiente, ab ijs prorsus extaret immunis. Promotus deinde ad sacerdotium noua atque insolita deuotione perfusus, attentissimè tanti persoluit debitum officij: corpus seuerioribus multo subdens disciplinis; vigilijs, ieiunijs, flagellis, cilicio, potu, aquæ cum pane arido, carnis mundijs; blanditias egregie repellebat. Sacro Quadragesimæ tempore, ter qualibet hebdomada, solo pane & aqua contentus, in vltima sabbathum insuper addebat.

Ex canonico regulari fit Carthusianus.

Carni tentationes patitur innumeras.

Pia eius exercitia.

Fit Procurator.

Videns autem Prior tantam in eo sanctitatem, humanitatem, & prudentiam, procuratorem totius domûs ei demandauit; non quidem statim à suscepto sacerdotio, sed decimo ab ingressu anno. Quod ille munus tam vigilanter executus est, vt fama eius etiâ vltra fines prouinciæ illius excreceret: & Henricum Angliæ Regem

Regem eius nominis secundum magno illius amore inflammaret. Eodem illo tempore VVictamiæ domum Carthusiano instituto Rex attribuerat, sed propter incolarum & vicinorum proteruiam duo iam antè Priores nihil ibi proficere potuerant. Itaque audita Hugonis eximia & prudentia & sanctitate, eum per legatos ilicò accersijt. Fuit hoc viro sancto & contemplationis dulcedine inescato durum sanè & asperum: veruntamen obedientiæ virtute compulsus, cum prouinciam illam subterfugere non posset, incredibili sui desiderio fratribus relicto, VVictamiam abiijt; fratresque in magna paupertate degentes aduentu suo breui subleuauit. Nam cum Rex verane essent, quæ de eo audiuerat, experiri vellet, eum acciuit; & longa verborum concertatione cū illo differuit. Hugo verò adeò subtiliter & religiosè verba verbis aptauit, vt eodie non parum Regis crumenam exhauriret. Omnia enim quæ pro instauratione dictæ domus petijt, Rex deinceps libenter concessit. Verum antè, quam prioratum illū susciperet, tanta rursus carnis infestatio eum inuasit, vt simile nec antè nec postea vnquam expertus fuerit. Ab hac autem post multas orationes tandè per sanctæ memoriæ Basilium, qui in visione ei apparuit, liberatus est: qui Basilius paucos ante dies Prior Carthusiæ fuerat, & ad sacrum Ordinem eum receperat, nec ita pridem ab hac luce migrarat.

Per id tempus Rege de transmarinis partibus redeunte, suborta tempestas adeò classem elidere cœpit, vt impendentem mortis terro-

M m 2 rem

*Accessit
ab Henrico
Angliæ Re-
ge vt sit
Prior in
VVictam.*

*Secundo ma-
gnam patitur
tentationem
carnis.*

*S. Basilii
Prior Car-
thusiæ.*

rem euadere nemo consideret. Vniuersis igitur orantibus, voraque multa Deo & sanctis eius nuncupantibus, Rex tandem in hæc verba prorupit: O si vigilaret nunc Carthusiensis Hugo meus, & solitas pro nobis preces funderet, nõ ita in longum obliuisceretur mei Deus. Et altius ingemiscens, Deus, inquit, cui in veritate seruit Prior Victamiæ, illius interuentu ac meritis, nobis in tantam ob peccata nostra angustiam iure coniectis, clemēter succurre. Nec mora; trāquillitas redijt insperata, & prospero cursu nauis ad portū delata est. Fertur Rex in illo discrimine vouisse Deo, se eum ad episcopatum promoturum, si periculum euaderet. Ab eo sanè tempore in tanta eum veneratione habuit, vt nec vnus quidē in toto Britannia regno esset, in quo tam fidenter spiritus eius cōquiesceret. Fama etiā viri Dei propter hoc factum, longè lateque diffusa est. Quapropter quamplures ad eum confluentes, sacri Ordinis iugo colla submittebant: quos ille & pabulo diuini verbi & multo magis exemplo ad omnem sanctitatis perfectionem perducebat. Ante omnia strenuam sacris codicibus nauabat operam; quos religiosi quibusque necessarios, & maximè vitam ducentibus solitariam, dicere solebat. His enim pro delicijs & diuitijs tempore tranquillo, his bellico in procinctu pro telis & armis, his in fame pro alimonia, his in languore pro medela monachis vtendum esse memorabat.

Interea appropinquante tempore quo vir sanctus nutu diuino ad altiora erat promouendus, contigit canonicos ecclesie Lincolniensis ad re-

*Rex Anglia
vicitis pre
sibusq; Hu
gonis à mor
tis discrimi
ne liberatus
pmatur.*

*Obserua quā
si fecerit
quantumque
necessarios
duxerit sa
eros codices:
sine quibus
solitarius
diu sustine
re nequit.*

ad regiam pro pastoris electione unanimiter venire. Vacauerat enim sedes illa annos decē ferē & octo. Annuente igitur Rege & consentiente Metropolitano, electionem ibidem celebrarunt. Quid multis? Conuenientibus omnium votis in Priorem Vvictamiæ, Hugo (quāquam non sinē grandi labore multisque molestijs, quas exhibebat, vt illud onus honoris subterfugeret) trahitur, rapitur, & volens nolens episcopus consecratur. Fertur tunc miri quiddam in Lincolnienſi accidisse dioceſi. Nā eodem illo die quo vir sanctus Lincolniam intravit, cygnus quidam non paulò maior cæteris, & nunquam antea ibi visus ad castrum quoddam aduolauit, & omnes alios, quos illic reperit plurimos, paucos intra dies occidit cygnos, vno tantū fæminei sexūs, solatij magis quā prolis propagandæ causa, reseruato. Familiarē se nulli, nisi solo exhibebat episcopo: de cuius manu statim micæ accepit. Caput cū collo lōgo in eius manicam satis amplam quasi in aquam immerſit: die noctuque apud eū mansit, & fidelē per omnia corpori eius adhibuit custodiā. Abeunte verò episcopo, mox aus regia in stagnum recurrit. Aduentum etiam viri sancti, triduo aut quatrinduo, antè prænunciare cōsuevit; volando, clamitando, alijsque gestibus insolitis: adeò vt famuli vel eo solum signo de aduentu episcopi certiores fierent. Vltimo tamen aduentu eius antè mortem, solito more non occurrit; imò per ministros ægrè adducta nullam lætitiæ aut familiaritatis significationem exhibere voluit: sed capite pendulo ægrā se simulans, mœsta redibat.

Mm 3   Suf.

Fit Episcopus omnino inuitum.

Nota de cygno rara familiarē.

*Quomodo
episcopatum
administra-
uerit.*

*Intrepidè
iustitiam
defendit.*

*Studiofissi-
mus est pa-
cis.*

Suscepto itaque præfulatu, prima cura & sollicitudo ei fuit, vt viros sapientia & scientia instructos atque in timore Dei probatissimos, suo lateri adhiberet. Horum consilio & auxilio fretus, pastorale munus per quam strenuè executus est. Videns autem Forensium tyrannidem, qua summum ius in summam iniuriam vertebant; contra eos primum susceptibilem. Nam cum more solito contra ecclesiæ libertatem in subditos ipsius debacchari cepissent, mox in primum fulmen excommunicationis vibrauit. Attulit ea res magnam Regis animo indignationem; sed antistes iustitiæ tenax nihil iram Regis veritus est. Vacabat eodem illo tempore in Lincolnensi ecclesia ecclesiasticum beneficium; quod Rex per legatos vni ex seruis suis ab episcopo postulabat. Sed vir sanctus diuino timori proponens humanum, postulatū reiecit; & regios legatos à se inanes remisit, dicens: Habet dominus Rex, vndè mercedem seruiantibus sibi tribuat: nec decet summo Regi famulantes iustis priuare prouentibus, vt indè seruis suis prouideri possat à nobis.

Pacis amator & conseruator intantum fuit, vt bono pacis in hac vita nihil præferendū, nec seditionis & turbatiōis peste quidquā amplius fugiendum assereret. Itaq; monebat indifferēter quoslibet prælatos, vt vniratis & cōcordiæ vinculū cum suis subditis inuiolabiliter conseruarent: si facerent, nunquā internam pectoris securitatē perderēt, quæ sempiternam nobis tranquillitatē conciliat. In mensa vir sanctus hilaris semper, & quanquam non sinè grauitate

uitate & modestia, iucundus fuit; hortabatur-
que alios ad eandem animi lætitiã dicens:
Læti simus secundum faciem sanctorum. Si
quandò musici, aut alij mundana solatia affe-
rentes quavis occasione interessent, tũ vel ma-
ximè grauitati studebat; ne peregrina conso-
lacio, animum eius ab æternorum contempla-
tione auocaret. A carnis esu abstinuit sem-
per; piscibus crebrò vescebatur; & moderatum
vini vsum non respuebat. In episcopali quo-
que munere constitutus, de victũs parsimonia
non nihil remittere visus est. Magna subditos
benevolentia & humanitate prosequabatur; &
peccatores tanta commiseratione, vt sangui-
nem pro eorum salute, si opus fuisset, profun-
dere non dubitasset. Regi Richardo, qui Hen-
rico in imperio successit, & maximas frequen-
ter ei molestias exhibuit, pro subditorum in-
columitate constanter semper restitit, eiusque
iram implacabilem interdum mira dexteri-
tate extinxit.

*Alie eius
virtutes.*

*Richardus
Anglie Rex
successor
Henrici.*

Fuit verò non minus Zelosus, contrà quos-
libet alios pauperum oppressores, Ecclesiasti-
cãq; libertatis violatores; quos indiscrimina-
tim absq; vlla personarũ acceptione arguebat,
admonebat; etsi cõtumaces persisteret, etiã ex-
communicationis sententia feriebat. Excom-
municati autem plerique ilicò terribiliter di-
uinitus puniebantur; nonnulli subitò nõ com-
parebant; alij à malo demone præfocati protin-
us expirabant. Inter micantes gladios, nudo
capite sapius stetit imperterritus, & nec ad ino-
mentũ ab obiurgationib; cessauit, vbiq; res
postulare videretur, pro iustitię defensiõe. Tãta

*Zelus eius
aduersus li-
bertatis Ec-
clesiasticę
violatores.*

M m 4   siqui-

siquidem fiducia illi semper erat erga Dominum, ut non parum se peccasse fateretur, si vel tenuiter eas ob res formidasset, propter quas formidare, trepidare & angere solet humana infirmitas. Singularem quoque à Domino gratiam acceperat iustum ab iniusto discernendita ut peritissimi iureconsulti cum admiratione dicerent, nunquam se talem virum reperisse in decidendis etiam difficilibus subtilissimisque causis: quamuis ille eiusmodi praxim nusquam didicerat. Unde & grauiora totius prouinciae negotia ei expedienda summi Pontifices subinde delegarunt.

*Admiranda
in eo aequi et
iniqui cogni-
tio.*

*Christus ei
in Venerab.
Sacramento
sepe appa-
ret.*

Quanta autem deuotione erga reuerendissimum altaris Sacramentum fuerit, ex hoc solo satis perpendi potest, quod crebro pius Dominus in forma speciosissimi pueruli, sacrificati illi visibiliter apparere dignatus est: quod quidem religiosis quibusdam personis diuino nutu non raro intueri concessum fuit. Preces Canonicas statuto persoluebat tempore, etiam in itinere constitutus; nec induci poterat ut aut praeueneret illud, aut differret. Sed enim in magnis tractatibus sicut quidam ad consultandum siue deliberandum egredi solent, sic ipse immortalis Regi debitum laudis oblaturus, simulatque venisset hora, mox exire solebat. Nihil siquidem diuino officio anteponendum Carthusiano more vir fidelis didicerat; quod etiam usque in finem exacte seruauit. Post longa tandem huius vitae certamina, acri correptus febre, inter continua orationis verba beatum Deo spiritum reddidit, circa annum Domini 1200, iam sexagenarius, cum sedisset annis 15, diebus 58: vir fan-

*Vt Preces
horarias per
soluerit.*

*Feliciter de
vita abit.*

vir sanctitate admirabilis; Pōtificum baculus;
& Regum malleus; quem multis & illustribus
sanè miraculis Dominus sicut prius in vita, sic
& post obitum mirificavit.

Ceterum sacrum corpus eius fuit cum ma- *Locus sepul-*
gna celebritate ad sedem propriam deporta- *tura eius.*
tum, ac summa in AEdē honorificè admodum
terræ mandatū: atque hoc Epitaphio deco-
ratum.

Pontificum baculus, monachorum norma, scholarū Epitaphium
Consultor: Regum malleus Hugo fuit. eius.

Anno verò Christi millesimo ducentesimo
octogesimo, Octobris sexto die, eleuatum at- *Eluatio ac*
que translaturum est: cū iam antè ab Honorio *translatio*
3. Pontifice Maximo in Sanctos relatus esset. In *eius.*
hac autem eleuatione corpus, quasi integrum,
vestes verò incorruptæ planè repertæ sunt, &
loculus magnā purissimi olei exhibuit copiā,
Tandem in theca auro, argento, & pretiosis la-
pidibus ornata reconditum est, ipsaque theca
loco cōgruo satisq; sublimi, è marmore stru-
cto honorificè collocata est, nō lōgè à sanctis-
simo eius capite: quod iuxta altare beatissimi
Ioannis Baptistæ in Lincolniesi Ecclesia, à cor-
pore separatum, ac auro, argento & gemmis
inclusum reposuerunt.

MARTYRIVM S. ROMANI, EX EC- *Vide Tom.*
clesiasticæ Historiæ Eusebij Casareensis. lib. 8. *2. Annal.*
cap. 12. interprete Ioāne Christophorsono An- *& Notat. ad*
glo. Coronatus est anno Christi 301. Marcel. *Martyrol.*
Papæ 6. Diocletiani & Maximiani Impe- *Rom.*
rat. 19.

Mm 5 ROMA.

18. Nouē.
Patrie eim.

*Redarguit
publicè ido-
lorum cultor-
es.
Damnatur
incendo i-
gni.*

*Lingua ei
amputatur.*

ROMANVS, Palæstinus genere, ecclesie
Cæsareensis Diaconus & exorcista, cum
pariter Antiochiæ in ecclesiarum vastatione fortè versaretur, complures viros simul cum vxoribus & liberis aceruatim ad idolorū delubra properantes, & iisdem hostias immolantes, intuitus, spectaculum neuiquam tolerandum arbitratus est: & propterea singulari pietatis studio incensus, accedit propius, & magna voce exclamans, eos grauius redarguit. Qui propter hoc tam audax facinus præhensus, generosissimus, si quisquam alius, testis declaratur veritatis. Nam cum Iudex mortem illi ignis incendio infligendam pronunciaffet, ille vultu hilari & animo maximè lato, sententiam lubens amplexatus, ad supplicij locū abducitur. Deindè vbi alligatur ad palum, & dum ligna illi circumcirca coaceruabantur, & hi qui incenderent rogum, Imperatoris iam præsentis sententiam expectabant, clamauit: Vbi mihi ignis quælo?

Hæc locutus accersitur ad Imperatorem, quò nouum & inusitatum supplicij genus sustineret, vt lingua nimirum illi amputaretur. Quod fortissimè perpeffus, rebus omnibus declarauit, diuinam vim illis, qui aliquid pro pietate subeant acerbatis, opem semper apportare solere; cum labores & ærumnas allenando, tum animi alacritatem firmiter corroborando. Iste enim simulatque nouum illum supplicij modum intellexit, præ generoso animi alacritate neuiquam obstupefactus, lubens extendit linguam, & paratissimo animo eam licitoribus quasi instructam præbet. Post quod supplicium
in vin-

in vincula coniectus, longinquo temporis spatio ibi afflicatus, tandem cum vigesimus annus regni Imperatoris adveniret (quo ex decreto concessum erat, ut libertas omnibus, qui in vinculis ubique constricti tenebantur, palam predicaretur) solus iste in compedibus iacens, utroque pede ad quintum foramen distracto, laqueo collo circumiecto strangulatus, martyrio demum, sicut ei erat in optatis, decoratur.

Strangulatur.

VITA S. MAXIMI EPISCOPI MOGUNTINI: Ex ea qua est iussu Reverendissimi & Illustrissimi Alberti Archiepiscopi Moguntini à Ioanne Trübemio conscripta. Numeratur eius sedis episcopus nonusdecimus. Obijt vero anno Domini trecentesimo septuagesimo octavo. Pontificatus sui 24.

Vide C. Baro. et Not. ad Marty. Rom. & Annal. Tom. 3.

BEATUS Maximus Moguntiae honestis & Christiana pietate eximijs natus parentibus, optima praestantiq; indole puer literis traditus, tantos in ijs breuissimo temporis spacio fecit progressus, ut nulli sodalium esset secundus. Saeviebat eo tempore cum aliorum haereticorum, tum Arianorum praecipue perfidia: quae inter alios Lucium quoque Anneum Moguntinum antistitem pro fide Catholica apud Phrygiam cum duobus presbyteris Paulo & Crescentio exultantem insidijs circumvenit, ac postremo strenue decertantem strangulavit. Ei viro sanctissimo & magnarum in Christo virtutum insigni Maximus stabili semper charitate adhaerens: eaque propter beatissimus Praesul Moguntia discedens, Maximum praef-

18. Nouẽ. Patria eius.

Eximius profectus eius in studijs.

Strangulatur ab Arianis Lucius Anneum Moguntinum episcopus.

presbyterum pro confirmâdis in recta fide populis apud Moguntiam reliquerat. Relictus igitur cum nequaquam suo antistiti virtute inferior, veras Christi oves pabulo diuini verbi sedulo pasceret, & irruentes lupos dictis factisque submoueret, mox audita Lucij Annei necesse, reliquæ fidelium continuo eum communi consensu in defuncti sedem collocarunt, & Moguntinæ Ecclesiæ Præsulem, anno salutis humanæ trecentesimo quinquagesimo quarto, dignissimum declararunt.

*Ei succedit
Maximus.*

*Zelus eius
pro defensione
fidei.*

*Alia eius
virtutes.*

Eo igitur munere haud segniter suscepto, irreprehensibilem se Domino exhibuit ministrum: paratus pro amore Dei populique salute non persecutiones solum, & carceres sustinere, sed ipsam quoque mortem; & si quid morte esset crudelius, constanter subire. Erat vir diuinarum humanarumque rerum scientia præclare instructus, & tantis insuper virtutibus ornatus, ut vita ab Apostolica perfectione nihil distaret. Corpus assiduis ieiunijs & vigilijs penè continuis castigabat, sanctis orationibus & Euangelicæ prædicationi sinè intermissione intectus. Peragrabat vicos & vrbes nudis, ut plurimum, pedibus, Presbytero, Diacono & Subdiacono comitatus; cunctisque per gyrum populis salutare doctrinam opportunè & importunè inculcabat; & multos, frementibus licet Arianis, à perfidia ad fidem veram & Orthodoxam reducebat. Ea res cum dæmonis satellites haberet pessimè, tùm nihil non moliebantur, ut aded præstanti virtute & doctrina virum vel morte mulcarent, vel certè perpetuò exilio à pascendis Christi ouibus arcerent. Septies itaque

itaque Pontificatus sui tempore ab impijs Ari-
 nis vrbe Moguntina pulsus est; septies quoque
 diuina prouidentia restitutus: animo mente-
 que per omnia inuictus: utpotè quem nulla
 hereticorum infidix, nullæ calumniæ vel im-
 pugnations frangere poterant. Pro tuenda
 namque Catholicæ Orthodoxæque fidei asser-
 tione, nec mortem timuit; nec vincula, nec
 carcerem aut exilium subire formidauit. Do-
 cuit publicè cum licuit; docuit & occultè, cum
 aliter non poterat: docuit verbis, docuit scri-
 ptis: ac tandem post varias pro fide Christi per-
 secutiones, & innumeras tribulationes, plenus
 dierum atque virtutum ad Dominum migra-
 uit foeliciter: anno Incarnati verbi trecentesi-
 mo septuagesimo octauo: Pontificatus sui vice-
 simo quarto.

*Septies mit-
 ticur in exi-
 lium ab Ar-
 rianis &
 multa pati-
 tur.*

*Migrat ad
 Dominum.*

Porro Arianorum perfidiam, quatuor libris
 pietate & eruditione plenis oppugnauit; edi-
 ditque præterea de Incarnatione Domini li-
 bros duos: De Spiritu sancto totidem. De Con-
 stantia fidei Catholicæ librum vnum: De Mar-
 tyrio Sanctorum similiter vnum. Homilias &
 Sermones multos & vtilis ad populum, alia-
 que nonnulla scripsisse dicitur: quæ ad noti-
 tiam nostræ lectionis peruenire minimè po-
 tuerunt. At verò beatissimi Pontificis corpus à
 discipulis in Ecclesia diui Præsulis Hilarij, po-
 stea nuncupata in Dalheim (vbi ciuitas Mo-
 guntina eo tempore legitur fuisse constructa)
 debito cum honore, iuxta tumbam S. Crescen-
 tis, primi Episcopi, fuit sepultum: in quo qui-
 dem loco humatum permansit annis quingen-
 tis quinquaginta septem, vsque ad tempora
 Hilde-

Scripta eius.

*Locus sepul-
 turæ eius.*

*Translatio
reliquiarum
eius & alio-
rum.*

Hildeberti, post S. Bonifacium Moguntinensis ecclesie Archiepiscopum, duodecimi: qui anno Dominicæ incarnationis 935. decem Ecclesie Moguntinæ Pontificum ossa è Sacello D. Hilarij memorato, solemnium processione Cleri & populi, ad Ecclesiam monasterij diui martyris Albani transtulit: & in choro summa cum reuerentia collocavit: inter quæ, corpus quoque beatissimi Pontificis Maximi, fuisse memoratur.

*Vide Tom.
2 Annal C.
Baron.*

MARTYRIVM S. BARLAAM: EX HOMILIA B. BASILIJ MAGNI DESUMPTUM: QUOD CASAREA IN CAPPADOCIA INVICTO ROBORE CONSUMMAUIT, ANNO DOMINI 304. MARCELLI PAPA 1. GALERIJ MAXIMIANI IMP. 1. SIMILITER.

19. Noueb.

P R I M V M quidem Sanctorum mors placentu ac lachrymis cohonestabatur: nunc verò morientibus sanctis exultamus. Tristitium namque post Crucem Domini immutata est natura. Iam non amplius Sanctorum obitus lamentationibus prosequimur, sed tripudij diuinis circum ipsorum sepulchra veluti choreas ducimus: Somnus autè iustis est mors: imò magis ad vitam meliorem migratio. Hinc est, quod martyres exultant, dum trucidantur: Non enim pericula, sed coronas respicit martyr: & plagas non horret, sed præmia numerat. Non videt lictores infernè flagellantes: sed Angelos supernè lætus omnibus acclamantes imaginatur: non spectat ad temporaria pericula, sed ad præmiorum æternitatem. Id ipsum sanè hodie forti ac strenuo Barlaam vsu venit: qui homo quidem agrestis insuperabilem nobis

Mors sanctorum somnum.

his pietatis exhibet doctrinam: quem Tyrannus rapuit quidem veluti facilem prædam ac venationem nactus; postea verò insuperabilem militem sensit: quem tanquam insana ac delira loquentem risit, mox verò angelica virtute strenuum horruit. Mores enim hominis non fuerunt cum organo linguæ barbari, nec ratio cum syllabis, claudicare visa est. Sed erat alter Paulus cum Paulo dicens: Etiam si sermone sim rudis, non tamen scientia. Torpebant iam flagellando lictores, martyr verò robustior inueniebatur. Lacerantium manus enervabantur, verum mens lacerati haudquaquam flectebatur. Neruorum harmonias iam flagra remiserant, ac fidei vigor vehementius stringebatur. Perfossa latera absquebantur, mentis verò philosophia florebat. Maior carnis ipsi portio emortua erat: at ipse martyr, quasi nondum inito certamine, firmus erat. Nam quando pietatis amor animum hominis præoccupat, quodcumque illi pugnarum genus ridiculum reddit; & quotquot illum desideratæ rei gratia conuellunt: delectant magis, quam consternunt.

2. Cor. 11.

Flagellatur
S. Barlaam.

Vs diuini
amoris.

Talis & nobis hodie laudatur miles; qui supplicia loco gaudij duxit. Dexteram habuit igne firmiorem; quam, post varia tormenta, carceres & flagra, hostes illius igne concremarunt. Aræ namque pro more dæmoniacy libaminis igne imposito martyrem adductum sistentes, focoque incenso dexteram illius thure incenso plenam adhibuerunt: ea spe ut ignis vi expugnata manus, necessariò ac velociter thus in aram excuteret. Sed martyr impiam illorum

Dextera illius
igne crematur.

En ministrorum

*rum Satanae
infidias.
Admiranda
illius fortisudo.*

lorum spem admiranda planè constantia delusit: nam manum ad eò fortiter tenuit immobilem, ut stupentibus barbaris, flamma penitus eam absumeret: sed nequaquam martyris virtutem vel tantillum infringeret.] Hæc & alia plura affert in facti egregij commendationem Basilius: ad eò ut Mutij Romani, omnium penè scriptorum chartis commendatum exemplū, iam videatur huius comparatione vilescere, ac veluti solis fulgore, quæ lucebat in nocte lucerna, propemodum obscurari. Etenim ad tale facinus illum error impulit; porrigereq; dexteram, crimen maiestatis etiam caput exigens, persuasit: martyrem verò Christi veritas, cultusq; pietatis reddidit fortiorem. At nò in vno tantum Barlaam Christiana religio gloriatur; sed alios propè innumeros huic similes atq; præstantiores habuit; ijs alijsq; temporibus, eiusmodi atq; maiorū facinorū patratores. Nò enim in vno Barlaam, sed alijs quamplurimis sua tyrannis, quo specietenus videntur Christiani aræ incensæ cum thure admouisse manum, eiusmodi est experta noua crudelitatis arte scuitiam.

Hec C. Baron. Tom. 2. Annal.

Vide Notat. C. Baron. in Martyr. Rom.

VITA S. ELIZABETH REGIS HUNGARORUM filia. Ex ea quæ est per Iacobum Montanum Spirenses. Tempus obitus eius &c. patet infra.

19. Nouẽ. Parentes eius.

ELIZABETH nobilissimis in Hungaria parentibus, patre Andrea Rege belli iuxta ac pacis artibus præstantissimo, matre verò Gertrude Regina, virilis animi foemina, progenita est. Quam lactantem adhuc Herma-

Hermannus Turingiæ Maximus princeps (Lāt-
 grauium vulgò vocant) Ludouico filio infan-
 ti desponderi procurauit. Cuius petitioni re- *Elizabeth*
 gina mater non modò libenter annuere est vi- *adhuc in-*
 sas, sed postea etiam quadrimam, enixè id per *fans despon-*
 legatos postulante Hermanno, splèdido & ma- *desur.*
 gnifico admodùm apparatu, eò destinauit; &
 in Turingia maximo illi Principi futuram filij *Nurium in*
 sui sponsam nutriendâ cômisit. Ibi postquàm *Turingia.*
 triennium exegisset, fèdo rumore percrebuit,
 Reginam insidiosa procerum quorundam ma-
 chinatione fato cõcessisse. Hoc igitur aui al-
 tero parente orba nobilissima virgo, magna
 quædam sæpenuerò futurę sanctitatis veluti
 progymnasmata edere ccepit. Vbi annum æta- *Pietas eius*
 tis nonū ingressa est spõsi sui patre vita functo, *in pævili*
 mox tota mente Deū sibi ob oculos statuens, o- *itate.*
 mnes actiões suas ad illius potissimū laudes &
 gloriam mirificè cõposuit: vestiu splendorem
 carnis lenocinia, & mundi vanitatem egregiè
 contempsit. Educabatur vna cùm illa Agnes,
 spõsi soror, eximia pulchritudine virgo: q̄ cum
 matre sua Sophia molestè interdum Elizabeth
 humilitatem ferebat, monebatq̄ ut, si vellet
 opratis fratris sui nuptijs potiri, fastum mudi-
 que gloriam sectaretur, & vitam regio splè-
 dore & magnificentia dignam institueret. At
 illa nihil quotidianis conuicijs atque cachin-
 nis, quibus eam nonnulli ex aulicis appetebãr,
 mota, in virtutum studio & exercitatione con-
 stans permanebat; relictisq̄ nobilibus & pur-
 puratis, pauperum magis & ancillarum gau-
 debat consortio, fruebatur alloquijs, & operi-
 bus occupabatur.

Nn

In hisce

*Ingitur Prin-
cipi mari-
monio.*

*Ieiunia &
Vigilie eius.*

*Castigationes
corporis.*

*Conradus
sacerdos in-
signis.*

*Elizabeth ei
obedientiam
promittit.*

In hisce pietatis virtutumque exercitijs ætate puerili transmissa tandem Princeps nubilem, vxorem duxit; cum Elizabeth nihil non modò de pristini feruoris intentione remisit, sed insuper in dies auxit, accumulauitque bonarum actionum studia. Enimuerò animi celestium rerum contemplatione pascens, corpusculum vigilijs, ieiunijs & precibus exercebat: votiuas quotidie Deo fundens preces, quas si interdiu quopiam impedita negotio intermisisset, noctu persoluebat. Quam nocturnam deprecandi deuotionem tanto feruore assumpserat, vt sapiusculè pro lecto, strato sit via tapeto. Deindè temporis progressu arctioribus se spontè subdens disciplinis, sexta qualibet feria, virgarum flagellis in tenerum corpus animaduertebat.

Per id tempus eximius Christi sacerdos Conradus Marpurgensis, vita & eruditione clarus, ius cõferendi Sacerdotia, templorumque præfecturas à Ludouico principe obtinebat. Eius viri tanta erat præterea virtutis & pietatis opinio, vt Elizabeth, summa Principis mariti sui voluntate, eidem congruentem matrimonio obedientiam promitteret: quam illa, non solù toto biennio, quo Princeps superuixit, sed reliquo deinceps vitæ tempore tam exactè seruauit, vt res, quã narraturi sumus, haud vulgari admiratione digna sit. Habiturus aliquando de rebus (vt solebat) diuinis concionem idem Conradus, eidem Christi famulæ interesse præceperat. Illa autem inopinato sororis viri sui aduentu præpedita, hoc ipsum neglexerat: quapropter ille eam postea velut indignabun-

dus auerfari visus est. Quod simulac regia *En infigne*
 mulier præfensit, nulla habita generis sui ra- *exemplum*
 tione, eius aduoluta pedibus, negligentia *humilitatis*
 suæ veniam humiliter postulare non dubita- *& obedi-*
 uit. *tiæ.*

Sed exigua sunt hæc in tanta matrona, si re-
 liquas eius virtutes euoluere velimus Fuit in
 ea admirandum pauperibus benignè facien- *Benignitas*
 di studium: quo omnium incommoda suble- *eius in pau-*
 uare, pauperesque tanquam proprios filios *peres incom-*
 fouere non desinebat. Anno à Christi nata- *parabilis.*
 li millesimo ducentesimo vigesimo quinto,
 cum dira fames per vniuersam Alemanjâ hor- *Fames valè.*
 rendè grassâretur, degente per id tempus in A- *da in Ale-*
 pulia apud Imperatorem Principe, ipsa explè- *mania.*
 da pietatis occasionè nacta, primò collectum
 omne suæ ditionis frumentum pauperibus
 largissima manu erogare cæpit. Deindè cum
 aduerteret plurimos egenorum præ aduersa
 valetudine aut membrorum incommodis ele-
 mosynæ communis manere expertes, quòd
 ascensu montis, in cuius vertice arx sita erat,
 præpedirentur, infigne quoque xenodochium *Construit*
 loco humili sub arce quamprimùm construi, *xenodochi.*
 curauit. In eo verò xenodochio eos potissi-
 mum fouebat pauperes, quos vel morborum
 vexabat iniquitas, vel membrorum debilitas
 insigni dehonestamento notabat: quos
 ipsa quoridie per se pascere, è strato suo tol-
 lere, gestare brachijs, foetoremque singu-
 lorum perferre non grauabatur. Duodetrigin-
 ta verò pauperes ita in xenodochio illo dispo-
 fuerat, vt statim defuncti cuiuspian lecto a-
 lius potiretur. Nongenti autem mendici quo-
 tidie

ridie sub oculis eius alebantur; exceptis, quos per latissimam ditionis suæ prouinciam pascebat absens; apud quos tanta indefessæ humanitatis exercuit beneficia, vt non raro redditibus iam erogatis, corporis sui ornamenta distraheret, ne Christi membra fame tabescerent.

Et quidem reuersum ex Apulia Principem mox graues œconomorum excipiunt quereles: quod redditus omnes frugesque locupletissimas intempestiua erogatione in pauperes profunderet Elizabeth. At verò ille dignum profecto Principe reddens responsum: Sinite, inquit, sororem meam, vt cepit, benefacere; modo arces mihi incolumes super sint. Non deerit, scio, victus, quamdiu illam egenis subuenire permiserimus. Sed hanc tantam tamque eximia pientissimæ matronæ virtutem, mox à mariti obitu grauissima quorundam excepit inuidia. Magnates enim qui Henrico defuncti Principis fratri, per ætatē ad regni gubernacula necdum idoneo, adhærebant, posthabito Dei timore ac publica honestate, Christi famulam fortunis omnibus exutam, ceu ignobilem aliquam arce coegerunt excedere; idque eo modo vt vix quisquam hospitio eiectam excipere auderet, propter sœuitiam, qua crudeles illi in eam bacchabantur. Quo tempore ipsa, humano solatio planè destituta, ad cœnobium Fratrum Minorum veniens, hymnū quem, Te Deū laudamus, vocant, decantari obnixè rogauit: præclarè secum statuens, Christi numen multo magis in aduersis quam prosperis rebus hymnis & laudibus prosequendum esse. Ibi, ne quid cala-

*Notent ista
auari & im-
miserico-
des.*

*Defuncto
marito à
suis expelli-
tur misere-
que vexa-
tur.*

calamitatis deesset, eius quoque liberi nouo inhumanitatis genere delati fuere. Itaque filia Regis, ab altissimo diuitiarum culmine deiecta, eo paupertatis deuenit, ut ablatis vitæ necessarijs, angustias erguli magis quam diuersorij non sinè mendicitare adipisceretur. In ijs constitutam miserijs (si tamen miseræ dicenda sunt, quæ pro Christi amore in hac vita tolerantur) matertera eius Sanctimonialiū Præfecta, ad se quamprimùm acciri aduehiq̄ue curauit: aduectam ad Babenbergensis Ecclesiæ Episcopum ipsius auunculum transmisit honorificè.

Et quidem humanissimè ab eo suscepta, paulò post illius & aliorum procerū opera in arcem quidè restituta fuit: sed illa veritate fortè diuina se gratia indignam redderet, mox iterum populari se vitæ ac paupertati sponte addixit: magnatibus illis (quos supra notauimus) eam nequicquàm insanam, fatuam, ac superstitiosam clamitantibus. Erat itaque impijs ostentui, sed pijs summæ venerationi: adeò vt *Gregorius 9. Pontifex Maximus Gregorius Nonus, audita fama virtutum eius, tanquã filiam sub Apostolicæ legis protectione eam assumpserit: assumptam Christi sacerdoti Conrado Marpurgenfi commendauerit; commendatæ solatium pariter & adhortationem adhibuerit.*

Interea ædificato intra urbem expedito magis quàm sumptuoso domicilio, reuersa ibidè Deo in omni sanctitate famulari, simulq̄ue constructum à se quòdam Xenodochium crebrius inuisere, ac Christi membra, quibus poterat, fouere solatijs perrexit. Quamquam autè qui-

*Spondere
nunciat om-
nibus pom-
pis & diui-
ijs mundi.*

*Gregorius 9.
Papa.*

*Nota quod
etiā dele.
Eius pauperū
haberi possit.*

quibusuis, pro facultate, pauperibus cle-
mynas largiretur; delectum tamen eorum quos
Xenodochij domicilio donabat, perquam dili-
gentem agebat: ijs videlicet potissimum assu-
ptis, quos vel Christianæ religionis studiū præ-
ceteris commendabat, vel affecta valetudo ad
maiores misericordiam tribuendam provo-
cabat.

*Manibus vi.
Eam sibi
comparat.*

Vestem à magistro Conrado colore accepit
natio; textu rustico; valore admodum vili ab-
iecto que. Porro lanificio operam dans, victum
indè quæstuarium procurabat, cunctis Regum de-
licijs sibi gratiorem. Qua in paupertate degē-
tem, missus ex Hungaria Comes cum non sine
stupore vehementi inuenisset, tentaretque ad
opes natalis soli reducere, affirmans eo se no-
mine illuc missum à patre, nequaquam tamen
illis Elizabeth est mota, sed constanter in illo
suo paupertatis amore permāsit; & multis mi-
raculorum à Deo decorata virtutibus ac signis
tandem inter puelli Iesu nati magnalia placi-
dè obdormiuit in Domino: anno Religionis
nostræ 1231. tertio decimo Kal. Decemb. Quam
mox plurimis coruscantem miraculis, quarto
postquam decesserat anno, Gregorius IX. Di-
uarum catalogo dignissimam censuit,

*Obitus eius
felicissimus.*

*Vide Tom.
10 C. Baron.
Notat. in
Martyrol.
Rom.*

MARTYRIUM S. EADMUNDI REGIS
Angliæ: Ex eo quod est per Abbonem Floriacē-
sem Abbatem. Passus est anno Christi 870. Re-
gni verò sui 16.

2 e. Nouē.

EADMUNDVS Eastengle prouinciæ Rex
nobilissima antiquorum Saxonum pro-
sapia ortus, à primæuo ætatis suæ tēpore,
cul-

cultor extitit fidei Christianæ veracissimus. Qui a tavis Regibus editus non tantum ex generis successione, sed multo magis quod bonis polleret moribus, effectque specie imperio dignissima, ad summum illud honoris culmen, unanimi procerum omnium favore, euectus fuit. Ea vero regie dignitatis amplitudine inauguratus, inter suos coætuos mirabili mansuetudine dominus, absque vlllo fastu superbiæ residebat. Erat in eo tam excellens virtutum omnium præsidium, ut cunctis suis subditis mirifice charus esset, eiusque studijs & vigilantia, conspicuis admodum bonorum actuum ornamentis Ecclesia illa emineret.

*Dotes animi
& corporis.*

Hanc vero tantam Ecclesie pacem, inimicus omnis boni dæmon, inuidens duos malitię sue satellites excitavit egregios: Inguar & Hubbã, qui coniunctis nefaria conspiratione animis, totius Britannie fines exterminare aggressi sunt. Itaque furibunda mente, infesta in *Nordanhumborum provinciam signa inferentes, eam graui & miseranda valde depopulatione peruagati sunt. Cumque obuia quaque loca flammis cremassent, & nulli omnino ætati vel sexui immani crudelitate pepercissent, tandem Eadmundum quoque Regem ad necem Inguar tyrannus inquirere cœpit. Morabatur is eo tempore in villa quadam, quæ lingua eorum Hagilisdum dicitur. Eo confestim barbarus vnus e suis direxit commilitonibus; qui Regi flammam ferrumque, & acerbissimos denique cruciatus minitaretur, nisi antiquos thesauros & paternas diuitias, sub eo deinceps regnaturus, diuideret. Eo tam subito atrociq; nuncio percussus Rex,

Inguar

Hubbam

Danorum

Duces, deprimuntur

Britanniam.

*Nordanhumborum.

brorum.

Persequuntur Regem.

confestim vnum è suis Episcopis in consilium adhibet, vt quid facto opus esset maturè cognosceret. Antistes de Regis vita magnoperè sollicitus, deditiōnem faciendam consuluit.

Episcopus contulit Regi Inguar, aut deditiōnem. Nam, inquit, nisi fugæ præsidio, aut infausto deditiōnis patrociniō præcaueas, mox aderūt tortores, quorum nefando obsequio pœnas lues. Ad ea Rex beatissimus: Hoc est, ait, quod desidero, quod votis omnibus antepono: ne

Ille constanter abnuat. charissimis meis fidelibus quos truculentus pyrata ferro trucidauit, superstes inueniar. Et quid suggeris, vt in extremis vitæ desolatus meo satellite, fugiendo crimen inferam gloriæ nostræ? Hæc cum Antistiti dixisset, tandè conuersus ad eum, qui de cōditione regni locuturus ab impijssimo Inguar missus fuerat, Madesactus, inquit, meorū cruore, mortis supplicio dignus extiteras: sed planè Christi mei exemplum sequutus, nolo puras cōmaculare manū: qui pro eius nomine, si ita cōtigerit, libèter paratus sum vestris telis occumbere. Ideò pernici gradu rediens festinus, domino tuo hæc responsa perfer quantocyùs: Benè filius diaboli patrem tuum imitaris, qui superbiendo intumescens cælo corruit: & mendacio suo humanum genus inuoluere gestiens, plurimos suæ pœnæ obnoxios fecit. Cuius sectator præcipuus, me nec minis terrere præuales, nec blâde perditionis lenocinijs illectum decipies: quæ ex Christi institutis inermè reperies, Theluros & diuitias, quas nobis hætenùs propitia contulit diuinitas, sumat, consumat tua insatiabilis auaritas: quoniam etsi hoc corpus caducum & fragile confringas veluti vas fictile,

Observare sp̄sem quod Legato ranni dat. vera

Præclara vox in Rege.

vera libertas animi nunquam tibi vel ad momentum suberit.

Vix sanctus verba compleuerat, & renūciaturus miles pedem domo extulerat, cum ecce. Inguar obuius, breuibus responsa Regis pandi iubet. Quæ ille dum exequitur, tyrannus circumfuso protinus milite solum Regem quem suis legibus rebellem iam cognouerat, teneri imperat. Tum sanctus Rex proiectis in palatio armis, vt membrum Christi capitur, & vinculis arctioribus constringitur; cupiens eius insistere vestigijs, qui pro nobis omnibus immolatus est hostia. Vincitur itaque multis modis illuditur; ac tandem fustigatus acri instantia, ad vicinam quandam perducitur arborē; ad quam religatus flagris diutissimè vexatur dirissimis; sed vno Christi nomine constanter inuocato, nequaquam vincitur. Qua re aduersarij in furorem versi, quasi ludendo ad signū, toto eum corpore sagittarum iaculis confodiunt; crebrisque telorum iactibus vulnera multiplicāt, donec terebratis spiculatorum circumfossus aculeis palpitas horreret. Cumque nec sic Inguar furcifer eum lanistis assensum præbere conspiceret, Christum inclamantem iugiter; licitori mandat protinus, vt caput ei amputet. Ille seminecem, cui adhuc vitalis in tepido pectore palpitabat calor cruento stipiti auellit festinus; auulsumque resectis costarum latebris præpunctionibus crebris, caput quod semper regali diademate fuerat insignis iubet extendere. Cumque staret micissimus, diuinis intentus beneficijs, spiculator arrepto mucrone ceruicem illi vno ictu præcidit: sicq;

*Rex sanctus
capitur, &
multis sup-
plicijs affici-
tur.*

*Caput ei am-
putatur post-
plurima tor-
menta.*

N n. 5 cum

cum palma victoriæ & corona iustitiæ , Rex & martyr cælestem curiam gloriabundus intravit.

Cuius corpus ita truncum & aculeis hirsutum Dani illi relinquentes , caput in sylvam Hagilefdum asportârunt : & inter densa verprium fruteta lōgius proiectum occuluerunt : id omni sagacitate elaborantes , ne à Christianis , quos vix paucos reliquerant , sacratissimæ martyris reliquiæ , honestæ traderentur sepulturæ . Verumenimverò quancumque reddita Ecclesijs pace , Christiani de latebris confurgentes , corpus quidem sanctissimi Regis adhuc sub dio positum facile inveniunt : sed caput in inuia silvarum delatum repertu difficile fuit . Spe tamen recuperandi tanti thesauri nullis pepercere laboribus ; sed collecta plurimorum multitudine , densatam saltus studiosè lustrârunt ; lustrandoque non sinè ingenti & inaudito planè miraculo inveniunt . Cum enim socij diuisim inuia quæque penetrârent , & alter ad alterum subindè clamaret , Vbi es ? sacratissimum caput (res fanè dictum mirabilis) patria lingua prorupit in vocem , Her , Her , Her . Nec vnquam eadem repetendo clamare destitit , quoad omnes ad se perduxit . Cui miraculo rerum conditor aliud annexuit , dum cælesti thesauro insolitum custodem dedit . Quippe immanis lupus eo loci diuina miseratione est repertus ; qui sacrum illud caput inter brachia complexus , procumbebat humi ; excubias impendens martyri . Nec sibi depositum quampiam bestiarum permisit lædere ; quod inuiolabile so-

Caput à cernicibus abscissum loquitur.

Caput seruatur ab immani lupo.

Lupus idem

lorenus prostratus, oblita voracitate, seruabat attentius.

sacras reliquias ad sepulchrum

Assumentes igitur vnanimi deuotione inestimabilis precij margaritam, cum profuso pro gaudio lachrymarum imbre retulerunt ad corpus, prosequente vsque ad locum sepulchri lupus, earundem reliquiarum custode & baiulo. Qui eis a tergo imminens, & quasi pro credito pignore lugens, postremo nota dilectae solitudinis secreta illæsus repetijt; nec vltius ijs in locis tam terribili specie lupus apparuit. Cæterum capite corpori iuncto, vtrumque pariter competenti mauseolo condiderunt; quod post longissima temporum interualla, ita sanum & incolume repertum est, vt non dicam caput redintegratum, suoque corpori compaginatum, sed omnino in eo nihil vulneris, nihil cicatricis apparuerit.

prosequitur & En miraculum infigne.

Obseruet autem hic studiosus lector, quod cum Eusebius quatuordecim ponat interdictæ persecutionis annum, hanc esse causam; vt in multis alijs contingit: quod licet Diocl. &

CERTAMEN GLORIOSI MARTYRIS

Agapij: Ex Eusebij Casariensis Ecclesiastica Historia lib. 8. cap. 16. Passus est anno persecutionis Diocletiani 4. iuxta Baronium annal. Tom. 2. Anno Christi 305. Marcelli Pap. 2. Constant. & Galer. Imp. 2.

Max. imperio se abdicassent, cum hic martyr pateretur; nihilominus captus eorum edictis persecutio, eorumdem nomine dici perseverauit. quod Baron. frequenter in Annal. commemorat.

QUARTO anno persecutiõis in nos grauantis, ad duodecimũ Kal. Decemb. hoc est, vigesimo die mensis qui Dius vocatur; die Veneris; in eadem vrbe Cæsarea, tale facinus, dignum reuera quod literarum monumentis commendetur, ipso tyranno Maximiano presente (qui eodẽ die, qui natalis suus dies erat, spectacula populo, magno cum apparatu ac sumptu edebat) patraturũ fuit. Et quia consuetudo inue-

20. Nouẽ. * al. Maximo.

*Spectacula
praesentibus
Imperatoribus
edi solita.*

*S. Agapius
in medium
adducitur
de certatu-
rum.*

Matth. 10.

inueterauerat, ut varia spectacula (si etiam vnquam alias) praesentibus ipsis Imperatoribus summa cum magnificentia ac splendore, proponerentur spectatoribus, ad eorum animos oblectandos, eaq; nouis ac peregrinis formis, praeter communem & vsitatum morem variarentur, sic ut interdum animalia, ex India & Aethiopia, aut aliunde acta in amphiteatru introducerentur, interdum viri mimicis corporis gestibus permira animorum oblectamenta spectantibus ostenderent: ob eam causam cum iam Imperator ipse ludos faceret, eximiu quoddam spectaculum, & quod multum haberet admirationis in magnifico eorum apparatu omnino elucere oportebat. Quodnam igitur erat istud quidem? Martyr & testis nostrae in Christo religionis adducitur in medium; strenue pro sola & vera pietate decertaturus Agapius nomine: quem vna cum Thecla sociatum, bestiisque traditum ad deuorandum paulo ante demonstrauius. Iste alias e custodia eductus, simulque cum maleficis ad spectacula populo edenda coniunctus, cum palam egregie suas partes in stadio egisset; idque ter ac sepius, propterea quod iudex post minas varijs temporibus illi oppositas, siue illum commiseratus, siue spe propositi & sententiae eius commutandae inductus, ad alia semper noua certamina distulerat, tandem ipso praesente Imperatore denuo producit velut opportunè & commodè in illud tempus reseruatus: ut hoc dictum salutare, quod Dominus discipulis suis diuina praescientia praedixisset (nimirum quod coram Regibus adducerentur propter testi-

testimonium eius) verè in eo compleretur.

Primum igitur in medium stadium, cù quodam malefico & scelesto homine, quem cædis domini sui reum fuisse ferunt, vnâ rapitur. Deindè hic domini sui interfector, qui bestijs obijci debuisset, misericordia & clementia Imperatori (propè ad similitudinem Barrabæ latronis, quem Seruatoris loco Iudæi mortis periculo eripiebant) nece liberatus est: & propterea strepitu & acclamationibus personabat theatrum, quod homicida Imperatoris beneficentia, non solum seruatus esset, verum etiam honore & libertate donatus. Cæterum hic vere diuinæ pietatis athleta, primùm à tyranno accersitur; deindè inficiationem suæ voluntatis & instituti rogatus est: promittitur ei libertas; at ille magna voce palam testatur, non turpis & nefarij criminis causa, sed pietatis in Deum omnium rerum opificem, libenter & cù voluptate omnia supplicia quæcunque sibi imponerentur, se pacato & tràquillo animo subiturum.

Eccè Iudæum tyrannum.

Luc. 23.

Iohan. 19.

Martyria constantia.

Atque hoc elocutus, dicto citius factum exequitur: & vrsò in illum dimisso, ex adverso veluti curriculo factus obuiam, seipsum libentiissimè vorandum dat.

In mare demergitur.

Post adhuc superstes spiritum ducens, in carcerem mittitur; vbi vno die in vita commoratus, postridiè lapidibus ad pedes eius appensis in medium mare demergitur. Tale Agapij martyrium fuisse constat.

Tale Agapij martyrium fuisse constat.

VITA

VITA S. *BERVVARDI EPISCOPI
Hildesemensis: Ex ea que est per Tangmarum
presbyterum: eius Præceptorem. Quo tempore
floruerit & obierit patet infra.

* al. Ber-
nuardi.
Vide Ioan.
Molan. in
Martyr. V. J.
uardi.

20. Noué.
Patria &
parētes eius.

Sedulū dat
operam lite-
ris Beruuar-
di.

Initiatur sa-
cris ordini-
bus.

Fit Præcep-
tor Impera-
toris.

S Beruuardus illustri admodum Saxo-
num prosapia ortus, ex filia nimirum
Adelberonis Palatini Comitis, Tang-
maro presbytero multæ eruditionis viro, li-
teris imbuendus, ac moribus instruendus
commendatus fuit. Et quidem cū esset egregiæ
indolis puer, multis parafangis coæuos suos
superabat. Mirum enim in modum tenera æ-
tas, cælesti irradiata lumine, subtili meditati-
one interiora diuinæ sapientiæ iugi studio ri-
mabatur; nunc communi studio cum alijs,
nūc quos diligentiores in sancta exercitacione
cernebat, familiarius seorsum assumens,
propositis quæstionibus scrupulosa quæque
ad medullam euentilabat: moreque pruden-
tissimæ apud singulas lectiones, remotiori
loco sedens, intento auditu captabar. Sic-
que progressu temporis omni scientiarum ge-
nere egregiè instructus, cunctisque sacris or-
dinibus ritè susceptis, tanta insuper claruit
vitæ sanctimonia, vt Otho eius nominis ter-
tius Imperator septennis adhuc puer, fidei
illius literis imbuendus, moribusque insti-
tuendus, consensu cunctorum procerum à ve-
nerabili matre eius Domina Teophania Au-
gusta commendatus sit. Qua non multo post ex
humanis sublata, vtroque iam parente orbatus
Imperator, totum se regendum in stationem
fidissimi magistrī sui contulit: quem familiari-
tate

tate complectebatur præcipua, nec ab vlllo inferius tractari patiebatur, quem vniuerso virtutum decore respersum venerabatur.

Contigit autem per idem tempus Osdagum Antifistitem Hildesensem viam vniuersæ carnis ingredi, cum protinus hic religiosus vir Beruuardus votis omnium ad Pontificatum eligitur: ac tandem Anno Dominicæ Incarnationis 993. Indictione Sexta à VVillegiso Archiepiscopo, Episcopus Hildesemensis Ecclesiæ consecratur 18. Calend. Februarias.

Adeptus itaque pontificatum, quanta continentia, vigiliarum, precumq; assiduitate iuvenile corpus ad virtutû culmè coegerit, dici nõ potest: modû tamen ac discretionè in cunctis agendis præcipuè amplectebatur. Nocturnum ac diurnum diuinum officium cum clero in Ecclesia persoluebat. Post Missarum verò solennia in publicum progressus forenses causas & oppressorum negotia breuiter examinabat; quia ingenio ac facundia apprimè pollebat; habuitque clericum dispensatorem, qui eleemosynæ ac pauperibus præerat: quorum centenos videlicet vel eo amplius dietim abudantissimè victu refecit. Plerosq; etiam vel argento aut cæteris subsidijs, prout facultas concessit, subleuabat. Inde officinas, vbi diuersi vsûs metalla fiebant, circumiês, singulorû opera librabat: donec circa horam Nonâ ritè omnibus peractis, cum timore ac Domini benedictione ad mensam, fratrum populique stipatus frequentia confedit: nõ pòpatice quidè, sed religioso siæcio cunctis ad lectionè intèris, quæ inter reficiendum non breuis legebatur.

Porro

Quantus apud Imperatorem.

Succedit Osdago in Episcopatu Hildesensi.

Qualis in Episcopatu.

quam sedulum in diuinis.

Item in externis.

quam benignus in pauperes.

Qualis in mensa.

*Etiam me-
chanicis arti-
bus excellit.*

*Optimus Oe-
conomus.*

Matth. 22.

*Hostium ir-
ruptionis
conspicit.*

*Multū auget
facultates
Ecclesiæ
sue.*

*Collapsa re-
staurat.*

*Exornat Ec-
clesiā suam.*

*Munit cini-
tatem.*

Porro nihil artis erat, quod non attentaret, etiam si ad vnguem pertingere non valeret. In scribendo verò apprimè enituit; picturam etiam limatè exercuit: frabrili quoque scientia & arte clusoria omniq̃ue structura mirificè excelluit; vt in plerisque ædificijs, quæ pompatico decore composuit, post quoque claruit. In negotijs verò domesticis, & ad vsum familiaris rei pertinentibus viuacissimus executor, ac si his à puero innutritus, calluit. Sed enim cum in Christi gazophylacio quæcunq̃ue idonea sciuit, fidei deuotione congereret: non minus tamen Cæsari sua persoluebat. Saxoniā à frequentibus Barbarorum incurSIONibus, vigilantissimus Pastor, extructis duabus munitioibus, locis opportunis, egregiè tuta-uit, ac demum ab hostili feritate omninò liberauit.

In prædijs autem Ecclesiæ suæ tanta congestit, vt triginta vel plures præcipuas chortes cum litorum ac colonorum familijs, clarissimis ædificijs prænitentes compararit; cum in alijs complurimis locis decem mansos vel octo plus vel minus, prout causa acciderat conferret. Antiqua siquidem loca, ab Antecessoribus suis neglecta, optimis ædificijs collustrauit. Ecclesiam quoque suam miro studio decorare ardentè instabat: picturis nimirum lucidissimis; Codicibus auro & gemmis clarissimis; thymia materijs quoque precij & magnifici ponderis: similiter & calicibus. Coronam quoque auro argentoque radiantem miræ magnitudinis in facie templi suspendit: ciuitatèque muro ac turribus insignibus ad orientè &

occi-

occidentem. Ecclesiam quoque valde splendidam in honore viuificæ Crucis extruxit; cuius etiam aliquam partem, largiente Imperatore, ibidem clarissimis gemmis auroque purissimo inclusam condidit: vbi etiam diuina pietas plurima signorum miracula ostēdit. Monasterium quoque S. Michaelis in septentrionali parte ciuitatis, à fundo extruxit, totaque deuotione & apparatu decenti instituit: quod prædijs sufficientibus dotatum, cænobitis Deo famulātibus ibi collectis delegauit. In cuius Ecclesiæ crypta 66. corpora reliquiarum digna ueneratione ab eo condita sunt.

Condit Templū S. Crucis.

Ibidem fiunt miracula.

Monasteriū S. Michaelis

extruit & exornat reli-

quijs Sancto-

rum.

Ceterum cum iam transitus sui diem, quem semper optauerat, imminere præuideret, sacellum quoddam inter S. Crucis & suum monasterium, constructum in honorem S. Martini, dedicari fecit: ibidemque pro augmento religionis ipso die habitum priorē mutans, monasticæ professionis iugū suscepit. Tactus deinde infirmitate vltima, ad eandē Capellā se transferri præcepit vir beatissimus; ibidemque diutina quinquennali nimirum corporis molestia tritus anno à Christo nato 1022. 12 Calend. Decemb. Pontificatus sui circiter 30. è carnis ergastulo ad æternitatis gloriā in cælos emigravit: tota regione, illius obitu non mediocriter consternata & afflictā. More autem ecclesiastico exequijs ritè celebratis, sacrum corpus eius in crypta Cænobij quod ipse fundauerat antè altare S. Mariæ maxima cum Christi fideiū deuotione sepelitur. Quantis autem post hæc Dominus miraculorum insignijs sanctum suū glorificauerit: non est nostræ paruitatis ob-

* S. Michaelis.

Induit habitum monasticum.

Migrat in celum.

Quo tempore.

* S. Michaelis.

Locus sepulture eius.

O o nimir

*Miracula ad
tumulū eius.* nimiam prolixitatem singulatim hic expla-
nare. Et quidem præter sanitatū collata bene-
ficia ad tumulū eius; ibidem & noctu psalmo-
diæ cæcus auditus, ac luminaria diuinitus ac-
cēsa subindè visa, miriq; odoris fragrātia lō-
gè lateq; diffusa. Successit verò huic sacro An-
tistiti, S. Gothehardus: cuius vita extat 4. Maij.
Tom. 2.

*Vide Tom.
7. Annal. &
8. C. Baron.* VITA S. COLVMBANI ABBATIS: EX
ea qua est per Ionam eius discipulum & Abba-
tē conscripta insertis quibusdam ex vita S. Gal-
li. Obijt anno Dominici Natalis 615 tempori-
bus Clotarij Francorum Regis Chilperici filij.

*21. Nouē.
Patria eius.*

COLVMBANVS, qui etiam Columba
dictus est, in Hybernia, inter ipsa fidei
illic nascentis primordia, oriundus, nō
sine futuræ sanctitatis prælagio in lucem pro-
diit. Eius namque genitrix, cum concepto foe-
tu grauida esset, vidit nocte quadam intempe-
sta è sinu suo rutilantem nimioque fulgore
micantem procedere solem, & mundo ingens
lumen præbere. Porrò Columbanus exactis
infantiæ annis, pubescente ætate, artium li-
beralium & Grammaticorum literis capaci
inprimis ingenio operam nauare cepit: eam-
que ad virilem vsque ætatem magna animi
contentione profecutus est. Sed cum eum for-
mæ elegantia, corporis candor, & nobilis
pubertas omnibus gratum redderet, cœpit
antiquus hostis lethifera sua in eum torquere
tela: vt quem tanto cernebat pollere ingenio,
suis, si posset, nexibus implicaret. Aggreditur
igitur lasciuas puellas, illasque eius amore in-
flam-

*Visto ma-
tri S. Co-
lumbani.*

*Dat operam
literis.*

*Diabolus,
institatur
eum pudici-
tia.*

flammat; maximè quas formæ corporis perfectioris decor horrendo desiderio in miserorum animos insinuare & immergere solet. Sed cū egregius miles tot vndique telis appeti & vrgeri se conspiceret; micantemq; versuti hostis sicā in se vibrari cerneret, humanæ fragilitatis non ignarus, sciens, etiā nihil esse tam sanctum religione, tamq̃ue custodia clausum, quo penetrare libido nequeat, cōtra immanes hostium cuneos ad pugnam se accingit; ne frustrato labore, quē nō mediocri ingenio in Grammaticā, Rhetoricā, Geometria & ipsis quoque scripturis diuinis consumpserat, seculi illecebris occuparetur.

*Ei fortiter
Vir sanctus
resistit.*

Itaque relicto natali solo, & matris lachrymis admiranda animi virtute contēptis, ad virum venerabilem, qui Senilis dicebatur, singulari religione & scripturarum eruditione polentem se contulit: a quō quem tantos in omni scientiā fecit processus, vt adhuc intra adolescentiæ metas constitutus, multa literarū monumentis dignissima conscripserit. Sed antequam maternis se amplexibus expedire posset, dictu mirum quas non luctas, pius adolescens superauerit. Mater enim simulac de abitu eius certior est facta, perurgente dolore, ne se defereret, multis precibus rogare coepit. Illo autem preces repellente, mater totis viribus obfistere, & limini inhærens abeuntem retinere. Deindē eiulans & in pavementū prostrata, vbera quibus eū nutrierat exhibere, & copioso lachrymarum imbri mentem eius emollire conari. At ille oculis perpetuò in Christum coniectis, egregiè sustinuit pugnam.

*Relinquit
patriam &
parentes.*

Ingens tentatio matris.

*Ita faciendū
docet S. Hieronymus in
epistola ad
Heliodorū.*

O o 2 actan

ac eadem limen matremque transfiliens, orat eam ut bono sit animo, magnum à Deo in cælis præmium pro ea re perceptura.

Igitur hac difficultate, auxiliante Christi numine, superata, primo ad Senilem, ut diximus confugit: deinde monachorum societati adiunxit. Erat per id tempus in monasterio Benchor Comogellus Abbas studio religionis & regularis disciplinæ cultu præcipuus: cui se Colubanus in disciplinam tradens prima sub eo spiritalis militiæ fecit sibi prædica. Quo in monasterio ut multos annos magna cum opinione virtutis exegit, tandem tactus desiderio peregrinandi, assumptis in opus Euangelij viris duodecim, pietate & eruditione præstantibus ex Hybernia in Gallias postremo delatus est. Vbi à Rege Sigeberto humaniter suscepti, eremum pariter petiere Vosagum, vastam sanè, sed Christi amatoribus inprimis gratam: in qua locum muris antiquitus septum & aquis calidis irriguum inuenerunt, sed iam vetustate collapsum; quem vulgò Luxouium vocabant. Eo in loco oratorium in honorem S. Petri construens, tuguriola pariter cõdiderunt; in quibus die nocteque cælestibus tantum incerti rebus suauissimum conuersationis suæ longe lateque diffundebat odorem: ita ut multi admodum mirifica virtutum fragrantia illecti ad ipsos confluerent, & se suamque omnia in eandem vitæ societatem conferrent. Cernens autem vir sanctus tantam multitudinem vnius cœnobij limitibus comprehendere vix posse, alio idoneo reperto loco, aliud illic monasterium ædificauit: quod fontanas voluit appellari, ob aquarum ibidem

*Ingredditur
monasteriũ
Benchor.*

*Cum 12 socijs
ex Hybernia
proficiscitur.*

*Luxouiese
monasteriũ
extruit.*

*Multi ad
eos confluunt.*

Item Fontanense.

ibidem abundantiam. His igitur in locis cum monachos instituisset, canonem siue regulam quam sequerentur spiritu sancto plenus condidit: cumque præcipua sanctitate & miraculorum insuper gloria floreret, tum tentationum procellæ nequaquam deerant: quæ tamen fidei ipsius anchoram in Deo multo magis firmabant. Cum aliquandò per opaca saltus inter denia ambularet, & de scripturis sacris secum conferret, subito eius animo incidit cogitatio utrùm potius eligeret hominũ iniurias perpeti, an ferarũ sæuitiam sustinere. Quæ cogitatio cum illi importuna esset, eumque vehementer vrgeret, crebrò frontẽ Crucis signo armans atque orans intra se ait; prestare bestiarum ferocitatem absque alieno peccato, quam hominum rabiem cum animarum damno perpeti. Cumque hæc animo volueret, ecce lupi duodecim aduentantes dextera læuaque mediũ cingunt, oraque sua ad eius vestimenta adiungunt. At cum ille constanter clypeum fidei eis opponeret, & Christi numen placidè inuocaret, feræ bestiarum interritum relinquunt, & securum per saltum iter carpentem quasi obstupescunt. Ea verò tentatione superata, mox frequentium per auia oberrantium audit voces latronum; quibus tamen nihil motus gradum confecit: sicque pari animi constantia eandem quoque tentationem profligauit. Hoc autem an reuerà ita se habuerit, an verò dæmonum terriculamenta fuerint, perspicuè non cognouit.

*Prescribit
monachis cano-
nem.*

*Importuna
quædam co-
gitatio eum
inest.*

Erat autem illi in more positum, vt Dominicis diebus & præcipuis Sanctorum solenni-

O o 3 tati-

tatibus, ab aliorum societate seperatus in loca abdita se reciperet: & longioris spatij eremi secreta expeteret. Itaque die quodam vastam eremum penetrans, reperit immane saxum, pruruptaque cuiusdam rupis latera, hominibus inaccessa. Ea ingressus, cernit in interiori sinu versum latitantem, cui protinus mansuete ut abiret, nec deinceps eos calles repeteret, imperavit. Paruit ille mira facilitate, & vir sanctus concavum in caute sinum ingressus, vnde fera expulerat, ibi suae orationis locum deinceps constituit; ubi etiam fontem suis precibus elicit perennem: qui usque hodie scaturire non desinit.

*Versum inbet
abscedere.*

*Fontem pre-
cibus impe-
trat.*

*Brunehildis
auia Re-
gis Theodo-
rici ei ins-
diatur ac
tandem reg-
no expellit.*

His alijsq; penè innumeris sanctitatis operibus adeo nomen eius apud omnes euaserat celebre, ut Theodoricus Rex fili⁹ Childeberti, nepos Sigeberti, qui eo tempore Burgundionibus imperabat, mirum in modum viri familiaritate delectaretur: sapiusque eum visitans summa deuotione precum eius deposceret suffragia. Verum cum vir sanctus acrius interdum eum increparet, quod impudicis quarundam foeminarum pollueretur amplexibus, Brunehildis auia Regis, videns Regem attentas salutaribus viri Dei monitis praebentem aures, coepit insidias viro sancto moliri, modisque omnibus Regem incitare, ut Columbanum cum socijs regno suo deturber. Timebat enim, ne, si abiectis concubinis, Regina in consortium regni assumeretur, dignitas eius plane concideret; ac deinceps nulla apud Regem regniq; proceres in precio esset. Itaque Theodoricus qui ad illum usque diem summa ueneratione virum sanctum pro-

secu-

secutus fuerat, superba auiæ suæ malitiâ indu-
ctus, misso militari præsidio, post eremi illius
incolatum anno vigesimo, è monasterio tam
eximia sanctitate virum expulit.

Expulsus & iuxta Vefontionense oppidum
in exilium abactus, audiuit eo in loco carce-
rem esse damnatorum hominum plenû, vlti-
ma supplicia iam iam expectantium. Eo itaque
occlusus accedens, ostium, nullo obstante, ingre-
ditur: damnatisque salutaria monita depro-
mens, hortatur omnes, vt patrata facinora
dignis pœnitentiæ fructibus expiare festi-
nent. Illi nullos pœnitentiæ labores recusant,
si modo aliqua spes veniæ affulgeret. Tum Co-
lumbanus ministro suo Domoali imperat, vt
ferrum, quo compedes irretitiæ atque innexæ
erant, manu ad se trahat. Et ecce illo appræ-
hensum ad se ferrum trahente, mox instar pu-
trefacti fruticis particulatim comminuitur.
Solutis itaque compedibus, vir Dei, pera-
cto ministerio Euangelico, pedes singulorum
lauit, linteoque exterisit. Deinde iubet om-
nes Ecclesiâ petere, vt concepta flagitia pœni-
tentia & lachrymis expiare festinent. Prope-
rantes illi, ecclesiæ fores inuenere obseratas,
tribuno militû eorum interim vestigia perse-
quente: & damnatos suos ad supplicia postu-
lante. Illi verò à tergo appropinquantē viden-
tes militem, foresque ecclesiæ obseratas, ge-
mina vallari angustia, virum Dei vt eruantur,
compellant. Anxio ille pectore caput sursum
attollens precatur Dominû, vt ipsius virtute à
vinculis ereptos, nō finat denuo à militib. vin-
ciri. Nec mora. Fores firmis obseratę claustris,

*Liberat
carcere vlti-
mos vltimo
supplicio
afficiendos.*

*Diuinitus
referantur
fores tēpli.*

confestim in angustijs positus aditum pandunt; illisq; intrò receptis rursus diuina virtute obferantur. Et quidem eis hoc modo ex ipsis pene mortis faucibus ereptis, nemo deinceps iniuriam inferre ausus fuit.

*Reuertitur
ad suum mo-
nasterium.*

Post hæc vir Dei animo fiducia pleno, ad monasterium suum reuerti non dubitauit. Quod simulac Regi Theodorico & Brunechildi innotuit, illi atrocioribus iræ aculeis stimu-
lati, militum cohortem confestim miserunt, qui Columbanum vi indè abstractū ad pristinum exilium reuocarent. Sed accidit tūc spectaculum sanè pulcherrimum. Milites enim

*Non potest
cerni à per-
secutoribus.*

cū tribuno in monasterium irruentes, residentem in atrio Ecclesiæ occæcatis virtute diuina luminibus videre nō poterant: Ipse verò latibundus quærentes se cernebat. Veruntamē ne sua constantia alijs periculum crearet, spontè

*Spontè egre-
ditur &
quarè.*

cessit: & deducuntibus eum Sophronio Nannetensi episcopo & Theobaldo Comite iuxta Regis imperium, nauim conscendit, vt in Hyberniam remearet. Sed fuit huic itineri diuina voluntas multis indicijs planè contraria: quæ eum patrium solum repetere prohibebat. Itaque ad Clotarium Chilperici Regis filium, qui in Austrasijs regnabat, profectus est. Aquo peramāter exceptus, & benignè aliquamdiu habitus, cum sedem ibi figere nollet, ne ipsi Clotario vllam inimicitiarum occasionem cum Theodorico præberet, rebus ad iter necessarijs ab eo adiutus, postremò in Italiam venit: vbi ab Agilulpho Longobardorum Rege summa cum humanitate, nec minore cum honore exceptus est. Ibi cum apud
Medio-

*Venit ad
Clotarium
Regem, &
benignè ab
eo suscipitur.*

*Venit in
Italiam.*

Mediolanum moraretur, & hæresum fraudes
 atque Arianæ perfidiæ machinas scripturarum
 cauterio discerperet ac difficaret, editoque li-
 bello scientia & eruditione florentissimo pro-
 figaret, vir quidam iucundus nomine ad Re-
 gem venit, indicans se scire basilicam in ruri-
 bus Apenninis Apostolorum principi sacram:
 virtutibus & miraculis clarissimam: locum
 præterea esse vbertate fœcundum: aquis irri-
 guum: & piscium copia abundantem: veterum
 traditione eum Bobium appellari: à ruo quo-
 dam sic dicto illic manante: cui adiunctus sit
 amnis Trebia, ad quem olim Annibal hyemās
 ingentem suorum stragem passus fuisse fertur.
 Eo cum vir Dei magna animi intentione per-
 uenisset, basilicam semirutam pristino decori
 restituit, & monasterium ædificijs insigne non
 minus quàm commodum construxit: vbi post-
 quam annum vnum in omni sanctitate exegit,
 soluto mortalitatis ergastulo ad cælos mi-
 grauit: æquè post obitum gloriosus clarus mi-
 raculis.

*Construit Bo-
 biense mona-
 sterium &
 postmodum
 moritur.*

IN SOLENNITATE PRÆSENT A- *Vide Notat.*
 tionis seu Oblationis gloriosissime Virginis Ma- *c. Baron. ad*
 ria: Ex R. P. D. Petro Canisio societatis Iesu *Martyr.*
 Theologo. *Libr. 1. cap. 12. de eadem Deipara Rom.*
 virgine.

I AMPRIDEM traditum & multorum au- *21. Nouē.*
 thoritate corroboratum est, Ioachim &
 Annam, integerrimos Virginis nostræ pa-
 rentes, post longam sterilitatem fœcunditatis
 suæ desideratissimum munus, natam scilicet ac

O o s abla-

*Trimula
sanctissima
Virgo in tem-
plo praesen-
tatur.*

Luce 15.

*1. Reg. 1.
c. 2.*

*Coniunctio cō-
paratio B.
Anna Ioa-
chimi coniu-
gis, cū Anna
Helcanæ
uxore.*

ab lactatam puellam, eamque trimam in tem-
plum Hierosolymitanum reuerenter adduxit
se; atque adductam, ut votum suum re ipsa per-
ficerent, diuino numini & eius temporis Sa-
cerdotibus solenniter obtulisse. Quæ quidem
oblatio, siue ut vulgò dicunt, præsentatio, par-
tim ob ipsorum parentum offerentium eximiam
pietatem, partim propter oblatæ puellæ, quæ
se ipsam auctori Deo libenter dedicabat, præ-
claram voluntatem, non potuit summo Deo nõ
esse pergrata: meritoque in hunc diem usque
commendatur. Etenim ex hoc munere singula-
ri, non minus quàm ex peccatoris vnus con-
uersione, proculdubio Angelis nouum in celo
gaudium creabatur: deindè memorandum in
Ecclesia imò imitandum exemplum tum par-
tibus, tum filijs arcano Dei consilio statu-
batur. Etenim quod in libris Regum de Samuele
puero, eiusque matre traditur, multis modis
huic negotio affine est, quod de Maria puella
& eius parente tractamus. Nam sicut de Anna
Ioachimi coniuge, sic etiam de Samuelis matre
& Helcanæ uxore scribitur, quòd multo tem-
pore sterilis vixerit; quòd proliis desiderio mag-
no teneretur; quòd pro fecunditate Deum se-
dulò precaretur; quòd libenter versaretur in
templo; quòd honesta esset ac religiosa matro-
na; quòd voto se obstrinxerit, prolem nam
offerendi Deo, sacroque ministerio in templo
consecrandi: demùm quòd statim post ab lacta-
tionem promissum exoluerit, suamque prolem
in templo obtulerit; & oblatam, ut piè illic
educaretur, reliquerit. Tam pulchrè matres
hæ duæ inter se consentiunt, totque modis si-
milia

milia faciunt, vt non frustra eodem etiam dici nomine & quasi germanæ sorores & eiusdem ferè classis esse viderentur. Quod prior Anna ob sterilitatem contempta, precibus à Deo cōtendit & exoravit, vt Deo charam haberet offerretque in templo sobolem, id nostra etiam Anna, cū simili modo laboraret ac eodem remedij genere vteretur, foeliciter est consecuta: pro Samuele Mariam summo DEO dedicans, ac in templo instituendam relinquens.

Et quidem trimula in templo præsentata, *Quatuordecim annorū* ibi in sanctis sanctorum vndecim traduxit annos. Deinde sacerdotum manibus Iosepho ad *despondetur Iosepho.* custodiam est tradita: apud quem quum menses exegisset quatuor, ab Angelo Gabriele lætissimum illud accepit nuncium. *Lucæ 1.*

MARTYRIUM S. ET GLORIOSAE VIRGINIS CECILIE: & qui cum ipsa erant SS. Valeriani, Tiburtij & Maximi: Ex eo quod est apud Metaphrasten. Coronata est anno Christi 232. Urbani Papæ 6. & ultimo, Alexandri verò Imperat. 9. *Vide Tom. 2 & 9. Annal. C. Baron. & Notat. ad Marty. Rom.*

22. Nouē.
QUAM admirandum veræ dignitatis lumen in sacratissima hac virgine Cæcilia eluceat, nemo vllis verbis pro dignitate explicare poterit. A teneris namque annis cunctas cogitationes ita ab humanis rebus ad religionis & sanctimonie studium traduxit, vt non modò in seipsa tenues humanæ mentis opes incredibili constantia roborauerit, sed in alijs etiam diuinæ mentis effigiem illuque infuscatam admirabili splendore illustraue-

*Valerianus
ambit eius
nuptias.*

*Cæcilia in-
duta cilicio
sub preciosis
vestibus.*

Psalm. 118.

*Alijs epulā-
ribus illa ie-
iunijs suam
Deo cōmen-
dat castita-
tem.*

*Aperit suo
sponso secre-
tum cordis
sui, & sua-
det ut cre-
dat ac bap-
tizetur.*

strauerit. Cū enim Valerianus eximia cor-
poris animique specie iuuenis, immodico il-
lius amore accensus, nihil non moliretur ve-
cupitis eius nuptijs summa parentum volun-
tate, potiri posset; Cæcilia quanquā auro gem-
misque extrinsecus ornata, mundo ad oculum
nonnihil seruire cogere, ad carnem tamen
cilicio induta illicitos motus egregiè refrenā-
bat, animumque Euāgelica lectione ad solum
Christi amorem assiduò excitabat. Cumque
Valerianus amore cæcus eò rem deduxisset, vt
parentes filiam ei suā magno cum gaudio de-
spondissent, iamque dies thalamo constitutus
adesset, & omnia immodica lætitiæ significa-
tione resonarent, Cæcilia, quæ solo Christi a-
more ardebat, tacito corde hæc sine intermis-
sione Deo psallebat. Fiat, Domine, cor meum
& corpus immaculatum in iustificationibus,
vt non pudore afficiar. Cumque alij epulis &
lætitijs die nocteque operam darent, illa toto
biduo triduo ve ieiuna precibus lachrymisque
suam Deo castitatem commendabat: & sanctos
sanctasque omnes vt perpetuam castimonie
virtutem pariter à Christo impetrarent, eni-
xè rogabat.

Interea nox illa aduenit, in qua spōsus Va-
lerianus desideratis diu amplexibus fruere-
tur. Tum verò Cæcilia virgineo pudore sponsum
intuens blando eum compellans alloquio: O,
inquit, dulcissime charissimeque adolescēs, est
mihi arcanum quod tibi aperiam; si tamen iu-
reiurando affirmare velis, te omnia celaturū.
Dedit sine mora fidem Valerianus, se nullis in-
fidijs vel quacunque demum necessitate cha-
rissi-

rissimæ sponsæ arcana proditurum. Tunc illa: Noueris, inquit, Angelum Dei me habere amicum, qui summo zelo corpus meum custodit. Itaque si vel leuiter incesto me amore pollueretentaueris, is protinus iram in te suam expromet, floremque pulcherrimæ iuuentutis tuæ disperdet. Sin autem cognouerit quod simplici & immaculato mei amore tenearis, & uirginitatem meam integram & impollutam custodias, ille pari te prosequetur amore, & ineffabilem tibi gratiam ostendet. His auditis Valerianus timore quodam non sine Dei numine affectus: Si vis, inquit, me fidem uerbis tuis adhibere, ostende mihi ipsum Angelum. Sin autem alium uirum in amore mihi proponis, profecto ego & te & illum mucrone confodiam. Tunc uirgo castissima: Si uelis, inquit, fonte salutari animum tuum expiare, certe poteris Dei Angelum contemplari. Est uero tertio ab Urbe lapide quidam ætate uenerandus, qui tibi cæleste potest conferre lauacrum: quo ablutus & candidis indutus uestimentis Angelum Dei confestim uidebis. Vade igitur ad uiam Appiam ubi magnam pauperum reperies multitudinem: qui quidem arcani mei præclare conscij uenerandum tibi senem exhibebunt.

Vestes baptizatorum.

Tunc profectus Valerianus iisdem indicijs sanctum inuenit Urbanum Pontificem secunda iam confessione insignem, qui in sanctorum martyrum monumentis latebat occultus. Is missum ad se à sancta Cæcilia Valerianum magno excepit cum gaudio, fuisque præ læticia lachrymis Christi numen ardentem precatus est, ut tetram erroris caliginem ab oculis Valeria-

S. Urbanus Pontifex.

leriani auferre dignaretur. Et ecce illo adhuc orante, senex repente ante eum apparuit, candidissimo vestiū splendore coruscans, quita-bellam aureis inscriptam litteris tenebat. Quo conspecto Valerianus propè exanimis factus repente concidit: totusque tremebundus zegrè ab ipso sene erectus est. Iussus deindè scripturam legere hæc eadem ibi verba exarata inuenit: Vnus Deus, vna fides, vnum baptisma: Vnus Deus & pater omnium qui est super omnia, & in omnibus, Amen.

ephes. 4.

Hæc ut legit: Sacerdos, num ijs fidem preberet, interrogauit. Cumque Valerianus magna voce exclamans se credere dixisset, senex ab oculis eius repente euanuit, & ipse manibus S. Urbani Pontificis sacro baptismate lustratus est. Indè verò candidis indutus vestibus domū reuertens, Cæciliam inuenit precibus vacantem, cui Dei angelus micantis gloriæ specie adstabat scintillans, duas manu tenens coronas, rosis lilijsque mirificè splendentes. Quarum vnā dedit Cæciliæ, alteram verò Valeriano dicens: Has corde immaculato & puro corpore custodite, ex ipso paradiso Dei ad vos allatas. Nunquā marcescent, neque suauitatem odoris amittent: neque ab vllō mortaliū conspici poterunt, nisi cui castitas placet, quomodo probatum est, eam vobis placere. Et tu, o Valeriane, quia castitatis consilio assensus es, mandat per me tibi Christus IESVS, vt postules quidquid animo tuo collibitum fuerit, certus te nequaquam postulato frustratum iri. Valerianus hæc audiens vix præ lætitia mentis cōpos exclamauit: Cū nihil mihi sit vnici
fra-

*Valerianus
à S. Urbano
baptizatur.*

*Videt Ange-
lum Dei a-
pud Cæci-
liam.*

fratris mei praesentia in hac vita dulcius, sup-
plex contendo ut mecum pariter ab infano i-
dolorum cultu liberatus in Christi confesio-
ne perfectus euadat.

Hic ergo finitis sermonibus, forma visio-
nis angelicæ ab oculis eorum ablata est: illisq;
in Christo latentibus, aduenit Tiburtius, qui
casto osculo fratris sui sponsam salutans, pro-
tinus suauissimum rosarum liliorumque per-
cepit odorem. Unde admirans: Ecquid est hoc,
inquit, quod insolito hoc tempore rosas & lilia
olfacio? Fateor, ad eum hoc odore recreatus sum,
ut nouum plane spiritum mihi concepisse vi-
dear. Cui Valerianus: Bonum odorem accepi-
sti frater, cum ego, ut acciperes, Deum roga-
rim. Accipies autem & amaranthinam coronam
cum eum fide menteque perceperis, cuius in
rosis ipsi sanguis florescit, & in lilijs cuius
corpus albescit. Habemus enim coronas, quas
oculorum tuorum acies intueri nequit, igneo
rosæ rubore niueoque candore fulgentes. Di-
cit ei Tiburtius: In somnis hæc audio: an ve-
ritate dicis Valeriane frater? Cui Valerianus:
In somnis hucusque viximus, o frater charissi-
me. Iam enim Dei gratia illustrati in veritate
sumus, & non est in nobis mendacium. Dij nam-
que quos hucusque nefario & detestabili cul-
tu profecuti sumus, reuera sunt dæmonia. Un-
de, inquit Tiburtius, cognouisti esse dæmonia?
Respondit Valerianus: Ab Angelo edoctus co-
gnoui, quem tu quoque intueri poteris, si ab o-
mnibus idolorum sordibus mundus extite-
ris. Tum Tiburtius: Si angelum, inquit, intueri
licet, nulla quaeso sit expiationis mora.

His

*Sancta &
honesti Va-
leriani peti-
tio.*

*Tiburtius
frater Vale-
riani.*

*S. Cecilia
differit egre-
giè de fidei
mysterijs.*

*Tiburtius
credit in
Christum.*

*Tiburtius à
S. Urbano
baptizatur.*

*Exercitia
SS. Valer.
& Tiburt.
* Turgius.*

*SS. Marty-
res compræ-
hensi iudici
exhibentur.*

His ita constitutis Cæcilia idolorum vanitatem & abominationem luculentis verbis ei ob oculos proposuit, tantaque Christianæ eloquentiæ præstantia de vno Deo & Sanctissimæ Trinitatis mysterio, ac postremò, de vitæ huius fragilitate, infinitisque ærumnis & calamitatibus circumuenta, differuit, vt Tiburtius ad pedes eius prouolutus, cum multis lachrymis gemitibusque exclamaret: Habeant insipientes lucrum præsentis temporis: Ego autem, qui in hodiernum vsque diem omnis rationis vixi expers, absit vt de cætero vitam ducam priori conformem. His dictis, vna cum fratre Valeriano ad Vrbanum Pontificem festinus abiit, ei que se supplex Iustrandum exhibuit. Iustratus ilicò cum fratre totum se pietatis operibus dedit, consecrauitque: ita vt sepeliendis sanctorum martyrum corporibus totos dies insuldarent.

* Turcius, quem etiam Almachium dictum ferunt, Urbis eo tempore Præfectus, immanem in Christi seruos persecutionem exercebat; qui cum Valerianum & Tiburtium sepeliendis sanctorum corporibus præcipuam operam nauare intelligeret, confestim eos compræhendi & tribunali suo offerri præcepit. Itaque à militari cohorte cõpræhensi, ad Almachium Præfectum vincti perducti sunt. Quos Almachius aduentantes subridens ita affatus est: Insipientes, miseri, & nescio quo errore decepri, itane, præclaro & nobilissimo stemmate pro nihilo habito, vos abieciſtis, vt mendicis & vlcerosiſ hominibus, &, quod dictu fœdius est, sceleratorum hominum corporibus sepeliendis

dis operam vestram nauare statuat? Ad ea Valerianus placida mente ita respondisse dicitur: Tu quidem nos deliros, pro tua prudentia, iudicas, quod communi cum alijs latitia in hac vita non fruamur. Sed aderit aliquando tempus, quo pro hisce laborib. & lachrymis, millecuplos recipiemus fructus; & summa cum exultatione metemus, quæ nunc in lachrymis seminamus. Vos autem, qui huius vitæ delicias tanto studio & securitate exquiritis, ecquid vobis præmij post hanc vitam repositum existimatis?

*Valerianus
egypti iudici
respondet.*

psalm. 125.

Præfectus his auditis animi furorem compescere nequens, virgis in Valerianum animaduerti præcepit. Valerianus dum cæderetur læto animo & vultu hilari Romanos hortabatur, ne ijs supplicijs à Christi confessione terrerentur. Præfectus verò: Tarquinij, qui ei à consilijs erat, hortatu inductus, vt celerem vtriusq; mortem inferret, nè amplissimas suas facultates pauperibus distribueret; tam Valerianum quàm Tiburtium à Maximo cubiculario suo ad Iouis statuam deduci, & sacrificare recusantes vltimo affici supplicio præcepit.

*Ceditur vir-
gis Valerianus.*

Porrò Maximus cum duos fratres iuuentutis flore vernâtes incredibili alacritate ad supplicium properare cerneret, obortis lachrymis eos deslere & magno eiulatu prosequi. Nec se diutius continere valens: Quæ est, inquit, hæc mentis vestræ dementia, vt tanto cum gaudio in pestem antè oculos positâ ruatis? Cui Tiburtius: Nos si non aliam vitam, omnibus delicijs, & diuitijs, & honoribus florentissimam expectaremus, profectò non tanta alacritate ad ter-

*SS ad mortem
festinantis,
letantes.*

minum praesentis vitae properaremus. Et quae, inquit Maximus, alia potest superesse vita? Respondit Valerianus: Eam tuis ipse oculis in nostro agone contemplari poteris; si tamen promittere velis, te ex animo idolorum errori renunciaturum. Ad ea Maximus, anathemate se ipsum deuouens, respondit: Equidem flammis ignis sempiterni consumi velim, nisi unum Deum libens confiteri paratus sim, si modo aliam cunctis mortalibus, post hanc vitam, constitutam esse ostenderis. Et quidem ostendemus, inquit sancti martyres: tantum nos domum tuam abduci praecipere. Abducti igitur a lictoribus in domum Maximi, mox luculenter cuncta Christianae fidei mysteria Maximo eiusque familiae explicarunt: breuique omnes ab errore in admirabile Christi lumen transtulerunt.

Maximus et multi alij conuertuntur ad Dominum.

Plectuntur capite SS. Valerian & Tiburtius.

Maximus cernit SS. martyrum animas ab angelis in caelum deduci.

Plumbeis globis necatur.

Post quae pariter ad locum certaminis, qui Pagus dicitur, quarto ab vrbe lapide situs, ducti, capitis abscissione gloriosas martyrij coronas adepti sunt. Intererat spectaculo Maximus recens baptizatus: qui angelos Dei caelico fulgore micantes martyrum animas niue candidiores excipere conspiciens, & lachrymabundus rem quae cernebat, alijs enarrans: multos ab errore ad veritatem traduxit. Quapropter iussu Almachij plumbeis tamdiu celus est globis, donec in Christi confessione spiritum traderet. Quem sacra virgo Christi Caecilia vna cum Valeriani & Tiburtij corporibus honorifice condidit.

Illis autem hoc modo martyrio coronatis Praefectus cum tota auiditate in scrutandis eorum

rum facultatibus excubaret, ipsam quoq; Ca-
ciliam, quod eas pauperib. distribuisset, com-
prehendit: comprehensamque ultimo suppli-
cio affici iussit. Cumque duceretur, ingens po-
li multitudo, visa virginis eximia pulchritudi-
ne, eam profusis lachrymis prosecuti sunt; in-
dignum facinus clamitantes, tanto decore, no-
bilitate, & prudentia virginem ad supplicium
trudi. Multi deinde eam rogare & obtestari,
ne ita temere decorem amitteret, & aetatem
specie florentissimam atroci morti subijceret.

At illa hilari & magno animo ad flentes lu-
gentesque conuersa: Non est, inquit, & fra-
tres, hoc vitam perdere, sed commutare. Quid
An vobis luctu lachrymisque digna videor,
quae hodie lutum offero, vt aurum accipiam?
Hae aliaque, admiranda cum pietate dicens,
tandem sublimiorem quandam conscendit
petram; vnde tanta cum prudentia ad po-
pulum disseruit, vt homines plusquam qua-
dringenti, ad sanctissima Christi sacra tran-
sirent, seseque Urbano Papae expiandos offer-
rent.

Dum haec fierent, Almachius Martyrem suo
tribunali sisti iussit. Ibi cum Tyrannus de ge-
nere, religione, rebusque alijs multa inquire-
ret, & illa responsum daret sua fide & pruden-
tia dignum, Praefectus virginis constantiam
admiratus: An ignoras, inquit, quanta polleam
potestate? Respondit virgo: Tu quidem certe
ignoras; nam si ex me scire libet, equidem
paucis indicabo. Humana potestas perinde est,
ac vter vento inflatus: quem si acu pupugeris,
omnis tumor repente flaccescit. Post haec

Pp 2 alia-

*S. Cecilia ?
comprehenditur.*

*S. Cecilia
docet per
mortem tem-
poralem per-
ueniri ad a-
ternam vi-
tam.*

*400. bap-
tizantur a S.
Urbano.*

*Praeclarum
S. Virginis
reputantur.*

a *Erat hic* aliaque multa verba vltro citroque; habita, Al-
ille locus in machius plenus furore & amentia, in domum
ba'neis, vbi suam eam reduci, & balnei flamma torreri iuf-
erat e' cali- fit. « Fuit itaque in aere balnei sui inclusa,
ditus; nullaq; & toto die ac nocte ingenti lignorum strue
in eo aqua; subtus ardente, ibidem detenta; sed Domino
sed aestus ad proregente ne leui quidem sudore asperla; ita
sudandum; vt locus illi potius refrigerio quam calori ef-
sub cui' loci set. Quo audito Almachius misso carnifice capi-
pauimento te eam plecti iussit. Et quidem crudelis li-
ignis succen- ctor niueam eius ceruicem tribus ictibus fe-
debat, quo riens amputare non potuit, sed semiputato capi-
pauimentum te eam reliquit. Illa vero, toto, quo superui-
feruentius xit, triduo, non cessauit alumnos suos & dis-
redderetur. cipulos fidei mysteria docere; hortarique, vt
Tertio caesa ad similem martyrij gloriam pijs indefinenter
in capite, operibus aspirarent. Sacrum eius corpus S. Vr-
triduo super- banus Papa noctu inter collegas suos episco-
uixit. pos & martyres sepulturae mandauit: eiusque
 domum ex vltima virginis voluntate in eccle-
 siam consecrauit: vbi diuina in hodiernum vl-
 que diem celebrantur mysteria.

Corpus S.
Ceciliae ac
sociorum re-
pertum a
Paschali Pa-
pa anno Do-
mini 821.

Porro Anno à Christi Incarnatione 821. cor-
 pus sacratissimae Virginis à Paschali Romano
 Pontifice, ipsa reuelante, repertum est, aureis
 velatum indumentis sanguine adhuc infusus:
 quod inuentum simul cum corporibus san-
 ctorum Martyrum Valeriani eius sponsi, Ti-
 buffij, Maximi, nec non Urbani atque Lu-
 cij Romanorum Pontificum, transfudit in
 Ecclesiam eiusdem Sanctae Ceciliae nomi-
 ne nuncupatam; quam & plurimis donis
 auxit.

Cuius translationis memoriam testatam re-
 liquit

reliquit idem Paschalis Papa: posita antè faciè altaris, inferius in confessione, in marmorea tabula huiusmodi inscriptione:

*Hanc fidei zelo Paschalis primus ab imo
Ecclesiã renouã: dum corpora sacra requirit,
Eleuat inuentum venerandum Martyris alimã
Ceciliã corpus: hoc illud marmore condens.
Lucius, Urbanus huic Pontifices sociantur:
Vosq; Dei testes Tiburti, Valeriane,
Maxime, cum dictis consortia digna tenetis:
Hos colit egregios deuotè Roma Patronos.*

Hec C. Baron. Tom. 9. Annal. & plura.

Iterum verò post annos ferè octingētos, anno *Secunda in-*
quippè Dominicæ Incarnationis 1599. die 20. *uentio anno*
Octobris, cum iisdem SS. Martyribus sub Cle- *Christi 1599.*
mente Papa, eius nominis 8. lucem aspexit. *& Eleuatio*
Cuius beatissimæ virginis corpus, præfatus *per Clemen-*
Pontifex, veteri cupressina capsã in qua iace- *tem 8. Papã.*
bat, thecæ argenteæ prægrandi, stellis auri ful-
gore micantibus exornatæ, valoris 4392. au-
reorum, inclusa: intactum, immutatumque,
eodem loco in quo fuerat collocatum, post
peracta Missarum solemnia, maxima cum deu-
otione & lachrymis, toto spectante populo,
reposuit xxii. Nouembris; ipso festo virgi- *Corpora SS.*
nis die. Ad cuius latus in alia seorsum capsã *Ceciliæ, Va-*
prædicti tres martyres Valerianus, Tiburtius *leriani, Ti-*
& Maximus requiescunt. Nec non sub ipso *burtij, &*
virginis corpore, in alia similiter arca, præfati *Maximi.*
duo martyres ac Pontifices Lucius & Vrba- *Item Lucij*
nus; prout à Paschali Pontificè omnes in ijs *& Urbani,*
conditi sunt. In pretiosa arca argentea quæ *Romæ asser-*
pretiosissimum Sacræ virginis Cæciliæ con- *uantur.*

inet corpus, eiusmodi est foris posita inscriptio.

Corpus S. Cęcilie virginis & Martyris; à Clemente 8. Pontif. Max. inclusum: Anno M.D.IC. Pontif. 8.

Vide Notat. in Martyr. Roman. & Baron. Annal. Tom. 2. & 1 ubi hæc eadem factis profequitur.

VITA S. CLEMENTIS MARTYRIS

Episcopi Romani, discipuli S. Petri: qui tertius ab eo Sedem tenuit: ex ea quæ est apud Metaphrasten. Passus anno Christi cenesimo secundo, Traiani Imperatoris 3. cum sedisset annis novem, mensibus sex, & diebus totidem: numerando ab ultimo die Vacationis sedis Cleti.

23. Nouē.

CIVM S. Clemens Romanæ Urbis antistes sanctitate & miraculorum gloria præcellens innumerabilē paganorū multitudinem ad fidem traduceret, Christi q; ecclesiam & multitudinem fidelium & bonorum operum fructu florētem redderet, Torcutianus officiorum Comes, inuidiæ stimulis concitatus, Urbis Præfectos pecuniarum largitione corruptos induxit, vt populum odio & seditione in Christianum nomen cōmouerent. Urbis præfecturam obtinebat Mamertinus, cum minores præfecti plebem nouarū rerum cupidam nullo penē negotio concitarunt, vt Christianorū Pontificem Clementem ad necem postularēt. Aliqui tamen nominis illius studiosi contra afferebant, virum illum esse cunctis virtutibus egregiē ornatum, & Reipublicæ salutis vehementer.

Seditio populi aduersus S. Clementem.

menter cupidū. Quis enim, dicebant, unquā illius opem in rebus afflictis imploravit, & continuū presens ab eo remedium non est cōsecutus? Pauperes, miseros, ægrotos benignè visitat, & cunctis consilia, pecunias, & sanitatem cōfert. Hæccinè sunt opera supplicio aut morte digna? Hæc aliæque quibusdam asserentibus, alij quidam diabolico furore concitati clamabant, magicis eum hæc omnia artibus operari. Deorum enim esse contemptorem; ideoq; impium, ac dignum qui atrocissimis excruciatu supplicij pœnas luat.

Hac occasione arrepta Mamertinus eum ad se adduci præcepit, adductumque hisce verbis affatus est: Clara quidem & generosa stirpe ortus esse diceris, sed nescio qua religionis superstitione conflctaris: ideoque populus animo grauitè commotus in te exsurgit, & plectendum affirmat. Ad ea S. Clemens respondens: Cùm inquit, seditio ab imperito vulgo semper proficiscatur, nec tutū aliquid aut verum habeat, equidem optarem vt tua prudentia non ex populi seditione, sed ex mea doctrina causam diiudicare velis. Nam licet canes multi suo nos latratu appetant, non tamen propterea rationē nobis à Deo datam eripiēt. Illi autem quid aliud quàm canes latrantes, & homines nomine tenus dici possunt? Hac ratione Mamertinus obmutescens ilicò rem totam ad Imperatorem Traianum per literas detulit: qui Clementem sacrificare recusantem exilio ultra * mare Pontum in desertam ciuitatem prope Chersonam damnandum rescripsit.

S. Clemens
Præfetto sa-
pienter re-
spondit.

* Sic legen-
dum esse cõ-
set Baron. in
Not. Mar-
tyr Roman.
Alij enim
scribunt vl-
tra mare ex
Pontum, ad-
duntq; Cher-
sonesum Li-
cia: Sed ma-

*Mamertinus
Præfectus
exilio dam-
natum Cle-
mentem de-
fer.*

Hoc rescripto accepto, S. Pontifex ad exiliū prompto animo sese composuit : quem Iudex ipse Mamertinus non sine multis lachrymis persecutus est. Cernebat enim eum virum esse vitæ integritate & virtute insignem: ideoq; ad nauim eum deducens & rebus necessarijs abundè instruēs copioso lachrymarum imbre perfusus ait ad eum : Deus, quem tu sincerè colis, opem tibi feret, eritq; ut spero, & solatio & auxilio.

Cum autem ad locum exilij appulisset, magnamq; Christianorum multitudinem, nimirum plusquam duo hominum millia, ad opus fodiendi & cædendi marmoris inuenisset, merore pariter & gaudio perfusus: Non, inquit, abs re huc misit me Dominus; sed ut particeps vestrarū tribulationum, exemplum quoq; consolationis & tolerantiae præberem. Illi verò viso Pontifice vim lachrymarum præ gaudio fuderunt, & pedibus illius aduolui narrarūt, quòd extrema aquæ penuria laborantes à sex miliarib. suis eam humeris adferre deberent. Quibus Clemens intimo animi affectu compatiens: Rogemus, inquit, Dominum ut fidei suæ confessoribus aquæ fontem aperiat, qui quondam in deserto populo suo è durissima silice aquas elicit. Nec mora: Omnibus vnanimiter in preces incumbētibus, S. Pontifex procul cōspicit agnum; qui, dextero pede leuato, Clementi locum indicare visus est. Tunc Pontifex cogitans eum esse Christū Iesu, festinè ad locū profectus est; arreptoq; ligone fossiēs, repentè fons pulcherrimus aquis scaturientibus emerfit, qui magno deindè impetu flumiū fecit.

Exod 17.

*Precibus suis
S. Clemens
impetrat
fontem insi-
gnem.*

fecit. Quo sanè miraculo tanta populi multi- *Per multico-*
tudo ad Christi fidem conuersa est, vt quoti- *uertuntur ad*
diè quingenti & plures baptisate lustraren- *Christum*
tur: intraque vnus anni spatium quinque & *extructis ec-*
septuaginta ecclesiæ ea in prouincia conderè- *clesiis.*
tur. Itaque simulachra omnia con fracta & fa-
na diruta, luci que ad trecenta vsque milliaria
in orbem concisi & con strati sunt.

Quæ res vt fama celeberrima ad aures Tra-
iani Imperatoris peruenit, animo vehèmenter
commotus protinus eò Aufidianum Præsidentem
destinauit, qui plurimos Christianos diuersis
tormentis sustulit. Videns verò multitudinem
summa cum alacritate ad martyrij palmâ con-
tendere, rabiem suam in Pontificem conuer-
tit, eumque in medium maris præcipitem da-
ri iussit. Aderat ingens Christianorum multi- *Demergitur*
tudo, quæ Pontificis sui agonem precibus & *in mare.*
lachrymis Deo commendabat. Porrò Corne-
lius & Phœbus viri sancti discipuli hortati
sunt omnes vt precibus sacras eius reliquias à
Deo obtinere contenderent. Orante ergò po-
pulo, mare ad tria millia retrocessisse fertur, *Insigne mi-*
populoq; liberū ad ipsas vsque reliquias sic- *raculum.*
cis pedibus aditum præbuisse. Inuenerunt ve-
rò paratum in figura marmorei templi à Deo
habita culum, in quo sanctissimi Pontificis cor-
pus honestè quiescebat. Nec longè ab eo, anco-
ra, cum qua proiectus fuerat, reperta est. Cete-
rum discipulis cælesti visione reuelatum est,
ne corpus indè tollerent; sed annis singulis fe-
stiuo gaudio certamen illius celebrarèt: Ces-
surum namque venientibus mare; & continuis
7. diebus siccum eis iter præbiturum. Quod

quidem Deus in hodiernum vsque diem ad
nominis sui gloriam facere dignatur; qui etiā
eodem in loco ad martyris sui memoriam, va-
ria sanitatis beneficia mortalibus concedere
non cessat. Cæterum inter alia miracula fama
& virtute celeberrima, lubet hic vnum fide di-
gnissimū & virtute admirādum cōmemorare.

*Describit
hoc miracu-
lum S. Mar-
tyr Ephre-
us
Episcopus
Chersonis.*

Cum ciues Chersonis ad contemplandam
miraculi magnitudinem confluxissent, inter
omnes vir quidam eximius cū vxore & paruu-
lo filio adfuit; qui vt sarcophagum & tem-
plum venerabundi lustrârunt, peractis demū
precibus, regressi sunt: filio interim non tam
obliuione, quam Dei voluntate relicto. Cum-
que longius progressi essent, & mare iam de-
nuo templum fluctibus operuisset, filio non
inuento, suspicati sunt, id quod res erat,
paruulum in templi quodam angulo reman-
sisse. Itaque casu repentinæ miseræ grauiter
perculsi, aëra miserandis valdè eiulatibus cō-
pleuerunt, & filium incredibili lachryma-
rum vi deplorarunt. Totique lachrymis &
luctu deformati domum regressi sunt. Anno
autem redeunte filij memores, ad eandem
cum cæteris solennitatem reuersi sunt; tenui
sanè concepta fiducia, vt vel aliquas ossium e-
ius reliquias inuenirent. At verò vt primi o-
mnium, mare paulatim cedente, templum in-
gressi sunt, filium (dictu mirum & seculis om-
nibus inauditum) saluum & incolumen & læ-
titia gestientem conspicati sunt. Eo spectacu-
lo haud immeritò stupefacti proni in facies
suas conciderunt, summisque lætitiæ vocibus
cum magna gratiarū actione Deum in sancto
suo

*Illustrè in-
primis
diuinum mi-
vaculum.*

suo mirabilem collaudarunt: filiumque, martyris patrocinio à mille mortis periculis anno integro servatum, lætitia & admiratione pleni domum suam reduxerunt.

VITA S. TRUDONIS PRESBYTERI

& Confessoris Hasbaniorum Apostoli: Ex ea *Vide Notat.*
 quæ est per Theodoricū Abbate S. Trudonis. *C. Baron. in*
 Obit Anno Christi Domini 693. qui fuit Sergij *Martyr.*
 Papa. 6. *Rom. &*
Tom. 8. An-

S Trudo in Hasbania, quæ olim cum Lotharingia censebatur, claris & diuitiarum gloria præcellentibus a natus maioribus, ab ipsis penè ætatis primordiis tanta cœpit pietate & religionis gratia florescere, ut lineam illam nobilitatis, quam ab omnibus retrò atavis, Francorum principum sanguis & Austrasiorum ducum vena in eum transfuderat, nouo quodam virtutis genere ab excelsiore animo prodeunte longè superauerit. Veruntamen nec parentes, licet cunctis opibus & humana gloria circumfluentes, à summo pietatis studio alieni fuere: imò tam eximijs pariter religionis & pietatis florere operibus, ut matris eius Adelæ corpus in Zeelem (quod iuris hereditarij erat) apud Diesthemium tumultatū postea in alrari eleuatum sit; cuius os permagnū & pars item maxillæ, in Trudonensi monasterio summo honore asseruatur.

Porro Trudo admodum adhuc puer, cum a- *Benignitas*
 lijs animi corporisq; dotibus egregiè ornatus, *pueri egregia*
 tum benignè faciendi studio erat admirabilis: *in pauperes.*
 ita prorsus ut nunquam tam calore æstiuiali,
 quam

23. Noué.
Pauia &
parētes eius.
a Natus est
anno Christi
628 in xi. à
Iann. Molan.
in Indiculo
SS. Belgij.

Adelama-
ter eius pro-
pè Diesthe-
mium quiesc-
it.

Benignitas
pueri egregia
in pauperes.

quam hyemali frigore, prohibitus sit, quin obuium sibi quemlibet nudum aut indigètem propria vestiret tunica, largaque manu pauperum inopiam subleuaret.

Cum autem primos adolescentiæ annos attingeret, cælestia assiduo meditans cepit ex ingenti lapidum aceruo ludibundus quasi templum construere, compositisque miro ordine lapidibus, totum se in oratione prostravit. Id conspicata mulier quædam, familiare demonis mancipium, protinus aduolat, totamque illam lapidum cogeriem in templi forma dispositam pede subuertit; fulminansque conuicia, piæ adolescentem impostorem, & sub obtentu religionis simulatorem sanctitatis appellat. Eam contumeliam cum Trudo mira cum grauitatis miseratione perferret, ecce cælestè numen æstuantem furore mulierem cæcitate percussit: quam post dies aliquot sanctus adolescens multorum precibus & lachrymis fatigatus mirabiliter restituit. Hoc primum eius summæ virtutis indicium cunctis eum honorabilem reddidit. Pater verò, qui affectu tenerrimo filium diligebat, toto conatu ad seculi honorificentiam eum excitabat; suadebat coniugium; prædia spondebat; ostendebat familiam; hortabatur ad militiam. Adolescentes item & cœui nobiles iaculari, equitare, venari, cæteraque id genus quotidie suadebāt; monachumque in laico cum derisione reprehendebāt. At ille istas Sirenarum voces obrurata aure pertrāsies, pro prædijs cælum respiciebat; pro cōiugio cælibatum; pro familia angelos; pro militia denique, Dei obsequium cogitabat.

Sed

*Improba
mulier euer-
tit structuram
eius.*

*Diuinitus
orbata lumi-
nibus à Tru-
done sana-
tur.
Pater eum
inuitat ad ea
quæ mundi
sunt.*

*Ille egregie
contemnis.*

Sed quanquam hisce & alijs sanè admirandis virtutibus clarus esset, vna tamen cura stimulat animum, quod omnis literaturæ planè rudis, Deum, quem in scripturis Euangelia loquuntur, prophetae testantur, legendo non mereretur agnoscere. Itaque rædens mœrensque ad Dominum conuersus, frequētibus cœpit exorare suspirijs, vt clauim omnis scientiæ largiri dignaretur; qua libri illius signacula referare posset, cuius clausuram nemo præter Iesum dignus inuentus est aperire. Hæc assiduo orans cælesti per Angelū oraculo in somnis monitus est, vt beatum Remaclum Tun- *Angelus ei dormienti apparet.*
grensem episcopum adiret: plenissimam literarum, quam petebat, consecuturus scientiam. Ea visione mirificè exhilaratus Remaclum adiit, à quo peramanter exceptus, ad * Glodul- ** Clodul- phum.*
phum Metensem antistitem missus est: qui eū viro cuidam primario & prudentia ac religione præstantissimo literis imbuendum tradidit: sub quo tantos fecit processus vt nulli so- *Multa legat Ecclesiæ Me- tensi.*
daliū esset secūsus. Porro ibidem quicquid in Hasbania patrimonij habebat, Ecclesiæ Me- tensi in honorem S. Stephani resignauit.

Post quæ à Glodulpho sacerdotij honore *Remittitur in Hasbaniã*
initiatus doctrina iam præcipuus, mox ad par- *ad concio-*
tes Hasbania remissus est; vt quæ magna ex *nandum.*
parte idolis adhuc deseruiebat, eius prædicatione citò in plenam Euangelij libertatem veniret. Et quidem ibi cum primò, quod puer vouerat templum construxisset, in gentilitio agro, in honorem Quintini martyris & Remigij Episcopi, ilicò in corda incolarum latissima *Construit templum.*
ma sparsit Euangelij sata; quæ vberes adeò *fru-*

*Item Mona-
sterium.*

fructus protulere, ut extirpata penitus superstitione, sanctissima Christi religio mirè efflo-ruerit. Qua re plurimū delectatus vir sanctus, optimum factū arbitratus est, si Christianum illum exercitum cœnobiali etiam vallo circumdaret; ubi tutius deinde inimici insultu oratione à se suisque propulsaret. Nec mora. Iactis cœnobij fundamentis, doteque ex fidelium collatione adiecta, nouum repete Christo arctius seruire cupientium contraxit exercitum, quem & doctrina & exemplo ad cœlestem disciplinam instruxit egregie. Cœdidit autem & aliud quoque monasterium, simulque dotauit, quod medio à Brugis Flandriæ ciuitate (quæ id temporis cum vniuerso suo agro, iure paterno, ditionis eius erat) distitum milliario, & personarum multitudine & sanctitatis gloria quodam fuit florentissimum: quod vulgo sancti Trudonis appellatur.

*Condit secū-
dum mona-
sterium pro-
pè Brugas.*

Interea angeli occultæ sanctitatis eius testes fidissimi, præliantis cœciuis sui attendebant labores, & fulgētes beatæ immortalitatis nectebant coronas; cū arescentibus languore membris & rigentibus neruis, nihil tamē de cōsuetō pietatis remittebat ardore; sed deficiente penè spiritu de cōtempu mundi, de Dei amore differere nō destitit, donec viuificis mysteriorum munitus Sacramētis, anno ætatis 65. sanctam animam in manus Creatoris foeliciter efflaret: tot ac tantis postmodum uti prius in vita claris miraculis, ut nullo orationis fluente cōdignè explicari valeant. Quiescit apud Hasbanos, in oppido & Abbatia S. Trudonis patriæ Leodiensis.

*Obitus eius
felicissimus.*

*Acta? Chryfogoni habet Lector in vita S. Anastasia
Tom. 1.*

**INVENTIO ET TRANSLATIO CLA-
rissimi Martyris S. Gereonis. A Rudolpho Abba-
te S. Trudonis & postea S. Pantaleonis in Co-
lonia, cōscripta, anno Domini 1121 aut circiter.**

A NNO incarnati verbi millesimo cente-
simo vigesimo primo, turbatis iam antè
per aliquot annos Ecclesia & regno, sub

Imperatore Henrico, quem Papa Calixtus se-
cundus anathemate percusserat, ego Rudol-
phus, multis Episcopis & Abbatibus de sedi-
bus suis eiectis, tandem è cœnobio beati Tru-
donis, cui annos duodecim, menses duos &
dies quatuordecim indignus præfueram, ex-
pulsus sum: veniensque Coloniam à Frideri-
co Coloniensi antistite humaniter susceptus,
& in beati Pantaleonis monasterio Abbas cō-
stitutus sum. Quo tempore petente quodam
Dei seruo & prædicatore magno Norberto cū
de corporibus martyrum Thebæorum, quæ in S.
Gereonis monasterio condita iacent, apertum
est vnius eorum sepulchrum, præsentibus tota
nocte ad vigilias religiosi clericis, monachis,
atque abbatibus: inter quos, ego peccator vocat⁹
ad fui. Elevatione ergo superiori lapide sarcopha-
gi, post octingentos & amplius annos martyrii
Thebæorum, inuentum est in eo corpus magnū,
per scapulas amplū, militari purpurei coloris
chlamyde indutū: quæ ampla vtrinque vestis
tribus subter genua dependebat digitis, genus
pallij nō ignobilis. Eam vestem rursus alia te-
gebat breuior, ignota quidē nobis nomine, sed
cogni-

24. Nouē.
*Henricus
Imperator
excommuni-
catus à Pope
Calixto.*

*Monasteriū
S. Gereonis
hodiè colle-
gium Cano-
nicorum.*

*Inuentio
corporis S.
Gereonis
post annos à
morte 800.*

cognita filo serico & colore nobilioris purpurae. Subtus ad carnem, vestem habebat nihilominus sericam albi maxime coloris, sed tamen subrubeam. Corpus totum intactum adhuc videbatur a mento, quod tantum de capite supererat usque ad pedes, indissoluta adhuc superficie vestium, caligarum, atque calceorum. Nam ut conijcere verius potuimus, sic calca pertranserat inter caput & mentum persecutoris gladius. Pars tantum illa, ubi ventris molities fuerat, aliquantum, modeste tamen, subfederat: quam vestis subsecuta, indissoluta permanerat. Tali suppressione, pectus & ossa femorum videbantur magis turgere. Super pectus illius, signum Dominicae Crucis ex aurifrigio longitudine penè unius pedis, latitudine vix unius digiti, inuentum est.

*Cruce super
pectus eius
inuenta.*

A genu ad pedes usque tibiae ex directo & integro decenter compositae caligis adhuc integris, rotundis floribus ad modum oculorum caudae pavonis circumquaque distinctis vestitae erant. In ipsis subtalaribus iuncti sicut prima die & a talo sursum erecti pedes adhuc continebantur: & quantum ad vestis superficiem, nihil de toto corpore videri poterat, quod adhuc corruptum siue commotum unquam fuisset. Sub vestibus tamen, sicut postea exitus probavit, ipsa caro iam prorsus in cinerem resoluta fuerat cum ossibus, exceptis paucis de maioribus: sed fauillae superextantis integritas, carnis quoque integritatem oculis admirantium figurabat. Ad caput eius caespes erat gramineus totus sanguineus.

Sed & in aliorum trium martyrum sarcophagis

phagis hac occasione apertis, eadem Dei magnalia vidimus. Pili herbarum in ipsis cæspitibus adhuc rigeabant sicci tamen sed concreto sanguine integri & rubei tenebantur. Totus cinis carnis & ossium, quasi calx nouiter fusa, candebat per totum sarcophagum. O quoties ibi cantatum multis cum lachrymis fuit. Et in sanguine Agni lauerunt stolas suas. O quoties repetitum: Lauerunt stolas suas & candidas eas fecerunt in sanguine Agni. Tandem collectus est cinis & cæspes simul sanguineus in puluerem resolutus: susceptusque in munda palla & preciosa in alio scrinio maiore recõditus est. Vniuersæ autem reliquiæ fuere: Vestes eius crasso sanguine, sed sicco graues. Balteus eius militaris de nigro corio vnius penè vlnæ longitudinis. Nodus ferreus ad modum oui rubigine propè consumptus; quæ capulum gladij eius fuisse credimus: quæ omnia studio & deuotione Hermanni eiusdem monasterij Præpositi translata sunt.

Item inuentio aliorum trium.

Apocal 7. Ibidem.

Derebus eius in Iuliano Apostata præcære

gestis meminit Sozomenus, licet nomen eius non

exprimat.

Hist. Eccl.

lib 6 c. 2. vt

Notat Baron. in Martyr. Rom.

25. Noue.

* alias Martens.

tensis.

tensis.

CERTAMEN S. MARTYRIS MERCURIJ: *Vt refert illud Baron. in Annal. Tom. 2. Anno Christi 254. Decij Imp. 2.*

CAESAREAE in Cappadocia inter alios insignes Martyres Mercurius profide Christi nobile certamen exegit: cū prius egregia nauata opera in bello aduersus Persas, ab eodē Imperatore fuisset honoribus auctus, vt ordinum ductor fieret. Hic natus patre Gordiano Primicerio Legionis * Fretensis, Christiana fide imbutus & angelica visione roboratus, ingētem de Persis victoriam conse-

Q9

cutus,

*Causam dicit
sorâ Decio.*

*Nota lector
sanctos in
caelis non ig-
norare que
in terra fi-
t.*

*Ioan. Da
mafc. de I. 2.
mag orat 1.*

** Fuit in S.
Bosilius.*

*De his vide
Baron. An-
nal Tom. 4.*

*Iuliani Imp.
Anno 2.*

** al. A Bea-
terine.*

*Hecaterine.
Vide Tom.*

*3. Annal. C.
Baron.*

*25. Nouê.
* Maximi*

*no, lezêdum.
Ruffinus hâc*

*iplam nomi-
nat Doris*

*theam: nam quôd Hecaterine ab Hecate nomen deriuatum, esse vide-
tur, id illi fuisse indium apparet cum adhuc Gentilis esset. Factam autem
Christianam, mutasse nomen ac dictam esse Doris theam, sed priori nomi-
ne magis notam. Hec Baronius eodem Tomo.*

ne magis notam. Hec Baronius eodem Tomo.

cutus, delatus à Catulo Consulare, quod Chri-
stianus esset, à Decio vocatus causam dixit ma-
gna constantia: cuius rei occasione multa pas-
sus, demùm capite truncatus, corona martyrii
insignitus de impietate & perfidia illiberata
Principis triumphauit. Hic ipse sequenti seculo,
quo ostenderetur sanctos martyres in caelis
viuere, & in necessitatibus eos inuocantibus
præstò esse, pro Christiana religione aduersus
apostaram Iulianum pugnâsse repertus est. Cui
enim impius ille in Ecclesiam grassaretur, &
vir quidam * pietate insignis Dominæ nostræ
adstaret imagini (in qua etiam Mercurij cele-
bris martyris figura descripta erat) supplicans
vt impius Apostata è medio tolleretur, mor-
quid euenturum esset, visione didicit. Vidit e-
nim martyrem ad exiguum tempus obscurus
nò multo autem post hastam cruentam tenen-
tem; cuius iaculo Iulianum traiectum fuisse
constans est opinio.

MARTYRIVM S. ET CLARISSIMÆ
Virginis * Catharina: Ex eo quod est apud Si-
meonem Metaphrasten. Passa est anno Christi
307. Marcelli Pap. 4. Constantini Imp. anno 2.

IMPERANTIA impio * Maxentio, terribili
per vniuertum imperiũ edicto, ab eo cau-
tum est, vt omnes insolita & noua quadam
sacrificiorum magnificentia, suam in deos re-
ligionem, cultumque declararent. Agebat is
theam: nam quôd Hecaterine ab Hecate nomen deriuatum, esse vide-
tur, id illi fuisse indium apparet cum adhuc Gentilis esset. Factam autem
Christianam, mutasse nomen ac dictam esse Doris theam, sed priori nomi-
ne magis notam. Hec Baronius eodem Tomo.

Alexan-

Alexandria; cum diuulgato per orbem edito innumerabilis hominum multitudo, metu minarum potius, quam religione coacta, eò confueret & oues bouesque aliaque animalia pro facultatum ratione ad sacrificij solennitatem pertraheret. Ipse igitur imperator visa populi & sacrificiorum multitudine, non modò impensè lætabatur, sed multo magis operam dabat, vt summa & inaudita quadam magnificentia sacrificium perageret. Itaque cum certatim vnusquisque Imperatoris sui voluntati obsequi studeret, tantus erat hominum concursus, vt non dico fanum, sed ne ipsa quidè ciuitas cunctos caperet: brutorum verò animantium clamore tota regio ita circumsonabat, vt alter alterum loquentem vix audiret: nidorque & fumus aspectum pene adimerent.

*Alexandria
nefaria ido-
latria ex-
ercetur.*

Dum hæc fierent, virgo quædam natalibus clarissima, diuitijs opulenta, formæ pulchritudine florentissima, scientijs disertissima, nullique quod rarum est in foemina, prudentiæ opinione secunda, Hecaterina nomine, videns tam nefaria religionis superstitione innumerabilem populi multitudinem & infantiam vsque flagratem, & in pestem animæ sempiternam miserè ruentem, ardentissimo fidei zelo incitata, paucis comitata puellis famulisque, protinus ad templum profecta est: in quo vniuersa cùm Rege multitudo sacrificia nefaria immolabat. Cùmque virgo ætate iuuenis, & specie corporis animique decora, in ipso limine templi hæreret, omniumque oculos animosque prouocaret, nūciatū est Regi præ templi foribus

*Notes animi
& corporis
S. Catherinæ*

Q9 2 adesse

adefse Hecaterinā necessarium aliquid quod ei dicat habentem : qui præ gaudio exultans summo cum honore eam introduci præcepit.

Constanter reprehendit Imperatorē idolis sacrificantem.

Illa verò summa cum modestia & omnium admiratione gradum inferens, Tyrannum sacrificijs occupatum hisce ferè verbis allocuta est: Oportebat quidem te, ô Imperator, ipso naturæ instinctu vanam religionis huius agnoscere superstitionem; sed quoniam potenti nimis dæmonis fraude longius te à veritate in errorem abductum video, saltem ipsis, qui apud vos sunt, sapientibus adhibe fidem; qui apertè deorum vanitatem redarguunt. Satis multas hæctenus in barathrum damnationis æternæ pertraxisti animas: vel iam tandem ad meliorem ac saniozem reuertere mentem, ni malis iusto Dei iudicio æternæ gehēne subire supplicia. Hæc aliaque virgo prudentissima

** Maximi-
m.*

cum diceret; * Maxentius ira repletus responsum quidem dare volebat, sed impotēti furoris sui dominatu superatus, vox faucibus hærens non poterat. Tandem totus adhuc stupore oppressus præ admiratione sacrificij consummationem eam præstolari iubet. Eo igitur peractō in Regiam reuersus, accersitam ad se beatam hisce ferè verbis affari exorsus est : Dic nobis, quænam es tu, aut quæ sunt ea verba, quæ es nobis locuta? Ad quæ Catharina: An ignoras, me filiam Imperatoris esse, qui te in hæ ipsa dignitate præcessit? Si tamen nomen scire libet, equidem Hecatherina dicor; omnium artium disciplinis erudita : sed cuncta hæc pro nihilo ducens, vt immortalis sponso Christo despondear; qui per Prophetam locutus est:

Isaie. 29.

Per-

Perdam sapientiam sapientum, & prudentiã prudentum reprobabo.

His auditis Imperator prudentiam eius sine fine admirans, facibus libidinis repente inflammatus est; totusque ad blanditias conversus, nihil non fecit ut animi eius virtutem emolliret, & iisdem scelerati amoris facibus quam ardentissimè incenderet. At illa cernens hominem cæco amore miserrimè captum, Quid, inquit, tam miserè dæmonis fraude deciperis, qui te ad libidinem, & intemperantiam, & nefarias cupiditates impellit? Ego cuiusmodiunque sum, certè pulvis sum & luto;

Incenditur magno illius amore Imperator.

Creatoris potentia & gratia in hanc formam inducta, eiusque imagine honorata. Quamobrem vel ex hoc solum Opificis convenit te admirari sapientiam, quod in luto, & materia tam vili, tantam potuerit extruere pulchritudinem. Et quidem si parumper à dæmonum fraude mentem auocare velis, efficiam profectò, ut verum Deum, æternū & immortalē luce meridiana clarius cognoscas cuius tanta est potentia, ut solum eius nomen, vel crux in aëre formata, deos tuos in fugam vertere potest.

Praelarè est monet Catherina.

Ad hæc Imperator cum responsum dare nõ posset, simulata gravitate, quasi indignum foret Imperatorem cū foemina differere; Comprime, inquit, parumper illam dicēdi libertatem, & ego meos ad te oratores adduci precipiam, qui & rationes tuas, quibus innoteris abundè confutabunt, & te meliora edoctam ad deorum nostrorum cultum reducent. Hæc dicens martyrem quidem in custodiam abduci,

Abducitur in Custodiã.

50. Oratores
conuocantur
vt eam dis-
putando su-
perent.

ex toto verò regno oratores ingenij acumine,
& dicendi artificio præstantissimos adduci
præcepit : qui certamen disputationis cum
Catharina susciperent . Conuenerunt breui
numero quinquaginta; viri opinione prudenti-
æ , & dicendi facultate admirandi . Qui vt
causam , propter quam tanto studio aduo-
cati fuerant , intellexêre , animis non nihil
commoti sunt , quod tanti numero ad certa-
men cum foemina ineûdum vocati essent. Vn-
dè eorum vnus, eximius inter omnes, vt eam
ignominiam confestim deleret, ait ad Imper-
atorem: Fieri quidem potest, foeminam, quã
dicis, aliqua prudentia vel doctrina exultam
esse, sed quæ foeminarum tanta inueniri po-
terit, vt congressum doctissimorum oratorû,
qui ætatem omnem in literis triuerunt, susti-
neat? Itaque ad me ocius perducatur, vt om-
nes intelligant, quam vana sit opinio eorum,
qui foeminam cum viris doctissimis conferen-
dam putant.

* Maximin^o

His auditis* Maxentius lætitiæ gestiens quasi
parta iam victoria Catharinam adduci præce-
pit: quam orator ille fastu superbiæ & inanis
sapientiæ opinione tumidus, intuens, Tunè es
illa, inquit, quæ deos nostros tã impudenter &
insolenter iniuria afficis & conuicijs proscin-
dis? Martyr autem placidè leniterque respon-
dens, Ego sum, inquit; sed non impudenter vel
insolenter. Deindè disputatione instituta, vir-
go clarissima ex ipsis veterû poetarû carmini-
bus, quibus oratores deorum numina astruere
conabantur, ita eos conuicit, atq; ex Apollinis
oraculo, & Sybillæ folijs æternum Christi nu-
men

S. Catharina
Oratores cla-
rissimos dis-
putando con-
uincit & ad
Christum cõ-
uertit.

men ita potenter confirmavit ut apertissimis
superati rationibus manus virgini dare, seque
victos plane esse fiteri cogeretur. Qua re ^{* Maxim-} Ma-
xentius tanto animi furore concitatus est, ut ^{nm.}
omnes illos oratores flamarum incendio con-
demnaret. Hac audita sententia proni omnes ad
pedes beate Catharinæ se abiecerunt, ut bap-
tismate lustrarentur. Quos illa optimo animo ^{Oratores co-}
esse iubens, certissima immortalis vitæ spe ple-
nos ad martyrij certamen præmisit: quod sep-
timodecimo mensis Nouembris latibundi per-
egerunt. ^{ronantur}
^{martyrio.}

Ijs per ignis incendium martyrio corona-
tis, ^{* Maxim-} Maxentius rursus blanditijs Catharinam ^{nm.}
est aggressus. Spondebat diuitias, honores, reg-
ni denique communionem: si dijs libamina of-
ferre vellet. At illa ne illibatae integritatis dis-
pendium patere tur, deponere, inquit, ð Impera-
tor, animū illum fraudulentū, vasaque confi-
lia, atque blanditias. Dixi enim me Christo con-
secratam esse, stolamque martyrij cuius pur-
puratæ regiae longè præponere. Hęc cum dice-
ret, ^{* Maxim-} Maxentius in furorem & rabiem cōuer-
sus, iubet eam regali spoliata purpura boum ^{nm.}
neruis crudelissimè cædi: cæsamque in carce-
rē abduci, ut interim, quo genere supplicij ^{Catharina}
eam consumeret, sedulo perpenderet. ^{flagellatur.}

Dū hæc geruntur, Augusta Imperatoris cō-
iūx magno Catharinæ desiderio tacta, Prophy-
rionē adiit, ei que exposuit, accepta prius ab eo
silentij fide, quod Catharinā in carcere conue-
nire vellet. Nec mora: Prophyrio, carceris
custodibus pecunia delinitis, Imperatrici
aditum patefecit: quæ viso virginis vultu,
tam

*Augusta cō-
iunx Imper-
ratoris Ca-
tharinam in-
uisens cre-
dit.*

tam vehementer animo exhilarata est, ut ad eius pedes procideret, fufisque præ gaudio lachrymis, tum demum verè se Imperatricem, verè beatam prædicaret. Cui martyr: Profecunda beata es, verè beata; cui ipsos angelos immortalem video offerre coronam, quam post diem tertium martyrio redimita à Christo æternè regnatura accipies. Illa verò trepidate & suppliciorum atrocitatem toto corpore perhorrescente, Catharina eam confirmas nihil cruciatus ijs timendos esse docuit, qui Christum in certamine adiutorem haberent. Porphyrio inter ea audito Christi nomine, ait ad virginem: Et quid quæro præmij consequer, si & ego deinceps Christo militare cuperem? Cui Catharina: Præmiū, quod pijs omnibus à Christo post hanc vitam in cælis est constitutum, nulla humana mens, non dico exprimere, sed ne concipere quidem vlllo modo potest. Tale enim tantumque est, ut omnes humani ingenij vires & mētis cogitationes longè excedat. Porphyrio his auditis ilicò cum 202. militibus, repudiata idolorum superstitione, Christo nomen dedit; totusque lætabundus domum, nocte cubicula, reuersus est. Catharina verò totis illis duodecim diebus, quibus in carcere fuit, colubæ cuiusdam ministerio alimenta accipiens, postremò ab ipso quoque Christo Iesu ad constantiam confirmata est.

*Itē Porphy-
rio cum 200
militibus.*

*Alius per
Columbam
in carcere S.
Catharina.*

* Maximini.

Igitur Christi præsentia mirificè recreata & noua insuper pulchritudine decorata rursus ad *Maxetij tribunal euocata fuit. Stupebat omnes ad mirabilem virginis decorè, ipseque inprimis Imperator specie eius emollitus; Te, inquit,

Inquit, decet ó filia imperium. Age igitur dijs
sacrifica, & nobiscum impera, & noli tantam
pulchritudinem tormentis subdere. Illa autē:
Hæc, (inquit) quam tu admiraris pulchritudi-
nem, terra est & cinis; quam & tēpus efflores-
cere facit, & morbus tabefacit: utpotē quæ ni-
hil stabile, nihil firmum habet.

Dum hæc dicuntur, Prefectus quidam Chur-
safadem nomine, acri dolore *Maxentij vicem
miseratus, simulque Imperatoris beneuolen-
tiam captans: Ego, inquit, ó Imperator viam
modumque inueni, quo hanc vel tibi dicto au-
dientem reddes, vel momento temporis dissi-
pabis. Iube sub vna fibula quatuor fieri rotas,
ferris & clavis acutissimis munitas: eamque ma-
chinam funibus paruisque rotis maximo im-
petu agitari præcipe. Eo terrore eius constan-
tia protinùs vel concidet, vel certè corpus in
mille particulas dissecabitur.

Fuere cuncta hæc ordine impleta, & mar-
tyr in rotam coniecta: sed mox ipsa machina
ab Angelo tanta vi & impetu, martyre illæsa
permanente, dissipata, ut multi è circumstan-
tibus discerperentur: plurimi verò clamarent:
Magnus est Deus Christianorum. Efferbuit tūc
furor *Maxentij incredibiliter: eoque noua in
martyrem supplicia cogitante, ecce coniunx
Augusta accedens ad Imperatorem: Absolve
quæso, inquit, magni Dei famulam, quam, ut
vides, tormenta superare non possunt. Reuera
enim erras toto cælo, & planè despis, si existi-
mas te Deo viuo & vero potentiolem esse. Au-
diēs hæc Imperator cōfestim vniuersam men-
tis suæ rabiem in coniugem conuertit: eamque

Qq 5 abscit-

*Aestuat rur-
sus amore
illum Impe-
rator Maxi-
minum.*

*Maximini.

*Horribilis
rota ad tor-
quendā vir-
ginem.*

*Ea ab ange-
lo dissipatur.*

*Maximini.

*Maximinus
in propriam
coniugē hor-
rendè seuit
& martyriū
afficit.*

abscissis prius, crudeli sanè spectaculo, mam-
millis, capite truncari iussit. Illa verò, acce-
pta sententia, læta dixit martyri: Ora pro me.
Et Catharina: Vade, inquit, in pace, æternum
cum Christo regnatura. Ea igitur martyrio
consummata. Porphyrio cum suo exercitu
constanter accedens: Et ego, inquit, Christia-
nus sum, paratus cum hisce commilitonibus
idem pro Christo certamen subire. His audien-
tis, eiulauit præ dolore * Maxentius; & fren-
dens gemensque cunctos crudeli ferro truci-
dari præcepit.

*Item Por-
phyrio cum
suis fit mar-
tyr.
* Maximi-
nus.*

*Damnatæ
capitis S.
Catharina.*

Indè conuersus ad Catharinam, Tyrannus
cum irritò conatu minas ac blanditias adhi-
bisset postremas, eam similiter truncari ius-
sit. Itaque virgo illa clarissima & cunctis scien-
tibus ad miraculum vsque ornatissima, tot tan-
tisque certaminibus inelyta ad martyrij lo-
cum deducta fuit; quam cum multæ virgines
& matronæ nobilissimæ acerbissimis lachry-
mis atque lamentis prosequerentur, illa vultu
constanti, & ad hilaritatem composito, ab om-
ni luctu ad summam lætitiã omnes prouoca-
bat; sublatisque in cælum manibus orationem
fudit; sicque niueam extendens ceruicem li-
ctori eam feriendam præbuit: è qua pro san-
guine lac fluxisse visum est. Corpus verò omni
veneratione dignissimum angelorum ministe-
rio in montem Sina perlatum fuit: vbi cla-
rissimis inelytum miraculis etiam-
num eius visitur sepul-
chrum.

*Lac pro san-
guine è cer-
uicibus eius
fluit.*

*Locus sepul-
chra eius.*

VITA S. CONRADI EPISCOPI CONSTANTIENSIS: Ex addit. ad Petrum episcopum Equilini. Migravit ex humanis anno Dom. 976. Numeratur 30. eius sedis Episcopus.

S Conradus genere Alemannus, parentibus simul & virtutibus nobilis, primò à Notingo Constantiensi episcopo causarum auditor: episcopatu præfectus: ac deinde etiam maiori Ecclesiæ præpositus est Vbi cum in magna perfectione se dudum gessisset, tandem defuncto Notingo, à sãcto Vdalrico, post indicium triduanum ieiunium, Constantiensis episcopus quamvis renitens cõstituitur: vbi tres insigni opere erexit Ecclesias: in quarum una videlicet beati Mauricij, sepulchrum Domini Hierosolymitano illi simillimum extruicuravit: nec non & Dei genitricis templum preciosis reliquijs decoravit. Ter, deuotione impulsus, sepulchrum Domini Hierusalem visitauit. Sed enim contigit die quodam Paschæ peracta consecratione araneam in calicem delabi quam vir sanctus (ad euitandam fortè cõfusionem & scandalum) fiducialiter deglutiuit; quæ & postea, non sinè miraculo, ipso ad mensam expectante, omnibus videntibus ex ore eius exiuit. Porrò & Gebbarado adolescenti, post Gamelonium sibi successurum in episcopalem sedem prædixit: quod & ita euenit. Et sic demùm plenus operibus bonis diem in Domino clausit extremum; multis post mortem miraculis clarus.

26. Nouẽ.

*Fit præpositus maioris ecclesiæ.**Fit episcopus & tres edificat ecclesias.**Ter visitauit sepulchrum Domini.**Claruit spiritu prophætia.**Obit feliciter.*

VITA

Vide Notat. **VITA S. MAXIMI EPISCOPI RHE-**
C. Baron. in **giensis in Gallia Cisalpina: Ex ea qua est per**
Martyrol. **Dinamium Patriciū. Succesit S. Prospero anno**
Roman. & **Domni 466. ferturq; Vima obijisse in Terru-**
Tō 6. Ann. **rio Taruanensi: Vbi quadruplici solennitate ce-**
Item Ioan. **latur. Verūm propter vrbis excidium Cassari-**
Mola in Ind. **liquiarum eius est Tpris Flandorum.**
SS. Belgij.

27. Nouē.
S. Maximi
natales &
patria.

Pellet infig-
ni castitate.

Confert se ad
Lirimense
monasteriū.

Fit ibidem
Abbas.
Creatur epi-
scopus Rhe-
giensis.

BEATVS Maximus in vico proprio, cui
 Decomeco nomen est, Christianis ortus
 parentibus, ab ipsis infantie rudimentis,
 ita lubricos adolescentie annos morum ma-
 turitate castigauit, luxurieque illecebras &
 blandimenta animi magisterio & censura e-
 domuit, vt rarum in eo castimonie exemplum
 eluceret. Sed ijs minimē cōtentus, vt abundan-
 tiori Christi gratia frueretur, terrenis facultati-
 bus posthabitis, Lirinēse monasterium sem-
 piternas diuitias congesturus petijt: vbi tam
 eximia vitæ integritate ac sanctitate floruit, vt
 cunctis mirificē charus, tandem Honorato de-
 cessori suo summis virtutibus ornatissimo, me-
 ritis haud inferior succederet. Qua in functio-
 ne cū rara quadam prudentie & virtutis opi-
 nione versaretur, fama insignium virtutum
 eius per orbem volitante, ad Rhegiensis vrbis
 episcopatum non minus raptus quā electus,
 & quamuis inuitus ilicō consecratus est.

Porro in Episcopatu multis & summis vir-
 tutum ornamentis cultissimus, cū in Rhegi-
 ensi castello templum in honorem beati Albi-
 ni condere statuisset, hoc inprimis admirabile
 in ea structura contigisse memoratur. Erant
 immani vastitate columnę, quas iuga boum ad
 rem-

templum pertrahebant. Cumque præfente Episcopo oneri iungerentur, nullam tanti ponderis molestiam sentiebant; eo verò absente, addè earum pondere, nequissimi dæmonis occulta machinatione, premebantur, vt nullis stimulis ad progrediendum adigi possent. Nec mirum sanè. Populo enim eam rem stupente, vir diuinus, cuius oculos inimicus fallere non poterat, paruam cernebat Aethiopem bobus sese obijcientem. Cumque flexis genibus supplices Deo preces funderet, vt hostis infidias auerteret, malignus vim precum non ferens, ocyùs, non sine teterrimo foetore, recedebat. Fertur quoque puerum à morte ad vitam reuocasse, itemque puellam; adolescentem quoque qui rabidi canis laniatu, miserè extinctus erat, non solum vitæ restituit, sed & plurimos, qui saucij vix euaserant, signo Crucis confestim curauit. Porro innumera sunt reliqua beatissimi Antistitis miracula: cum ei facillimum esset illuminare cæcos, sanare claudos & vitam sanctos excitare.

*En nequissimè
dæmonia.*

*Excitat mortuum
puerum
& puellam.*

Item adolescentem.

Cæterùm teneros corporis sui artus perpetua cilicij asperitate domabat: tota, virtute in eam rem incumbens, vt ab omni peccati contagione purus populum sibi creditum ad pacuam vitæ æternæ, & verbo & exemplo pertraheret. Imminente autem sui obitus die, quem diuina reuelatione cognouerat, ad natale solum, vt propinquos inuiseret & cælesti doctrina ditaret, reuersus est: vbi leui infirmitate correptus, extremum halitum V. Kalend. Decembris efflauit. Corpus eius in oppidum Rhegiense reductum fuit: ibidemque in Ecclesia B. Petri, quam

*Vtitur perpetuò
cilicio.*

*Obitum eius
felicissimus.*

*Locus sepul-
turæ eius.*

quam ipse condiderat, summa cum celebritate sepultum.

MARTYRIVM S. IACOBI INTERCISI:

Vide C. Baron. Nota. ad Martyrol. Rom.

Ex eo quod fide optima extat apud Laur. Surium: Coronatus est sub Isdegeris Perfarum Rege, temporibus Theodosij Imperatoris: qui floruit anno Christi 379. & seqq.

27. Nouē.

Nimia principis familiaritate à Christo abducitur.

Mater eius & vxor amplius eum nolunt agnoscere.

Redit ad mentem & acerbissime facinus suū deslet.

IACOBVS martyr ex regione Perfarum ciuitate Elape oriundus, nobilis genere, sed fide nobilior, cum à parentibus Christiana pietate egregiè imbutis, Christianissimam pariter accepisset vxorem, non potuit non eximijs pietatis operibus efflorere. Sed cum Regi Perfarum notissimus inter optimates primus haberetur, accidit vt nimio principis amore seductus, animum ad cultum idolorum paulatim inflecteret, & nefandis simulacris thura offerret. Quòd simulacra mater & vxor intellexere, protinus datis ad eum literis, nefarium, quo se obstrinxerat, facinus ei ob oculos posuerunt, præcisè nunciantes se sanguinis communionem in perfido homine & fidei Christianæ desertore amplius non agnoscere. Iacobus his perceptis, non potuit non animo commoueri, totusque lachrymis infusus: Si, inquit, quæ me genuit mater, & coniunx charissima tanto odio perfidiam detestatur: Christus Dominus, qui me suo sanguine redemit, quibus me oculis nunc aspiciet? Hac dicens facinusque detestans multis sese lamentis confecit: nihilque non fecit vt amissam

sciam conscientia pacem ac tranquillitatem recuperaret.

Ea res cum alijs minimè occulta esset, tum ad aures Imperatoris delata est; qui Iacobum ad se deduci præcepit: adductoque acerbissimam & propter novitatem summè admirandam, inaudita tyrannide intulit morem. Nam iuncturis & articulis quibusque membratim refectis, cum nihilominus in Christi confessione inuictus permaneret, capite truncatus, martyrij coronam adeptus est.

* Regis Is-
degerdis.
Membratim
à capite ad
calcem vsq;
conciditur.

MARTYRIVM S. SATVRNINI PRIMI EPISCOPI THOLOSIANI: Ex Ioanne Maldonato Hispano & surio. Coronatus est Tholose in Gallia anno Christi 254. De iij Imperatoris 2.

Vide Tom.
2. Annal.
C. Baron.
& Notat. in
Marty. Romo

SATURNINVS vrbis Tholosæ episcopus rem Christianam, Decio Cæsare imperante, plurimum auxit, maximasque gentium superstitioni tenebras offudit. Nam cum bonus antistes in ecclesiam tunc modicam iraret, & Tholosanum Capitolium inter domum eius & ecclesiam mediū interiaceret, responsis solitis deos quoties transfret, priuabat: ac mutos omninò reddebat. Quod longa diuturnaque obseruatione Tholosani ciues intelligentes, Saturninum corripuerunt, & in arcem Capitolinam pertractum, magnis vociferationibus, ni patrio more sacrificaret, se interfekturos comminati sunt. At ille Deo vero, non autem dæmonibus ac truncis immolaturum se, constanter affirmans: impios illos præ-

29. Nouē.
Promouet
rem Chri-
stianam.
Deorum ora
clauduntur
sancti viri
presentia.

*Alligatur
tauro S. Sa-
turninus &
crudeli sup-
plicio peri-
mitur.*

præclare corripiebat. Quare malè suada ple-
bis furore & amentia concitata, pedes eius ad
latera victimarij tauri alligarunt, ad tumore
stimulis acerbis taurum, de superiori Capu-
lij parte in plana præcipitarunt. Quo impetu
inter primos descensus ipsius gradus, caput
colliso, cerebroque excusso, & corpore omni
membrorum parte lacerato, dignam Deo ani-
mam CHRISTVS excepit: vt quam pro no-
mine suo fideliter dimicantem supplicijs furo-
gentilis extorserat, suis post victoriam laurea
coronaret.

*Due muli-
ercule eius
corpus sepe-
liunt.*

Ex anime tamen corpus neque obnoxium
vllius iniuriæ, vsque ad eum locum, tauro fo-
rente, perductum est, vbi fune disrupto, in
multuariam eo tempore meruit sepulturam.
Nam paucis id temporis Christianis, ipsi quæ
propter furorẽ gentilium sancti viri corpus
humare metuentibus, duæ tantum mulieru-
læ, sexus infirmitatem fidei virtute vincentes,
& viris omnibus fortiores, & sui sacerdotis
emplum, credo, ad tolerantiam passionis im-
mata, beati viri corpus ligneo feretro immo-
sum, quàm maximè in profundo loco adus la-
tis scrobibus condiderunt.

*Habetur ho-
rum Marty-
rium in ge-
stis Marcelli
Pape.*

Porrò multo post tempore, S. Exuperius Ep-
piscopus sanctas eius reliquias, inde in Basili-
cam nouam egregio opere visendam transla-
lit. Hoc ipso die Saturninus alter & Siffianus
Diaconus Romæ sub Maximiano, quòd iobolæ
deprecabundi comminuisent, & ad Chris-
stum quamplurimos perduxissent,
martyrio sunt af-
fecti.

VITA S. RADBODI ULTRAIEC- *Vide Ioan.*
 tensis episcopi: Ex ea qua est per V.P. Lau. Sur. *Mola. in Ind.*
 Obijt anno Dominici Natalis 917. *SS. Belgij.*

BEATVS Radbodus è nobili Francorum 29. Nouẽ.
 stirpe, parētibus ortus Christianissimis, *Siēna eius.*
 nomen traxisse putatur à Radbodo Friso- *Radbodus*
 num Duce; quem alij Regem vocant; qui ma- *Frisonũ Dux*
 trise eius attauis fuit. Cum primũ discendi *matris eius*
 capax visus est, ad Guntherum Coloniensem *atiam.*
 Archiepiscopum missus, prima ibidem litera-
 rum iecit fundamenta. Sed cum episcopi res in
 angustias redactæ essent, puer egregiæ indolis
 primò ad Caroli Regis Fracorum, indè ad Lu-
 douici eius filij aulam se contulit; non quod
 palatinos ambiret honores, sed quod intra Re- *Discendi*
 gis palatium liberalium artium studia præcla- *causa degit*
 rē colerentur. Præerat autem gymnasio illi *in aulis Re-*
 Manno philosophus; cui sanctus puer, feruens *gum.*
 discendi studio, sedulus adhærebat: instar
 que apis sedulæ literarum floribus insidens,
 multam ibi eruditionis collegit copiam; do- *Multum pro-*
 nec omnium iudicio haud vulgari doctrina *ficie.*
 præditus esset. Interim virtute animi ado-
 lescentiæ motus egregiè comprimebat, car-
 nisque rebellionem parsimonia edomās, men-
 tem spiritualibus delicijs inpinguabat. Et quan-
 quàm summo studio virtutem occultabat, pro-
 pter ipsam tamen morum integritatem Regi
 eximiè charus erat. Postquàm verò Caro- *Eius Patria.*
 lus, sub quo adolescentiæ exegit annos, è vi-
 ta decessit, tactus desiderio suorum, Loma-
 ganium (sic enim vulgò patria eius dicebatur)
 adiit.

Rr Interea -

*S. Radbodus
fit Episcopus
Ultraiecten-
sis.*

*Proficitur
monachum.*

*Valdè beni-
gnus est in
pauperes.*

*Semper ie-
iunans & à
vino ac car-
nibus absti-
nens finu-
latus se delica-
tius vesci ei
barijs.*

Interea Egilbertus Ultraiectensis Ecclesie
præsul vitam cum morte commutat: & Radbo-
dus eo honore omnium iudicio dignissimus à
Clero, Rege, principibus, populoque uniuers-
o in eius locum subrogatur. Ea re non medi-
ocri animi dolore affectus, cum onus honoris
istius nullo modo euadere posset, mox maiori-
bus virtutù præsidijs opus esse statuens, mona-
sticam Regulariù disciplinã professus est, sic-
que spiritalibus armis egregiè relictus ad pug-
nam processit. Quidquid ex rebus mudi huius
habere poterat, id totum in pauperes erogab-
at: nulli benignitate erga inopes secundus
utpotè qui non modò victum vestitumque eis
præbebat abundè, sed suis ipse manibus etiam
pedes lauabat. Eiusmodi studijs & officijs hu-
munitatis & misericordie diu noctuque incre-
dibili vigilantia & sollicitudine indefessus va-
cabat, nec vnquam id genus frangebatur labo-
ribus, licet biduanis triduanisque ieiunijs car-
nem sæpiùs frangeret, & corpusculum vix of-
sibus hærens summa seueritate edomaret. Car-
nium esus & vini potus plenè ei incognita e-
rant: dabatque operam ne vnquam ea absti-
nentia ad aliorum notitiam perueniret. Ita
enim inter suos se cõparabat, ut delicatis cibis
vesci putaretur: perpetuò sollicitus nè fortè
cunctarum virtutum nauis ad cæcos superbiz
scopulos illisa miserrimè periret. Quia in re
Dominus etiam seruo suo mirabiliter opitu-
latus fuisse insigni miraculo perhibetur. Cum
enim quidam signis minimè dubijs assequere-
tur, perpetuo aquæ potu eum vti, die quodam
inter conuiuandum poculum eius ex onyche
factum

factum, & auro congruenter ornatum mirabili dexteritate clam arripuit: è quo dum biberet, episcopo suspirante & ingemiscente, aqua repente in vinum mutatum fuisse constat: Domino id pro sua misericordia operante, ne famuli ipsius virtus in publicum prolata periclitaretur.

Aqua in vinum mutatur.

Fuit autem & spiritu prophetiæ clarus: nam cum alia multa, tum obitus sui diem multo antè prædixit: & successorem suum Baldricum tum temporis adhuc adolescentem prophetico spiritu designavit. Excessit autè è vita cum admiranda pietatis significatione, corpusque à Clero & populo Dauëtriam translatum fuit: vbi à Christi fidelibus pia & grata festiuitate memoria eius recolitur.

Claret Prophetiæ spiritus.

Moritur & Sepelitur Dauentriæ.

MARTYRIUM S. ANDREAE APOSTOLI: Ex passione eius, à Presbyteris & Diaconis Ecclesiarum Achaia scripta, desumptum: quibusdam super additis ex Tomo 1. Annal. C. Baronij.

Vide Tom. 1. Annal. C. Baron. & Notat. in Marty. Rom.

ANDREAS Simonis Petri frater, ætate eo senior, Iona, siue Ioanne patre, in vico Bethsaida prouinciæ Galilææ oriundus fuit.

30. Nouë. Patria & parætes eius.

Porro cū cælibem quidè duceret vitam, Præcursoris Domini factus est discipulus. Procedente verò tēpore primū in Christi disciplinam se tradidit; deinde à Beato Petro baptizatus ac Christi benignitate ad Apostolici muneris dignitatem euectus, nequaquàm se ea functione indignū exhibuit. Quod luce meridiana clari⁹ Euangelij testimonio comprobatur. Cæterum

Ioan. 1.

Rr 2 quia

quia sacris literis expressum non est, quo in loco Christi Euangelium diuulgauerit, & quo mortis supplicijque genere in caelum ad Christum migrauerit: non erit abs re excellentissima fidelium testium relatione fusus & explicare.

Igitur Andreas post Christi in caelos ascensionem ac inter Apostolos prouinciarum diuisionem & partitionem non tantum adijt ac Christum annunciauit Scythis, verum etiam Sogdianis, Sacis ac Aethiopibus. Inde vero in Graeciam descendens per Epyrum in Achaiam deuenit, ac in vrbe eius prouinciae clarissima, quae Patrae dicitur, diuini verbi semina sparsit tanto feruore ac animi pietate, vt breui multos ad Christi fidem traduxerit. Aegaeus Proconsul hac re comperta confestim Patras venit, pietati bellum indicturus: & minis pariter ac blanditijs Christi cultores ad idolorum sacrificia compellurus. Cui Andreas diuina virtute occurrens, ita dixisse fertur: Oportebat te quidem, qui hominum Iudex esse compararis, summum illum & incorruptum vinctum ac mortuorum Iudicem agnoscere, & agnitum colere, colendoque animum ab impio & nefario deorum cultu reuocare. Cui Aegaeus: Tuus es ille Andreas qui deorum templa subuertis, & nouam religionis superstitionem hominibus persuades, cuius auctor IESVS vester a Iudaeis crucis patibulo affixus fuit? Respondit Andreas: O si velles diuinissimum Crucis mysterium agnoscere, quanta charitate humani generis auctor morbos & aegritudines sceleribus nostris debitas exceperit, & dolores quos nobis

*S. Andreas
constanter se
opponit AEGAEI
proconsulis
populi a
Christi cultu
auocanti.*

nobis subeundi erant sustinuerit, sponteque omnino Crucem conscenderit, ut cruciatu suo, nos ab exilio & cruciatu sempiterno liberaret, profecto vna nobiscum Crucem istam, quam tu conuicijs proscindis, summa veneratione & amore complectereris. Non enim coactus, vel Iudæorum fraudibus, aut vi circumuentus, in Crucem sublatus fuit, sed voluntate sua ardentissimo pietatis & charitatis studio impulsus, poenas consceleratis hominibus irrogandas corpore suo excepit: ut humanum genus expiaret, & iniquitatis nostræ maculas elueret.

AEgeas quanquam Apostoli auctoritate superatus, impietatis tamen tenebris oppressus: Miror, inquit, te tanta prudentia & virtute vitium istum sectari velle, quem quoquo pacto aut sponte, aut inuitum, Cruci tamen confiteris affixum. Cui Andreas: Et hoc est, inquit, quod etiam me dixisse iam retines: Magnam nimirum esse Crucis mysterium. Quod si forte attentas mihi differenti aures præbere velis, eadem hæc comprobabis. Et AEgeas: Ego quidem patienter te audiam: sed tu si me obtemperanter non audieris, ipsum Crucis mysterium in teipso excipies. Ad ea intrepide respondens Andreas: Ego inquit, si Crucis patibulum expauescerem, Crucis gloriam prædicarem. AEgeas dixit: Inanus sermo tuus supplicij gloriam prædicat, qui per audaciam mortis poenam non times. Respondit Apostolus: Non per audaciam, sed per fidem poenam non timeo mortis. Mors enim iustorum preciosa est: mors verò peccatorum

Rr 3   pel-

*Pſalm 115.**Pſalm 33.**Genef. 3.**Docet AE-
geam myſte-
rium S. Cru-
cis.*

peſſima. Et idedò audire te volo Crucis myſte-
rium, vt agnitum credas, credensque ad veram
& ſempiternam ſalutem pertingas. Primus
enim homo per lignum præuaricationis mor-
tem induxit: vndè neceſſarium fuit humano
generi vt per lignum paſſionis mors, quæ in-
greſſa fuerat, pelleretur. Et quomodò de pu-
ra & incontaminata terra primus homo in lu-
cem prodierat, qui rebellionẽ ſua mundo
mortem intulerat: ita neceſſarium fuit vt de
immaculata Virgine CHRIS TVS Dei fi-
lius natus homo, perfectã ſua obedientia vi-
tam æternam, quam perdiderant omnes, re-
pararet.

AEgeas ad eam Apoſtoli doctrinam planè
ſtupidus: Iſta, inquit, verba, ijs inculcato, qui
tibi fidem adhibent, mihi autem, niſi deorum
ſacrificia ſuadenti obtemperes, in iſtam, quam
tantis laudibus extollis, Crucem te fuſtigatam
affigi præcipiam. Reſpondit Apoſtolus: Deo-
rum tuorum ſacrificia mihi perſuadebis nun-
quam, qui Omnipotenti Deo omni die ſacrifico,
non thuris fumum, nec taurorum mugientium
carnes, nec hircorum ſanguinem: ſed im-
maculatum Agnum: cuius carnes poſteaquam
credentium populus manducauerit, & ſan-
guinem in ara Crucis ſemel, effuſum biberit,
Agnus, qui immolatus eſt, integer perſeuerat
& viuus. Et quomodo, inquit, AEgeas hæc
fieri poſſunt? Reſpondit Apoſtolus: Si Chri-
ſtiana religiois myſteriũ integra fide, toto cor-
de, amplexatus fueris, diſcere poteris: ſi autem
non credideris, nunquam ad huius rei noti-
tiam & indagacionem peruenies.

*Præclarum
teſtimonium
ſacrificij
Miſſæ, &
veri corpo-
ris Chriſti
in Euchari-
ſtia.*

Tunc

Tunc furore mentis concitatus A^{S. Andrea}geas, A-
postolum in carcerem retrudi iussit. Vbi cum ^{mittitur in}
vincus teneretur, populus totius penè pro-^{carcerem.}
uinciæ indignum facinus esse clamitans tantæ
virtutis virum ergastulo concludi, A^{S. Andrea}geam ad
mortem postulare cœpit.

Porro Apostolus furentis populi animos o-^{Populus vulg}
ratione grauitatis plena compescens, cunctos ^{eum libera-}
admonuit vt Christi Domini exēplo paci stu-^{re, sed id nō}
derent, & illatas iniurias patienter perferrēt. ^{permittit}
Humanus enim (dicebat) terror & iniuriæ & ^{Apostolus.}
supplicia, fumo sunt simillima, quæ excitata
subitò euanesçūt. Quare nolite repositam mi-
hi martyrij coronam impedire, aut humanos
terrores & cruciatus expauescere: sed estote
magis parati, vt per tribulationes tempora-
rias ad æterna gaudia pertingatis.

Hæc & his similia per totam noctem Apo-^{Sistitur de-}
stolo ad populum disserēte, A^{nō tribuna-}
geas prima lu-^{li A^{S. Andrea}gea.}
ce per satellites ad suum tribunal eum addu-
ci iussit: quem superba mente ita affatus est: Ex-
istimaui te nocturna cogitatione à mentis tuæ
stultitia respuisse, vt possis deinceps nobiscū
huius vitæ gaudijs perfrui securè. Stultū enim
est temeraria mente ad supplicium properare,
& semetipsum in exitium ante oculos positum
præcipitem dare. Ad ea Apostolus: Gau-
dijs tecum fruar sempiternis, si execrabili
deorum cultu relicto, mecum Christo cre-
das & animæ tuæ curâ geras. Ego enim missus
in hanc prouinciam à Christo Saluatore no-^{Vberimus}
stro, ingentem populi multitudinem ab er-^{S. Andrea}
rore ad fidem & à morte ad vitam perduxi. Et ^{fructum in}
hoc est, inquit, A^{S. Andrea}geas quòd me discruciar: ^{Achaia.}

Rr 4 quòd

quòd deorum nostrorum cultum subuerteris, & templa demolitus sis: atque idèd, nisi confestim dignis sacrificijs irata deorum numina placaueris, ego te varijs eximijs excruciatum supplicijs Cruci affigam. Tum verò Andrae hominem in scelere suo penitus obduratum cernens ait: Audi fili mortis, & stipula æternis parata incendijs; audi me seruum Domini & Apostolum I E S V Christi. Haftenus censura fidei mitiùs tecum egi, vt rationis capax, & veritatis defensor effectus idola vana contemneres, & Deum, qui in cælis est adorares. Sed quia in impudètia tua perseverans, me existimas minas tuas formidare posse, age, quidquid tibi in supplicijs maius videtur, excogita. Tanto enim Regi meo ero acceptior, quanto pro eius nomine in tormentis certauero constantior.

Magna libertas & constantia eius.

Ceditur flagellis Apostolus.

Tunc AEgeas mentis suæ furias expediens, extensum iussit Apostolum flagellis cadi. Qui cum septem inuicta virtute terniones tranisset, eleuatus est, totoque corpore lacer AEgeæ exhibitus. Qui denuò ad blanditias conuersus. Audi me, inquit, Andrae, & ab effusione sanguinis tui consilium reuoca. Quod si non feceris, Crucis tibi supplicium erit subeundum. Cui Andrae: Ego Crucis Christi seruus, Crucis trophæum optare potius, quàm timere debeo. Neque enim de mea passione, sed de tuo interitu sanè conturbor. Passio enim mea vnus est dies, aut vt multum, duorum. Tuus autem cruciatus nulla vnquam temporis longinquitate finem accipiet. Vnde desine tibi tuas augmentare miseras, & vel ex mea tandem perseverantia fidem

fidem amplectere. Eam Apostoli libertatem grauiter indignatus Aegeas, Crucis supplicio eum damnauit. Cumque raperetur ad mortem, populus magno concursu clamare coepit: Iustus homo & amicus Dei quid fecit, ut ducatur ad Crucem? Andreas vero populi clamores lenitate compescens, & incredibili gaudio exultans, ad locum certaminis properabat; cernensque paratam sibi à longè Crucem exclamauit: Salue Crux, quæ in corpore Christi dedicata es, & ex membrorum eius margaritis ornata. Antequam te ascenderet Dominus, timorem terrenum habuisti: modò verò amorem caelestem obtinēs, pro voto susciperis. Sciris enim à credentibus, quanta intrà te gaudia habeas, quanta munera præparata. Securus ergò & gaudens venio ad te, ita ut tu exultans suscipias me, discipulum eius qui pependit in te: quia amator tuus semper fui, & desiderauit amplecti te: O bona Crux quæ decorem, & pulchritudinem de mēbris Domini suscepisti, diu desiderata, sollicitè amata, sinè intermissione quæsitā, & aliquando iam concupiscenti animo præparata: accipe me ab hominibus, & redde me magistro meo, ut per te me recipiat, qui per te redemit me. Et hæc dicēs expoliauit se, & vestimēta sua tradidit carnificibus. Qui manus eius & pedes funibus Cruci alligauerunt, ne clavis affixus citò deficeret, sed longo cruciatu Aegeæ crudelitatem satiaret. Aderant turbæ ad viginti hominum millia; inter quos Stratocles Aegeæ frater; qui simul cum populo Aegeæ tyrannidem execrans, Apostolum de pietate in Deum

R. r. 5

disse-

*Damnat
Crucis sup-
plicio.*

*Ecced tibi A.
postolum ad
Crucem tan-
quam ad e-
pulas prope-
rantem.*

*Alligatur
Cruci.*

Rom. 8.

differentem audiebat. Apostolus enim mentes credentium Christo, assidua adhortatione toto illo biduo in cruce pendens confirmabat, atque ad laborum tolerantiam, excitabat: confirmans huius viræ passiones ad æternæ remunerationis gloriam non esse condignas.

Aegeas timentis populum vult eñ solvere.

Cæterum cum populus Aegeam grauissimè incusaret, quòd virum sanctissimum indigno supplicio affecisset, ille tumultum ac populæ seditionem veritus, ad deponendum eum de Cruce properabat. Cui Apostolus: Quid tu ad nos Aegea venisti? Si vis credere Christo, sicut promisi, aperietur tibi via salutis: Si autem ad hoc venisti, vt me soluas, ego hunc viuens in corpore deponi non potero. Iam enim Regem meum video, iam adoro, iam conspectui eius assisto. Sed de infœlici sorte tua doleo, quia parat^o te expectat æternus interitus. Curare pro te miser, cum adhuc potes, ne tunc incipias velle, cum minimè poteris. Atrollentes autem manus ad Crucem carnifices, ipsum penitus contingere non poterant: torpebāt enim brachia, virtute utique diuina, ne diu desiderata martyrij corona Apostolus fraudaretur. Erat enim mirè sollicitus Andreas, ne fortè solueretur; ideoque voce magna clamabat: Ne me permittas Domine Iesu Christe, famulum tuum, qui propter nomen tuum pendeo in Cruce, solui; & ab Aegea homine corruptibili humiliari: sed suscipe me tu magister mi Christus quem dilexi, quem cognoui, quem confiteor, quem videre desidero. Suscipe Domine Iesu spiritum meum in pace: quia iam tempus est, vt ad te veniam, desiderans te videre. Suscipe me Domine

In animum Christi amore ardentissimi.

Domine permittas spiritum meum in pace: quia iam tempus est, vt ad te veniam, desiderans te videre. Suscipe me Domine

Domine Iesu Christe, magister bone; neque permittas me ex hac cruce deponi, nisi prius spiritum meum susceperis. Hæc cum dixisset, ingens repente de cælo adfuit splendor; qui eum circundans, adstantium aciem ita obtundebat, vt penitus in eum oculos defigere non possent. Perseueravit autem lux illa dimidiæ ferè horæ spatio; qua deindè abscedente, Apostolus emisit spiritum; qui simul cum ipso lumine ad Dominum perrexit.

Sacratissimum illius corpus insigni pudicitia & sanctitate foemina, Maximilla nomine senatrix, suorum adiuta solatio, cum omni reuerentia de cruce deposuit; conditumque aromatibus honorificè sepeliuit. AEgeas verò ea re ad indignationem commotus, statuit Maximillam & populum Cæsari deferre: & quaestione habita, de illis quoque supplicium sumere. Qua in re dum furore & amentia plenus occupatus esset, subito à diabolo arreptus, in medio foro ciuitatis expirauit. Frater autem eius Stratocles Christi fidelis AEgeæ facinus detestans, opes illius omnes bonaque ne attingere quidem voluit, ne illius crimine pollueretur, qui Apostolum Domini pecuniæ cupiditate & auaritia occæcatus occidere ausus fuisset. Morte verò AEgeæ tanto timore omnium animi concussi sunt, vt nemo non esset, qui idolorum cultum detestaretur, & supplex ad Christi nomen accederet: cuius diuina potentia, gloriosa ibidem præstantur petentibus beneficia. Ceterum de translatione beatissimi huius Apostoli demum facta Amalphim, in Archiuis illi⁹ Ecclesiæ,

*Lux cæli
eum circun-
dat & emit-
tit spiritum.*

*Maximilla
eius corpus
sepelit.*

*AEgeas Pro-
consul à de-
mone arre-
ptus expi-
rat.*

*Multi ad
Christum con-
uertuntur.*

Ultima trāslatio eius.

fiæ rei gestæ monumenta continetur. De perenni autem miraculo scaturientis indè liquoris medici ad curandos morbos, totus penè Christianus orbis est testis: in omnes enim regiones ex eo fonte fluxere riui. Vnum verò eius brachium à Gregorio Papa cum adhuc diaconus esset Constantinopoli delatum asseruatur Romæ in Ecclesia S. Andree ad cliuam Scauri: Caput autem eiusdem ad Aedes sacras eius germani Romam in vaticanum à Pio Secundo delatum decentissimè asseruatur.

Brachium & Caput eius Romæ asseruantur.

DECEMBER.

Vide Tom. 8. Annal. C. Baron.

VITA S. ELIGII NOVIOMENSIS
Episcopi Flandrorum Apostoli nuncupati: *Et ea quæ est à beato Audoeno Rothomagensi Presule eius equali conscripta. Migravit ex humanis anno Domini 665. Vitaliani Papa 11. sub Clotario Clodouei filio, Francorum Rege.*

1. Decem. Patria & Parentes eius.

SANCIVS Eligius, Lemouice Galliarum vrbe in villa Catalacensi oriundus, parentes habuit ingeniosos cum primis & Christiana religionè eximios: patrem Eucherium, matrè verò Terigiam. Quæ cū filio grauida esset, vidit nocte quadam, secundum quietem insigni pulchritudine aquilam, supra stratum suum volitantem, & semel iterumque ac tertio se inclamantem. Erat præsagium nascituri filij; quod præclara aliqua, in vita, polleret virtute, quæ cunctis admirationi futura esset. Igitur natus infans, cui pater Eligij nomen imposuit, antè omnia

Visto matris eius.